

САМОУЧИТЕЛЬ

Содержащій въ себѣ Грамматикѣ, Разговоры Правоученія и
Лексиконъ на Россійскомъ и Грузинскомъ языкахъ.

с о ч и н е н н ы я

Служащимъ въ Государственной Коллегіи Иностранныхъ дѣлъ
Надворнымъ Совѣшникомъ и Кавалеромъ Годерзіемъ
Фираловымъ.

თ ვ თ მ ა ს წ ა გ ლ ე ბ ე ლ ი

რომელი იპყრობს თვის შორის ღრამეატივასა, მნეობის სწავლასა,
საუბარსა და ლექსიკონსა რუსულსა და ქართულსა ენასა მელა:

უ ე თ ხ ვ უ ლ ი

მესხუბედილის საკელმწიფოსა კოლეგიასა შინა უცხო-სმზისათა, ნა-
დვორნის სოვეტნიკის და კავალერის გოდერზი ფირალოვისაგან:

ВЪ САНКТПЕТЕРБУРГѢ.

ВЪ ТИПОГРАФІИ ЛОС. ІОАННЕСОВА, 1820 ГОДА.

ს ა ნ კ ტ ჯ ე ტ ე რ ბ უ რ ჯ

ს ტ ა ნ ბ ა ს ა შ ი ნ ა. ი თ ს კ ბ ი თ ა ნ კ ს თ კ ის ა ს ა. წ ე ლ ს ა

Печата ть п о з в ѣ л я е т с я

съ тѣмъ, чтобы по напечатаніи сей книги до выпуска изъ Типографіи, представлены были въ Цензурный Комитетъ одинъ экземпляръ сей книги для оного Комитета, другой для Департамента Министерства Народнаго просвѣщенія; два экземпляра для ИМПЕРАТОРСКОЙ Публичной Библіотеки и одинъ для ИМПЕРАТОРСКОЙ Академіи Наукъ. С. Петербургъ. Апреля 19 дня 1817 года.

Цензоръ Статскій Совѣтникъ и кавалеръ Г. Яценковъ.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

წინასიტყუთბა:

Увѣренный въ святой истиннѣ закона — Бога и естества, обязавшихъ каждого человека здѣлать то, что полезно ближнему и всѣму обществу. Исполняя сей священный долгъ съ радостію, принявъ на себѣ трудъ, и со всевозможнымъ тщаніемъ сочинилъ сію книгу самоучителя, для познанія двухъ языковъ, Россіянамъ — Грузинскаго; а Грузинамъ — Россійскаго; начиналъ съ Азбуки до окончанія Грамматикъ; а потомъ скѣдуютъ нравовъ ученія, разговоры и лексиконъ по Алфавиту до прехъ тысячъ употребительныхъ словъ.

А какъ таковаго сочиненія на Грузинскомъ языкѣ съ Россійскимъ до днесь не было, по являющуся пріятною надеждою, что сіе принесетъ Грузинамъ какъ въ юности; такъ и во всякомъ возрастѣ великую пользу, равно и Россіянамъ находящимся тамъ, гдѣ болѣе, что они познавъ основательно свойства языковъ удобнѣе могутъ другъ другу объяснить свои нужды.

დარწმუნებულმან წმიდასა და ჭეშმარიტსა სჯულსა ზედა მღუთისასა და ბუნებოთსა, რომელნი შეჰკრძნენ თოგულსა ეაცსა ქმნად მისა, რადგან არს სარგებელ მოუქსისა და ეოვლისა საზოგადოობისა; სრულჴქუე მხიარულებით სამართლ თანაყვები ესე, და მივიღე თავსა ზედა თავისსა შრომად ეოვლითა შესამართლოფითა და გულმოდგინებითა შეთხზუად წიგნისა ამის თვთმასწავლებელისა, სასწავლებელად რომთა ენათა, ესე იგი: რუსთა ქართულისა და ქართველთა რუსულისა: იხუების ესე ანბანით დასრულებადრე ღრამამაცივისა, და მერმე შეუდგებიან ზნეობისა სწავლანი, საუბარნი, და ლექსიკონი გიძრე სამითათს ლექსადე სახმარნი ანბანასა ზედა აღქსულნი:

სალო გინადგან ესე გითარი თხზულებად ქართულსა ენასა ზედა რუსულთურთ აქამდე არ ეოფილარს; ამისთხსცა გრფილგარ სამუშოითა სასოებითა, რომელ ესე მასტეშს. ქართველთა გითარცა სიერებითა შინა, ეგრეთვე ეოვლისა ასაკისათა დიღსა სარგებლობასა, და ეგრეთვე რუსთაცა მუნ ეოფთა, უფრორე ამად, რომელ ჰსცნობენ რა საფუძნელისა ენათა თვსებასათა, უადგურქეე მალადგდენ ურთიერთისადმი განცხადებასა საქმეთა თვსთასა:

О Г Л А В Л Е Н І Е.

ს ა ზ რ ე ე ი:

Часть первая.

ნ ა წ ი ლ ი ჰ ი რ ე ე ლ ი:

Глава 1. О Азбукѣ Грузинской , თავი, ა: ქართულისა ანბანისათჳს, მას
складахъ и пропизошеніяхъ. რცუალთა და გამოთქმათა მათთა:

Глава 2. О числахъ. თავი, ბ: რიცხუთათჳს:

Глава 3. О словахъ и рѣче- თავი, გ: სიტყუათა და ლექსთათჳს:
нїяхъ.

/ Часть вторая.

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ო რ ე:

Глава 1. О Россійской Азбукѣ , თავი, ა: ანბანისათჳს რუსულისა, მარ-
складахъ и произношеніяхъ ცუალთა და გამოთქმათა მათთა:
пхъ.

Глава 2. О словахъ и рѣче- თავი, ბ: სიტყუათა და ლექსთათჳს:
нїяхъ.

Часть третья.

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ს ა მ ე:

Глава 1. О Грамматикѣ вообще. თავი, ა: სოგად ღრამმატიკისათჳს:

Глава 2. О знакахъ препинанія. თავი, ბ: ნიშნათათჳს პრესოდისათა:

Глава 3. О словопроизведеніи. თავი, გ: წარმოებათათჳს ლექსთა (ანუ
სიტყუათა):

Глава 4. О имени вообще. თავი, დ: სოგად სახელისათჳს:

Глава 5. О имени существвип- თავი, ე: სახელისათჳს არსებობისა:
ельномъ.

Глава 6. О имени прилагатель- თავი, ვ: სახელისათჳს შეკრულისა:
номъ.

Глава 7. О имени числитель- თავი, ზ: სახელთათჳს მრიცხველობი-
ныхъ. თათა:

Глава 8. О мѣстоименій. თავი, თ: ნაცუალ-სახელისათჳს:

Глава 9. О Глаголахъ вообще. თავი, თ: ზმნათათჳს სასოგადო:

Глава 10. О Причастіи. თავი, ი: მიმღებობისათჳს:

- Глава 11. О Парѣчи.
 Глава 12. О Предлогѣ.
 Глава 13. О Союзѣ.
 Глава 14. О Междуметіи.
 Глава 15. О Словосочиненіи.
 Глава 16. О Слоγοудареніи.

Ч А С Т Ъ Ч Е Т В Е Р Т А Я .

О Правоученіи.

Ч А С Т Ъ П Я Т А Я

О Разговорахъ.

Ч А С Т Ъ Ш Е С Т А Я .

О Лексиконѣ и помяваніи
 именъ человѣческихъ.

თავი, ია: ზმნის-ზგდისათჳს:
 თავი, იბ: თან-ღებულისათჳს:
 თავი, იგ: კავშირისათჳს:
 თავი, იდ: შორის-გდებულისათჳს:
 თავი, იე: თხზულებისათჳს და სხვადას.
 თავი, ივ: აღმასვლილებისათჳს და სხვადას.
 ლთა:

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ა თ ჳ ე:

ზნეობითისა სწავლისათჳს:

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ხ უ თ ე:

საუბართათჳს:

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ე ქ ე ს ე:

ლექსიკონისათჳს და განმარტებასა-
 თჳს სახელთა კაცთასა:

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ ნაწილი პირველი

ГЛАВА I.

ა ა ბ გ დ

О Азбукъ Грузинской и складахъ, для Россіянъ

Грузинская Азбука содержишь въ себѣ 38 буквъ, кои произ-
носятся тако:

Аиъ ა.
Баиъ ბ.
Ганиъ გ. *твёрдо.*
Донъ დ.
Еиъ ე.
Влиъ ვ.
Зениъ ზ.
Ее ე. *тонко.*
Таниъ თ. *мягко*
Ииъ ი.
Каниъ კ.
Ласъ ლ.
Маниъ მ.
Наръ ნ.
Ие ე. *тонко*
Онъ ო.
Паръ პ.
Жаниъ ჟ.
Рае რ.

Саниъ ს.
Таръ ტ.
Униъ უ.
Фие ჳ.
Фаръ ფ.
Каниъ კ. *мягко.*
Ганиъ გ.
Каръ კ. *гортанно.*
Шинъ შ.
Чинъ ჩ.
Цанъ ც.
Зилъ ჰ. *твёрдо.*
Цилъ ჳ. *твёрдо.*
Чаръ ჳ. *твёрдо.*
Ханъ ხ.
Харъ ჳ. *гортанно.*
Жанъ ჯ.
Ае ა. *тонко.*
Ое ო. *тонко.*

𐌱 ра, 𐌲 ре, 𐌳 рп, 𐌴 ро, 𐌵 ру.
 𐌶 са, 𐌷 се, 𐌸 си, 𐌹 со, 𐌺 су.
 𐌻 па, 𐌼 пе, 𐌽 пи, 𐌾 по, 𐌿 пу.
 𐓇 фа, 𐓈 фе, 𐓉 фи, 𐓊 фо, 𐓋 фу.
 𐓌 ка, 𐓍 ке, 𐓎 ки, 𐓏 ко, 𐓐 ку.
 𐓑 га, 𐓒 ге, 𐓓 ги, 𐓔 го, 𐓕 гу.
 𐓖 ка, 𐓗 ке, 𐓘 ки, 𐓙 ко, 𐓚 ку.
 𐓛 ша, 𐓜 ше, 𐓝 ши, 𐓞 шо, 𐓟 шу.
 𐓠 ча, 𐓡 че, 𐓢 чи, 𐓣 чо, 𐓤 чу.
 𐓥 ца, 𐓦 це, 𐓧 ци, 𐓨 цо, 𐓩 цу.
 𐓪 за, 𐓫 зе, 𐓬 зи, 𐓭 зо, 𐓮 зу.
 𐓯 ца, 𐓰 це, 𐓱 ци, 𐓲 цо, 𐓳 цу.
 𐓴 ча, 𐓵 че, 𐓶 чи, 𐓷 чо, 𐓸 чу.
 𐓹 ха, 𐓺 хе, 𐓻 хи, 𐓼 хо, 𐓽 ху.
 𐓾 жа, 𐓿 же, 𐔀 жи, 𐔁 жо, 𐔂 жу.

Г Л А В А 2.

о о о о о

О Ч и с л а х ь .

Въ церковныхъ, Гражданскихъ и денежныхъ, употребляются
 сии буквы, и произносятся тако:

1 эрти (1). 2 ори (2). 3 сами (3). 4 отхи (4). 5 хупи (5).
 6 эквси (6). 7 швиди (7). 8 рва (8). 9 цхра (9). 10 апи (10).
 11 атьэрпмети (11). 12 атьормети (12). 13 атьсамети (13).
 14 атьопхмети (14). 15 атьхупмети (15). 16 атьэквсмети (16).
 17 атьшвидмети (17). 18 атьрвамети (18). 19 атьцхамети (19).
 20 оци (20). 21 оцда эрти (21). 22 оцда ори (22). 23 оцда
 сами (23). 24 оцда отхи (24). 25 оцда хупи (25). 26 оц-
 да эквси (26). 27 оцда швиди (27). 28 оцда рва (28). 29 оц-

да цхра (29). ᳚ оцда апи (30). ᳚ оцда - апыэрпмемпи (31).
 ᳚ оцда апыормемпи (32). ᳚ оцда апысамемпи (33). ᳚ оцда
 апыопхмемпи (34). ᳚ оцда апыхупмемпи (35). ᳚ оцда апы-
 эквсемпи (36). ᳚ оцда апышвидмемпи (37). ᳚ оцда
 апырвамемпи (38). ᳚ оцда апыцхрамемпи (39). ᳚ ормеоци
 (40). ᳚ ормеоцда эрпи (41). ᳚ ормеоцда ори (42). ᳚ орме-
 оцда сами (43). ᳚ ормеоцда опхи (44). ᳚ ормеоцда хупи
 (45). ᳚ ормеоцда эквси (46). ᳚ ормеоцда швиди (47). ᳚ ор-
 меоцда рва (48). ᳚ ормеоцда цхра (49). ᳚ ормеоцда апи (50).
 ᳚ ормеоцда апыэрпмемпи (51). ᳚ ормеоцда апыормемпи (52). ᳚ ор-
 меоцда апысамемпи (53). ᳚ ормеоцда апыопхмемпи (54). ᳚ орме-
 оцда апыхупмемпи (55). ᳚ ормеоцда апыэквсемпи (56). ᳚ ормеоцда
 апышвидмемпи (57). ᳚ ормеоцда апырвамемпи (58). ᳚ ормеоцда
 апыцхрамемпи (59). ᳚ самеоци (60). ᳚ самеоцда эрпи (61). ᳚ са-
 меоцда ори (62). ᳚ самеоцда сами (63). ᳚ самеоцда опхи
 (64). ᳚ самеоцда хупи (65). ᳚ самеоцда эквси (66). ᳚ сам-
 оцда швиди (67). ᳚ самеоцда рва (68). ᳚ самеоцда цхра
 (69). ᳚ самеоцда апи (70). ᳚ самеоцда апыэрпмемпи (71).
 ᳚ самеоцда апы ормемпи (72). ᳚ самеоцда апысамемпи (73).
 ᳚ самеоцда апыопхмемпи (74). ᳚ самеоцда апыхупмемпи
 (75). ᳚ самеоцда апыэквсемпи (76). ᳚ самеоцда апышвидме-
 пи (77). ᳚ самеоцда апырвамемпи (78). ᳚ самеоцда апы-
 цхрамемпи (79). ᳚ опхмоци (80). ᳚ опхмеоцда эрпи (81). ᳚ опх-
 меоцда ори (82). ᳚ опхмеоцда сами (83). ᳚ опхмеоцда опхи
 (84). ᳚ опхмеоцда хупи (85). ᳚ опхмеоцда эквси
 (86). ᳚ опхмеоцда швиди (87). ᳚ опхмеоцда рва (88). ᳚ опх-
 меоцда цхра (89). ᳚ опхмеоцда апи (90). ᳚ опхмеоцда
 апыэрпмемпи (91). ᳚ опхмеоцда апыормемпи (92). ᳚ опх-
 меоцда апысамемпи (93). ᳚ опхмеоцда апыопхмемпи (94).
 ᳚ опхмеоцда апыхупмемпи (95). ᳚ опхмеоцда апыэквсемпи
 (96). ᳚ опхмеоцда апышвидмемпи (97). ᳚ опхмеоцда
 апырвамемпи (98). ᳚ опхмеоцда апы цхрамемпи (99).

2 аси (100). 3 ораси (200). 4 самаси (300). 5 опхаси (400).
 (3 въ числахъ не употреблена). 6 хупаси (500). 7 экваси
 (600). 8 швидаси (700). 9 рваси (800). 10 цхра аси (900). 11
 апъаси (1000). 12 ори апъаси (2000). 13 сами апъаси (3000). 14
 опхи апъаси (4000). 15 хупи апъаси (5000). 16 эквси апъ-
 аси (6000). 17 швиди апъаси (7000). 18 рва апъаси (8000). 19
 цхра апъаси (9000). 20 апи апъаси (10000).

а. — — 1-коп.	б. — — 4.	в. — — 700.
в. — — 2.	г. — — 5.	г. — — 800.
г. — — 3.	д. — — 6.	д. — — 900.
д. — — 4.	е. — — 7.	е. — — 1000.
е. — — 5.	ж. — — 8.	ж. — — 2000.
ж. — — 6.	з. — — 9.	з. — — 3000.
з. — — 7.	<i>сз силъ эндкомъ.</i>	
и. — — 8.	и. — — 10.	и. — — 4000.
и. — — 9.	и. — — 20.	и. — — 5000.
и. — — 10.	и. — — 30.	и. — — 6000.
и. — — 20.	и. — — 40.	и. — — 7000.
и. — — 30.	и. — — 50.	и. — — 8000.
и. — — 40.	и. — — 60.	и. — — 9000.
и. — — 50.	и. — — 70.	и. — — 10000.
и. — — 60.	и. — — 80.	и. — — 20000.
и. — — 70.	и. — — 90.	и. — — 30000.
и. — — 80.	и. — — 100.	и. — — 40000.
и. — — 90.	и. — — 200.	и. — — 50000.
и. — — 100.	и. — — 300.	и. — — 60000.
и. — — 200.	и. — — 400.	и. — — 70000.
и. — — 300.	и. — — 500.	и. — — 80000.
и. — — 400.	и. — — 600.	и. — — 90000.
и. — — 500.		и. — — 100000.
и. — — 600.		

О

Словахъ или рѣчиіяхъ.

произношеніяхъ ихъ.

ღმერთი, гмерти; Богъ.
 ღუთაება, гупаеба; Божество.
 მამა, мама; отецъ.
 ძე, зე; сынъ.
 სულიწმინდა, სულ ცმიდა; Духъ Свѣ-
 тый.
 სამება, სამება Троица.
 ერთ-არსება, ერთ არсеба; Едино-
 Существо.
 ეთვალის შემოღებლობა, კოვანს შე-
 მალეხლობა; Всемогушество.
 შემოქმედო, шемокმედი; Творецъ.
 ღუთის მსახურება, გუთის მსახურე-
 ბა; Богослуженіе.
 ღუთის ჰატივის ცემა, გუთის პაჟივის
 ცემა; Богопочитаніе.
 ღუთის მშობელი, გუთის მშობელი;
 Богородица.
 მამა ქალწული, ცმიდა კალული; Св.
 Дѣва.
 ღუთის განება, გუთის განება; Бо-
 жіе провидѣніе.
 სარწმუნოება, სარწმუნოება; Вѣра.
 ნათება, სასება; надежда,
 სიყვარული, სიყვარული; любовь.

წმიდა წმინდა, ცმიდა ცერილი. Св.
 писаніе.
 ქრისტიანე, Христіане; Христіа-
 нинъ.
 ქრისტიანობა, Христіანობა; Хри-
 стіанство.
 ანგელოზი, ანგელოზი; Ангелъ.
 სამართე, სამართე; рай.
 სასუფეველი, სასუფეველი; царство.
 ჯოჯოხეთი, ჯოჯოხეთი; Адъ.
 ეშმაკი, ешмаки; діаволъ.
 მახმადიანი, махмадіани; магометан-
 инъ.
 მახმადიანობა, махмадіანობა; маго-
 метанство.
 წარმართი, წარმართი; язычникъ.
 მწვანეებელი, მწვანეებელი; Ерешникъ.
 წვალება, ცვალება; Ерень.
 წყარო, ცყარო; источникъ.
 მდინარე, მდინარე; рѣка.
 ზღვა, ზღვა; море.
 ტბა, ტბა; озеро.
 მთა, მთა; гора.
 ტყე, ტყე; лѣсъ.
 ხე, ხე; дерево.

მარხულობად; мархулѡбадъ; говѣтъ
или постѣніе.

წარებად; წარებად; ярицащѣся.
შეკრებულება, შეკრებულება; собраніе.
უდაბნო, უდაბნო; пустыня.

მონასტერი, მონასტერი; мона-
стырь.

სახე, სახე; образецъ.

შესახედავი, შესახედავი; видъ.

შუენიერება, შუენიერება; красота.
რადება, რადება; слава.

დიდი-შუენიერება, დიდ-შუენიერება;
великолѣніе;

დიდებული, დიდებული; величавый.

სიბრძნე, სიბრძნე; мудрость.

უგუნურება, უგუნურება; безуміе;

სიმახვილე გონებისა, სიმახვილე გო-
небиса; оспрота разумъ,

უგუნურება, უგუნურება; умъ;
непониміе.

უხარი, უხარი; непохребный.

ურცხვი, ურცხვი; безстыдный.

სიმწარე, სიმწარე; горкость.

სიკვებება, სიკვებება; сладость.

ტყელო, ტყელო; складкѣй.

სახიერება, სახიერება; благость.

უოფად, უოფად; бытъ.

ნათელი, ნათელი; свѣтъ.

მიდრეკილი, მიდრეკილი; склонный.

შეხვეწად, შეხვეწად; обнимать.

ქორცილი, ქორცილი; бракъ.

მან განსჯა მან განსჯა; онъ су-
дилъ.

მე ვგონებდი მე ვგონებდი; я думалъ.
მე განვწყავე მე განვწყავე; я ра-
здѣлилъ.

ღვაწლი, ღვაწლი; трудъ.

სავსე, სავსე; полный.

ჩივილი, ჩივილი; жаловаться.

მესაქრებელი, მესაქრებელი; шу-
ремщикъ.

გეომეტრია, გეომეტრია; Геометрія.

მდებარი ჭაბარი, მდებარი ჭაბარი;
мещанинъ.

მცირე, მცირე; мало.

ცეცხლი, ცეცხლი; огонь.

მთხველი, მთხველი; сочинитель

ფურცელი, ფურცელი; листъ.

მოკვებარი, მოკვებარი; хвастунъ.

თავმაქებარი, თავმაქებარი; самох-
валь.

სუსტი, სუსტი; слабый.

გრაო, გრაო; закладъ.

ციხი, ციხი; залогъ.

მხიარული, მხიარული; веселый.

მარცხენი, მარცხენი; лѣвый.

უხვი, უხვი; щедрый.

მე ვსჯამე მე ვსჯამე; я вѣлъ.

ღირსი, ღირსი; достойный.

ერტული, ერტული; усердный.

კეთილი, კეთილი; добрый.

კაცი, კაცი; человекъ.

სათი, საათი; часы.

მოძულეობა, მოაღება; ненави-
дѣнь.

გმირი, გმირი; Герой.

ბუე, ბუი; сава.

სირცხვილი, სირცხვილი; стыдъ.

აროდეს, აროდეს; никогда.

საამური, საამური; пріятный.

მართალი, მართალი; справедливый.

ზრუნვა, ზრუნვა; раченіе.

ღიაკონი, ღიაკონი; діаконъ.

კავშირი, კავშირი; союзъ.

ხუმრობა, ხუმრობა; шутить.

შეკრული, შეკრული; свлзующій.

მნიშვნელი, მნიშვნელი; значущій.

განხსნა, განხსნა; развѣзанъ.

ჩემი, ჩემი; мой.

შენი, შენი; твой.

მისი, მისი; его.

ადგილი, ადგილი; мѣсто.

უსაკმო, უსაკმო; бездѣльный.

მე ვისწავლე, მე ვისწავლე; я учился.

მან ააგინა; მან ააგინა; онъ
создалъ.

ჩვენ გვყავდა, ჩვენ გვყავდა;
мы любилн.

ჩვენ პატივსაცემდით, ჩვენ პატი-
вსѣ всѣмѣднѣ; мы
починали.

სამზადისი, სამზადისი; припасы.

ეროტული, ეროტული; усердые.

იქ, ანუ მუქი, იქ ანუ მუქი; тамъ.

ლოკვა, ლოკვა; лизать.

გრგნა, გრგნა; гризать.

ჭიდაობა, ჭიდაობა; бороться.

მე, მე; я.

ქვა, ქვა; челюсть.

ხავსი, ხავსი; мохъ.

უცროსი, უცროსი; меншій.

კმაწვილი, კმაწვილი; днѣя.

გამოცდილება, გამოცდილება; испы-
таніе.

ნაკვეთხალი, ნაკვეთხალი; горящій
уголь.

კაკანა, კაკანა; квакать.

კაკანი, კაკანი; кваканье.

შაირთ-მთხზული, შაირთ-მთხზუ-
ლი; стихотворецъ.

ტაფა, ტაფა; кострюля.

მე ვიყავი, მე ვიყავი; я купилъ.

ტული, ტული; сердце.

კელი, კელი; горло.

იყავი, იყავი; будъ.

ფრია, ფრია; весьма.

მან პატივსაც, მან პატივსაც; онъ
починалъ.

მათ უყავდათ, მათ უყავდათ; о-
ни любилн.

მოთამაშე, მოთამაშე; игрокъ.

თამაშებულა, თამაშებულა; игранъ.

ცნობილი, ცნობილი; признанъ.

მე, მე; да.

ბერეთ ანუ ერეთ, еграть ану	ეს-	ამოხდილი, амохдили; обнаженъ.
რეთ; такъ.	-	მოზღერო морбеди; тѣчь.
სმენად, сменады; слушать,		გამოდინებად, гамодинебады; изне-
დატებობად, დათკობად; наслаж-		касть.
дашься.		კუბო, кубо; гробъ.
ერკემალი ანუ ერმა, еркемали ану		ჯემარიტება, чешмаритеба; истинна.
верзи; олень.		ხილვად, хилвады; видѣть.
ზღვის ძღვა, ზღვისა ზაღი ჟილენი.		რა სცოცხლებდეს, да сцоцхлебдесъ;
და, დაი; сестра.		და живеть.
ძმა, змай; братъ.		მაჩვენებელი, мачвенебели; показ-
აპოვე; ипове; цашпи.		тель.
ზადა, сада; гдѣ.		ოგენელი, იჩვენული; сомнительный.
ხუთ, суль; въ.		მეორე, меоре; второй.
ფილოსოფია, философია.		მექსე, мееквსე; шестой.
ფიზიკა, физика.		მეფე, мефе; царь.
რა ანუ რათა; რა ანუ რათა; что-		თავის უფალი; тавись уафали; сво-
ვინ, впнъ; кто.		бодный.
კითხვა, китხვა; вопросъ.		სხეული, схеули; тѣло.
სკა, ска; улей.		ტკავი, тკავი; кожа-
გარდმოხმად, гардмосхмады; изли-		თავი, тавი; голова.
васть.		პირის სახე, пирись сахе; лице.
აღდგომა ანუ კერა, აგდგომა, ანუ		შუბლი, шубли; чело или лобъ.
კვირა; воскресеніе.		თვალი, тვალი; глаза.
მსახურებად, მსახურებად; служить.		წარბები, წარბები; бровы.
ხუთნი, сули; души.		წამებები, წამებები; рѣсницы.
ღუთი-მეტყველები, გუთის მეთკვე-		თმები, ტმები; волосы.
ლეა; Богословіе.		ლოკები, ლოკები; щоки.
მოხმარებად, მოხმარებად; упошре-		საფეთქლები, ანუ კავები საფეთქლები
блясть.		ანუ კავები; виски.
დასჯად, დასჯად; наказывать.		ცხვირი, ცხვირი; носъ.
აღმორჩეული, აგმორჩეული; избранъ.		პირი ანუ პირი, პირი ანუ баге; ротъ

ლაშები, лашеби; губы.
კბილები, кбилеби; зубы.
სასა, саса; десна.

ენა, эна; языкъ.
ნიკაპი, никапи; подбородокъ.
წვერი, цвери; борода.
კისერი, кисери; шея.
ჩურები, чуреби; уши.
ზურგი, зурги; спина.
ქელები, хелеби; руки.
ქელი ანუ ჰელავი, хели ану мкла-
ვი; руки.

თითები, титები; пальцы.
ცერი, цери; персты.
ფრჩხილები, фрчхилеби; ногти.
მკერდი, мкерди; грудь.
კუჭი, кучи; желудокъ.

მუცელი, муцели; чрево.

ჭიპი, чипи; пупокъ.

გვერდი, гверди; бока.

თეზი, тезო; спягно.

ბარძაგი, барзаки; лядвея.

მუხლი, мухли, колѣна.

ფეხი, фехи; нога.

ქუსლები, куслеби; пятки.

სახსარი, сахсари; составъ.

პვალი, звали; кость.

პარგვი, заргви; жила.

სისხლი, сисхли; кровь.

ბული, гули; сердце.

გელი, кели; горло.

ღვიძლი, გვიძლი; печень.

ფილავი, ფილავი; легкое.

ЧАСТЬ ВТОРАЯ. ნაწილი მეორე.

თ ა ვ ი ა.

Г Л А В А I.

რუსულის ანბანისათვის და მარცვალთა. О Россійской Азбукѣ писанныхъ.

სასწავლებელად ქართველთა.

ანბანად რუსული სამოქალაქოთა წიგნთა და წერტილთა, აიურობს თესშორის ოცდა ათხუთმეცთა ასოთა, რომელთა აღმოკვირებამა გერარს შემდგომითა აღმოთხრებითა, ხოლო ეკვლეხიურნი აქა არა მოვიხსენე:

დ ი ზ ნ ა ს თ ნ .

А	აზ, არუ	ა.
Б	ბუკი,	ბე.
В	ვერ,	ვე.
Г	ღლაღოღ	ღე.
Д	დამბო,	დე.
Е	ეესტ,	ე.
Ж	ქევეტე,	ქე.
З	ზევლა,	ზე.
И	იქე,	ი.
І	ი,	ი.
К	კაკო,	კა.
Л	ლულო,	ლ.
М	მახლეტე,	მე.
Н	ნამ,	ნე.
О	ონ,	ო.
П	პოკო,	პე.

Р	რტი,	რე.
С	სლოვო,	სე.
Т	ტვერდო,	ტე.
У	უ,	უ.
Ф	ფერო,	ფე.
Х	ხერ,	ხე.
Ц	ცე,	ცე.
Ч	ჩერე,	ჩე.
Ш	შე,	შე.
Щ	შჩე.	
Ъ	იერ.	
Ы	იერი.	
Ь	იერ. (ესე ლაზარე)	
Ъ	ათ.	
Э	ეე.	
Ю	იუ.	

Я აა.
Ө ჰოგა.

V იუიბ.

ქვემოთა აღმოკეთებისაჲს ეტყობა:

ა, ბ, ვ, გ, დ, ე, ჯ, ჰ, ი, კ, ლ, მ, ნ, ო, პ, რ, ც, შ, ყ, ფ, ხ, ც,
ყ, შ, შ, ლ, ლ, ზ, ზ, იო, ლ, ო, რ.

ქვემოთა აღმოკეთებისაჲს.

ა, ბ, გ, დ, ე, ჯ, ჰ, ი, კ, ლ, მ, ნ, ო, პ, რ, ც, შ, ყ, ფ, ხ, ც,
ყ, შ, შ, ლ, ლ, ზ, ზ, იო, ლ, ო, რ.

უკვეთისაჲს ქვემოთა აღმოკეთებისაჲს სავსე, ესე იგი. ქვემოთაჲს
ნახევარ ქვემოთაჲს და უკვეთ.

ქვემოთაჲს არიან ესენი:

ა, ე, პ, ი, ო, ყ, ლ, ზ, იო, ა რ.

ნახევარ ქვემოთაჲს: ზ, ზ.

უკვეთისაჲს არიან:

ბ, ვ, გ, დ, ე, ჯ, ჰ, ი, კ, ლ, მ, ნ, ო, პ, რ, ც, შ, ყ, ფ, ხ, ც, ყ, შ, შ, ო.

მარცხენისაჲს უკვეთისაჲს, მარცხენისაჲს აღმოკეთებისაჲს ესე:

Ба ба, ва ვა, га გა, да და, жа ჯა, за ჰა, ка კა, ла ლა, ма მა,
на ნა, па პა, са სა, ша შა, фа ფა, ха ხა, ца ცა, ча ჩა, ша შა,
ша შა, ოა ოა.

Бе ђа, ве ђа, ге ђа, де ђа, же ђа, зе ђа, ке ђа, ле ђа, ме ђа, не ђа,
пе ђа, ре ђа, се ђа, те ђа, фе ђа, хе ђа, це ђа, че ђа, ше ђа, ще
ђа, ђа, ђа.

Бн ђа, ви зѡ, ги ђѡ, ди зѡ, жи зѡ, зп ђѡ, ки зѡ, ли зѡ, ми ђѡ,
ип ђѡ, пи ђѡ, ри ђѡ, си ђѡ, ши ђѡ, фи зѡ, хи ђѡ, ци ђѡ, чи ђѡ,
ши ђѡ, щп ђѡ, ѡп ђѡ,

Бо ђа, во ѓа, го ѓа, до ѓа, жо ѓа, зѐ ѓа, ко ѓа, ло ѓа,
мо ђа, но бѐа, по ђа, ро ђа, со ђа, по ѓа, фо ѓа, хо ђа, по
ѓа, чо ђа, шо ѓа, цо ѓа, ѓо ѓа, ѓо ѓа.

Бу бэ, ну вэ, гу гэ, ду дэ, жу жэ, зу зэ, ку кэ, лу лэ, му мэ,
пэ, пы пэ, пу пэ, пу пэ, су сэ, ту тэ, фу фэ, ху хэ, цу цэ, чэ чэ,
шэ шэ, шы шы, шу шу, шу шу.

БЫ Ъ, ВЪ З, ДЫ Р, ЗЫ Ч, ЛЫ Ж, МЫ Ш, НЫ Ы, ПЫ Ъ, РЫ
 Ъ, СЫ Ъ, ТЫ Ч, ФЫ З, ЦЫ Ч.

ანზანი ესე რუხული, იხმაჩუბის რიცხეთა შიარის, და უფროაჲ ეკვლისუ-
რთა წერილთა შინა, და ითულებს ვითარცა ქართულსა შინა ესრეთ, ა ჟრთი
ნ ორა, რ ზამი, დ ოთხი, ე ხუთი, ვ ექვსი, და ეს სახეც სხვანაიცა:

ხოლო ციფრანი არაბულნი უფროს იხმარებიან, რომელთა აქა 'გაჩუჭ-
ნებთ ვიღრე ათი ათასადმდე; გარნა უწყოდუთა რომელ ციფრანი ესე არიან
არაბულნი რიცხვით ცხრანი, რომელთა განამრავლებს ნოლი, ესე იგი ჩიტის
თვალა ნიშანი:

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

1 ა, 2 ბ, 3 ც, 4 დ, 5 ე, 6 ვ, 7 ზ, 8 ძ, 9 თ, 10 ი, 11 კ, 12 ლ,
13 მ, 14 ნ, 15 ი, 16 პ, 17 ჟ, 18 რ, 19 ს, 20 ტ, 21 ჭ, 22 ცხ,
23 ჳ, 24 ჴ, 25 ჵ, 26 ჶ, 27 ჷ, 28 ჸ, 29 ჹ, 30 ლ, 31 ლა, 32 ლბ,
33 ლგ, 34 ლდ, 35 ლე, 36 ლვ, 37 ლზ, 38 ლძ, 39 ლთ, 40 ლი, 41 ლკ,

42 მზ, 43 მც, 44 მდ, 45 მე, 46 მვ, 47 მზ, 48 მძ, 49 მთ, 50 ნ; 51 ნა, 52 ნბ, 53 ნგ, 54 ნდ, 55 ნე, 56 ნვ, 57 ნზ, 58 ნძ, 59 ნთ, 60 ჰ; 61 ჰა, 62 ჰბ, 63 ჰგ, 64 ჰდ, 65 ჰე, 66 ჰვ, 67 ჰზ, 68 ჰძ, 69 ჰთ, 70 რ; 71 რა, 72 რბ, 73 რგ, 74 რდ, 75 რე, 76 რვ, 77 რზ, 78 რძ, 79 რთ, 80 ზ; 81 ზა, 82 ზბ, 83 ზგ, 84 ზდ, 85 ზე, 86 ზვ, 87 ზზ, 88 ზძ, 89 ზთ, 90 ქ; 91 ქა, 92 ქბ, 93 ქგ, 94 ქდ, 95 ქე, 96 ქვ, 97 ქზ, 98 ქძ, 99 ქთ, 100 ლ; 200 ლ, 300 ლ, 400 ლ, 500 ლ, 600 ლ, 700 ლ, 800 ლ, 900 ლ, 1000 ლ, 2000 ლ, 3000 ლ, 4000 ლ, 5000 ლ, 6000 ლ, 7000 ლ, 8000 ლ, 9000 ლ, 10000 ლ.

ბრძანებათა ცხელის:

I ა; II ბ; III გ; IV დ; V ე; VI ვ; VII ზ; VIII ძ; IX თ; X ი; XI ია, XII იბ, XIII იგ, XIV იდ, XV იე, XVI ივ, XVII იზ, XVIII იძ, XIX ით, XX იქ, XXX ილ; XL ზ, L ნ, LX ჰ, LXX რ, LXXX ზ, XC ქ, C ლ, CC ლ, CCC ლ, CD ლ, D ლ, DC ლ, DCC ლ, DCCC ლ, CM ლ, M ლ.

თ ა ვ ბ გ

Г А В А 5-

ბრძანებათა ანუ ღმერთთა, და ცამათქმათა მათთა:

Богъ, ღმერთი; ზოგ:

Божество, ღმერთი; ზოგ:

Отецъ, მამა; ოტეც:

Сынъ, ბი; სინ:

Духъ Святыи, სული წმიდა; ღმერთი
სულიწმიდა:

Тронца, ტახტი; ტახტი:

Богосущество, ღმერთისებრი; ღმერთისებრი
სულიწმიდა:

Творецъ, შემოქმედი; ტვორეც:

Всемогущество, უძლიერესობა; ღმერთისებრი:

Богослужение, ღმერთისმსახურება; ღმერთისმსახურება:

Богочитание, ღმერთისაღიგებლობა; ღმერთისაღიგებლობა:

Богородица, ღმერთისმშობელი; ღმერთისმშობელი:

Святая цѣль, წმინდა ქალწულო; სული-
ტაა ღვთა: Вѣра, სარწმუნოება; ვერა:
любовь, სიუყვარულო; ღუესობა:
слышать, სმენა; სლიმატ:
вниманіе, გულის-კმის-უთფად; ვნიმატ:
чувствовать, გრძნობა; ჩუგესტვო-
ვატ: касаться, შეხება; კასატსია:
наклоняться, მიდრეკა; ნაკლონია-
ტსია: плавать, ნერწყვა; პლავატ:
уширяться, მოქმენდა; უტირატსია:
душь, ზერვა; დუტ: говоряшь, უბნობა; ღოვობატ:
молчать, დარუშება; მოლჩატ:
смѣяться, გაცინება; სმეიატსია:
взявъ, აღება; ვსიატ:
отдать, მიცემა; ოტდატ:
вручить, მიბარება; ვრუჩიატ:
отобрать, გამოირთვება; ოტობრატ:
шутить, ხუმრობა; შუტიტ:
Святое писаніе, წმიდა წერილი;
სეიატოე ჰისანიე:
Христіянство, ქრისტიანე; სრისტიანინ:
царство, სასუფეველო; ტარსტვო:
рай, სამოთხე; რაი:
Ангель, ანგელოზი; ანგელ:
Евангеліе, სახარება; ევანგელიე:
библія, დაბადება; ბიბლია:
новый заветъ, ახალი მცნება; ნო-

ობხ, ძია, წირვა; ობეფნია: წიხნავებ:
вѣрую, მრწამს; ვერუიუ:
молюсь, ვილოცავ; მოლიუეს:
надѣюсь, ვსაზრებ; ნადეიეს:
исповѣдаю, აღვიარებ; ისპოვადიუ:
причащаюсь, გეშთარებ; პრისაშჩაიუეს:
собраніе, შეკრებულება; სობრანიე:
монастырь, უფანო; მონასტირ:
сѣла. დიდება; სელა:
улыбаться, გაღიმება; ულიბატსია:
ходить, სევა; ხოდატ:
бѣжать, გაქცევა; ბეჟატ:
потѣтъ, ოფლავა; პოტეტ:
дражашь, თრთოლავა; დრაჟატ:
выходить, გამოსვლა; ვიხოდატ:
надеяться, დაცემა; ნადეატ:
клянись, თაყვანისცემა; კლანიას-
ტსია: цѣловашь, ამბარება; ცელოვატ:
братъ, აღება; ბრატ:
играть, თამაშობა; იღრატ:
наказывать, დასჯავა; ნაკაზივატ:
шутить, ხუმრობა; შუტიტ:
желать, სურვა; ჟელატ:
земля, მიწა; ზემლია:
море, ზღვა; მორე:
озеро, ტბა; ოზერო:
прудъ, მცირე ტბა; პრუდ:
рѣка, მდინარე; რეკა:

рутый, წყაროანი; რუტო-
 область, სამთავრო; თბილისი;
 имперія, იმპერია;
 королевство, საკუთროლო; ვაზო-
 დევსტო-
 ресиублика, თავისუფალი ხალხი; რე-
 სპუბლიკა;
 провинція, ხეობა; პროვინცია;
 уѣздъ, მაზრა; უესი;
 городъ, ქალაქი; დროდ-
 мѣстечка, დაბა; მესტეჩკა;
 деревня, სოფელი; დერეჟია;
 лѣсъ, ტყე; ლესი;
 гора, მთა; ღორა;
 дорога, გზა; დოროგა;
 улица, ქუჩა; ულიცა;
 мостъ, ხიდი; მოსტი;
 берегъ, ნაპირი; ბერეგი;
 набережная, წყლის პირი; ნაბერეჟ-
 ნია;
 пристань, ნავთსაყუდელი; პრისტანი;
 пшверная земля, მეარი მიწა; ტშერ-
 ნაია ზემლია;
 островъ, ჭალაქი; ოსტროვ-
 проливъ, შემოვბორობულობა; პრო-
 ლივი;
 заливы, ლიმენი; ზალივი;
 путешествовать, მოგზაურობა; მო-
 გზაურობა;
 спускъ, სკამი; სკულა;
 кресла, მსრებიანი სკამი; კრესლა;

подушка, ბალიში; პოდუშკა;
 шапa, ვიწრო ტახტი; შაპა;
 поставецъ, თარო; პოსტავეცი;
 шкапъ, განჯინა; შკაპი;
 сундукъ, ზანდუკი; სუნდუკი;
 ящикъ, უჯრა; იაშიკი;
 подсвѣчникъ, სასანთლე; პოდსვეჩნიკი;
 щипцы, მაყაში; შიპცი;
 постель, ღოგინი; პოსტელია;
 занавѣсы, თარღები; ზანავესი;
 обои, საფენი; ობოი;
 зеркало, სარკე; ზერკალიო;
 ширмы, თეკარი; შირმი;
 садиться, დაჯდომა; სადიტსია;
 вставать, ადგომა; ვსტავატ;
 ложиться, დაწოლა; ლოჟიტსია;
 зачѣканы, დასშვად; ზაჩეკანი;
 хлѣбъ, პური; ხლები;
 корка, ქერქი; კორკა;
 мякишъ, პური სულო; მიაკიშ;
 мясо, კორტი; მიასო;
 вино, ღვინო; ვინო;
 пиво, ღურღი; პივო;
 молоко, რძე; მოლოკო;
 супъ, ჩვნიანი; სუპი;
 вареное, მოხარშული; ვარენოე;
 жаркое, შემწვარი; ჯარკოე;
 пироги, კუპაცი; პიროგი;
 лѣнцо, კვერცხი; იაიცო;
 вѣстия, ღორი; ვესტია;
 рыба, თევზი; რიბა;

мукა, ფქვილი; მუკა-
 маслo, ერბო; მასლო-
 жирь, ქაიბი; ჟირ-
 сметана, რუმა; სმეტანა-
 соль, მარილი; სოლ-
 горчица, მღოგვი; ღორჩიცა-
 перец, პილილი; პერეც-
 укусъ, მპარი; უკუსუ-
 маслo посное, ზეთი; მასლო პოსნოე-
 салаშ, სალათა; სალატ-
 сканперш, სუფრა; სკანპერტ-
 приборъ, ჭურჭელი; პრიბორ-
 шарелка, თეფში; ტარელკა-
 блюдо, წინი; ბლუდო-
 ножъ, დანა; ნოჟ-
 ложка, კოვჩა; ლოჟკა-
 вилка, ხანგალი; ვილკა-
 стаканы, წაქანა; სტაკან-
 рюмка, წირჩა; რუშკა-
 закуска, საუზმე; ზაკუსკა-
 конфеты, შაქარღამა; კონფეტ-
 кофей, ეფე კოფეი-
 чай, ჩაი-
 чашка, ფინჯანი; ჩაშკა-
 завтракать, საუზმობად; ზავტრავაქ-
 обѣдать, სადილობად; ობედატ-
 ужинать, ვახშმობად; უჟინატ-
 жевать, ღეჭად; ჟევატ-
 глотать, ულაბად; ღლოტატ-
 наливать, დასხმად; ნალივატ-
 проливать, ცარდაჭმევად; პროლივატ-

художникъ, ქელოსანი; სუდოენიკ-
 работникъ, მუშაკი; რაბოტნიკ-
 часовникъ, მესათე; ჩასოენიკ-
 музыкантъ, მესაკრავე; მუზიკანტ-
 живописецъ, მხატვარი; ჟივოპისეც-
 споларъ, ღურგალი; სტოლარ-
 плотникъ, სურო; პლოტნიკ-
 каменщикъ, ქვის მთლედი; კამენუშნიკ-
 садовникъ, მეღვინე; სადოენიკ-
 слесаръ, ჩილიტდარი; სლესარ-
 коновалъ, ბეითალი; კონოვალ-
 поршней, მკერვალი; პორტნო-
 сапожникъ, მეჩექმე; საპოენიკ-
 хозяинъ, პატრონი; ხოზაინ-
 господинъ, უფალი; დოსპოდინ-
 хозяйка, სახლის პატრონი; ხოზაიკა-
 госпожа, უფალა; დოსპოჟა-
 слуга, მონა; სლუგა-
 служанка, მონაღე; სლუჟანკა-
 сѣмейство, სახლეული; სემეისტვო-
 отецъ, მამა; ოტეც-
 мать, დედა; მატ-
 дѣшш, შვილები; დეტა-
 дядя, ბიძა დიადია-
 пещка, დეღისა, ანუ შამის და; ტოტკა-
 племянникъ, მძიმეული, ტინა ჭიხ-
 / სული; პლემიანნიკ-
 братъ, მმა; ბრატ-
 сестра, და; სესტრა-
 сынъ, პე; სნ-
 дочь, ქალი; დოჩ-

дщерь, ასული; ძმისწორი:
 крестной опещу, ნათლიმამა; კრეს-
 ტნოი ოპეცუ:
 крестная мать, ნათლიადა; კრეს-
 ტნაია მატ:
 сродники, ნათესავნი; სროდნიკი:
 дядь, პაპა; დედა:
 бабушка, ბებია; ბაბუშკა:
 старикъ, ბერიკაცი; სტარიკ:
 старуха, ბებერიდეაკაცი; სტარუხა:
 дѣвица, ქალწული ქალი; დევიცა:
 младенецъ, ერმა; მლადენცუ:
 работать, მუშაობად; რაბოტატ:
 служить, მსახურებად; სლუჟიტ:
 повиноваться, დამორჩილებად; პო-
 ვინოვაცსია:
 женишься, ცოლის შერთვად; ქენიტსია:
 замужъ выпши, ცათხოვებად; სამუჟ
 გიტტი:
 жить, ცხოვრებად; ჟიტ:
 умереть, სიკუედილად; უმერეტ:
 село, დება; სელო:
 дрова, შენა; დროვა:
 долина, ხევი; დოლინა:
 лужайка, ვიწრო მიწაობრი; ლუჟაიკა:
 лугъ, მიწაობრი; ლუღ:
 болото, ტანტრობი; ბოლოტო:
 садъ, ბაღი; სად,
 верпоградъ, მტილი; ვერტოდრადა:
 ровъ, სნარტვი; როვ:
 изба, პატარა სახლი; ისბა:

хижина, ქოხი; ხიჟინა:
 мѣльница, წისქვილი; მელნიცა:
 плугъ, გუთანნი; პლუღ:
 телега, ყრები, ტელეგა:
 попоръ, ცულო; ტოპორ:
 орудіе, საჭურველი; ორუდე:
 борона, ფარცხი; ბორონა:
 вилы, ორთითი; ვილე:
 заступъ, ბარი; ზასტუპ:
 рубящъ, მოჭრად; რუბიტ:
 паханъ, ხუნად; პახატ:
 жать, შკად; ჟატ:
 возить, სივად, გოზიტ:
 камзолъ, კამზოლი; კამზოლ:
 штаны, შტანი; შტანი:
 чулки, პატკი; ჩულკი:
 шляпа, შლაპა:
 шапка, ქუდი; შაპკა:
 перчатки, ჯელაგები; პერჩატკი:
 башмаки, ქოშები; ბაშმაკი:
 сапоги, ჩექმები; სპოგი:
 рубашка, პერანგი; რუბაშკა:
 бешметъ, ახალხი; ბეშმეტ:
 галстукъ, გელასტევე; გალსტუკ:
 халатъ, შლაფთორი; ხალატ:
 пуба, ქურქი; შუბა:
 шенель, საყვამარი; შენელ:
 подкладка, სარჩული; პოდკლადკა:
 рукава, სახელი; რუკავა:
 общага, სახლის პარი; ობშეგა:
 ворошникъ, საველო ვოროტნიკ:

пугвицы, ღაღები; ზუღვატი:
 карманы, ჟიბები; კარმანი:
 часы, საათი; ჩასი:
 серги, საყურე; სერგი:
 гребень, სავატხელი; ღრებენ:
 шафта, თავთა; თავტა:
 сукно, მუდი; სუკნო:
 пологно, ქმინდა ტილა; პოლოგნო:
 кися, მარმეში; კისეა;
 бархатъ, ხავერდი; ბარხატ:
 леша, ლენტი; ლენტა:
 апласъ, ატლასი; ატლას:
 одѣваться, ჩაცმად; ოდევატსია:
 раздѣваться, განხდით; რაზდევატსია:
 прибираться, მიჯანყებად; პრიბირატსია:
 სია:

обуставься, ფეხთ-ჩაცმად; ობუსტავსია:
 умываться, დაბანად; უმივატსია:
 чесаться, ღავარცხნად; ჩესატსია:
 утыраться, შექმენად; უტირატსია:
 анбаръ, ანბარი; ანბარ;
 жишница, გოდოლი; ჟიტნიცა:
 лавка, ღუქანი; ლავკა:
 толяръ, საქონელი; ტოვარ:
 деньги, ფული; დენგა:
 золото, ოქრო; სოლოტო:
 серебро, ვერცხლი; სერებრო:
 мѣдь, სპილენძი; მედ:
 вѣсы, სასწორი; ვესი:
 фунтъ, ტირეანქა; ფუნტ:
 мѣра, სასუათი; მერა:

бочка, ბოჩკა:
 локопъ, მსურთა; ლოკოტ:
 аршинъ, ადლი; არშინ:
 сажень, ერთი მსარი; საჟენ:
 покупашъ, სურდვად; პოკუშატ:
 продавашъ, განსეიდვად; პროდავატ:
 скупить, დაპირებად; სუკიტ:
 давать, მიცემად; დავატ:
 плашпъ, მისდევად; პლატიტ:
 сбавишъ, მოკლებად; სბავიტ:
 вѣсипъ, აღწონად; ვესიტ:
 мѣряшъ, განსომად; მერიატ:
 обвертывашъ, დახვევად; ობვერტი-
 ვატ:

вѣкъ, საყვერთო; ვეკ:
 годъ, წელიწადი; გოდ:
 мѣсяцъ, თვე; მესიატ:
 недѣли, კვირე; ნედელი:
 день, დღე; დენ:
 часъ, საათი; ჩას:
 минута, წუთი; მინუტა:
 мгновеніе, წამი; მღნოვენიე:
 весна, გაზაფხული; ვესნა:
 лѣто, ზაფხული; ლეტო:
 осень, შემოდგომა; ოსენ:
 зима, ზამთარი; ზიმა:
 генварь, იანვარი; ღენვარ:
 февраль, ფებერვალი; ფევრალ:
 мартъ, მარტი; მარტ:
 апрѣль, აპრილი; აპრელ:
 май, მაისი; მაი:

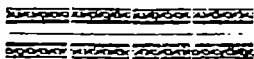
июнь, ივნისი; ივნ:
 июль, ივლისი; იულ:
 августъ, აგვისტო; ავგუსტ:
 сентябрь, სექტემბერი; სენტიაბრ:
 октябрь, ოკტობერი; ოკტიაბრ:
 ноябрь, ნოემბერი; ნოიაბრ:
 декабрь, დეკემბერი; დეკაბრ:
 помесяцъ, ორშაბათი; ზონერე-
 ლნიც:

влорникъ, სამშაბათი; ვტორნიც:
 среда, ოთხშაბათი, სრდა:
 четвертокъ, ხუთშაბათი; ჩეტვერტოკ:
 пятница, პარასკევი; პიატნიცა:
 суббота, შაბათი; სუბბოტა:
 воскресеніе, კვირა; ვოსკრესენიე:
 устро, დღი; უტრო:
 полдень, შუადღე; პოლდენ:
 вечеръ, ღამა; ვეჩერ:
 вечеръ, მუსხრი; ვეჩერ:
 полночь, შუალამე; პოლნოჩ:
 небо, ცა; ნებო:
 звѣзда, ჭარსკულავი; ზვეზდა:
 солнце, მზე; სოლნცე:
 луна, მთოვარი; ლუნა:
 планеты, ცთომილნი ჭარსკულაგნი;
 ჰლანეტი:

воздухъ, ჰაერი; ვოზდუხ:
 огонь, ცეცხლი; ოგონ:
 облако, ღრუბელი; ობლაკო:
 громъ, ქუხილი; ღრომი:
 молнія, ვლვა; მოლნია:
 громовой ударъ, მეხი; გრომოვოი
 უდარ;

дождь, წვიმა; დოჟდ:
 градъ, სეტყვა; გრად:
 снѣгъ, თოვლი; სნელ:
 штеръ, ქარი; ვეტერ:
 туманъ, მკურდროება; ტუმან:
 темнота, ბნელი; ტემნოტა:
 движеніе, მოძრაობა; დვიჟენიე:
 разстояніе, მდგომარეობა, რაზსტო-
 იანიე:

отдаленіе, განშორება; ოტდალენიე:
 явленіе, გამოცხადება; იავლენიე:
 видѣніе, ხილვა; ვიდენიე:
 затмѣніе, დაბნელება; ზატმენიე:
 теплота, სითბო; ტეპლოტა:
 жаръ, სიცხე; ჟარ:
 холодъ, სიცივე; ხოლდ:
 спужа, უჩვეა; სტუჟა:
 морозъ, ყინვა; მოროზ:

ЧАСТЬ ТРЕТІЯ

ნაწილი მესამე.

ГЛАВА I.

თ ა ვ ი ა

О Грамматицѣ вообще.

ზოგად ღრამმატიკისათვის:

Грамматика есть или всеобщая, которая даетъ философическое понятіе о непремѣнныхъ и главныхъ основаніяхъ всего человѣческаго слова вообще:

Или особенная, которая предписываетъ правила, ведущія къ правильному употребленію каждаго языка особенно.

И такъ Грамматика есть искусство правильно употреблять какъ въ разговорахъ, такъ и въ письмѣ языкъ.

Грамматика имѣетъ четыре части: 1 *правописаніе*, 2 *словопроизведеніе*, 3 *словосозиненіе*, 4 *слогоддареніе*.

О Правописаніи.

Правописаніе есть первая часть Грамматики, въ которой показывается. 1 *Погеркъ и გი-სო ბუკვზ.* 2 *Правильное ილზ*

ღრამმატიკაჲ არს, ანუ საზოგადოჲ, რომლისა გამოცა მოგეშტეების ფილოსოფიური გულისკმის-გოფაჲ უცვალბელთა და უმთავრესთა საფუძველთათჳს ზოგად უთვლისა წაცობრივისა სიტყვისა: და

ანუ არს, საკუთრებითი, რომელიცა წარუწერს კანონსა მიუქანებად კანონიერისაჲში სმარებისა თითოეულთა ენათა:

და ესრეთ, ღრამმატიკაჲ არს, გამოცდილება კანონიერად სმარებისათჳს ენისა გითარცა საუბარსა შინა, ეგრეთვე წერსა შინაცა:

ღრამმატიკისა აქქეს ოთხი უკუშნაწილი: ა, კანონიერად წერაჲ; ბ, წარმოებაჲ ლექსთა; გ, თხზულებაჲ სიტყვათა; დ, აღმასვილებაჲ მარცვალთა:

კანონიერად წერისათვის:

კანონიერად წერაჲ არს ჰირველი ნაწილი ღრამმატიკისა, რომელსა შაჲ ნაცა ცხადარს; ა, ნაკვეთი და რიცხვი ასოთა; ბ, კანონიერად, სმარებაჲ მათი

употребленіе въ слогахъ и реченіяхъ. 3 Гдѣ ставитѣ знаки препинанія.

მარცვალთა და ლექსთა შინა; 6, სავა უკუშ ჯერ არს მიტემა ნიშანთა ჰროსოდისათა:

Примѣзаніе: какъ о буквахъ и слогахъ въ началѣ сей книги въ і части і главѣ, и во вшорой части и і главѣ для учащихся Россіянъ и Грузинъ уже подробно изъяснены, то о знакахъ препинанія началъ надлежитъ.

შემნიშველობა: გინაცვან ასოთა და მარცვალთათჳს დასაწყისსა შინა წიგნისა ამის ჰირველსა ნაწილსა და ჰირველსა თავსა, და მეორესა ნაწილსა და ჰირველსა თავსა განუთვითარე განცხადე მოსწავლეოთათჳს რუსთა და ქართველთა. ამისთჳსცა სათანადო არს სველთა ნიშანთათჳს ჰროსოდისათა: (გოჯერძი.)

Г Л А В А 2.

თ ა ვ ი ბ.

О знакахъ препинанія.

ნიშანთათჳს ჰროსოდისათა:

Препинаніе есть искусство, правильно ставитъ знаки, оппдхновеніе голоса въ произношеніи и раздѣленіи частей рѣчи означающіе. (*) и суть знаки:

სმარემა ნიშანთა ჰროსოდისათა, არს გამოცდილებამ იგი, რათა განთხროდ დარქუნებმა იგინი დასვენებას ზედა კმისას, წარმოებასა და განუთვსა შინა ნაწილთა ლექსთას მნიშველობისა მეზრ მათისა, რომელნიცა არიან შემდგომნი უკუშ ნიშანნი: ჰირველი (,) მძიმე: ნიშანი ეტე

1) запятая (,). Сей знакъ

(*) Для удобнѣйшаго познанія правила о употребленіи знаковъ препинанія, нужно имѣть нѣкоторое понятіе о предложеніи и пе-

შემაჯუქმს ცნობისათჳს განთხრო ჰროსოდისათა და სმარემა მათა, სათანადო არს რომელიმე გუჯოიკმისგოთა. წინადადებათა და პერიოდთა;

краткое отдохновение голоса начинается, на пр. *ты опца, люблю матеря, и проч.*

2) *Тогда съ заплтою* (:) означает большее отдохновение, на пр. *трудолюбивый изобилует богатством; а праздный изнатекает скудостью*; и проч.

3) *Двутозие* (:) означает гораздо большее отдохновение, нежели точка съ заплтою, на пр.

Не плодная земля бывает презираема: подобно и неблагодарный не достоин благодатныя, и проч.

4) *тогда, (.)* Сей знак представляется въ концѣ предложенья полный и совершенный смыслъ имѣющаго, на пр. *Славильшую полузаетъ побѣду, кто себѣ побѣждаетъ.* и проч.

5) *Вопросительная* (?) поставляется по удивленію, на пр. *Онъ ли согрѣшилъ, или родители его, что спявъ, родился?* и проч.

6) *Удивительная* (!) ставляется по удивленію, на пр. *ты*

ცხადჲყოფს შემოკლებითსა დასვენებასა კმისასა: მაგალ. ჰატიკს ვქსტემ მასა, მიუგარს ღელად, და სხვანი:

მეორე- (:) წერტილი და მძიმე: ესე ცხადჲყოფს უფიქრესა დასვენებასა კმისასა: მაგალ. შრომის მოუგარვე აღივსების სიმდიდრითა; ხოლო უქმი ილევის სიღალახვითა, და მეძრ სხვანი:

მესამე (:) ორი წერტილი: ესე ცხადჲყოფს უფროსსა: უფიქრესა დასვენებასა, ვიდრე წერტილი მძიმითურთ: მაგალ. უნათყოფე მიწა იქნების შემოუცხ: მსტავსავე და უმარჯოფცა არს ღირს კეთილ-მოქმედებასა, და მეძრ სხვანი:

მეოთხე (.) წერტილი: ნიშანი ესე მიეცემის დასასრულსა წინადადებისასა, მიქონს საგისსა და სრულისა აზრისასა: მაგალ. სახელოვანსა მღვდელმთავრსა შიიღებს იგი, ვინცა სძლევეს თავსა თავსა. და მეძრ სხვანი:

მესხეთე (?) კითხვითი: ნიშანი ესე მიეცემის შემდგომად კითხვითისა წინადადებისა: მაგალ. ამან სტორა, ანუ მუბეღოთა ამისთა, რამეთუ ძრმა იშვა? და მეძრ სხვანი:

მექცე (!) განგორგებითი: ნიშანი ესე მიეცემის განგორგებითსა სიტუქასა:

რომელნიცა შედგებიან ქუჩმდებარეთა შესმენილთა მიერ: (ტორდობი.)

*რიოდას, კოი სოსთასა, პზ პო-
დლასიქს ი სკაუემას.*

дное видѣніе! По призываніи, на пр. *Услыши насъ Боже!* По восклицаніи, на пр. *Таковѣя то противности восплящали Герою нашему въ славныхъ подвигахъ!* и проз.

მაგალ. სავკირველ არს ხალგაჲ გიგეს და სხვანი: მოწოდებითა ანუ შორს წოდებითა: მაგალ. იმინე ჩვენი ღმერთო! და სხვანი: აღმოთხრებითა: მაგალ. ეგ ვითართავე გარემოშიაბათა შეაბრკოლეს გმირი ჩვენი საქმეებსა ღვაწლსა შინა! და მებრ სხვანი:

7) Въспитательная (); между сими скобками полагается нѣсколько словъ для большаго изъясненія. на пр. *Варвары, когда Александръ ввелъ въ городъ Фалангу*, (коренное македонское войско) *разбѣжались.* и проч.

მეშვიდე (). ფრჩხილი: ნიშანთა ამათ შორის დაიდების რაოდენიმე სიტყვა უდრევს ცხადყოფისათჳს: მაგალ. ბარბაროზნი, ოდეს ალექსანდრემან. შეივანა ქალაქსა შინა ფალანღს (ძირეულნი შედარნი მაკედონიისანი) განიჭოტოდენ, და მებრ სხვანი:

8) Единичная (—); знак сей поставляется въ концѣ строки для перенесенія.

მერვე(-)ქუდნაშთი, ანუ შემავრთუბელი: ნიშანი ესე მიეცემის დასასრულსა ტრიქონისასა. გარდასატანად მარცხალთა:

Г Л А В А 3.

თ ა ვ ი ტ

О словопроизведении. (*)

წარმოებათათჳს ლექსთა ანუ სიტყვათა:

1. Етимология или словопроизвождене, есть искусство разбы-

ვტიმოლოგია, ანუ წარმოება სიტყვათა, არს გამოცდილებად იგი; რა-

(*) О словахъ надлежитъ знать, что въ Грузинской Грамматикѣ слово составляется изъ слѣдую-

სიტყვათათჳს სათანადო არს ცნობად, რომელ ქართულსა ღრამემატიკასა შინა სიტყვა შედგების შედგომითა მი-

რაჲს წარმოქმნილი სიტყუა
свойство и перемѣны. თანი, თვსებანი და ცვლილებანი მათნი

2. Слово раздѣляется: *На первообразное, производное, простое, сложное; уменьшительное, увеличительное, измѣняемое, и не измѣняемое.* ზ. სიტყუაჲ განიყოფებინ: ჰირველ-სახეჲ; სხმო-გარდასლვითად; მარტივად; ჰრთულად; ენითობითად; განდიდებითად; ცვლილებითად და უცვლელბედად:

Первообразное слово есть то, которое ни отъ, какого другого слова не происходитъ, на пр. *Богъ, царь, яду, и проч.* ჰირველ-სახეობითი სიტყუაჲ არს იგი, რომელიცა არა რომელთამე სიტყუათა მიერ არა წარმოადგების: მაგალ. ღმერთი, მეფე, ვალ, და მეძრ სხვანი:

Производное, которое отъ первообразнаго происходитъ, на пр. Божескій, царство, шествію, и проч. სხმო-გარდასლვითი არს იგი, რომელიცა ჰირველისა სახისაგან წარმოადგების: მაგალ. სამღთო, სამეფო, მიმოვალ, და მეძრ სხვანი:

Простое, которое не составлено изъ другихъ, на пр. рука, книга, и проч. მარტივად არს იგი, რომელიცა არა შედგინებულ არს სხვათა მიერ: მაგალ. კელი, ჭიგნი, და მეძრ სხვანი:

Сложное, которое составлено изъ другихъ словъ, на пр. рукописаніе, книжникъ, и проч. ჰრთული არს იგი, რომელიცა შედგინებულ არს სხვათა მიერ სიტყუათა: მაგალ. კელის-წერილი, მწიგნობარი, და მეძრ სხვანი:

щихъ т. е. отъ тоѣки производятся буквы; изъ буквъ составляются слоги или склады; изъ слоговъ реченія; изъ реченія слово. Слово раздѣлено на несовершенное и совершенное. Не сов: на пр. Господи! естълибѣ Ты здѣсь былъ. Соверш: Господи! естъли бѣ Ты здѣсь былъ небы умеръ братъ мой, и проч.

ერ, ეზე იგი. წერტილისაგან ასო-ჲ; ასოთაგან მარტივალი; მარტივალითაგან ლექსი; ლექსითაგან სიტყუაჲ: ხოლო სიტყუაჲ განიყოფებინ ორად. უსრულად და სრულად: უსრული. მაგალ. უფალო უკეთუმიტა აქა ვოფილ-იყავ: სრული. მაგალ. უფალო უკეთუმიტა აქა ვოფილ-იყავ, არამიტა მომკეპარ-იყო მმა იგი წემი. და მეძრ სხვანი:

Уменьшительное, которое начинается вещь меньше обыкновенной, на пр. *ручка книжка и проч.*

Увеличительное, представлять вещь больше обыкновенной на пр. *Горища, домище, и проч.*

Изменяемое есть; которое для составления ррчп, въ окончаніи своемъ *имя* чрезъ склоненія, а *глаголъ* чрезъ спряженія перемѣняются, на пр. *рука, ручки, руки; иду идешь идешь, и проч.*

Всѣ слова вообще раздѣляются на восемь частей, а именно: на *имя, мѣстоименіе, глаголъ, приглаголіе, нарѣчіе, предлогъ, союзъ, и междуметіе.*

Первыя четыре части называются изменяемыми, поелику *имя, мѣстоименіе и приглаголіе* чрезъ склоненія, а *глаголъ* чрезъ спряженія изменяются; прочія же четыре части, *нарѣчіе, предлогъ, союзъ и междуметіе* суть *неперемѣняемыя*

ვნინო-ბიითი არს იგი, რომელიცა წინშეაგვ ნივთსა უმცირეს ჩვეულებითსა: მაგალ. კვლავი ანუ თათი, სიგნაკი, და მებრ სხვანი; (გარნა არა უთვალსა ნივთსა ზედა იხმარების ქართულსა ენასა შინა ვნინო-ბიითი ესე:)

განდილებითი არს იგი, რომელიცა წინშეაგვ ნივთსა უდიდეს ჩვეულებითისა: მაგალ. მთაჲ (დიდი), სახლი (დიდი) და მებრ სხვანი: (ესე არა არს ქართულსა ენასა ზედა):

ცვლილებითი არს იგი, რომელიცა შედგინებისათჳს ლექსთა დასასრულსათჳსა შინა, ესე იგი, სახელი. ბრუნვისა გამო, და ზმნაჲ უღოვლელებისა გამო. იცვლებიან: მაგალ. კელი, კელისა, კელს, და სხვანი: ვალ, ზედა, ვალს, და მებრ სხვანი:

შოგად ეთველნი სიტყვანი განიუთვებიან რვაჲ, ესე იგი; სახელად; ნაცვალ-სახელად, ზმნად, მიმღეობად, ზმნის ზედაჲ, თან-ღებულად, ვაჟმირად, და შორის-ღებულად:

პირველნი უკუთმ ოთხნი ნაწილნი იხედნო-დებიან ცვლილებითად, ვინადგან სახელი, ნაცვალ-სახელი, და მიმღეობაჲ ბრუნვისა გამო; ხოლო ზმნაჲ უღოვლელებისა გამო იცვლებიან; და სხვანი უკუთმ ოთხნი ნაწილნი ესე იგი, ზმნის ზედა, თან-ღებული, ვაჟმირი, და შორის-ღებული არიან უცვლებელ:

При частяхъ, переѣмамъ поверженныхъ, примѣчать надлежитъ: *родъ, число, надежъ, склоненіе.*

Родовъ считается четыре: *мужескій, женскій, средній, и общій.* (*)

Мужескій родъ заключаетъ въ себя имена вещей одушевленныхъ мужескаго пола, на пр. *мужъ, благоразумный; законодатель, мудрый*, и проч. Неодушевленныхъ кончащихся на *и* и *зъ*, на пр. *рай, пресвятый; домъ, украшенный*, и проч.

ნაწილთა მათთჳს, რომელნიცა ქუეშეგებარე ცვლილებისა არიან შეგებებაჲ *ჟერარს: ნათესავისა, რიცხვისა, ბრუნვისა და მიმოხრვისა :*

ნათესავი აღირიცხვის ოთხად: მამრობითად, მდედრობითად, სწუჯლობითად, (უშუშვეობითად) და საზოგადოდ: ნათესავი მამრობითი იპერობს თჳს შორის სახელთა ნივთთა მთ; რომელნიცა არიან მექონ სულისანი მამრობითისა ნათესავისა: მაგალ. ვატი კეთილგონიერი; ქსჳულის მომცემი ბრძენი; და მებრ სხვანი: ეკევე ნათესავი შეიტავს თჳს შორის (რუსულსა ენასა ჴედა) ნივთთა უსულობთა, რომელნიცა დასრულდებიან ასოთა ამთ ჴედა ი და ზ: მაგალ. სამოთხე ეთვლად ნათელი; სახლი განშვენებული; და მებრ სხვანი:

(*) Въ грузинской грамматикѣ *мужескій* и *женскій* роды заключаютъ въ себя имена однихъ только одушевленныхъ вещей, или родящихся на пр. *отецъ, сынъ, Александръ*, и проч. *женскій*, на пр. *мать, дочь, Марія*, и проч. *Средній родъ* заключаетъ въ себя имена однихъ только не одушевленныхъ вещей для того и называется *неродящимъ*, а не *среднимъ*, на пр. *Солнце, дождь, рай, зѣзда*, и проч.

Общій родъ заключаетъ въ себя

ქართულსა ღრამმატივასა შინა, ნათესავი მამრობითი და მდედრობითი იპერობენ თჳს შორის სახელთა ერთთა მხოლოდ სულის მექონთა ნივთთაჲ, ანუ მშობელობითთა: მაგალ. მამა, მე, ირავლი, და მებრ სხვანი: მდედრობითი: მაგალ. დედა, ასული, მარიაჲ, და მებრ სხვანი: სწუჯლობითი ანუ უშუშვეობითი, იპერობს თჳს შორის სახელთა ერთთა მხოლოდ უსულობთა ნივთთაჲ, და ამითჳს იქედნობის უშუშვეობითად, და არა სწუჯლობითად: მაგალ. მსე, სახლი, სამოთხე, გარსეჴლავი, და სხვანი:

Женскій родъ состоитъ изъ именъ вещей одушевленныхъ женскаго пола, на пр. *жена благо-разумная*; *законодательница мудрая*, и проч. Неодушевленныхъ кончащихся на *а, е, и я*, на пр. *книга полезная; добродѣтель великая; земля плодотворная*, и проч.

Средній родъ состоитъ изъ именъ вещей неодушевленныхъ кончащихся на *е, о, и я*, на пр. *Море пространное; Солнце пресвѣтлое; дѣло знаменитое; время благопріятное*; и проч. Одушевленныхъ кончащихся на *я*, на пр. *дѣтя, теля, жребя, агня*, и проч.

Общій родъ заключаетъ въ себѣ имена, которыя въ одномъ и томъ же окончаніи означаютъ предметы какъ *мужескаго*, такъ и *женскаго пола*, на пр. *воро-*

одни только имена одушевленныхъ выѣстъ мужескаго и женскаго пола, на пр. *дѣти, птенцы*, и проч.

ნათესავი მდებრობითი შედგების სა-ხელთაცან სულისა მექონთა ნივთთა მდებრობითისა ნათესავისათა: მაგალ. დედაკაცი კეთილ-გონიერა; ქსეულის მომცემა ბრენა, და მებრ სხვანი: ესევე ნათესავი შეიცავს თჳს შორის (რუსულსა ენასა ზედა) ნივთთაცა უსულოთა რომელნიცა დასრულდებიან ასითა ამით ზედა, ა, ე, და ი, მაგალ. წიგნი სარგებლიანი; სათნობა, (ანუ კეთილ-მოქმედება) დიდი; მიწა ნაყოფიერი; და მებრ სხვანი:

ნათესავი სამუდამობითი, შედგების სახელთაცან ნივთთა უსულოთა, რომელნიცა დასრულდებიან ასითა ამით ზედა, ე, ი, და ი: მაგალ. ზღუმა ვრცელი; მსე ეოვლად ბრწყინვალე; ღრთა კეთილ-სამო; და მებრ სხვანი: ესევე ნათესავი შეიცავს თჳს შორის სახელისა სულერიისა ნივთისასა, რომელი დაბოლოვდების ი, მაგალ. ჩხვლი ანუ ვრმა; ხბო, კიტვ, კრავი, და მებრ სხვანი:

ნათესავი საზოგადო იპერობს თჳს შორის სახელთა მათ, რომელნიცა ერთსა და მასვე დასასრულსა შინა დანი-შნუბნ საცანსა ვითარცა მამრობითისა, ეგრეთვე მდებრობითსა: მაგალ. მკითხა-

ნათესავი საზოგადო იპერობს თჳს შორის ერთთა მხოლოდ სახელთა სულისა მექონთა, ორისავე ნათესავისათა: მაგალ. შვილნი, მარტუბნი, და მებრ სხვანი:

жел великій и велика; лебедъ გ ღიღი; სავათი თეთრი, და მებრ სხვანი: бѣлый бѣлая, и проч.

Число есть окончаніе склоняемаго или спрягаемаго рече- нія показывающее одну или мно- го вещей, дѣяніе одной или мно- гихъ вещей: и потому число есть или единственное или множес- твенное.

Единственное, на пр. я пишу; солнце свѣтитъ; земля вер- тится, и проч.

Множественное, на пр. мы пишемъ; планеты движутся, и проч.

Падежъ (*) есть одно изъ се- ми окончаній склоняемаго рѣче- нія, кои суть слѣдующія.

ჩივსები არს დასასრული ლექსთა ბრუნვისა და უღვლილების, ჩომელი ჩვენებულქუთყს ერთისა ანუ მრავლი- სა ნივთისა მოქმედებასა: და ესთა ჩი- ცვი არს, ანუ მხოლოდობითა, ანუ მრავ- ლობითი:

მხოლოდობითი: მეცალ. მე გესწერ; მსგე მნათობს; ქვეყანაა ბრუნავს, და მებრ სხვანი:

მრავლობითი: მეცალ. ჩვენ გესწერთ; ცთომილნი (გარსეულენი) იძვრიან, და მებრ სხვანი:

ბრუნვაა არს ერთი შვიდთა მათ ლე- ქსთა ბრუნვის დასასრულისა მაცხადი, და არიან შემდგომნი:

(*) Въ Грузинской Грамматикѣ считается восемь падежей и скло- няемыхъ тако: на пр. 1, вниматель- ный, *геловтък.а*, родительный, *ге- ловтъка*. 3, дательный, *геловтъку*. 4, внимательный *геловтъка*. 5, пред- ложный, *отъ геловтъка*, 6, сказа- тельный, который познается по- слѣдъ вопроса въ отвѣтъ на пр. кто сказалъ вамъ? *геловтък.а*. 7, півори- шельный, *геловтъкомъ*. 8, зватель- ный, или воззвательный, *о геловтък!*

ქართულსა ღრამეციკისა შინა არი- რიცხვსა ბრუნვაა რვაჯ, და იბრუნვიან ლექსნი ესთა: ჩრდელობითი, კაცთ: ნა- თესაობითა კაცისა: მიცემითი, კაცსა: შემახმენელობითი, კაცთ: დაქვებითი, კა- ცისაგან: მოთხრობითი. კაცმან: (გარსა არა არს რუსულსა ენასა ზედა ესე:) მოქმედებითი, კაცითა: ხოცებითი, კაცთ, ანუ ჭი! კაცთ:

Именительный, *სნოიზ*.
 Родительный, *სნოა*.
 Дательный, *სნოჲ*.
 Винительный, *სნოიზ*.
 Звательный, *სნოიზ*.
 Творительный, *სნოჲმჲ*.
 Предложный, *ვჲ სნოიზ*.
 и проч.

Склонение (*) есть изменение конечной буквы склоняемого речения по всем падежам обоим числам.

წმრეულობითა. მჭეუელთა:
 ნათესაობითი, მჭეუელისა:
 მიცემითი, მჭეუელს:
 შემაჲმენელობითი, მჭეუელთა:
 წოდებითი, მჭეუელთა:
 მოქმედებითი, მჭეუელთა:
 თანდებითი, მჭეუელსა შინა:
 და მეგრ სხვანა:

მიმოხრება არს ცვალებადი დაინახ-
 რულობისა ანთა, რომელთა ზედა მიმო-
 ხრვიან და დაბრუნდებიან ღვესნი თრი-
 ხავე ღიცხვისანი:

Г Л А В А 4.

თ ა ვ ი ღ.

О имени вообще.

ზოგად სახელთათხ:

1. *Имя* есть каждое из словъ означающихъ или самый предметъ вещественный чувствами постигаемый, на пр. *человѣкъ, Павелъ, городъ, дерево, домъ, вода, рѣка*, и проч. Или не-

ა. სახელი არს თითოეული სიტყუათა მიერი, მნიშვნელი ანუ თვთ საგანისა ნივთიერისა საგრძნობელთა მიერ მიწ-
 თამარი: მაგალ. ვატი; ჰაღლე; ქალაქი; ხე; სახლი; ხეული; მდინარე; და მეგრ სხვანი: ანუ უნივთოთა გონებითა

(*) Въ Грузинской Грамматикѣ склонений числомъ не определено какъ въ Россійской; но вообще всѣ имена кончащіяся на самогласныя или безгласныя буквы склоняются по свойству языка чрезъ падежъ.

ქართულსა ღრამმატიკასა შინა მი-
 მოხრება სახელისა არა არს განსაზღუ-
 რებულად ვითარცა რუსულსა ენასა ზედა;
 არამედ ზოგად უოველნი სახელნი დას-
 რულდებულნი ანთა ზედა გამოვანსა ანუ
 უქმოსა, თვებინამებრ ენისა ქართული-
 სა იბრუნვიან ბრუნვათებრ:

щественный разумомъ токмо ოდენ მიწთმადი: მაგალ. - სიბრძნე; постигаемый, на пр. *мудрость*, საუკუნოა; სიმკრტულე; *ღრთა*, ანუ *ვზნობა*, *კრცლობა*, *ვრეა*, ჟამი; გულისკმის უოფა; და მებრძნება: *понятие*.

2. Имя раздѣляется, на *существительное*, *прилагательное*, *и числительное*. ზ. სახელი განიუთუების არსებითად, ზედ შესრულად, და მრიცხველობითად:

Г Л А В А 5.

თ ა ვ ი ე

О имени существительномъ.

სახელისათჳს არსებითისა:

1. *Имя существительное* означаетъ самое лицо, или самую вещь, на пр. *человѣкъ*, *животное*, *гора*, *море*, *рѣка*, и проч. ა. სახელი არსებითი ნიშნავს ანუ თვთ პირსა, ანუ თვთ ნივთსა: მაგალ. კაცი; ცხოველი; მთა; ზღუა; მდინარე; და მებრძნება:

2. *Имя существительное* раздѣляется на *собственное*, *нарицательное*, и *собирательное*. ზ. სახელი არსებითი განიუთუების საკუთრებითად ანუ კერძობითად, განუკუთრებელად, და შემკრებელბითად:

Имя собственное есть то, которое одному токмо лицу, или одной только вещи приличествуетъ, на пр. *Моисей*, *Александръ*, *Ираклій*, *Москва*, *Тифлисъ*, *Кира*, и проч. სახელი საკუთარი არს იგი, რომელიცა ერთსა ოდენ პირსა, ანუ ერთსა ოდენ ნივთსა ეკუთვნის: მაგალ. მოსკე, ალექსანდრე, ირაკლი, მოსკოვი, ტფილისი, მტკვარი, და მებრძნება:

Имя нарицательное есть то, которое свойственно многимъ родамъ, или лицамъ одинакаго роду, на пр. *Ангелъ*, *человѣкъ*, ანგელოსი, კაცი, მეფრინველი, მკებრი

птица, зѣрка, дерево, камень, ხე, ქვა, სახლი, მდინარე და მებრ-
домჲ, рѣка, и проч.

Имя собирательное есть то, которое въ единственномъ числѣ представляетъ множество именъ нарицательныхъ, на пр. полкъ, стадо, мѣсъ, и проч.

Склоненій въ российскомъ языкѣ суть пять; четыре существительныхъ и одно прилагательное.

Имена первого склоненія кончались на *а* и *я* суть рода мужескаго и женскаго, на пр. *воевода, слуга, звѣзда, рука, дядя, пустыня*, и проч.

სხვანი:

სახელი შემკრებლობითი არსიგა, რომელიცა მხოლოდობითაა რიცხვითა წარმოადგენს სახელსა მრავალსა შემკრებლობითად: მაგალ. ჰოლკი ანუ ბუნდი, კოლტი, ტყე, და მებრ სხვანი:

მიმოხრვანი რუსულსა ენასა ზეჲა არიან ხუთნი; ოთხნი უკუდ თვსევეიან სახელსა არსებითსა; ხოლო ერთი სახელსა ზედშესრულსა :

სახელნი პირველისა მიმოხრვისანი დასრულდებიან *а*, და *я* ზეჲა, და არიან მაშრობითისა და მდგრადობითისა ნათესავისანი: მაგალ. ერისთავი; მონა, ვარსკვლავი, კელი, ბიძა, უდაბნო, და მებრ სხვანი:

Склонение первое.

А и Я.

Примѣръ на *А.*

მიმოხრვა ანუ ბრუნვაჲ პირველი:

А, და *Я*, ზეჲა:

მაგალითი: *А.*

единствен.	множествен.	მხოლოდობითი:	მრავლობითი:
им. воевода,	воеводы.	წრ. ერისთავი.	ერისთავნა:
род. воеводи,	воеводѣ.	ნათ. ერისთავისა:	ერისთავებისა:
дат. воеводѣ,	воеводамѣ.	მიც. ერისთავსა:	ერისთავთა:
вин. воеводу,	воеводѣ.	შემ. ერისთავი:	ერისთავნი:
зват. воевода,	воеводи.	წოდ. ერისთავო:	ერისთავნო:
твор. воеводою,	воеводами.	მოქ. ერისთავითა:	ერისთავებითა:
пред. о воеводѣ.	о воеводахъ.	თან. ერისთავისათჳს:	ერისთავთათჳს:
и проч.		და მებრ სხვანი:	

единствен.	множествен.	მსოფლო-ბითი:	მრავლო-ბითი:
и. зѣздѣ,	зѣзды.	წრფ. ვარსკვლავი:	ვარსკვლავნი:
р. зѣзды,	зѣзды.	ნათ. ვარსკვლავისა:	ვარსკვლავებისა:
д. зѣздѣ,	зѣздымъ	მიც. ვარსკვლავსა:	ვარსკვლავებსა:
в. зѣзды,	зѣзды	შემ. ვარსკვლავი.	ვარსკვლავნი:
з. зѣзды,	зѣзды.	წოდ. ვარსკვლავო:	ვარსკვლავო:
п. зѣздой.	зѣздыми.	მოქ. ვარსკვლავითა:	ვარსკვლავებითა:
и о зѣздѣ,	о зѣздахъ.	თან. ვარსკვლავისათჳს:	ვარსკვლავთათჳს:
и проч.		და მეტრ სხვანი:	

Примѣръ на я.

მაგალითი. Я.

единствен.	множествен.	მსოფლო-ბითი:	მრავლო-ბითი:
и. дядя,	дяди.	წრფ. ბიძა:	ბიძენი:
р. дяди,	дяде.	ნათ. ბიძისა:	ბიძებისა:
д. дядѣ,	дядямъ.	მიც. ბიძასა:	ბიძებსა:
в. дядю,	дяде.	შემ. ბიძა:	ბიძენი:
з. дядя,	дяди.	წოდ. ბიძავ:	ბიძეო:
п. дядею,	дядями.	მოქ. ბიძითა:	ბიძეობითა:
и о дядяхъ,	о дядяхъ.	თან. ბიძისათჳს:	ბიძათათჳს:
и проч.		და მეტრ სხვანი:	

единствен.	множествен.	მსოფლო-ბითი:	მრავლო-ბითი:
и. пустыня,	пустыни.	წრფ. უდაბნო:	უდაბნოები:
р. пустыни,	пустынь.	ნათ. უდაბნო-ისა:	უდაბნოებისა:
д. пустынь,	пустынямъ.	მიც. უდაბნოსა:	უდაბნოებსა:
в. пустыню,	пустыни.	შემ. უდაბნო:	უდაბნოები:
з. пустыня,	пустыни.	წოდ. უდაბნოვ:	უდაბნოეო:
п. пустынею,	пустынями.	მოქ. უდაბნო-ითა:	უდაბნოეობითა:
и о пустынь,	о пустыняхъ.	თან. უდაბნოსათჳს:	უდაბნოთათჳს:
и проч.		და მეტრ სხვანი:	

Примѣръ на *ია*მაგალითი *ია*.

единствен.	множествен.	მსოფლო-ბითი :	მრავლობითი :
и. <i>милиа</i> ,	<i>милии</i> .	წრ. შრომანი: (უვავლით) შრომანნი:	
რ. <i>милии</i> ,	<i>милій</i> .	ნათ. შრომანისა: შრომენებისა :	
დ. <i>милии</i> ,	<i>милиამჴ</i> .	მიც. შრომანსა: შრომენებსა:	
ვ. <i>милию</i> ,	<i>милии</i> .	შეშ. შრომანი: შრომანნი :	
ზ. <i>милиа</i> .	<i>милии</i> .	წოდ. შრომანთ: შრომანნთ :	
თ. <i>милиєю</i> .	<i>милиями</i> .	მოქ. შრომანითა: შრომენებითა:	
ი. <i>на милии</i> .	<i>на милияхჴ</i> .	თა. შრომანსა ზედა: შრომანთა ზედა:	
и проч.		და მეტრ სხვანი:	

Имена второго склонения кон-
чащіяся на *й, з, е, о*, сущъ мужескаго и средняго родовъ.
სახელნი მეორისა მიმთხრვისანა
დასრულდებარნი ასოთა ამათ ზედა. *ი, ზ, ე, ე, ი, ი;* არიან უკუტ მამრობითისა და სმუჯლობითისა ნათესავისანი:

Примѣръ на *ий*.მაგალითი *ий*.

единствен.	множествен.	მსოფლო-ბითი :	მრავლობითი :
И. <i>покой</i> ,	<i>покои</i> .	წ. სარგო-მი:	სარგო-მნი:
Р. <i>покоя</i> ,	<i>покоевъ</i> .	ნ. სარგო-მისა:	სარგო-მეებისა:
Д. <i>покою</i> ,	<i>покоюмჴ</i> .	მ. სარგო-მისა:	სარგო-მეებსა:
В. <i>покой</i> ,	<i>покои</i> .	შ. სარგო-მი:	სარგო-მნი:
З. <i>покой</i> ,	<i>покои</i> .	წ. სარგო-მო:	სარგო-მნო:
Т. <i>покоемჴ</i> ,	<i>покоюми</i> .	მოქ. სარგო-მითა:	სარგო-მეებითა:
П. <i>въ покоѣ</i> .	<i>въ покояхჴ</i> .	თ. სარგო-მისა შინა: სარგო-მთა შინა:	
и проч.		და მეტრ სხვანი:	

Примѣръ на ზ.

მაგალითი ზ.

единствен.	множествен.	მხოლოდობითი:	მრავლობითი:
И. соколъ.	соколы.	წ. შავარდენი:	შავარდენი:
Р. сокола,	соколовъ.	ნ. შავარდენისა:	შავარდენებისა:
Д. соколъ;	соколамъ.	მ. შავარდენსა.	შავარდენებსა:
В. сокола,	соколовъ.	შ. შავარდენი:	შავარდენი :
З. соколъ,	соколы.	წ. შავარდენო:	შავარდენო:
Т. соколомъ,	соколами.	მოქ. შავარდენითა:	შავარდენებითა:
П. о соколъ,	о соколахъ	თ. შავარდენისათჳს:	შავარდენთათჳს:
и проч.		და მეძრ სხვანი:	

Примѣръ на б.

მაგალითი б.

единствен.	множествен.	მხოლოდობითი:	მრავლობითი:
И. богатѣрь,	богатѣрь.	წ. გმირი:	გმირნი:
Р. богатѣря,	богатѣрей.	ნ. გმირისა:	გმირებისა:
Д. богатѣрю,	богатѣрямъ.	მ. გმირსა:	გმირებს:
В. богатѣрь,	богатѣрей.	შ. გმირი:	გმირნი:
З. богатѣрь,	богатѣрь.	წ. გმირო:	გმირო:
Т. богатѣремъ,	богатѣрями.	მოქ. გმირითა:	გმირებითა:
П. о богатѣрь,	о богатѣряхъ.	თ. გმირისათჳს:	გმირთათჳს:
и проч.		და მეძრ სხვანი:	

Примѣръ на е.

მაგალითი е

единствен.	множествен.	მხოლოდობითი:	მრავლობითი:
И. лице,	лица.	წ. ჰირი:	ჰირნი:
Р. лица,	лицъ.	ნ. ჰირისა:	ჰირებისა:
Д. лицу.	лицамъ.	მ. ჰირსა:	ჰირებსა
В. лице,	лица.	შ. ჰირი:	ჰირნი:
З. лице,	лица.	წ. ჰირო:	ჰირო:

пр. о сѣмени, о сѣменахъ.
и проч.

თანრ. თესლისათჳს: თესლათჳს:
და მებრ სხვანი:

Четвертое склонение составляютъ имена женскаго рода кончащіяся на *а*.

მეოთხე მამაკაცისა შუადგინებენ
სახელთა მდგრადობითისა ნათესავისათა,
რომელნი დაბოლოვდებიან ა, ზედა:

Примѣръ на *а*.

მაგალითი:

<i>единственъ</i>	<i>множественъ</i>	მხოლოდობითი:	მრავლობითი:
п. <i>дщерь</i> ,	<i>дщери</i> ;	წრფ. ასული:	ასუღნი:
р. <i>дщери</i> ,	<i>дщерей</i> ,	ნათ. ასულისა:	ასულებისა:
д. <i>дщери</i> ,	<i>дщерямъ</i> ,	მაც. ასულსა:	ასულთა:
в. <i>дщерь</i> ,	<i>дщерей</i> ,	შემ. ასული:	ასუღნი:
з. <i>дщерь</i> ,	<i>дщери</i> ,	წოდ. ასულთ:	ასუღნთ:
ш. <i>дщерью</i> ,	<i>дщерями</i> ,	მოქ. ასულითა:	ასულებითა:
п. о <i>дщери</i> ,	о <i>дщеряхъ</i> ,	თანრ. ასულისათჳს:	ასულთათჳს:
и проч.		და მებრ სხვანი.	

О имени прилагательномъ.

1. *Имя прилагательное* есть слово сама по себѣ ничего не значущее, но будучи приложено къ имени существительному, значить или качество, свойство вещи, на пр. *Душа разумная; теловѣкъ добрый; сукно алое*, и пр. Или состояніе вещи, на пр. *Человѣкъ богатый, счастливый, несчастный; жизнь благополучная, бѣдственная*, и пр. Или принадлежность, приличность вещи, на пр. *Божескій, Ангельскій, теловѣтскій*, и пр. Или количество, на пр. *Единъ Богъ; двѣ руки; три лица; семьдесятъ Евангелистовъ* и проч.

2. При именахъ прилагательныхъ примѣчать надлежитъ, *родъ, степень сравненіе и склоненіе.*

Прилагательныя имена имѣютъ три рода: *мужескій, женскій и средній.*

Мужескаго рода *прилагательныя* суть тѣ, которыя кончаются на *ый, ій, ей*; а во усьченіи на *ъ, ъ, ъ*, на пр. *добрый, доброй,*

სახელისათჳს ჴედ-შესრულისა :

ა. სახელი ჴედ-შესრული არს თა-
ვით თჳსით არა რაჲსა მნიშვნელს; არა
მედ შესრულის-რა სახელისათჳსა არსე-
ბითისა, დანიშნავსა ანუ თჳსებასა ნი-
ვთისასა; მაგალ. სული გონიერი; ვატი
ვეთილი; მათუი აღისუერი; და მებრ სხ-
ვანი: ანუ მდგომარეობასა (შეძლებასა):
მაგალ. ვატი მდიდარი, უბედური, ბედ-
ნიერი; ცხოვრებაჲ ვეთილ-მიმთხვეული;
ვაქებითი: და მებრ სხვანი: ანუ შესაბა-
მობასა და შესატყვისობასა ნივთისა-
სა: მაგალ. ღუთაებრივი, ანტელაოლებრივი,
ვატობრივი, და მებრ სხვანი: ანუ რა-
ოდენობასა: მაგალ. ერთი დმერთი;
ორნი ქელნი; სამნი ჰირნი; ოთხნი მა-
ხარებელნი, და მებრ სხვანი:

ბ. სახელისათჳს ჴედ-შესრულისა შე-
მეძენებაჲ ჴედ არს: ნათესავი, ხარის-
ხი, მსგავსებაჲ, და მიმოხრებაჲ:

სახელსა ჴედ-შესრულსა აქუს სამი
უკუნი ნათესავი: მამრობითი, მდედრობი-
თი, და საშუალობითი: (უშუშველობითი)

ნათესავისა მამრობითისა არიან იგი
სახელები ჴედ-შესრულნი, რომელნიცა
დასრულდებიან ასოთა ამათ ჴედჲ: *ში,*
იი, ეი; სოლო მონობასა შინა ასო-

прежній, прежней, синій, синей, თასა, დასრულდებიან უ, ზ, ზედა: მაგალ კეთილი, უხინდელი, ღუერჯი; კეთილ, ღუერჯი, და მეძრ სხვანი:

Въ женскомъ родѣ имена при- ნათესავსა შინა მდებრობითსა სსა-
лагательныя кончатся на ая; ხელნი ზედშესრულნი დასრულდებიან
а во усьченіи на а, я, на пр. ასოთა ამათ ზედა აя; ხოლო მოსო-
добрая, добра синяя, синя, и ზასა შინა, ა და я ზედა: მაგალ. კეთი-
проч. ღა; კეთილ, ღუერჯი, ღუერჯი; და სხვანი:

Въ среднемъ родѣ прилага- ნათესავსა შინა სმუთა ღობითსა სსა-
тельныхя кончатся на ое, ее; ა ხელნი ზედშესრულნი დასრულდებიან
а во усьчении на о, е, на пр. ასოთა ამათ ზედა ое, еე; ხოლო მო-
рое, добро; синее, сине, и проч. სსოზასა შინა о და е ზედა: მაგალ.

Степеней сравненій суть კეთილ, კეთილი, ღუერჯი, და სხვანი:
при: положительный, сравни- სარიხსნი შესწორებისანი არი-
тельный и превосходный. ან, სამნი: დადებითნი, მსგავსებითნი;
და აღრობითნი; ანუ აღმაგებულნი:

Положительнаго степени დადებითისა სარიხსისა სიხელნი ზედ-
прилагательныя имена изобра- შესრულნი, გამოხატვენ თვსებასა ანუ
жаютъ свойство или состояніе მდებოებასა ნივთთასა დადებითად ესე
вещи положительно просто ш. იგი, არა. შესწორებულად სხვათა თანა
е. не сравнивая ее съ другою ве- ნივთთა ერთგვარისა თვსებისა მქონათა;
щю одинаковое свойство имѣ- არამედ მარტივად: მაგალ. ვარსკვლავი
ющею, на пр. звезда свѣтлая; ბრწყინვალე; ქვეყანა (ანუ მიწა) ნათ-
земля плодоносная, и пр. ფიერი, და მეძრ სხვანი.

Сравнительнаго степени მსგავსებითისა სარიხსისა სიხელნი
прилагательныя имена описы- ზედშესრულნი, აღწერენ თვსებასა ანუ
ваютъ свойство или состояніе მდებოებასა ნივთთასა აღმაგებულად,
или преимущественнѣе или не ანუ დაკლებულად ჰილის ჰილ მეორისა:
достаточнѣе предъ другою на მაგალ. ვარსკვლავი არს ბრწყინვალე;
пр. звезда свѣтла, но солнце გარნა მზედ უბრწყინვალეს მისა არს;

ея свѣтлѣ; золото тяжелѣ
сребра, и проч.

Превосходный степени (составляется изъ положительнаго и изъ предлога *пре* на пр. *умный* (положит.) *преуменьный* (превосход.) *богатый*, *пребогатый* и проч.

Изъ положительнаго и нарѣчій *весела*, *огне*, на пр. *теловѣкъ весела богатой*; *огнеумень*, и проч.

Когда предъ положительнымъ поставится мѣстоименіе *самый*, *самал*, *самое*, на пр. *самый хитрый теловѣкъ*; *женщина самал добрал*; *самое доброе дѣло*, и проч.

Когда переменится конечный слогъ сравнительнаго степени на *йшій* на пр. *свѣтлый*, *свѣтлѣе*, *свѣтлѣйшій*, и проч.

Прилагательныя имена имѣютъ одно склоненіе.

Примѣръ.

Мужескій.

Единст. *множест.*
и. добрый, *добрые.*

ოქროს უმდივეს არს გერცხლისა; და მკბნესხანი:

აღრობითი, ანუ აღმატებული ხარისხი, შედგების დადებითისაგან, თანაჲ ჰრთვითა თანდებულია ამის, უოვლად: მაგალ. გონიერი, უოვლად გონიერი; მდიდარი, უოვლად მდიდარი; და მებრ სხვანი:

დადებითისაგან და ზმნის შეკადხა ამის, ფრიად, და დიალ. შედგებიან: მაგალ. კაცი ფრიად მდიდარი; დიალ. გონიერი, და მებრ სხვანი:

ოღეს დადებითსა წინაჲ დაერთონ ნატუალსახელი ესე, თვთ; მაშინ ითქმის: მაგალ. თვთ ცბიერი კაცი; თვთ კეთილი, ანუ კეთილა დედაკაცი; თვთ კეთილი საქმეა, და მებრ სხვანი:

ოღესთა იტყულებს მაღკვალი აგი დახასრულისა მსგავსებოთისა ხარისხისამის ესსა შეკა; მაშინ წარმოითქმის: მაგალ. განათლებული, განათლებულესი, უგანათლებულესი და მებრ სხვანი:

სახელსა ზედშესრულსა ერთი უკუძაქვს მიმოხრკაჲ, ანუ ბრუნვაჲ:

მაგალითი ბრუნვისა:

მამრობითისა ნათესავისა.

მსოლთობითი.

მრავლობითი.

წრფ. კეთილი: კეთილნი:

რ. *добраго, добраихъ.*
 დ. *доброму, добрымъ.*
 ვ. *доброй, аго. доброе.*
 з. *добрей, добрее.*
 ш. *добрѣмъ, добрыми.*
 п. *о добромъ, о добрыхъ.*
 и проч.

Женскій.

Единст. множест.
 и. *добрая, добрая.*
 რ. *добрѣя, добрыхъ.*
 დ. *добрѣй, добрымъ.*
 ვ. *добрѣю, добრѣя, или бѣхъ.*
 з. *добрая, добрая.*
 ш. *доброю, добрыми.*
 п. *о доброй, о добрыхъ.*

Средній.

Единст. множест.
 и. *доброе, добрая.*
 რ. *добраго, добрыхъ.*
 დ. *доброму, добрымъ.*
 ვ. *доброе, добрѣя, или бѣхъ.*
 з. *доброе, добрая.*
 ш. *добрѣмъ, добрыми.*
 п. *о добромъ, о добрыхъ.*

ნათ. კეთილისა : კეთილგემსა :
 მიტ. კეთილსა : კეთილგებსა :
 უემ. კეთილი : კეთილნი :
 წოდ. კეთილო : კეთილნო :
 მოქ. კეთილითა : კეთილგებითა :
 თან. კეთილისაჲს : კეთილათაჲს :
 და მეგრ სსგანა :

მღვდრობითის ნათესავისა :

უინადგან არა არს ქართულსა ენასა
 ზედა ესე, და იბრუნვის ვითარცა მამრო-
 ბითი, ამისთჳს დაუტევე :

საშუალბითისა ნათესავისა :

უინადგან არა არს ესეცა ქართულ-
 სა ენასა ზედა, და იბრუნვის ვითარცა
 მამრობითი, ამისთჳს დაუტევე :

О именахъ числительныхъ.

სახელთათჳს მრიცხუმწოდებითთა:

1. Имена числительныя означаютъ число или количество вещей, на пр. два *человѣка*, три *корабля*, и проч.

2. Числительныя имена бывають, или существительныя, на пр. *сто*, *тысяча*, *миллионъ* и проч. Или прилагательныя, на пр. *первый*, *второй*, и проч.

3. Числительныя имена раздѣляются на *количественныя*, *порядковыя*, *множественныя* и *раздѣлительныя*.

Количественныя по вопросу *сколько* на пр. *сколько чъ человекъ чувствъ?* пять. *Сколько лѣтъ* прошло *отъ рождества Христова?* 1820, и проч.

Количественныя раздѣляются на *опредѣлительныя* и не *опредѣлительныя*.

Опредѣлительныя суть тѣ, которыя показываютъ *опредѣленное* число вещей, на пр. *одинъ*, *два*, *двое*, *оба*; *три*, *трое*; *зе-*

3. სახელნი მრიცხუმწოდებითნი დანიშნენ რიცხუსა, ანუ რაოდენობასა ნივთთასა: მაგალ. ორნი ვაცნი; სამნი ნაგანი; და მებრ სხვანი:

ბ. სახელნი მრიცხუმწოდებითნი იქმნებიან, ანუ არსებითნი: მაგალ. ასი, ათასი, მილიონი, და მებრ სხვანი: ანუ ზედშესრულებნი: მაგალ. ჰირეკელი მეორე, და მებრ სხვანი:

გ. სახელნი მრიცხუმწოდებითნი განიყოფებიან, რაოდენობითად, კანონიერად, განმრავლებითად, და განყოფილებითად:

რაოდენობითნი არიან იგინი, რომელნიცა კითხვისა მებრ ცხად იქმნებიან. მაგალ. რაოდენნი ჰქონან ვაცსა საცრბობელნი? ხუთნი: რაოდენმან ხელმან განვლო ქრისტეს შობიდან? ჩუკმან. და მებრ სხვანი:

რაოდენობითნიცა განიყოფებიან: განსაზღვრებულად და განუსაზღვრებულად:

განსაზღვრებულნი არიან იგინი, რომელნიცა გვაჩვენებენ განსაზღვრებულსა რიცხუსა ნივთთასა: მაგალ. ერთი, ორი, ორივე; სამი, სამივე; ოთხი, ოთხივე; და

тыре, четверо. и проч. Сюда же принадлежат и слѣдующія: *двойка, тройка, четверка, пятокъ, десятокъ, пара, дюжина, полтора, полтретья, и проч.*

Неопредѣлительныя суть тѣ, которыя неизвѣстное или неопредѣлительное число вещей показываютъ, на пр. *нѣсколькій, многій, многочисленный, все.*

порядочныя числительныя имена суть тѣ, кои показываютъ, въ каковомъ одна вещь находится въ разсужденіи другой, на пр. *Ромулъ былъ первый, а Нума Помпилій второй Царь Римскій, и проч. Последний,* также есть имя порядочное не опредѣленное, ибо показываетъ мѣсто одной вещи въ порядкѣ другихъ, на пр. *Тарквиній гордый, былъ послѣдній Царь Римскій.*

Множительныя суть тѣ, которыя показываютъ количество вещей на извѣстное число помноженное, на пр. *двойкій, тро-*

йкій, четверкій, пятеркій, шестеркій, семеркій, восьмеркій, девятеркій, десяткій, и проч.

Ганუსазღურებელნი არიან იგინი; რომელნიცა არა საცნაურსა ანუ განუსაზღურებელსა რიცხუსა ნივთისა გვჩვენებენ: მაგალ. რაოდენიმე; მრავალი; მრავალრიცხუდრი; სულ, ანუ მთლად; და მეგრ სხვანი:

კანონიერნი სახელნი მრიცხველთა ბოთნი არიან იგინი, რომელნიცა გვჩვენებენ მას, თუ ვითარეუ იმუთაცხვის ნივთი ერთი, ვითარებასა შინა მეორისასა: მაგალ. რომელ იყო პირველი; ხოლო შემატომილია, მეორედ მეფედ რომისა; და მეგრ სხვანი: ხოლო ლექსი ესე: უკანასკნელი. ეგრეთვე არს სახელი კანონიერი განუსაზღურებელი, მთლიანეთუ, ჩვენებულჱყოფს ადგილსა ერთისა ნივთისასა კანონსა შინა სხვათასა: მაგალ. ტარკვინია ამჟამცაჲ; იყო უკანასკნელი მეფეა რომისა:

კანონგარეშობის არიან იგინი, რომელნიცა ცხადჱქუთუნ რაოდენობათა ნივთისა საცნაურითა რიცხვითა განმრავლებულად: მაგალ. ორჯული; სა-

лкій, четверолюкій многократ-
ный, и проч.

Частныя или раздѣлительныя,
которыя показываютъ часть цѣ-
лаго, на пр. треть, четверть,
половина, осмѣхъ.

მეულო; ოთხეული; მრავალ-გზის; და
სხვანი:

განყოფილებითნი, ანუ კერძო-ობით-
ნი არიან იგინი, რომელნიცა გვანგვენ-
ბენ ნაწილსა ეთვლადისასა: მაგალ; მე-
სამედი, მეოთხედი, ნახევარი, შერევი,
და მეძღ სხვანი:

Примѣры.

на склоненіе именъ числитель-
ныхъ.

О д и н ъ.

Единственное.

мужес.	жен.	сред.
и. одинъ,	одна,	одно,
р. одного,	одной,	одного,
д. одному,	одной,	одному,
в. одинъ или аго.	одну,	одно,
— — — — —	— — — — —	— — — — —
т. однимъ	одною,	одномъ.
п. о одномъ,	о одной,	о одномъ.

Множественное.

мужес.	жен.	сред.
и. одни,	одны,	
р. однихъ,	одныхъ,	
д. однимъ	одныхъ,	
в. одни, или однихъ,	одны, илиныхъ.	
— — — — —	— — — — —	— — — — —
т. одними,	одными,	
п. о однихъ.	о одныхъ,	

მ ა გ ა ლ ო ბ ი ა :

სახელთა მრავალ-ობითთა მიმოხრე-
ვანი :

[მხოლოდობითი :

წმ.	ერთი:
ნათ.	ერთისა:
მიც.	ერთსა:
შემ.	ერთი:
წმ.დ.	ერთო:
მთქ.	ერთითა:
თან.	ერთისათჳს:

მრავლობითი :

წმ.	ერთნი:
ნათ.	ერთთაჲ:
მიც.	ერთთა:
შემ.	ერთნი:
წმ.დ.	ერთნო:
მთქ.	ერთთაგანთ:
თან.	ერთთათჳს:

მეცხრობითი და სწავლებითი არა არს:

Д в а.

Множественное.

муж. и ср. жен.

и. два, два,
 р. двух, двух,
 д. двум, двум,
 в. два, или двух, два или двух,
 — — — — —

III. двумя, двумя,
 II. на двух, на двух,

Множественное-

д в о е. о б а.

муж. муж. и ср. жен.

и. двое, оба, оба,
 р. двоих, обоих, обних,
 д. двоим, обоим, обним,
 в. двое, или двоих, оба, обих, обних,
 — — — — —

III. двоими, обоими, обними,
 II. на двоих. на обоих, на обних

три. четверо.

Множественное.

всякого и общего рода.

и. три, четверо,
 р. трех, четверых,
 д. трем, четверым,

მრავლობითი :

წრ. ორი:
 ნათ. ორთამ:
 შიგ. ორთა:
 შემ. ორი:
 წოდ. ორი:
 მოქ. ორითა:
 თან. ორთა ზედა:

მრავლობითი :

წრ. ორეული:
 ნათ. ორეულთა:
 შიგ. ორეულთა.
 შემ. ორეული:
 წოდ. ორეული:
 მოქ. ორეულითა:
 თან. ორეულთა ზე-
 და:

მრავლობითი არს:
 მრავლობითი და მრავლობითი არს:

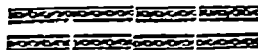
მრავლობითი :

სამოგადო:

წრ. სამი: ოთხი:
 ნათ. სამთა: ოთხთა:
 შიგ. სამთა: ოთხთა:

в. три, или трехъ, четверыхъ,
 — — — — —
 п. тремя. четверыми,
 п. о трехъ, о четверыхъ.

შემ. სამი: ოთხი:
 წოდ. სამო: ოთხო:
 მოქ. სამითა: ოთხითა:
 თან. სამთათჳს: ოთხთათჳს:

Г Л А В А 8.

თ ა ე ი ტ.

О мѣстоименіи. (*)

ნატყუალ-სახელისათჳს:

1. *Мѣстоименіе* есть слово, вмѣсто имени употребляемое, для избѣжанія частаго повторенія одного и тогожъ имени.

2. *Мѣстоименіе* раздѣляющ-ся по знаменованію своему на *личнѣя*, *притяжательнѣя*, *указательнѣя*, *возносительнѣя*, *возвратнѣя*, *вопросительнѣя*, и *неопредѣленнѣя*.

Личное, означаетъ одно изъ трехъ лицъ и полагается вмѣ-сто имени лица, или вещи на пр. я, ты, онъ.

(*) Въ Грузинской языкѣ мѣстоименій сущъ только два рода, об-щій и мужескій

ნატყუალ-სახელი არს ლექსი ნატყუალად, სახელისა ხმარებადი, განტოლვი-სათჳს სმირისა განმეორებისა ერთისა და მისვე სახელისა:

ბ: ნატყუალ-სახელნი განიუთჳებიან მნი-შნეულობისა თჳსისა-გამო: ჰიროვნად (ანუ არსებითად); მოგებითად; ჩვენე-ბითად; და ვჟღავნებულბითად: (ხოლო რუსულსა შინა ქმეტობენ ესენი:) მო-ქცევითი; კითხვითი: და განუსაზღვრე-ბელი:

ჰიროვანი ანუ არსებითი, ჰნიშნავს სამთა ჰირთაგან ერთსა, და დაიდებას ნატყუალ სახელისა, ჰირისა, ანუ ნივთი-სა: მაგალ. მე, შენ, იგი:

ქართულსა ენასა შინა ნატყუალ-სახელნი არიან მხოლოდ ორისა ნათესავისანი ესე იგი, საზოგადოელსა და მამრობითისა:

Прилжательное означает принадлежность присвоение одной вещи к другой на пр. *мой, твой, свой, наш, ваш.*

Указательное показывает предмет, о котором говорится, на пр. *сей, тот, он, этот.*

Возносительное есть, которое полагается послѣ имени, лица, или вещи, или послѣ мѣстоименія, о которомъ уже упомянуто было, на пр. *который, кой.*

Возвратное, себя.

Вопросительное, зей, кто, что, которой, кой.

Неопредѣленное, которое означает упоминаемый предметъ не опредѣленно, и не именно; на пр. *нѣкоторый, нѣкто, нѣчто, никто, нѣчто, ктолибо, чтолибо, ктонибудь, чтонибудь, каждый, иный.*

3. Мѣстоименія суть пяти родовъ.

Мужескаго: *самъ, сей, онъ, тотъ, и проч.*

женскаго: *самъ, сія, она, та, и проч.*

მოგებითი, ჰნუნავს შესაბამისად განთქმულსა ერთისა ნივთისასა მეორისადმი: მაგალ. ჩემი, შენი, თვისი; ჩვენი, თქვენი:

ჩვენებითი, გვაჩვენებს საგანსა მას, რომლისათვისცა ითქმოდინ: მაგალ. ესე; ისი, იგი, ეს:

უქლავმოლებითი არს იგი, რომელიცა დაიგების შემდგომად სახელისა, პირისა, ნივთისა, ანუ ნაცუალსახელისა, რომლისათვისცა უკუთმ მოხსენებულ-ეო: მაგალ. რომელი:

მოქცევითი არს; თვისი: (ესე ნუნავს თვთ თავსა თვსსა):

კითხვითი არს: ვისია, ვინ, რაჲ, რომელი:

განუსაზღვრებელი არს იგი, რომელიცა ჰნუნავს თქმულსა საგანსა განუსაზღვრებელად და სახელ-დაუდებელად: მაგალ. რომელიმე, ვინამე, რაჲმე, არა-ვინამე, არა-რაჲმე, ვინამეთუ, რაჲმეთუ, ვინაცა, რაჲცა, თითოეული:

გ. ნაცუალსახელთა აქუსთ სუთი უკუთმ ნათესავი:

1. მამრობითი: თვთ, ესე, იგი:

2. მკერდობითი: (არა არს ქართულსა ენასა ზედა:)

Средняго: *самѡ, сіе, оно*,
то, и проч.

Общаго: *кто, ктоиѣбѣ*,
ктолибѡ, нѣкто.

Всякаго: *я, ты, себѣ*.

4. Личныя мѣстоименія сущь
трехъ лицъ. Перваго лица: *я*,
мы. Втораго: *ты*, *вы*. Третья-
го: *онѣ, она, оно; они, онѣ*.

საშუალოებითი: (არა არს ქართულ-
სა ენასა ჴედა:)

საყოფადო: ვინ, ვინაცა, ვინამე-
თუ, რომელიმე:

ყოველთაჲ: მე, შენ, თუნი:

დ. პირთვანნი არიან სამპირად; პირ-
გელი პირი: მე, ჩვენ: მეორე პირი: შენ,
თქვენ: მესამე პირი: იგი, იგინი:

Склоненіе мѣстоименій.

მიმობრჳა ნაცუალსახელისა:

един. множ. един. множ.

მხოლოდობ. მრავ: მხოლოდობ. მრავ:

я, мы. ты вы.

წ. მე, ჩვენ: შენ, თქვენ:

р. меня, насъ. тебя васъ.

ნ. ჩემისა, ჩვენისა: შენისა, თქვენისა:

д. мнѣ, намъ. тебѣ вамъ.

მ. ჩემდა, ჩვენდა: შენდა, თქვენდა:

в. меня, насъ. тебя васъ.

შ. ჩემისა, ჩვენისა: შენისა, თქვენისა:

з. — — — — ты вы.

წ. ჩემო, ჩვენო: შენ, თქვენ:

п. мною, нами. тобою вами.

მო. ჩემითა, ჩვენითა: შენითა, თქვენითა:

п. о мнѣ, о насъ. о тебѣ о васъ.

თ. ჩემთვის, ჩვენთვის: შენთვის, თქვენთვის:

единств.

множеств.

მხოლოდობითი.

მრავლობითი.

муж. жен. ср. муж. жен.

მამრობითი:

п. онѣ, она, оно. они, онѣ.

წ. იგი. იგინი:

р. его, ея, его. ихъ, ихъ.

ნ. მისი. მათი:

д. ему, ей, ему. имъ, имъ.

მ. მას. მათ:

в. его, ее, его. ихъ, ихъ.

შ. მისი. მათი:

მრ: და სპ: არა არს:

III. *имѣ, ея имѣ. ими, ими.* მთ. მისით. მათით:
 IV. *онѣмѣ, о ней о немѣ, о нихъ, о нихъ.* თ. მისთვის. მათთვის:
 единствен. множествен.

муж. жен. сред. მამრობითი:
 I. *самѣ, сама, само; сами.* წ. თვთ მკ. თვთ ჩვენი:
 II. *самаго, самыя, самого; самихъ.* ნ. თვთ ჩემისა. თვთ ჩვენიისა:
 III. *самоу, самой, самоу; самими.* მ. თვთ ჩემდა. თვთ ჩვენიდა:
 IV. *самаго, самюю, само; самихъ.* ლ. თვთ ჩემისა. თვთ ჩვენიისა:

— — — — —
 III. *самими, самою, самими; самими.* მთ. თვთ ჩემითა. თვთ ჩვენიითა:
 IV. *о самоу, о самой, о самоу; о самихъ.* თ. თვთ ჩემთვის. თვთ ჩვენითვის:

единственное

მხოლოდობითი:

I. — *кто, кто.*
 II. *себя, кого, зего.*
 III. *себѣ, кому, зему.*
 IV. *себя, кого, кто.*
 V. — — — — —
 III. *собою, кѣмѣ, зѣмѣ.*
 IV. *о себѣ, о комѣ, о зѣмѣ.*

წ. ვინ. ჩამე:
 ნ. თვთ. ვინაჲსა; ჩამაჲსა:
 მ. თვთ. ვინა; ჩამა:
 ლ. თვთ. ვინაჲსა; ჩამაჲსა:
 — — — — —
 მთ. თვთ. ვით. ჩამათა:
 თ. თვთ. ვინათვის. ვინათვის. ჩამათვის:

единствен. множествен.

მხოლოდობ. მრავლობ.

мужес. женс. сред.
 I. *тотѣ, та, то; тѣ.*
 II. *того, тоя, того; тѣхъ.*
 III. *тому, той, тому; тѣми.*
 IV. *того, ту, то; тѣхъ.*
 V. — — — — —
 III. *тѣмѣ, тою, тѣми; тѣми.*
 IV. *о томѣ, о той, о томѣ; о тѣхъ.*

მამრობითი:
 წ. იგი. იგინი:
 ნ. მისი, მათისა:
 მ. მას. მათ:
 ლ. მისი. მათისა:
 — — — — —
 მთ. მისითა, მათითა:
 თ. მისთვის. მათთვის:

მამრობითი მამრობითი

единствен.		множествен.		მსოფლობ.	მრავლობ.
мужес.	женс.	сред.		მამრობითი:	
я. сей;	сіл,	сіе;	сіи.	წ. ეზე.	ეზენი:
რ. сего,	сел,	сего;	сихъ.	ნ. ამისა.	ამათი:
დ. сему,	сей,	сему;	симъ.	მ. ამას.	ამათ:
ვ. сего,	сію,	сіе;	сихъ.	შ. ამისა.	ამათი:
з. —	—	—	—	—	—
п. симъ,	сею,	симъ;	сими.	მო. ამისით.	ამათით:
п. о семъ,	о сей,	о семъ;	о сихъ.	თ. ამისთჳს.	ამათთჳს:

Такъ же склоняются: *зей, зел, зее*, ამ სახეევე იბრუნვიან: ვისა, ვისეა, და სხვანი.

ედიწსთვეწ.		მწოჟესთვეწ.		მსოფლობ.	მრავლობ.	მამრობითი
მუჟეს.	ჟეს.	სრედ.		მამრობითი:		
ი. მოი;	მოი,	მოე;	მოი.	წ. ჩემი.	ჩემნი:	სამშობლო
რ. მოეო,	მოეი,	მოეო;	მოიხჲ.	ნ. ჩემისა.	ჩემებისა:	
დ. მოემუ,	მოეი,	მოემუ;	მოიმიჲ.	მ. ჩემსა.	ჩემთა:	
ვ. მოეო	მოი,	მოე;	მოიხჲ.	შ. ჩემისა.	ჩემებისა:	
ზ. მოი,	მოი,	მოე;	მოი.	წ. ჩემო.	ჩემნი:	
მი. მოიმიჲ,	მოეო,	მოიმიჲ;	მოიმი.	მო. ჩემითა.	ჩემებითა:	
მი. ო მოემიჲ,	ო მოეი,	ო მოემიჲ;	ო მოიხჲ.	თ. ჩემისათჳს.	ჩემთათჳს:	
ედიწსთვეწ.	მწოჟესთვეწ.		მსოფლობ.	მრავლობ.		

мужес.	женс.	сред.		მამრობითი:	
я. нашъ,	наша,	наше;	наши,	წ. ჩვენნი.	ჩვენნი:
р. нашего,	нашей,	нашего;	нашихъ.	ნ. ჩვენისა.	ჩვენებისა:
д. нашему,	нашей,	нашему;	нашимъ.	მ. ჩვენსა.	ჩვენებისა:
в. нашего,	нашей,	наше;	нашихъ.	შ. ჩვენისა.	ჩვენებისა:
з. нашъ,	наша,	наше,	наши.	წ. ჩვენო.	ჩვენო:

п. *нашимъ,нашею,нашимъ;нашими.* მკ. ჩვენთა; ჩვენებითა:
 п. *онашемъ,онашей,онашемъ; онашихъ.* თ. ჩვენთჳს, ჩვენათჳს:

По сему склоняется; *вашъ.*

ამ სახედვე იბრუნვის თქვენი:

единствен.

множествен.

მსოფლობ. მრავლობ.

мужес.

женс.

сред.

მამრობითი:

н. <i>онѣй, онаѣ, оноѣ; онѣе, или онѣѣ.</i>	წ. იგი.	იგინი:	ნაშრომნი:
р. <i>онаго, онѣѣ, онаго; онѣѣхъ.</i>	ბ. მისი.	მათისა:	
д. <i>оноу, оной, оноу; онѣѣмъ.</i>	მ. მას.	მათ:	
в. <i>онаго, ону, онаго; онѣѣхъ, или онѣе.</i>	შ. მისი.	მათისა:	
— — — — —	— — — — —	— — — — —	

п. <i>онѣмъ, оноу, онѣмъ; онѣми.</i>	მკ. მისითა.	მათითა:	ნაშრომნი:
п. <i>объ ономъ, оной, ономъ; онѣѣхъ.</i>	თ. მისთჳს.	მათთჳს:	

Такъ же склоняются: *которой, которая,* ამ სახედვე იბრუნვიან: რო-
которое; иной, иная, иное, и проч. მელო, სხვაჲ; და მებრ სხვაინი:

Г Л А В А 9.

თ ა ჳ ი თ

О глаголахъ вообще.

ცნობად წმინათჳს:

1. Глаголъ естъ часть рѣчи а. ცმნაჲ არს ნაწილი სიტყუაჲ ცუთა
 измѣляемая, показывающая, дѣй- ღებადი, რომელი ტვარევენებს მოქმედე-
 ствiе, состоянiе, или страда- ბასა, მდგომარებასა, ანუ ვნებასა ჰირთა
 нiе лица или вещи, на пр. сла- და ნივთისა: მაგალ. ვადიდებ, ვკითხუ-
 влю, читаю, хожу, движуся, ლობ, ვალ, ვიძრვი, ვმეცადინებ: ხა-
 стараюсь, сущъ глаголы озна- დაჲ წმნანი ისე არიან მნიშვნელნი მო-

чающие дѣйствіе: *А есмь сла- чქედებისანი: ხოლო, ვარ დიდებული ,*
вилъ; движимъ, сущь знаущія *შემოქმედებული: არიან უკუქმედებთნი-პირთა*
страданіе лица, или вещи. *და ნივთისანი:*

2. Глаголы бывають: *первооб- ზ. ზმნანი იქმნებიან პირველ-სახედ ,*
разные, производные. *და სხმით-გარდასლგვითად:*

Первообразные и производные
 глаголы сущь, простые или слож- *ზმნანი პირველისა სახისა და სხმით-*
 ные. *Простые*, состоятъ сами со- *გარდასლგვითისანი არიან , ანუ მარ-*
 бою безъ приложенія какойнибудь *ტიენი, ანუ ჰრთულნი: მარტიენი მდგმო-*
 другой части слова, на пр. *даю,* *ებენ თავით თავსით და არა შეერთებულ*
ставлю, и проч. *Сложные* сос- *სხვისა-თანა რომლისამე ნაწილისა სიტ-*
 тавляются изъ имени и глагола: *ევსა: მაგალ. ვაძლევ, ვსდგამ, და მებრ*
благодарю; изъ мѣстоименія и *სხვანი: ხოლო ჰრთულნი შედგებიან*
глагола: своеволествую; изъ на- *სახელისაგან და ზმნისა: მაგალ. მად-*
 рѣчія и глагола: *прекословлю ,* *ლობელ-ვარ: ხოლო ნაცუალ-სახელისა-*
 и проч. *გან და ზმნისა: თვთ-ვემნებებლობ: ხო-*
ლო ზმნი-სუფისა და ზმნისაგან: წი-
ნადმდეგ-ვისიტუებობ, და მებრ სხვანი:

3. Глаголы по знаменованію
 своему раздѣляются, на *дѣйствительные и страдательные.*
გ. ზმნანი მწმნველობათა თვთ-გა-
მო განიყოფებიან. შემოქმედებითად და
გნებითად:

შემოქმედებითი ზმნაჲ განიყოფე-
ბის. მოქმედებითად, მოქცევითად, სამუ-
ჯლობითად (ანუ უმეშვეობითად,) სა-
ზოგადოდ, და ნაცუალ-ცემითად (რუ-
სულში ესრეთ არს:)

შემოქმედებითი, ანუ მოქმედებითი
ზმნაჲ არს სიტყუაჲ, მაცხადი მოქმე-
დებისა ერთისა ნივთისა მეორესა ზედა:
მაგალ. ვმოქმედებ, ვკითხულობ, ვწ-
წერ, ვეუბნები, და მებრ სხვანი:

სამუყალობითი, ანუ უმეშვეობითი,

Глаголъ *средній*, означаесть

или дѣяніе вещи ни какого въ другой вещи спраданія не производящее, на пр. *хожу, стучу*, и проч. Или состояніе, положеніе и сему подобное, на пр. *богатыю, алчу, стою*, и проч.

Глаголъ возвратный, означаетъ дѣйствіе и спраданіе отъ самаго себя на себяжъ производящее, и составляютъ изъ глагола дѣйствительнаго и мѣстоименія, *ся*, на пр. *боюсь, ломаюсь, движусь*, и проч.

Глаголъ взаимный, изображаетъ взаимное двухъ или болѣе вещей дѣяніе, и делается также изъ глагола дѣйствительнаго и мѣстоименія, *ся*, на пр. *дружуся, знаюся; ссорюся, борюся* и проч.

Глаголъ общій, имѣетъ знаменованіе средняго глагола, на пр. *боюсь, стараюсь, лѣнюся*, и проч.

Страдательный глаголъ значащъ спраданіе лица, или вещи отъ дѣйствія другой производящее, на пр. *если движемъ, колеблемъ; былъ двиганъ*, и проч.

4. При всѣхъ глаголахъ вообще

въ *შენაჲ* ჰმზნავს, ანუ მოქმედებასა ნივთისას, რომელთა მეორესა ნივთსა შიგნებასა არა რაჲმესა აწარმოებს, მაგალ. ვალ, ვრევ; და მეზრ სხვანი: ანუ მდგომარებასა და მდებარეობასა, და მსგავსსა ამისსა: მაგალ. ვმდიდრდები, ვშოვის, ვსტევიარ; და მეზრ სხვანი:

შენაჲ მოქმედებითი, ჰმზნავს მოქმედებასა და ვნებასა თავსა სედა თვსსა წარმოებულად; ხოლო შეივცინებთან ესენი ჰმზნისაგან შემოქმედებითისა და ნატუალ-სასელოსა: მაგალ. ვიცუემები, ვიმტერები, ვიბრვი; და მეზრ სხვანი:

შენაჲ ნატუალ-გებითი, გამოსატავს ნატუალ-გებასა ორთა, ანუ უმეტეს ნივთთა მოქმედებასა, და შეივცინების ესე ჰმზნისაგან შემოქმედებითისა და ნატუალ-სასელოსა: მაგალ. ვმეცობრობ, ვსტნობ, ვენსუბი; ვმეცობი ანუ, ვმეცობი; და მეზრ სხვანი:

შენასა სასო-გადოსა აქუს უკუემ მნიშვნელობაჲ სამუთალობითისა ჰმზნასა: მაგალ. ვიმშვი, ვმეტყვინებ, ვმცონარებ; და მეზრ სხვანი:

შენაჲ ვნებითი ჰმზნავს ვნებასა ჰიბისა, ანუ ნივთისასა მოქმედებისაგან სხვისა წარმოებულსა: მაგალ. ვარ-შემრულ, შერეულ; გიუგ-პრულ, და მეზრ სხვანი:

5. როგარ უოველთა ჰმზნათთვს უფ-

наипаче примѣчать. надлежитъ: როსდა შეშეცნებაჲ სათანადო არს: სქე-
наклоненіе, время, лице, число, სისა, დროჲსა, პირისა, რიცხვისა, და
и родъ. ნათესავისა:

Наклоненія въ російскомъ სქესნი რუსულსა ენასა ზედა არი-
языкъ суть три: изъявитель-ან სამნი, ესე იგი: საზღურებითი, ბრმა-
ное, повелительное и неокон-ნებითი, და განუსაზღურებელი, (ანუ
зачаточное; а желательнаго и со-დაუბოლოვებელი;) სოლო საჩადისი და
слагательнаго особливыхъ нѣтъ; აბოტეტივი განსაკუთრებით არა არს;
(*) но вмѣсто оныхъ употреб-არამერ ნატყდაჲ მათსა სმარობენ საზ-
ляютъ изъявительное съ пред-ღურებითსა, თანაჲრთჳთა ვაჲმირისათა:
ложеніемъ союзовъ, на пр. ког-მაგალ. ვჲმათუ. უკეთუ, უკეთუმიც,
дабы, дабы, если, еслибы, თ-დესტა, და მებრ სხვანი:
буде, и проч.

Наклоненіа изъявительное სქესი საჩადისი, ცხადჲყოფს მოქ-
изъявляетъ дѣланіе или спрѣდა-მდებარსა, ანუ გნებასა პირისა, გინა ნი-
нѣ лица или вещи со всѣми об-ვთისასა უოვლითურთ ვითარებით, ესე
стоятельствами по есѣ, по-იგი. ცხადჲყოფს. დროსა, პირსა, და
казывал время, лице и число, на რიცხისა: მაგალ. იქუსა, იქუსებს; მე
пр. громъ гремѣлъ, возгремитъ; ვსქერ. დავსქერე, ვსქერდი, დავსქერე; და
я пишу, писалъ, писалъ, бу-მებრ სხვანი:
ду писать, и проч.

Наклоненіе повелительное, სქესი ბრმანებითისა, ჯნეჲნავს ბრმა-
означаетъ повелѣніе, позволеніе, ნებასა, ნებასა, ზრახვასა, და აღკრძალ-
совѣщованіе и запрещеніе, дѣлать ვასა მისსა რაჲსა, აჲერარს ქმნად, და

(*) Въ Грузинской Грамматикѣ ქართულსა ღრამმატიკასა შინა. სქე-
наклоненія желательное и сосла-სი საჩადისი და აბოტეტივი ნამდვილ
гательное суть дѣйствительно სმარებულ-არიან: მაგალ. ვჲმათუ ვჲო-
употреблены: желат: на пр. ког-ფოლ-იქავ: უკეთუმიცა ვჲო-
дабы я былъ; сослагат: естъ.либы და მებრ სხვანი:
я былъ, и проч.

ყო, ილი ნე დჳაღჳ ჩეგო, ნაპრ. *погибый добродѣтель, уклонялся пороковъ, и проч.*

Наклоненіе неокончателное изображаетъ дѣяніе или спрადаніе не опредѣляя ни вре. меня, ни числа, ни лица, на пр. *читатъ, читыватъ; писатъ, писыватъ; двигатъ, движутъ, двигиватъ, и проч.*

Время есть, *настоящее, прошедшее, и будуще.*

Настоящее показываеѳъ теперешнее дѣяніе или спрადаніе вещь на пр. *солнце освещаетъ землю; я пишу; ты пишешь; есмь движелъ, славимъ, и пр.*

Прошедшее изображаетъ прежнѣе дѣяніе или спрადаніе вещь, на пр. *Ираклій (Царь Грузинскій) побѣдилъ Азатхана, и проч.*

Будущее означаетъ дѣяніе или спрადаніе впредъ случитъся могущее, на пр. *Праведные за добрыя дѣла свои въ будущей жизни получатъ возданіе; и проч.*

Въ російскихъ глаголахъ прошедшихъ временъ счиѳаеѳся

რამესა არა: მაგალ. ჰატეგეტ სათნე-
ბასა, და ცანდევ ბიწთაგან; და მებრ
სხვანი:

სქესი განუსაზღვრებელი, ანუ (დაუ-
ბოლოვებელი) გამოხატავს მოქმედებას
ანუ ვნებას განუსაზღვრებელად დრო-
სა, რიცხვისა და პირისა: მაგალ. ვი-
თხვად, წარკითხვად; წერად, დაწერად;
მრევად, შემრევად; დამრევად; და მებრ
სხვანი.

დროს არს. აწმეო, ნამეო, და მეო-
ბადრი:

აწმეოა, ცხატეოფს აწინდელსა
მოქმედებასა, ანუ ვნებას ნივთისა: მა-
გალ. მზემ ქნათობს ქვეყანასა; მე ვს-
წერ; შენ წსწერ; ვარ შემრული: გარდო-
ბეოულ; და მებრ სხვანი:

ნამეოა, გამოხატავს უწინდელსა გო-
ნა წარსულისა მოქმედებასა, ანუ ვნე-
ბასა ნივთისა: მაგალ. ირავლიმ (მე-
ფემან ქართლისმან) ქსელაა ავითანს;
და მებრ სხვანი:

მეობადრი, ქნინავს მოქმედებასა
ანუ ვნებას შემდგომად შემთხვევად-
სა: მაგალ. მართალნი ვეთილთა სქმე-
თა თვსთა ზედა, მეზმესა მას ცხოვრე-
ბასა მიიღებენ სასურელსა; და მებრ
სხვანი:

ზრუსელსა ენასა ზედა, ნამეონი ზმნა-
ნი ირცხებაან ოთხ: ა. ნამეო უსრუ-

четиры: 1. Прошедшее не совер-
 шенное неопредѣленное. 2. Про-
 шедшее не совершенное однокра-
 тное. 3. Прошедшее совершен-
 ное. 4. Давно прошедшее мно-
 гократное. (*)

Прошедшее несовершенное ნამეთ უსრული განუსაზღვრებელია
неопредѣленное. показываесть, ცხად-ქეთვს, რომელ წარსრული მოქმე-
ძიო прошедшее дѣяніе или спра-
дanie вещи. происходило съ нѣ-
которымъ продолженіемъ време-
ни, но несовершенно еще, на пр.
დუგალს, სტუგალს и проч. ეძიება; გარნა გერეთ არა სრულიად:
მაგალს. ვსძრევდი, გრევდი, და მეძრ სხ-
ვანი:

Прошедшее несовершенное ნამყო უსრული ერთ-ვეტი გამოხა-
однократное изображаетъ про- ტავს ნამეთსა მოქმედებასა, ანუ ვნე-
шедшее дѣяніе или спраданіе ბასა ნივთთასა ერთ-ტვის ოდენ წარ-
вещи единожды произведенное, მოედულის; გარნა არა სრულ-ყოფილ-
но не окончанное, на пр. დუ- სსა: მაგალ. შევსძარ, ვრეკე, და მებძრ
нулъ, стукнулъ. и проч. სხვანი:

Прошедшее совершенное, означающее дѣяніе или спрдааніе вещи совершенно исполнившесся, на пр. простилъ, даровалъ, содвигалъ, содвинулъ, написалъ, и проч. ნამყოფს უსრულები, ჰნუნავს მოქმედებას, ანუ გუნავს ნიუთათას სრულად აღსრულებულს: მაგალ. მიუტევებ, მივანბნებ, დავსძარ, დავსწერებ. და მეძრ სსვანი:

(*) Въ Грузинской Грамматикѣ однократное и многократное времени нѣтъ; но вмѣсто ихъ суть недостаточное и достаточное, однѣ и также знаменованія имѣющіе съ Россійскимъ.

Давнопрошедшее многократное; означать дѣяніе или страданіе всѣмъ давно совершившееся, на пр. *писывалъ, читывалъ*, и проч.

Будущее, означать дѣяніе или страданіе впредь случиться имѣющее, на пр. *буду писать, буду читать, прогнѣ, прогнѣтсѣ*, и проч.

Будущее неопредѣленное, означать продолженіе будущаго дѣянія или страданія, на пр. *буду писать, читать*, и проч.

Будущее однократное, означать дѣяніе единожды совершиться имѣющее, на пр. *движѣ, стѣжѣ*, и проч.

Будущее совершенное, означать полное будущее совершеніе дѣянія или страданія, на пр. *прогнѣ, напишѣ*, и проч.

ЧИСЛО, единственное: *Пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Множественное**: *Пишемѣ, пишете, пишете*, и проч.

ЛИЦА, суть три по обоимъ числамъ.

Первое лице: я пишѣ; мы

напишѣ, пишешѣ, пишешѣ, и проч. **Второе**: ты пишѣ, пишешѣ, пишешѣ, и проч. **Третье**: онъ пишѣ, пишешѣ, пишешѣ, и проч.

Мужской родъ, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Женский родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Средній родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч.

Мужской родъ, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Женский родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Средній родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч.

Мужской родъ, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Женский родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Средній родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч.

Мужской родъ, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Женский родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Средній родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч.

Мужской родъ, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Женский родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Средній родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч.

Мужской родъ, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Женский родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Средній родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч.

Мужской родъ, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Женский родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч. **Средній родъ**, *пишѣ, пишешѣ, пишешѣ*, и проч.

пишеш, и проч.

Второе лице: *ты пишешь, вы пишете*; и проч.

Третье лице: *онъ пишетъ, они или онъ пишутъ*.

РОДЪ (*): Глаголы въ прошедшихъ временахъ имѣютъ три рода: *Мужескій: Слышалъ, говорилъ, сказалъ*, и проч. *Женскій: Слышала, говорила, сказала*, и проч. *Средній: Слышало, говорило, сказало*, и проч.

СПРЯЖЕНИЕ ()** есть измѣненіе окончанія глаголовъ по наклоненіямъ, временамъ, лицамъ, и числамъ; и супъ два: Первое, и второе.

Спряжение первое содержишь

հըն գնիწորտ, და მებრ სხვანი:

მეორე პირი: შენ ქსენერ, თქვენ ჰსწერთ, და მებრ სხვანი:

მესამე პირი: იგი ქსენერს, იგინა ქსენერენ, და მებრ სხვანი:

ნათესავნი: ზმნათა ნამყოფსა დრო, ესათა ქჷონან სამნი უკუდ: მამრობითი: მაგალ. მესმა, გსთქმე, ვარქმე, ზო მებრ სხვანი: მჭედრობითი: (არა არს:) სმუჯლობითი: (არა არს ქართულსა შინა; გარნა სწავლისათჳს ენისა რუსულისა არა დამიტყვებიეს რუსულნი:)

მიმოხრევა არს ცვალებად დასასრულთა შინა ზმნათას სქესისა მებრ, დროესა მებრ, პირისა მებრ, და რიცხისა მებრ; და არიან მიმოხრევათა ორნი: პირველი და მეორე:

პირველსა მიმოხრევისა უქერის თჳს

(*) Какъ выше о мѣстоименіяхъ сказано, что въ Грузинскомъ языкѣ родовъ только два, *общій, и мужескій*, такъ и о глаголахъ прошедшихъ временъ разуметь надлежитъ.

(**) Въ Грузинскомъ грамматикѣ хопія спряженій глаголовъ по окончаніямъ своимъ считаеися 7. но какъ оныя сходны съ Россійскимъ, то за лишнее почитаю здѣсь о нихъ упомянуть.

ვითარცა ნატყულისათჳს თქმულ-არს, ზომელ ქართულსა ენასა ზედა ნათესავი არს ორი, ესე იგი: სწავ-ლო და მამრობითი; ერგევე ზმნათა თჳს ნამყოთა ცულისკმისყოფად ვერ არს:

ქართულსა დამმატიკასა შინა, თუ-მცა მიმოხრევა ზმნათად დაბოლოვებო-თა თჳსითა ირატყებთან შევიდა; გარნა გინადგან იგინი თანაჲმად არიან რუ-სულისათჳს, ამისთჳს შევრატყე მეტად მოხსენებად მათი:

въ себѣ глаголы во второмъ лицѣ единственнаго числа, настоящаго времени, изъявительнаго наклоненія въ концѣ *есть* имѣющіе, на пр. *Думаю, думаешь; молю, молишь; рву, рвешь; стыху, стыхешь; грызу, грызешь; сосу, сосешь; пасу, пасешь;* и проч.

Спряжение второе, заключаетъ въ себѣ глаголы во второмъ лицѣ единственнаго числа настоящаго времени, изъявительнаго наклоненія въ концѣ *ишь* имѣющіе, на пр. *Киплю, кипишь; вѣрю, вѣришь; говорю, говоришь; звоню, звонишь,* и проч.

შორის ზმანა მეორეს ჰირსა შინა და მხოლოდობითსა რიცხისა და აწმყო-
მესა ღრმესა და საზღუებდობისა სქე-
ლისა ასოთა. ამათ ზედა დაბოლოვებუ-
ლნი: *ეიხ:* მაგალ. ვტკონებ, ტკონებ;
ვატეტურებ, ატეტურებ; ვტკლავა, ტკლავა;
ვჭსტრი, ჭსტრი; ვჭლრღნა, ჭლრღნი; ვჭს-
ხოვ, ჭსხოვ; ვჭმსესი, ჭმსესი; და მებრ
სხვანი:

მეორე მიმობრვა შეიცავს თავს
შორის ზმანათ მეორეს ჰირსა შინა
და მხოლოდობითსა რიცხისა აწმყო-
მესა და საზღუებდობისა სქესისა
ასოთა ამათ ზედა დაბოლოვებულთა:
იშ: მაგალ. ვსდელ, სსდელ; მრწამს,
გრწამს; ვამბობ, ამბობ; ვაქყარუნებ,
აქყარუნებ; და მებრ სხვანი:

СПРЯЖЕНИЕ

მ ი მ რ ზ ე ა ზ:

Глаголовъ вспомогательныхъ.

ცმანათ შეწევნილობა:

Е с м ъ.

ვ ა რ:

Изъявительное наклонение.
Время настоящ.

საზღუებდობისა სქესისა: აწმყო-
მესა:

единст. множест.
Я есмь *Мы есмы.*

მხოლოდობით. მრავლობითი:
მე ვარ: ჩვენ ვართ:

Ты еси.	Вы есте.	შენ ხარ:	თქვენ ხართ:
Онъ	Они онъ суть.	იგი არს:	იგინი არიან:
Она	есть.	და მებრ სხვანი:	(მდე: სამ: არა არს:)
Оно			

Бываю.

გიუოფები:

единств.	множест.	მხოლოდობითი.	მრავლობითი:
Я бываю.	Мы бываемъ,	მე გიუოფები:	ჩვენ გიუოფებით:
Ты бываешь.	Вы бывааете.	შენ იუოფები:	თქვენ იუოფებით:
Онъ	Они } биваются.	იგი იუოფება:	იგინი იუოფებიან:
Она		და მებრ სხვანი:	(მდე: და სამ: არა არს:)
Оно			

Прошедшее совершенное.

ნამყო უსრულესი:

единств.	множест.	მხოლოდობითი.	მრავლობითი:
Я былъ, а, ло.	Мы были.	მე ვიყავ:	ჩვენ ვიყუძნით:
Ты былъ, а, ло.	Вы были.	შენ იყავ:	თქვენ იყუძნით:
Онъ былъ, а, ло.	Они онъ были.	იგი იყო:	იგინი იყუძნენ:
		და მებრ სხვანი: (მდე: და სამ: არა არს:)	

Прошедшее несовершенное.

ნამყო უსრულელი:

единств.	множест.	მხოლოდობითი.	მრავლობითი:
Я бывалъ а, ло.	Мы бывали.	მე ვიყოფოდი:	ჩვენ ვიყოფოდით:
Ты бывалъ, а, ло.	Вы бывали.	შენ იყოფოდი:	თქვენ იყოფოდით:
Онъ бывалъ,	Они бывали.	იგი იყოფოდა:	იგინი იყოფოდენ:
Она бывала.	Она бывали.	და მებრ სხვანი: (მდე: და სამ: არა არს:)	
Оно бывало.			

Давно прошедшее.

ნამყო უუსრულებელი:

единств.	множест.	მხოლოდობითი:	მრავლობითი:
Я бывывалъ, а, ло.	Мы бывывали.	მე ვიუოფილავარ:	ჩვენ ვიუოფილავართ:

Ты бываешь, а, ло. Вы бывали. შენ ეოფილხარ: თქვენ ეოფილხართ.
 Онъ } Они } бьсьсьсьсьсь. იგი ეოფილა: იგინი ეოფილან:
 Она } бьсьсьсьсьсь. Онъ } бьсьсьсьсьсь. და მეძრ სხვანი: (მდე: და სემ: არა არს:)
 Онъ }

Будущее.

მეოთხედი:

единств.	множеств.	მსოფოთბითი:	მრავლოთბითი:
Я буду.	Мы будем.	მე ვიყო:	ჩვენ ვიქნეთ:
Ты будешь.	Вы будете.	შენ იყო:	თქვენ იქნეთ:
Онъ } Они онъ будутъ.		იგი იქოს:	იგინი იქნენ:
Она } будутъ.		და მეძრ სხვანი:	(მდე: და! სემ: არა არს:)
Оно }			

Наклонение повелительное.

ბრძანებითისა სქესისა:

единств.	множеств.	მსოფოთბითი:	მრავლოთბითი:
Ты будь.	Вы будьте.	შენ იქავ:	თქვენ იქნენით:
Онъ } будь или Онъ } будьте и-		იგი იქოს:	იგინი იქნენ:
Она } нуть. Онъ } ли нуть.		და მეძრ სხვანი:	(მდე: და სემ: არა არს:)
Оно } деть.			
единств.	множеств.	მსოფოთბითი:	მრავლოთბითი:
Ты бывай.	Вы бывайте.	შენ იყოფოდე:	თქვენ იყოფოდეთ:
Онъ } бывай и-	Они } бывайте	იგი იყოფოდეს:	იგინი იყოფოდენ:
Она } ли нуть.	Онъ } или нуть.	და მეძრ სხვანი:	(მდე: და სემ: არა არს:)
Оно } бываешь.	бывають.		

О ПЕРВОМЪ, СПРЯЖЕНИИ
ПРОСТЫХЪ ГЛАГОЛОВЪ.

პირველისა უღლოვლებისათვის:

მარტოთა შემნათა:

Наклонение изъявительнаго,

სქესი საზღუერებითი:

Времл настолщее.

დ რ თ ჟ ა წ მ ე თ:

единствен.

მხოლოდობითი.

Я двигаю.

მე ვჰსძრავ.

Ты двигаеш.

შენ ჰსძრავ.

Онъ двигаетъ.

იგი ჰსძრავს.

Она двигаетъ.

და მეძრ სხვანი:

Оно двигаетъ.

множествен.

მრავლობითი:

Мы двигаемъ.

ჩვენ ვჰსძრავთ:

Вы двигаете.

თქვენ ჰსძრავთ:

Они двигаютъ.

იგინი ჰსძრვენ:

Онъ двигаютъ.

Прошедшее несоверш. неопред.

ნამყო უსრული განუსაზღურ.

единственное.

მხოლოდობითი.

Я двигалъ, ла, ло.

მე ვჰსძრევი.

Ты двигалъ, ла, ло.

შენ ჰსძრევი.

Онъ двигалъ.

იგი ჰსძრევა.

Она двигала.

და მეძრ სხვანი:

Оно двигало.

множествен.

მრავლობითი:

Мы двигали.

ჩვენ ვჰსძრევით:

Вы двигали.

თქვენ ჰსძრევით:

Они двигали.

იგინი ჰსძრევდნენ:

Онъ двигали.

და მეძრ სხვანი:

აძნ:

აზა

მრავლობითი

საზღუერებითი

და

მრავლობითი

მეძრ

Онъ будетъ двѣгати.
Она будетъ двѣгати.
Оно будетъ двѣгати.

множественное.

Мы будемъ двѣгати.
Вы будете двѣгати.
Они будутъ двѣгати.
Они будутъ двѣгати.

Будущее однократное.

единств. множеств.

Я } двину. Мы двинемъ.
Ты двинешь. Вы двинете.
Онъ двинетъ. Они двинутъ.
Она двинетъ. Они двинутъ.
Оно двинетъ.

Наклонение Повелительное.

единств. множеств.

Ты двигай. Вы двигайте.
Онъ } двигай, Они } двигайте,
Она } или пущь Они } или пущь
Оно } двигаетъ. Они } двигаютъ.

Однократное.

единств. множеств.

Ты двинь. Вы двините.
Онъ } двинь, или Они } двините и-
Она } пущь Они } ли пущь
Оно } двинетъ. двинутъ.

იგი იქონს მძრუტლ:
აჲ მებრ სხვანი:

მრავლობითი:

ჩვენ გიუტნეთ მძრუტლ:
თქვენ იუტნეთ მძრუტლ:
იგინი იუტნენ მძრუტლ:
აჲ მებრ სხვანი:

მეოთხადი ერთ-კვები:

მხოლოდ. მრავლოდ.

მე შევქსძრა. ჩვენ შევქსძრათ:
შენ შევქსძრა. თქვენ შევქსძრათ:
მან შევქსძრას. მათ შევქსძრან:
აჲ მებრ სხვანი: (მდე: და სემ: არა არს:)

მრავანებითისა სქესისა:

მხოლოდ. მრავლოდ.

შენ ქსძრა. თქვენ ქსძრათ:
მან ქსძრას. მათ ქსძრან:
აჲ მებრ სხვანი: (მდე: და სემ: არა არს:)

ერთ-კვები:

მხოლოდ. მრავლოდ.

შენ შევქსძრა. თქვენ შევქსძრათ:
მან შევქსძრას. მათ შევქსძრან:
აჲ მებრ სხვანი: (მდე: და სემ: არა არს:)

Наклоніе неокончателное.

განუსაზღვრებელია ანუ დაუბო-
ლოვებელისა სქესისა:

Неопредѣленное. Двигатѣ.

Однократное. Двинутѣ.

Совершенное. Сдвинутѣ.

Множественное. Двигиватѣ.

განუსაზღვრ:

ერთ-გეცია:

უსრულესი:

მრავალ-გეცია:

შეძრუად:

ძრუად:

დამძრუად:

მძრუტლობად:

Р О С П И С Ь.

ა ღ წ ე ჩ ა :

Глаголамъ перваго спряженія.

ცმნათა პირველისა უღვგელები-
სათა:

Прош. несовер. Прош. соверш.

ნამყო უსრულე: ნამყო უსრულესი:

Алкалъ,

მშოდა,

Богатѣлъ,

ვამდარდებდი,

Вѣнчалъ,

ვატრტანებდი,

Дремалъ,

ვასთვლებდი,

Жаловалъ,

ვამბოტებლობდი,

Звалъ,

უწოდდი.

Каялся,

Взалкалъ,

მოამეშია:

Разбогатѣлъ,

განვამდარდი,

Обвѣнчалъ,

დავატრტანე,

Вздремалъ,

დავასთვლიძე,

Пожаловалъ,

უბოძე,

Позвалъ,

მოუწოდე,

Покаялся,

Будущ. соверш. Неоконз. соверш.

მყობ. უსრულესი: განუსაზღვრ. უსრულე:

Взалкаю,

მოამეშვიეს,

Разбогатѣю,

განვამდარდე,

Обвѣнчаю,

დავატრტანო,

Вздремлю.

დავასთვლიძო,

Пожалую,

უბოძო,

позову,

მოუწოდო,

Покаюсь,

Взалкашь.

მოამეშვეად:

Разбогатѣшь.

განვამდარებად:

Обвѣнчаешь.

დავატრტანებად:

Вздремашь.

დათვლებად:

Пожаловашь.

ბოძებად:

позвашь.

მოწოდებად:

Покаяться.

გინანდი,	შევინანე,	შევინანო,	შევინებად:
Моломъ,	Смоломъ,	Смелю,	Смолоть.
ვაფუქტუა;	ვაფუქტა,	ვაფუქტა;	ვაფუქტად:
Нѣмѣлъ,	Онѣмѣлъ,	Онѣмѣю,	Онѣмѣшь.
ვაფუქტუა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტად:
Оралъ,	Взоралъ,	Взору,	Взорашъ.
ვინეკა,	მინეკა,	მინეკა,	მინეკად:
Ципалъ,	Напипалъ,	Напипаю,	Напипашъ.
ვინეკა,	ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტად:
Радовался,	Обрадовался,	Обрадуюсь,	Обрадовашся.
ვინეკა,	ვინეკა;	ვინეკა;	ვინეკად:
Сиротѣлъ,	Осиротѣлъ,	Осиротѣю,	Осиротѣшь.
ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტად:
Темнѣлъ,	Потемнѣлъ,	Потемнѣю,	Потемнѣшь.
ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტად:
Ужиналъ,	Поужиналъ,	Поужинаю,	Поужинашь.
ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტად:
Хотѣлъ,	Похотѣлъ,	Похочу,	Похотѣшь.
მინეკა,	მინეკა;	მინეკა;	მინეკად:
Чернѣлъ,	Почернѣлъ,	Почернѣю,	Почернѣшь.
ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტა;	ვაფუქტად:
Ѣхалъ,	Поѣхалъ,	Поѣду,	Поѣхашъ. и пр.
ვინეკა, (*)	ვაფუქტა,	ვაფუქტა,	ვაფუქტად: და სხვანი:

(*) რუსულში ცხენით ანუ ურბით სლავას ნიშნავს:

Спряжение глаголовъ стра-
дательныхъ перваго спряженія.

უღვავილება ზმნათა ვნებითთა
რქელისა უღვავლებისათა

Наклонение изъявительное.

საზღუდებითისა სქესისა:

Время настоящее.

აწმუთჲსა დროჲსა:

единственное.

მხოლოდობითი:

Я есмь двигае^{мъ}, а, о.

მე ვარ შეძრული.

Ты еси двигае^{мъ}, а, о.

შენ ხარ შეძრული.

Онъ есть двигае^{мъ}.

იგი არს შეძრული.

Она есть двигаема.

და მეძრ სხვანი:

Оно есть двигаемо.

множественное.

მრავლობითი.

Мы есмы двигае^{мы}.

ჩვენ ვართ შეძრულნი:

Вы есте двигае^{мы}.

თქვენ ხართ შეძრულნი:

Они сѣтъ двигае^{мы}.

•ცინი არიან შეძრულნი:

Онъ сѣтъ двигае^{мы}.

Прошед. несоверш. неопредѣл. ნამუთ უსრული განუსაზღვრ.

единственное.

მხოლოდობითი.

Я былъ, а, о, двига^{нъ}.

მე ვიყავ ძრული.

Ты былъ, а, о, двига^{нъ}.

შენ იყავ ძრული.

Онъ былъ двига^{нъ},

•ბო. იყო ძრული.

Она была двига^{нъ}.

და მეძრ სხვანი:

Оно было двига^{но}.

множественное.

მრავლობითი.

Мы были двига^{ны}.

ჩვენ ვიყუდნით ძრულნი:

არს:

არა

ბო

სამუდამითი

და

მეძრობითი

Вѣ были двиганы.
Онѣ были двиганы.
Онѣ были двиганы.

საქვერ იუჟინით პრეზონი:
 იტინი იუჟინენ პრეზონი.

Прошед. несовеprш. однократ. ნამყო უზრუნო კრთ-ვეცხი:
единственное. მხოლოდობითი.

Я былъ, а, о, двиганъ.
Ты былъ, а, о, двиганъ.
Онъ былъ двиганъ.
Она была двигана.
Оно было двигано.

მე გიყავ შეპირულ.
შენ იყავ შეპირულ.
"გა" იყო შეპირულ.
და შეპირ სხვანა:

множественное:

მზავლთ-ბიძი.

Мы были двуглавы.
Вы были двуглавы.
Они были двуглавы.
Они были двуглавы.

ჩვენ ვიუჟინით შეპირულნი:
თქვენ იუჟინით შეპირულნი:
იგინი იუჟინენ შეპირულნი:

Давно прошедшее многократ. ნამეტ უეცრულ. მზავალ-კვდა:
единственнос. მხოლოდობითი.

Я былъ, а, о, двигиванъ.
Ты былъ, а, о, двигиванъ.
Онъ былъ двигиванъ.
Она была двигивана.
Оно было двигивано,
множественное.

მე ვიყავი შეპირუღლი.
შენ იყავი შეპირუღლი.
იგი იყო შეპირუღლი.
და მეპირი სხვაინი:

მზავლობითი.

Мы бѣли двигиваны.
 Вы бѣли двигиваны.
 Онъ бѣли двигиваны.
 Онѣ бѣли двигиваны.

ჩვენ	ვიყენებთ	შეძრულნი:
თქვენ	იყენებთ	შეძრულნი:
•ტონი	იყენებენ	შეძრულნი:

Будущее неопределенное.

единственное.

Я буду двиганъ, а, о.

Ты будешь двиганъ, а, о.

Онъ будетъ двиганъ.

Она будетъ двигана.

Оно будетъ двигано.

множественное.

Мы будемъ двиганы.

Вы будете двиганы.

Они будутъ двиганы.

Они́ будутъ двиганы.

Будущее однократное.

единственное.

Я буду двинутъ, а, о.

Ты будешь двинутъ, а, о.

Онъ будетъ двинутъ.

Она будетъ двинута.

Оно будетъ двинуто.

множественное.

Мы будемъ двинуты.

Вы будете двинуты.

Они будутъ двинуты.

Они́ будутъ двинуты.

Повелительное наклонение.

Время настоящее.

единственное.

Ты буди двигаежъ, а, о.

მუოზადი განუსაზღვრებელი.

მხოლოდობითი.

მე ვიქმნები შეპრულ.

შენ იქმნები შეპრულ.

იგი იქმნება შეპრულ.

და მებრ სხვანი:

მრავლობითი.

ჩვენ ვიქმნებით შეპრულ:

თქვენ იქმნებით შეპრულ:

იგინი იქმნებიან შეპრულ:

მუოზადი ერთ-ჯერადი:

მხოლოდობითი.

მე ვიქმნები შეპრული.

შენ იქმნები შეპრული.

იგი იქმნების შეპრული.

და მებრ სხვანი:

მრავლობითი.

ჩვენ ვიქმნებით შეპრულნი:

თქვენ იქმნებით შეპრულნი:

იგინი იქმნებიან შეპრულნი:

ბრძანებითისა სქესისა:

გრომსა აწმეომსა:

მხოლოდობითი:

შენ იუავ შეპრული:

მე ვიქმნები შეპრული.
შენ იქმნები შეპრული.
იგი იქმნების შეპრული.
და მებრ სხვანი:
ჩვენ ვიქმნებით შეპრულნი:
თქვენ იქმნებით შეპრულნი:
იგინი იქმნებიან შეპრულნი:

Онъ будѣ двигаетъ.
Она будѣ двигаетъ.
Оно будѣ двигаетъ.

множественное.

Мы будемъ двигаетъ.
Вы будете двигаетъ.
Они будутъ двигаетъ.
Они будутъ двигаетъ.

Будущее неопредѣленное.

единственное.

Я буду двигать, а, о.
Ты будешь двигать, а, о.
Онъ будетъ двигать.
Она будетъ двигать.
Оно будетъ двигать.

множественное.

Мы будемъ двигать.
Вы будете двигать.
Они } будутъ, или пускай бу-
Они } дутъ двигать.

Будущее однократное.

единственное.

Я буду двинуть, а, о.
Ты будешь двинуть, а, о.
Онъ будетъ двинуть.
Она будетъ двинуть.
Оно будетъ двинуть.

იგი იუთს შეძრულა.
და შეძრს სხვანი:

მრავლობითი.

თქვენ იუვით შეძრულნი:
იგინი იუქნენ შეძრულნი:

მეთობადი განუსაზღვრებელი:

მსოფლობითი.

შე ვიუთ შეძრული.
შენ იუთ შეძრული.
იგი იუთს შეძრული.
და შეძრს სხვანი:

მრავლობითი.

ჩვენ ვიუთთ შეძრულა:
თქვენ იუვით შეძრულა:
იგინი იუქნენ შეძრულა:

მეთობადი ერთ-ჯერადი:

მსოფლობითი.

შე ვიუთ შეძრული.
შენ იუთ შეძრული.
იგი იუთს შეძრული.

მრავლობითი
მსოფლობითი
მეთობადი
ერთ-ჯერადი

множественное.

მრავლობითი:

Мы будем двигаться.

Вы будете двигаться.

Они } будутъ, или тускай бы-

Онь }дутъ двигаться.

ჩვენ ვიქნეთ შეპრუღნი.

თქვენ იქნეთ შეპრუღნი:

იგინი იქნენ შეპრუღნი:

Неокончателное наклонение.

განუსას: ანუ დაუბოლოვებელი:

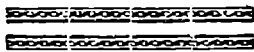
Настоящ. Быть двигателю, ой. აწმეო: ეოფად-შეპრუღო:

Прош. неоп. Быть двигателю, ой. ნამეო: განუსას: ეოფად შეპრუღო:

Прош. одн. Быть двигателю, ой. ნამეო: ერთ-კეცი: ფოფად ძრუღო:

Давн. прош. Быть двигателю, ой. ნამეო: უსრუღა: ეოფად შეპრუღად:

მრავლობითი და სწავლობითი არა არს.

О ВТОРОМЪ СПРЯЖЕНИИ.

მეორისა უღლვილებისათვის.

ПРОСТЫХЪ ГЛАГЛОВЪ.

მარტივთა. ზმნათა:

Наклонение изъявительнаго.

საზღერებითისა სქესისა

Время настоящее.

ღროდ აწმეო:

единств.

множеств.

მხოლოდ.

მრავლობ.

Я верту.

Мы вертимъ

მე ვაბრუნებ.

ჩვენ ვაბრუნებთ:

Ты вертишь.

Вы вертите.

შენ აბრუნებ.

თქვენ აბრუნებთ:

Онъ вертитъ.

Они вертятъ.

იგი აბრუნებს.

იგინი აბრუნებენ:

Она вертитъ.

Онь вертятъ.

და მედრ სსკანის: (მდე: და სმ: არა არს:)

Оно вертитъ.

Тга вертсваалъ, а, о.
Онъ вертсваалъ.
Она вертсвала.
Оно вертсвало.

множественное.

Мга вертсвали.
Вга вертсвали.
Они вертсвали.
Онъ вертсвали.

Будущее неопредѣленное.

единственное.

Я буду вертътъ.
Тга будешъ вертътъ.
Онъ будетъ вертътъ.
Она будетъ вертътъ.
Оно будетъ вертътъ.

множественное.

Мга будемъ вертътъ.
Вга будете вертътъ.
Они будутъ вертътъ.
Онъ будутъ вертътъ.

Будущее однократное.

единст.

множест.

Я верну. Мга вернемъ.
Тга вернешъ. Вга вернете.
Онъ вернетъ. Они вернутъ.
Она. Оно вернетъ. Онъ вернутъ.

შენ დავბრუნებებს.
მას დავბრუნებებს.
და მებრ სხვანი:

მრავლობითი.

ჩვენ დავბრუნებებს:
თქვენ დავბრუნებებს:
მათ დავბრუნებებს:

ნამყო განუსაზღვრებელი.

მსოფლობითი.

მე ვიყო მადრუნებელ.
შენ იყო მადრუნებელ.
იგი იუოს მადრუნებელ.
და მებრ სხვანი:

მრავლობითი:

ჩვენ ვიუნეთ მადრუნებელნი:
თქვენ იუნეთ მადრუნებელნი:
იგინი იუნენ მადრუნებელნი:

ნამყო ერთ-ჯერად:

მსოფლობ.

მრავლობ.

მე დავაბრუნო. ჩვენ დავაბრუნოთ:
შენ დავაბრუნო. თქვენ დავაბრუნოთ:
მან დავაბრუნოს. მათ დავაბრუნონ:
და მებრ სხვანი: (მდე: და სამ: არა არს:)

არს:

არა

სამყოლობითი

და

მრავლობითი

Наклоненія Повелительнаго.

ბრძანებითისა სქესისა:

<i>единст.</i>	<i>множест.</i>	<i>მხოლოდ.</i>	<i>მრავლობ.</i>
<i>Ты верти.</i>	<i>Вы вертите.</i>	<i>Тебѣ</i> დაბრუნე.	<i>вамъ</i> დაბრუნეთ:
<i>Онъ } верти,</i>	<i>Они } вертите,</i>	<i>ему</i> დაბრუნოს.	<i>имъ</i> დაბრუნონ:
<i>Она } или пускай</i>	<i>Они } или пускай</i>	და შებრ სხვანი: (მდე: და სმ: არა არს:)	
<i>Оно } вертитъ.</i>	<i>вертятъ.</i>		

Однократное.

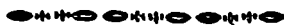
ერთკეტი:

<i>единст.</i>	<i>множест.</i>	<i>მხოლოდ.</i>	<i>მრავლობ.</i>
<i>Ты верни.</i>	<i>Вы верните.</i>	<i>Тебѣ</i> დაბრუნე.	<i>вамъ</i> დაბრუნეთ:
<i>Онъ } верни или</i>	<i>Они } верните,</i>	<i>ему</i> დაბრუნოს	<i>имъ</i> დაბრუნონ:
<i>Она } пускай</i>	<i>Они } или пускай</i>	და შებრ სხვანი: (მდე: და სმ: არა არს:)	
<i>Оно } вернетъ.</i>	<i>кай вернутъ.</i>		

Наклоненія неокончателнаго.

განუსაზღუდებელი:

<i>Неопредѣл.</i>	<i>Вернутьсѣ.</i>	განუსაზღუდებელი:	ბრუნვად:
<i>Однократ.</i>	<i>Вернутсѣ.</i>	ერთკეტი:	ბრუნებად:
<i>Многократ.</i>	<i>Вертятсясѣ.</i>	მრავალკეტი:	დაბრუნებად:

Р О С П И С Ь.

ა ზ ნ ე რ ა ლ:

Глаголамъ втораго спряженія.

მმნათა მეორისა უღლვისათა:

<i>Прошед. несоверш.</i>	<i>Прош. совер.</i>	<i>Будущ. совер.</i>	<i>Неоконз. совер.</i>
ნამყო უსრულა:	ნამყო უსრულესი:	მეოთბ: უსრულე:	განუსაზღ: უსრულ:
<i>Божился,</i>	<i>Побожился,</i>	<i>Побожусь,</i>	<i>Побожимься.</i>
გვუტბ,	დამიფიტაკს,	დავიფიტო,	დაფიტებად:

Видѣлъ,	Увидѣлъ,	Увижу,	Увидѣтъ.
ვიხილვ,	განვიხილვ,	განვიხილო,	განხილვად:
Грабилъ,	Ограбилъ,	Ограблю,	Ограбитъ;
ვიკლბდო,	ავიკლბ,	ავიკლო,	ავკლბად:
Донѣ,	Подонѣ,	Подоню,	Подонитъ.
ქსქუტლდო,	მოკსქუტლვ,	მოკსქუტლო,	მოქსქუტლად:
Жидилъ,	Ожидилъ,	Ожижу,	Ожидитъ,
ვათხელბდო,	განვათხელვ.	განვათხელო;	განთხელვად:
Зрѣлъ,	Узрѣлъ,	Узрю,	Узрѣтъ.
გსჭუტრტდო,	განგსჭუტრტვ	განგსჭუტრტო,	განჭუტრტად:
Кадилъ,	Покадилъ,	Покажу,	Покадитъ.
ვაკვივდო,	დავაკვივ,	დავაკვივო;	დაკვივად:
Летѣлъ,	Полетѣлъ,	Полечу,	Полетѣтъ,
ფფრინევდო,	განფფრინვდო,	განფფრინვდვ,	განფფრინვად:
Мудрилъ,	Помудрилъ,	Помудрю,	Помудритъ.
ვბზბნბდო,	განვბზბნბდო,	განვბზბნბდვ,	განბზბნბბად:
Нравилсѣ,	Понравилсѣ,	Понравлюсѣ,	Понравитсѣ.
მოძწონბა,	მოვიწონვ;	მოვიწონბო;	მოწონბად:
Охотилсѣ;	Поохотилсѣ,	Поохочусѣ,	Поохотитсѣ.
მეწაბა,	მოვიწაბინვ,	მოვიწაბინბო,	მოწაბინბად:
Платилъ,	Заплатилъ,	Заплачу,	Заплатитъ,
ვაღლევდო,	მივეტვ,	მივეტვ,	მიცემად
Снѣжилъ,	Наснѣжилъ,	Наснѣжу,	Наснѣжитъ.
ვოთვდო,	დავოთვევ;	დავოთვო,	დათოვად:
Тщилсѣ,	Попощилсѣ,	Попощусѣ,	Попощитсѣ.
ვეტაბინბბდო.	ვიმეტაბინვ;	ვიმეტაბინბო,	ვიტაბინბბად:
Хулилъ,	Похулилъ,	Похую,	Похулитъ.
გტგმოზდო,	დაგტგმო,	დაგტგმო,	დაგტგბად,
Шутилъ,	Пошутилъ,	Пошучу;	Пошутитъ и пр.
გხუერბბდო,	გავეხუერბვ,	გავეხუერბო,	გახუერბბად, და სხვანი:

Спряженія глаголовъ спра-
дательныхъ второго спря-
женія.

Наклоненія изъявительнаго.

Время настоящее.

единственное.

Я есмь вертилъ, а, о.
Ты еси вертилъ, а, о.
Онъ есть вертилъ.
Она есть вертила.
Оно есть вертило.

множественное.

Мы есмы вертили.
Вы есте вертили.
Они суть вертили.
Онѣ суть вертили.

Прош. несоверш. неопредѣл.

единственное.

Я былъ вергень, а, о.
Ты былъ вергень, а, о.
Онъ былъ вергень.
Она была вергена.
Оно было вержено.

множественное.

Мы были вергены.

უღლვამ ზმნათა გნებო-
თთა მეორისა უღლ-
ვილებითათა:

საზღუდებითისა სქესისა:

დროს აწმეტო:

მხოლოდობითი.

მე ვარ ბრუნველი.
შენ ხარ ბრუნველი.
იგი არს ბრუნველი.
ჟა მებრ სხვანი:

არს:

არა

მრავლობითი:

ჩვენ ვართ ბრუნველნი:
თქვენ ხართ ბრუნველნი:
იგინი არიან ბრუნველნი:

სამოქალაქობითი

ნამეტო უსრული განუსაზ:

მხოლოდობითი.

მე ვიყავ ბრუნველი.
შენ იყავ ბრუნველი.
იგი იყო ბრუნველი.
ჟა მებრ სხვანი:

ჟა

მრავლობითი

მრავლობითი:

ჩვენ ვიქუდნით ბრუნველნი:

Вѣ бѣли вертѣи.
Они бѣли вертѣи.
Онѣ бѣли вертѣи.

Прошед. несовер. однократ.
единственное.

Я бѣлъ вернѣтъ, а, о.
Тѣ бѣлъ вернѣтъ, а, о.
Онѣ бѣлъ вернѣтъ.
Она бѣла вернѣта.
Оно бѣло вернѣто.

множественное.

Мы бѣли вернѣтъ.
Вѣ бѣли вернѣтъ.
Они бѣли вернѣтъ.
Онѣ бѣли вернѣтъ.

Давно прошед. многократ.
единственное.

Я бѣлъ вертѣванѣ, а, о.
Тѣ бѣлъ вертѣванѣ, а, о.
Онѣ бѣлъ вертѣванѣ.
Она бѣла вертѣвана.
Оно бѣло вертѣвано.

множествен.

Мы бѣли вертѣванѣ.
Вѣ бѣли вертѣванѣ.

თქვენ ვერტენით ბრუნგელნი:
იგინი იერენ ბრუნგელნი:

ნამეთ უსრული ერთ-ვეცი:
მსოლოთ-ბითი.

მე ვერტენბულ.
შენ იერ ბრუნგელ.
იგი იეთ ბრუნგელ.
და მეძ სხვანი.

მრავლო-ბითი.

ჩვენ ვერტენით ბრუნგელნი:
თქვენ იერტენით ბრუნგელნი:
იგინი იერენ ბრუნგელნი:

ნამეთ უსრულესი მრავალ-ვეცი:
მსოლოთ-ბითი.

მე ვერტენბული.
შენ იერ ბრუნგელი.
იგი იეთ ბრუნგელი.
და მეძ სხვანი:

მრავლო-ბითი.

ჩვენ ვერტენით ბრუნგელნი:
თქვენ იერტენით ბრუნგელნი:

მ
ს
ო
ლო
თ
ბ
ი
თ
ი
მ
რ
ა
ვ
ა
ლ
ო
ბ
ი
თ
ი
მ
ე
ვ
ერ
ტ
ენ
ბ
უ
ლ
ი
შ
ენ
ი
ერ
ბ
რ
უნ
გ
ელ
ი
ი
გი
ი
ეთ
ბ
რ
უნ
გ
ელ
ი
და
მ
ე
ძ
ს
ხ
ვ
ან
ი

Они были верзиваны.
Онъ были верзиваны.

Будущее неопредѣленное.
единственное.

Я буду верзены. а, о.
Ты будешь верзены, а, о.
Онъ будетъ верзены.
Она будетъ верзена.
Оно будетъ верзено.

множественное.

Мы будемъ верзены.
Вы будете верзены.
Они будутъ верзены.
Онъ будутъ верзены.

Будущее однократное.
единственное.

Я буду вернутъ, а. о.
Ты будешь вернутъ, а, о.
Онъ будетъ вернутъ.
Она будетъ вернута.
Оно будетъ вернуто.

множественное.

Мы будемъ вернуты.
Вы будете вернуты.
Они будутъ вернуты.
Онъ будутъ вернуты.

იგინი იუჲნენ დაბრუნებულნი:

მუოზადი განუსაზღვრებელი:
მხოლოდობითი.

მე ვიუთ ბრუნვილ.
შენ იუთ ბრუნვილ.
იგი იუთს ბრუნვილ.
და მებრ სხვანი:

მრავლობითი:

ჩვენ ვიუჲნეთ ბრუნვილნი:
თქვენ იუჲნეთ ბრუნვილნი:
იგინი იუჲნენ ბრუნვილნი:

მუოზადი ერთ-გვები:
მხოლოდობითი.

მე ვიუთ ბრუნებულ.
შენ იუთ ბრუნებულ.
იგი იუთს ბრუნებულ.
და მებრ სხვანი:

მრავლობითი:

ჩვენ ვიუჲნეთ ბრუნებულნი:
თქვენ იუჲნეთ ბრუნებულნი:
იგინი იუჲნენ ბრუნებულნი:

აქნი

საშუალო

რა

მრავლობითი

Повелительнаго наклоненія.

Настоящее.

единственное.

Ты будѣ вертимъ, а, о.

Онъ будѣ вертимъ.

Она будѣ вертила.

Оно будѣ вертило.

множественное.

Вы будѣте вертимы.

Они будѣтъ вертимы.

Онѣ будѣтъ вертимы.

Неопредѣленное.

единственное.

Я буду вертенъ, а, о.

Ты будешь вертенъ, а, о.

Онъ будетъ вертенъ.

Она будетъ вертена,

Оно будетъ вержено.

множественное.

Мы будемъ вертены.

Вы будѣте вертены.

Они будѣтъ вертены.

Онѣ будѣтъ вертены.

Однократное.

единственное.

Я буду вернута, а о.

ბრძანებითისა სქესისა:

აქმუიქსა ღრთქსა:

მხოლოდითი:

შენ იუავ ბრუნვილი.

იგი იუიხ ბრუნვილი.

ღა მებრ სხვანი:

მრავლობითი.

თქვენ იუავით ბრუნვილნი:

იგინი იუენენ ბრუნვილნი:

განუსაზღვრებელი:

მხოლოდითი.

მე ვიუთ ბრუნვილ.

შენ იუავ ბრუნვილ.

იგი იუიხ ბრუნვილ.

ღა მებრ სხვანი:

მრავლობითი.

ჩვენ ვიუთ ბრუნვილნი:

თქვენ იუავით ბრუნვილნი:

იგინი იუენენ ბრუნვილნი:

ერთკები:

მხოლოდითი.

მე ვიუთ ბრუნვილ.

არს:

არა

ი

არა

არა

არა

არა

არა

Тѣ бѣдешъ вернутъ, а, о.
Онъ бѣдетъ вернутъ.
Она бѣдетъ вернута.
Оно бѣдетъ вернуто.

множественное.

Мы бѣдемъ вернуты.
Вы бѣдете вернуты.
Они бѣдутъ вернуты.
Они бѣдутъ вернуты.

Наклоненія неоконзательнаго.

Настоящее. Бѣтъ вертиму, ой.
Прош. неоп. Бѣтъ верзени, ой.
Прош. однок. Бѣтъ вернуту, ой.
Многократ. Бѣтъ вертивану, ой.

შენ იუაგ ბრუნებულ.
 იგი იუოზ ბრუნებულ.
 და მებრ სხვანი:

მრავლობითი.

ჩვენ გიუენეთ ბრუნებულნი:
 თქვენ იუენით ბრუნებულნი:
 იგინი იუენენ ბრუნებულნი:

მეცხე: და სამე: არა არს:

განუსაზღვრებელისა ანუ დაუბოლო-
 ვებელისა სქესისა:

აწმყო: ბრუნვილ-ყოფა:
 ნამყო განუსაზ: ბრუნებულ-ყოფა:
 ნამყო გრთ-ვეტი: ბრუნებულ - ეოფა:
 მრავალ-ვეტი: დაბრუნებულ-ყოფა:
 და მებრ სხვანი: (მდე: და სამე: არა არს:)

Г Л А В А 10.

თ ა ვ ი ი

О Призастіи

მიმღებობისათვის:

1. *Призастіе* есть имя прилагательное, отъ глагола произведенное и имѣющее нѣкоторое свойство онаго.

2. *Призастія*, поелику имѣють.

ა. მიმღებობაა არს სახელი უკვლევ-
 რული ზმნისაგან წარმოებული, და მე-
 ქონი რომლისაზე თვლებისა მისისა:
 ბ. ეინაფგან მიმღებობათა ქქონან მ-

силу именъ прилагательныхъ , по склоняются чрезъ роды, падежи и числа, означая при томъ нѣкоторое время, а именно: Или *настоящее*, на пр. *Двигающийся, колеблемый, ая, ое; питающийся, ася, еся*, и проч.

Или *Прошедшее*, на пр. *Двигавший, ая, ое; двигавший, ая, ое; питавшийся, ася, еся; двигнувшийся, ая, ея; вернувшийся, ая, ея; двигивавъ, а, о; и проч.*

3. *Пригастія* поелику имѣють знаменованіе тѣхъ глаголовъ, отъ которыхъ онѣ производятся, то суть шести залоговъ: *Дѣйствительнаго, возвратнаго, взаимнаго, среднаго, общаго, и страдательнаго.*

Дѣйствительнаго залога, на пр. *Питающийся, питавший*, и проч.

Возвратнаго залога, на пр. *Питающийся, двигнувшийся*, и проч.

Взаимнаго залога, на пр. *Борющийся, боровшийся*, и проч.

Среднаго залога, на пр. *Бдящий, бдевший*, и проч.

Общаго залога, на пр. *Боящийся, боявшийся, убоявшийся*. и пр.

ღნი სახელისა ზედ შესრულისანი; ამის-
თჳსცა მიმოიხრვიან ნათესავითა, ბრუ-
ნებითა, და რიცხვითა; და მასთანვე ჰნი-
შნევენ რომელსამე დროსა ესე იგი: ანუ
აწმყოთა: მაგალ. შემპრუტული, შემრუე-
ული; გამოუმზადელი და მებრ სხვანი:
ანუ ნამუთ: მაგალ. შემრუელი, დამრუ-
ლი, გამოზრდილი, შემრული, ბრული;
და მებრ სხვანი: (მდედ: და საშუალოთ-
ბითი არა არს:)

გ. უინადგან მიმღეობათა აქესთ მნიშნ-
ველობანი ზმნათა მათ, რომლისაგანცა
ჩარმოებულაქმნებთან; ამისთჳსცა არი-
ან აქესისა სქესისანი, ესე იგი: შემო-
ქმედებითა, მოქცევითისა, ნატყალ-გე-
ბითისა, საშუალობითისა, (ანუ უშემვე-
ობითისა) სასოცადოელსა, და ვნებითისა:
შემოქმედებითისა: მაგალ. გამოუმ-
ზადელი, გამოზრდილი, და მებრ სხვანი:

მოქცევითი: მაგალ. გამოსაზრდე-
ლი, დასამრუტლი; და მებრ სხვანი:

ნატყალ-გებითი: მაგალ. მებრმო-
ლი, სამრმოლი, და მებრ სხვანი:

საშუალობითისა: მაგალ. განღვიძ-
ებული, მღვიძარე; და მებრ სხვანი:

სასოცადოელსა: მაგალ. მუშიმარი;
უშინეული, უშინებული, და მებრ სხვანი:

Страдательнаго залога, на пр. *Питаемый, воспитанный, движимый, движимой, движимый, и проч.* გენებითსა: მაგალ. გამოზრდილი, აღზრდილი, მიტული, დამრული, შეპრული, და მეძრ სხვანი:

4. *Пригастія* отъ глаголовъ дѣйствительныхъ и среднихъ произведенныя, склоняются какъ и члена прилагательныя кончащіяся на *ий*. დ. მიღებობანი ზმნათა-მიერ შემოქმედებითთა და სმუთლობითთა (ანუ უმეშვეობითთა) წარმოებულნი მიმოიხრვიან ვითარცა სახელნი ზედა-შესრულები, დაბოლოებულნი ასოთა-ამათ ზედა: *ий*.

5. *Пригастіяжъ* глаголовъ возвратныхъ, взаимныхъ и общихъ, склоняются какъ и дѣйствительныя съ приложеніемъ мѣстоименія, *сл*, на пр. *борющийся, борющаяся, борющееся*. Род. *борящегося, борящегося*. Дат. *борящемуся, борящейся*, и проч. ე. მიღებობანივე ზმნათა მათ-მიერ მოქცევითთა, ნაცუთა-გებითთა, და სავთ-გაფოთაცან წარმოებულნი, მიმოიხრვიან ვითარცა შემოქმედებითნი, თანა-ჭრთვითა ნაცუთა-სახელისათა *სა*: მაგალ. წრთ. მეძრბოლი: ნათ. მეძრბოლისა: მიც: მეძრბოლსა; და მეძრ სხვანი: (მკერ: და სმ: არა არს:)

6. *Всѣ пригастія* отъ глаголовъ страдательныхъ произшедшія, склоняются по примѣру именъ прилагательныхъ на *ви* кончащихся. ე. უთველნი მიღებობანი წარმოებულნი ზმნათა მიერ გენებითთა, მიმოიხრვიან მაგალითისა მეძრ სახელისა ზედა-შესრულისა დაბოლოებულთა ასოთა-ამათ ზედა *ვი*.

7. Отъ причастія производятся *дѣепригастія*, (*) кои имѣють также времена и залогы. ზ. მიღებობათაცან წარმოებენ მექმ-მიღებობანი, რო-მელთაცა ჰქონან ეგრეთვე დრონი და სქესნი: (ესე არა არს ქართულსა ზედა; გარნა რა-ადენ შესა-მლოთ არს ვიტყვი:)

(*) Дѣепричастіе на Грузинскомъ языкѣ неупотребляется.

ქართულსა ენასა ზედა მექმ-მიღებობათა ესე არა არს სმარებულ:

Дѣйствительнаго залога, на пр. *Питая, двигаая*, или *двигаюти*; *гитая* или *гитаюти*, и проч. *შემოქმედებითისა სქესისა; მაგალ. მზრდელმან, მძრუებელმან, მეოთხეველმან, ანუ წარმეოთხეველმან, და მებრ სხვანი:*

Возвратнаго, на пр. *Питаяся, питавшисѣ, двигавшисѣ*, и проч. *მოქცევითისა: მაგალ. ზრდილმან, გამოზრდილმან, პრუელმან, ჰდა მებრ სხვანი*

Взаимнаго, на пр. *Боряся, боровшисѣ*, и проч. *ნაცუალ-ღებითისა: მაგალ. მბრძოლმან, ბრძოლილმან, და მებრ სხვანი:*

Среднаго, на пр. *бдя, Бдевши, и проч.* *სამუალობითისა, (ანუ უმეშვეობითისა:) მაგალ მღვიძარემან, მღვმარე, და მებრ სხვანი:*

Общаго, на пр. *Бояся, старался, боявшисѣ, старавшисѣ*, и проч. *საზოგადო-ბისა: მაგალ. შეშინებულმან, მეცადინემან, შიშნეულმან, მეცადინე და, მებრ სხვანი:*

Страдательнаго, на пр. *бдѣужи питаемъ; Бѣѣтъ гитанъ; бѣѣтъ движѣтъ; бѣѣтъ воспитанъ*, и проч. *ვნებითისა: მაგალ. მეოფე გამოზრდილ; მეოფე წარმეოთხეველ; მეოფე პრუელ; მეოფე აღზრდილ. და მებრ სხვანი:*

Дѣепригастія страдательный имѣють при рода. 1, *мужской*: на пр. *Бдѣужи питаемъ, движѣтъ; Бѣѣтъ двигаѣтъ, движѣтъ*, и проч. 2. *Женскій*, на пр. *Бдѣужи питаема, движема; Бѣѣтъ двигаема, движѣта*, и пр. 3. *Средній*, на пр. *Бдѣужи питаемо, движемо; Бѣѣтъ двигаемо, движѣто*, и проч. *მექმ-მომღვობათა ვნებითთა ქქონან ნათესავნი სამნი: მამრობითი: მაგალ. მეოფე გამოზრდილ, შეპრუელ; მეოფე პრულ, დამრულ, და მებრ სხვანი: (მდედ: და სამუალობითი არა არს:)*

О Наръзіи.

ყმნის ზეგონათჳს.

1. *Наръзія* суть рѣченія непременныя, при глаголахъ и при именахъ поставляемыя; разныя обстоятельства о нихъ кратко изображающія, на пр. *Онъ говоритъ благоразумно*; *Онъ поступаетъ хитро*, и проч.

2. *Наръзія* по знаменованію своему суть:

а) Значащія мѣсто: *Гдѣ, здѣсь, тамъ, индѣ, снарѹжи, куда, сюда, повсюду, ииѹда, отѹиѹда, нигдѣ, далеко, близко, вездѣ, тѹтѣ, отѹѹда, свѣше, издалека, внѣ, горѣ, вспяѣ, среди, создаи, вонѣ, долѹ, низѹ.*

б) Значащія время: *Днесѣ, нѣнѣ, давно, завтра, теперь, ѹже, всегда, доколе, пока, николи, рано, впредѣ, вскорѣ, тотчасѣ, заразѣ, тогда, когда, ни-когда, нѣкогда, доселѣ, иско-ни, издревлѣ.*

в) Числительныя: *Сколко, мно-гократно, многажды, однаж-ды, дважды, трижды, четѣре-жды, плтѣю, шестѣю.* и прич.

ა. ზმნის ზეგანი არიან ლექსნი არა ცუქალებანი, რა ზმნათა და სახელთათნათა რართუადნი, რა სხვათა და სხვათა გითარებათა მათთა მაცხადნი: მაგალ. იგი უბნობს გუთილ-გონიერად: იგი იქცე-ვის ცბიერად; რა მეგრ სხვანი:

ბ. ზმნის ზეგანი მნიშვნელობათა თჳსთა მიერ არიან:

ჴრველად, მნიშვნელო ადგილისა: ჴა, აქა, იქა, იქი, ტარეგან, სარ, აქ, უოველგან, მუნ, აროდეს, არსად შორს, ახლოს, უოველგან, იქ, იქიდან; ჴენათ, შორიდგან, შინა, ჴე, ჴურგიო-კერძო, სამუთარ, უკანით, ტარე, ტრძლად, მიჩს:

მეორედ, მნიშვნელონი დროესა: დღეს, აწ, ადრიდგანვე, ანუ პოდან, ჴვალე, ახლა, მეგრე, მარადის, ვიდრემდის, ვიდრე, აროდეს, ადრე, ექულავ, მსწრაფლ, ამ ეამს, ახლავ, მამან, ოდეს, აროდეს, ოდესმე, აქამდე, უწინ ანუ დასაბამსა, მველადგან:

მესამედ, მრცხნელობითი: რაოდენ, მრავალ-გზის, მრავალ-ჯერ, ერთ-გზის, ორ-გზის, სამ-გზის, ოთხ-გზის, ხუთე-ული, ექუსეული, რა მეგრ სხვანი:

г) Качество, или состояніе дѣлійя вещи описывающія: *Хорошо, туше, лвно, втай, вѣище, все, худо*, и проч.

д) Колпчество вещи изображающія: *Много, помногу, обилно, мало*, и проч.

е) Порядочныя: *Впервые, вѣтѣе, и проч. Потомъ, паки, опятѣ, еще, послѣди, вново, снова*.

ж) Увѣренія: *Такъ, истинно, ей ей, да, право, подлинно*.

з) Отрицанія: *Не, нетакъ, никакъ, нѣтъ, никакоже, нмало, отнюдѣ нѣтъ*, и проч.

и) Напряженія: *Огень, весьма, велики, наипаге, пагеже, зѣло*, и проч.

і) Вопросы: *Какъ, гдѣ, когда, еда, что*, и проч.

к) Уподобленія: *Какъ, яко, якобѣ, аки, акибѣ, бѣдѣбѣ, подобно, равно какъ*.

л) Разности: *Инако, инаге, разнѣ*, и проч.

м) Сомнѣнія: *Вослибѣ, авослибѣ*.

н) Совокупленія: *Вмѣстѣ*,

შეოთხედ, თვსებნისა და. მდგომარეობისა ნივთთა აღმწერნი: კეთილი ანუ კარგი, მუქთად, (და ოდესმე თქმისამაოდე) ცხადად, იფუძელ, ამოოდ, ცუდად, და მებრ სხვანი:

მეხუთედ, რაოდენობათა ნივთთათა გამომსატველი: მრავალ, უმრავლეს. საცლებით, მცირე, და მებრ სხვანი:

მექექსედ, კანონიერი: ჰორგელნი, მეორენი, და მებრ სხვანი: მერე, მერმე, კიდევ, კვალად, უკანასკნელ, ასალი, ახლად:

მეშვიდედ, დარწმუნებითი: ესრეთ, ჭეშმარიტად, მჟე მჟე, ჰო, მართლად, ნამდვილად:

მერვედ, უკუთქმითი: არა, არა ესრეთ, არა ვითარ, არა, არა რაჲ, არა მცირედ, აროდეს არა. და სხვანი:

მეტხედ, განსიღვითი: ანუ განჭიითი: ღიას, ფრიად, დიდად, უფროსდა, უფროს, ფრიად, და მებრ სხვანი:

მეათედ, კითხვითი: ვითარ, სადა, ოდეს, ოდეს, რაჲ, და მებრ სხვანი:

მეთორმეტედ, მსტავსებითი: ვითარ, ვითარ, ვითარცა, ვითარ, ვითარცა, ანუ ვითარევე, რცათუ, მსტავსად, თანასწორ:

მეთორმეტედ, სხვაობითი: სხვებრ, სხვადასხვა, და მებრ სხვანი:

მეტამეტედ, იჭუნეულებითი: შესაძლო, შესაძლო-უოფად, და სხვანი:

მეთოთხმეტედ, შეკრებითი: ერ-

вкупъ, заодно, купно.

ო) Скорости: *Внезапу, абие, негально*, и проч.

პ) Отгоненія: *Вонъ, прозе, до-лой*, и проч.

თარ, შეერთებულად, ერთისა-წილ, ერთბაშად:

შეთხუთმეტედ, მოსწრაფებითი: მო-ულოდებელ, ანუ ერთბაშად, შეუქსეულად, მოულოდებელად:

შეთექსმეტედ. გარ-განგებებითი: გა-რე, გარე, გარეგ, და მეზრ სხვანი:

Г Л А В А 12.

თ ა გ ი ი ბ:

О Предлогъ.

თანდებულისათჳს:

1. *Предлоги*, суть рѣченія несклоняемыя и для показанія обстоятельствъ, принадлежащихъ къ вещамъ, или къ ихъ дѣяніямъ полагаются они предъ именами и предъ глаголами, или раздѣльно, на пр. *Подъ Солнцемъ*. Или слитно, на пр. *Подсолнечникъ прии́тъся*, и проч.

2. Предлоги суть *раздѣльные*, и *нераздѣльные*.

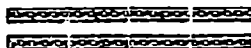
Раздѣльные: *Во, въ, для, до, за, изъ, ко, къ, межъ, на, надъ, о, объ, отъ, по, подъ, предъ, при, про, ради, со, съ, у, противъ*.

ა. თანდებულნი არიან ლექსნი არა ცვალებადნი, და ცხად-უოფისათჳს ვითარებათა თჳსსაუოფელთა ნივთთადმი, ანუ მოქმედებისა მათისაჲს დაიდებთან წინაჲ, ანუ განუოფილად სახელისა ანუ ჴმნისა: მაგალ-მსესა ქვეშე: ანუ შეერთებულად: მაგალ-მსემეტურისა (მაღახია:) ქვეშე მივივლტვი. და მეზრ სხვანი:

ბ. თანდებულნი არიან განუოფილნი და განუოფილნი:

განუოფილნი: შინა, შორის, თჳს, მე, შენა, გამო, ანუ მეზრ, ჲმი, მომართ, შორის, ჴგდ, თჳს, თჳს, გან, ანუ გამო, მეზრ ანუ შემდგომად, ქუ-ბშე, წინაჲ, სე, თან, თჳს, ითა, ურთ, თან, წინაღმდეგ:

Нераздѣльные: *под, всѣ, всѣ,* განუყოფელნი: ქმრ. გი. შე. ცა-
 низ, раз, на пр. *Подлежащій*; რა, გან: მაგალ. ქმრ-მეგებად, გი-
всѣмъ живимъ; возлюбимъ; Низпо- სსრუე, შე-ვიყვარე, გარდა-მოხსრული,
сланный; рассмотримъ; и пр. გან-გისილე, და მეძრ ამათსა სხვანი:

Г Л А В А 15.

თ ა ვ ი ი გ

О Союзъ.

კავშირისათჳს:

1. *Союзъ* есть рѣченіе изобра-
 жающее взаимность понятій и
 служащее къ связыванію частей
 рѣчи, членовъ періода и самыхъ
 періодовъ, на пр. *хотя вижу ,*
да не разцмлю. Здѣсь *хотя* и
да, показываютъ взаимность *Ви-*
дѣнія и разцмѣнія.

2. *Союзы,* въ разсужденіи сво-
 его знаменованія бываютъ раз-
 личны.

а) Соединительные: *и, же ,*
также, купно, какъ, такъ, да,
что, зтобѣ.

б) Раздѣлятельные: *Или, либо,*
ли.

в) Условные: *Буде, ежели, ко-*
гда.

ა. კავშირი არს ლექსი გამომხატველი
 ნაცვალ-გებობითა ცულის-კმის-ყოფათაჲ,
 და შემკრუმდლი ნაწილთა ლექსთათა, წე-
 ვრთა ჰეროოდისათა და თვთ ჰეროოდ-
 ისათ: მაგალ. თუშტა ვხედავ, გარ-
 ნა ვერა ცულის-კმა-ვჭყოფ: აქა თუშტა
 და გარნაჲ ცხად-ჭყოფენ ნაცვალ-გება-
 სა სიღვისა და ცულის-კმის-ყოფისასა:

ბ. კავშირნი გითარებასა შინა მნიშვნე-
 ლობათა თვსთასა არიან სხვადა სხვა-
 ნი:

პირველად, შემავრთებელნი, ანუ სა-
 ერთ-წმასნა: და, გე, ებრეთვე, ერთად,
 გითარტა, ესრეთ, სი-ლო, რამეთუ, რა-
 თაშტა, და მეძრ სხვანი:

მეორედ, განწყალბობითი: ანუ, გი-
 ნა:

მესამედ, ჰირობობითი: უკეთუ, თ-
 სკა:

г) Противословные: Но, однако, впрочемъ только.

д) Позволительные: Хотя, правда, пусть.

е) Винословные: Ибо, понеже, поелику, что.

ж) Заключительные: И такъ, ибо, посему, следовательно, того ради.

მეოთხედ, წინაღმდეგ სიტუაცი-
თი: გარნა, არამედ, მაგრამ, სხვებზე,
რადგან ანუ მხოლოდ:

მესუთედ, ნებაჭრთათი: თუშეცა, მა-
რთლად, უბრძანებ:

მეექვსედ; მიზეზობითი: გინადგან,
რადგან, გინადგან ანუ უფროსად, რო-
მე ანუ რომელად:

მეშვიდედ, შემცუბრები, ანუ ვი-
ურ-მდებარეობითი, გინა სერ-მოღვაწეობ-
ნის: და ესრეთ, მამა, ამისთვის ანუ ეს-
რეთ, მამასადამე, ამისთვის:

Г Л А В А 14.

თ ა ვ ი ი ღ:

О Междуметіи.

შორის-დებულისათვის:

1. Междуметіе есть послѣд-
няя часть рѣчи, въ окончаніи
своемъ неперемѣняемая, кратко
различныя движенія души выра-
жающая.

2. Междуметія въ разсужде-
ніи ихъ знаменованія суть:

а) Радостныя: Га, ага, ура ,
браво.

б) Печальныя: Ахъ, охъ, чвѣ,
горе, ахти, о, бѣда.

в) Удивительныя: Тото, то-

ა. შორის-დებული არს უკანასკნელი
ნაწილი სიტყვასა, დასასრულისა თვისა
შინა არა ცუდდება, და მოკლედ სხვა
და სხვისა მოძრაობისა სულისა მაცხა-
ლი:

ბ. შორის-დებულნი ვითარებასა შინა
მნიშვნელობათა თვსთასა არიან:

ჭირველად, განცხრობითი: ჰა, ჰა ჰა,
ჴაჴა, ჴაჴა, შანამ შანამ:

მეორედ, შეწუხებითი, ანუ შინაგან
მტკივნარებითი: თი, ჯი, ვაჲ, ვაჲ ჯემბა ,
ჴუი ჯემბის, ჯი, ვაჲბა:

მესამედ, განვეკრეპებითი: თჳ, თჳთ,

მო ნა, исполте, вотъ-тото, მრავალ-ქამიერ, ესა რაბამ, ნუთუ, და
 неужель. სხვანი.

г) Внезапность изъясняющія: მეოთხედ, მოულოდნელი: ო, ოჰო-
 Ба, ба- ба. ჰო:

д) Презрѣніе значащія: фე, ფე, მეხუთედ, უხამსობითი, ანუ შეურა-
 а. ცხებითი: ეს, ფე, გაცო, და სხვანი:

е) Смѣющагося: Ха-ха-ха. მეექვსედ, მოცინარობითი: სა სა სა:

ж) Запрещеніе выражающія: Цыцъ стѣ. მეშვიდედ, დაკრძალვითი: გატა, გა-
 ცი, გაჭ, და სხვანი:

з) Зовущаго: Гей, гой. მეჩვიდედ, შორს-წოდებითი: ჰე, ჰე,
 ჰო, და სხვანი:

п) Откликающагося: Асѣ, зтѣ, მეცხრედ, კმის-მოცემითი: რა, რაჲ,
 а. ა, და სხვანი:

і) Понуждающаго: Ну. მეათედ, იძულებითი: ჰოო:

к) Угрожающаго: Аа! вотъ у- მეთერთმედედ, დამუქრებითი: აი, აბა,
 же, оо! ახლა, მაცა, და სხვანი:

Г Л А В А 15.

თ ა ვ ი ი ე:

О Словосозиненіи.

თხზულებისათჳს სიტყუათა:

Словосозиненіе естъ пре- თხზულებაჲ სიტყუათა არს მესამედ
 шія часті Грамматики, пред- ნაწილი ღრამმატიკისა, წინადადე მათეუ-
 ставляющая правила, какимъ обра- კანონისა, თუ ვითარითა ხატითა შექს-
 зомъ соединятъ частіи слова для წმასნო ნაწილნი სიტყვასანი გამოსათ-
 произведенія рѣчей полный ра- კმელად ლექსთა, რომელთაცა ეხერასთ
 зумъ въ себѣ заключающихъ, на თჳს შორის საკესნი გულის-კმის-ყოფა-
 пр. Разумный Человѣкъ и во ნი: მაგალ. ვატი გონიერი მემხოლო-
 единеніи одинъ не бываетъ; а ბასა შინაცა არა ეკებას. მარტოდ; სო-
 Глупый скучаетъ вездѣ. ზდბს ღო უტუნური იურგის ეოფელტან: ატა

имена существительныя, *Человѣкъ, соединеніе*: Имена прилагательныя, *разумный, глупый*: Имя числительное: *одинъ*: Глаголы, *бываю, пишу*: Нарѣчія, *не, вездѣ*: Предлогъ, *во*: Союзы, *А, и*.

Впрочемъ въмѣсто словосочиненій помѣщены здѣсь разныя нравоученія и разговоры, для удобнѣйшаго познанія языковъ.

არსიან სახელნი არსებობენი. კატეგორია მფლობელობაჲ: ხოლო სახელნი ზედშესრულები: გონიერი, უცუენური: სახელთ მრიცხველობითი: მარტო: ზმნანი, გვ, ვიწერვი: ზმნის ზედიანი, არა, უოგელგან: თანდებულო, შინა: კავშირი, ხოლო:

სხვებზე ნატუღად თხსულებიან სიტუეთათა, დადებულარიან აქა სხვადასხვანა წნეობითნი სწავლანი და საუბარნი, უმარჯუნი სწავლისათჳს ენათა:

Г Л А В А 16.

О Слоγοудареніе.

Слогоудареніе есть четвортая часть Грамматики, предписывающая правила, которые слогѣ въ рѣченіяхъ пропѣжено, и которые крашко произносите должно.

Слогъ съ пропѣженіемъ голоса произнесенный именуется *долгий*: Слогъже крашковыйговоренный называется *короткій*. Слогъ *долгий* означается смѣ (') : а *краткій* (◡) .

თ ა ვ ი ი ჳ :

მარტვალოთა აღმახვილებიანთჳს:

მარტვალოთა აღმახვილებიანთჳს არს მეოთხე ნაწილი ღრამეგოვისა; წინადვე მათუქი ეანონისა მის, რომელნი უკუნი მარტვალნი გრძელჰმად, და რომელნი მოკლეად აღმოთხზვასა შინა სათანადო არს წარმოითქუნენ:

მარტვალი განგრძელებითა კმისათა გამოსათქვი, ისედადების გრძელად: და მარტვალი მოკლეად გამოსათქვი ისედადების მოკლეად: მარტვალი გრძელად გამოსათქვი, არს ნიშნითა ამით უენიმეულ ('); ხოლო მოკლეად (◡) :

ЧАСТЬ ЧЕТВЕРТАЯ. ნაწილი მეოთხე.

ГЛАВА I.

თ ა ჯ ი ა :

О Нравоучении.

ზნეობის სწავლისათვის.

1. Послику законъ естественный повелѣваетъ намъ, *дѣлать то, что насъ и состояніе наше совершеннѣйшими дѣлаетъ*: И того отвращеніемъ удаляться, *что насъ и состояніе наше дѣлаетъ не совершеннѣйшими*: по явлю, что добро не иное что есть, какъ только то, что состояніе наше и насъ дѣлаетъ совершеннѣйшими. И худое не что другое есть, какъ только то, что намъ и состоянію нашему причиняетъ не совершенство.

ა. უნადგან ჰსჯული ბუნებითი გვიბრძანებს ჩვენ ქმნასა მისსა, რაცა ჩვენ დამტკიცებამას ჩვენსა სრულყოფს; ხოლო მისგან გარე მიტოვებით განშორებასა, რაცა ჩვენ და მტკიცებამას ჩვენსა არა სრულყოფს; ამისთვისა ცხადარს, რომელ კეთილი არა რამე სხვაა არს, ვითარ მხოლოდ იგი, რომელიცა მტკიცებამას ჩვენსა და ჩვენსა სრულყოფს; ხოლო ცუდი არა რამე სხვაა არს, ვითარ მხოლოდ იგი, რომელიცა ჩვენსა და მტკიცებამას ჩვენსა ამიწვებს არა სრულყოფას:

2. Законъ естественный есть вѣчный; ибо все что есть вѣчно, что не обходимо нужно. О семъ пространнѣ увидѣть можно нравоучительной философій.

ბ. ჰსჯული ბუნებითი არს საუკუნო; მით რამეთუ, უოველი იგი არს საუკუნო, რაცა აუცილებლად ხატირთ არს, სადა ამისთვის უგრძელეს შესაძლო არს ხილვად ზნეობითსა თვლამოფიას შინა:

3. Богъ есть закона естественнаго податель; ибо когда всего того, что въ свѣтъ находится, да и самаго человеческого бытія есть Богъ явивши, то онъ

გ. ღმერთი არს ჰსჯულისა ბუნებითისა მომცემელი, ანუ რომელ, ოდეს უოვლისა მის, რაცა არს ქვეყანასა ზედა, და თვით ქმნულებისაცა კაცისა ღმერთი არს მისგან: მაშა უმჯობლად ჰსჯული-

безсумнительно закона естес-
веннаго есть верховный осно-
вашель; убо по справедливости
законъ естественный называе-
ся Божественнымъ. Ибо естѣ-
ліи помятъ законъ называется Бо-
жественнымъ, въ которомъ есть
Богъ пачальникомъ: слѣдовашель-
но законъ естесственной естѣ-
Божественный, какъ въ слѣдую-
щихъ примѣрахъ и видно :

ДЕСЯТЬ ЗАПОВѢДЕЙ.

ა თ ი მ ც ნ ე ბ ა :

1.

Азъ есмь Господь Богъ твои,
да не будетъ тебѣ Бози иніи
развѣ меня.

მე ვარ უფალ ღმერთი შენი, და
არა იყუნენ შენ და ღმერთნი
უცხო-ნი მისა გარეშე-

2.

Не сотвори себѣ куміра, ни
всякаго подобія, елико на небе-
си горѣ, и елико на земли низу,
и елико въ водахъ и подъ землею,
да не поклонишися имъ, и да не
послужиши имъ.

არა ქქმნე თავისა შენისა კერპი, არცა
ყოვლადვე მსგავსი, რაოდენი არს ცათა
შინა ზე, და რაოდენი არს ქუდასა
ზედა ქვეშ, და რაოდენი არს ხელთა
შინა ქვეშე ქუდასანი: არა თავსანის-
სცე მათ, არცა მსახურებდე მათ:

3.

Не приеми имене Господа Бо-
га твоего всуе.

არა მოიღო სახელი მღუთისა შე-
ნისა ამათსა ზედა:

4.

Помни день Субботный свя-

თობისენე დღე იგი შაბათი და წმი-

пипи его; шесть дней дѣлай и да ჰეყ ოცე; ექუს, ღვთა იქმოდე, და ჰქ-
 сопвориши въ нихъ вся дѣла მენ უოველი საქმე შენი; ხოლო ღვთ-
 пвоа; а день седьмый Суббота იგი მეშვიდე შაბათი არს უფლისა მღუ-
 Господу Богу твоему. თისა შენისა:

5.

Чти отца твоего и матеръ ჰატევეც მამასა შენსა და დედასა შე-
 твою, да благо ти будетъ, и дол- ნსა, რათა კეთილი გეყოს შენ, და ღვთ-
 гольтень будешь на земли. გრძელ იყო ქჷმდგანასა ზედა:

6.

Не убей.

3.
არა კაც ელა:

7.

Не прелюбодѣйствуй.

4.
არა იმრუშო:

8.

Не укради.

5.
არა იპარო:

9.

Не посплещивуй на друга არა ცელი სწამო მოუქსისა შენ-
 твоего свидѣльства ложна. სათვს წამებარ ცალი:

10.

Не пожелай Жены пскренняго არა გული გითქმიდეს ცოლისათვს
 пвоего, не пожелай Дому ближ- მოუქსისა შენისა, არა გული გითქმი-
 няго пвоего ни Села его, ни Ра- დეს სახლსა მოუქსისა შენისასა არცა
 ба его, ни Рабыни его, ни Вола უანისა მისისა, არცა მონისა მისისა,
 его, ни Оsla его, ни всего Ско- არცა მკვევლისა მისისა, არცა კარისა მი-
 та его, ни всего оулича, ближнѣ- ისა, არცა კარაულისა მისისა, არცა
 го твоего. უოვლისა საცხოვარისა მისისა, არცა
 უოველი რაჲ იუოს მოუქსისა შენისა:

Притга Сол. глава. 7.

Сыне, храни моя словеса, моя ოცავი ხოლო: თავი 8.
 же заповѣди скры у себѣ. შეჯლო, დაიმარხენ სიტყვანი ჩემნი,
 ხოლო მცნებანი ჩემნი დაიფარენ შენთანა:

Сыне, чти Господа и укрѣп-
шися: кромѣ же его не бойся
ниаго.

Храни моя заповѣди, и пож-
веша, словеса же моя яко зѣн-
цы очію.

Обложи же ими пшоя персты,
напиши же я на скрижали сер-
дца твоего.

Нарцы премудрость сестру
тебѣ быши, разумъ же знаемъ
сотвори тебѣ.

Да ша соблюдеши оны жены
чуждыя и лукавыя, аще ша сло-
весы лспивыми облагати нач-
нешь, оконцемъ бо изъ дому
своего на пути приичующи.

Притга Сол. Глава 12.

Люблй наказаніе, любипъ чув-
ство: Ненавидяй же обличенія,
безумель.

Лучше обрѣтый благодать отъ
Господа Бога: Мужъ же законно
преступень премолчанъ будешъ.

Не исправится человекъ отъ
беззаконнаго: Коренія же правед-
ныхъ не оплмуться.

Жена мужественная вънець
мужу своему.

Яко же въ дровѣ червь, шако

შვილო, ჰატევეტ უფალსა და გან-
პლერდე, სოლო მისა ტარეშე ნუ გა-
შინის სხვასა:

ღაცევენ მცნებანი ჩემნი, და სცხო-
ვნდე: სოლო სიტყუანი ჩემნი ვითარ-
ცა გუტა თვალისა:

სოლო გარემოისევენ იგინი თითთა
შენთა, და გამოსწერენ იგი ფიტარსა
გულისა შენისასა:

ჭრქუ სიბრძნესა დაჯარ შენდა ეოფ-
არ, სოლო მეცნიერება მცნობელ ჰყავ
შენდა:

ჩათა დაცევას შენ ღვრეკაცისაგან
უცხოსა და ბოროტისა, უკეთუ იწუოს
შეგა სიტყვას ვუთილითა კეთილად, რა-
მეთუ სარკლმით სახლისაგან მისისა
გზასა ზეგა ჭვრობს:

იტყვი სოლო: თავი იბ:

ჩოშელსა უფვარს სწავლა, უფვარს
მეცნიერება. სოლო მოძულე მხილვბისა
უტუნურ:

უმჯობესარს, ჩოშელმან ჰოვა მა-
ღლი უფლისაგან ღუთისა. სოლო ვაცი
სჯულისა, ნიამაჯალი დარუბეულიქმნეს:

არა სარემართო-ს ვაცსა უსჯულო-
ებისაგან, სოლო პირნი მართალთან
არა აღიყხებრან:

ღვრეკაცი მგნე ცვრცვნი არს ქრმა-
სა თვლისა:

ვითარცა მღელი ბელსა, ეტრეთ წარ-

мужа погубляетъ на злошвор-
ная.

სწემენდს ქმარსა, დედაცაი ზოროტის
მოქმედო:

Тамъ же. Глава 13.

მუენვე, თავი იგ:

Сынъ благоразумный, послуш-
ливъ отцу: Сынъ же не покор-
ливый въ погибелъ.

შვილი კეთილ-გონიერი მოზრდილი
მამისა, სოლო მე უტუნური წარსემენ-
დისა შინა:

Отъ плодовъ правды снѣсть
благій: души же беззаконныхъ
погибають безвременно.

ნათესისაგან მართლისა ჭამოს კე-
თილმან, სოლო სულისა უსწულოთა
წარსემდენ უქამოდ:

Еккл. Глава 8.

ეკკლესიასტე. თავი 8:

Премудрость челоѣка просвѣ-
титъ лице его, а безстудный
возненавиденъ будешь лицемъ
своимъ.

სიბრძნე კაცისა განანათლებს ჰილისა
მისსა, და ურცხვინო მოძაგებულ იქმ-
ნეს ჰირითა მისითა:

Уста царева сохрани, и словесъ
и клятвы Божія не скоръ
буди.

ჰარი მეუთისა დაიკვე, და სიტყვისა-
თჳს ფიცისა დუთისა ნუ მოსწრაფე
სარ:

Отъ лица Его пойдеши, не
спани въ словеси лукавнѣ, яко
все, аще восхощетъ сотворитъ.

ჰირისაგან მისისა განხვალ, ნუ და-
სდგები სიტყვასა შინა ზოროტისა, რა-
მეთუ ეოველი, რომელიცა უკეთუ იხე-
ბოს ქმნას:

Яко царь обладалъ, и кто ре-
четъ ему: что твориши?

კოთარცა მეფე კელმწიფებელი, და
ვინ ჰქუას მას რაჲ ჰეცე:

Хранлиъ заповѣдъ, не увѣсѣтъ
глагола лукавна: и время суда
въсѣтъ сердце мудраго.

დამცველმან მცნებისამან, არა იცის
სიტყვა ზოროტი, და ჟამი სასჯელისა
უწყის გულმან ბრძნისამან:

Яко всякой вещи есть время
и судъ: яко разумъ челоѣка многъ
есть на немъ.

რამეთუ ეოვლისავე ნათისა არს
ჟამი და სასჯელისაჲ. რამეთუ მეცნიერე-
ბა კაცისა მრავალ არს მას სედაჲ:

Премуд. Сол. Глава 1.

Возлюбите правду судящий
землю: Мудрствуйте о Господѣ
въ благоспѣшны, и въ простотѣ
сердца взыщите Его.

Яко обрѣщается не искушаю-
щимъ Его, является же не невѣ-
рующимъ Ему.

Спроппивая бо помышленія оп-
лучаютъ отъ Бога: Искушаемая
сила обличаетъ безумныхъ.

Яко злохудожну душу не вни-
детъ премудрость, ниже обитаетъ
въ плѣси повиннемъ грѣху.

Святыи бо духъ наказанія объ-
житъ льстива, и опимется отъ
помышленія не разумныхъ, и об-
личится отъ находящія неправды.

Исуса Сираха. Глава. 3.

Мене отца послушаете чада,
и сице творите, да спасетесь.

Господь бо прослави отца на-
ча, бхъ, и судъ матери утверди
на сынѣхъ.

Чистый отца, очистиши грѣхи: И
яко сокровиществуяи, прослав-
ляяи матерю свою.

სიბრძნე: სოლომონი: თავი 1.

შეივარეთ სიმაღლელ მსახურთა ქუ-
ნებისათა: ბრძნობით უფლისათჳს სე-
სიერებათა შინა, და სიწმედებათა ში-
ნა გულისათა ჭიოთ იგი:

რამეთუ ჭბოებენ მას, რომელნი არა
განცდიან მას, სოლო გამოცესადების,
რომელი არა ურქმუნო ექმნების მას:

რამეთუ გუჟღერდნენ გონებითა
განეუთფიან ღუთისაგან, სოლო გამო-
ცდილი ძალი ამხილებს უცუნურთა:

რამეთუ სულსა ბოროტკეროვან-
სა შინა არა შევიდეს სიბრძნე; არცა და
ემკვდროს კორცსა შინა თანამედებსა
ცოდებათსა:

რამეთუ სული წმიდაჲ განსწავლა-
სა განეცტეს მსაკვარი სისა, და განეშო-
რების გულის სიტყვსაგან უცუნურთა,
და მხილებულ იქმნეს მოშავალისაგან
უსამართლოსა:

ისო სირაქი: თავი 3:

ჩემ მამისა ისინეთი შვილთა, და
ესრეთ ჭეავთ რათა ქსცხოვნდეთ:

რამეთუ უფალმან ადიდა მამაჲ შეი-
ლთა სერა, და მსჯერვი დედისა დაამტ-
ვიტა პეთა სერა:

რომელი პატვისცემს მამასა, განს-
წმენდს ცოდვასა, და ვითარცა რომელი
დაიუნჯებდეს მადიდებელი დედისა თჳ-
სისა:

Чшый опца, возвеселился о чадѣхъ, и въ день мольбы своей услышанъ будетъ.

Прославляй опца, долгоденствовать будетъ, и послушай Господа упокоить мать свою.

Бояйся Господа, почтить опца, и яко владыкамъ послужить родившимъ Его.

Дѣломъ и словомъ чши опца твоего и мать, да найдешь ти благословеніе отъ нихъ.

Благословеніе бо отъ нѣе утверждается домы чадъ; клптва же матерна искореняетъ до основанія.

პატრიკის მტემელი მამისა, ისარგბდეს ჰეთა მიერ. და დღესა შინა ვეგრძობისა მისისასა სასძენელ აქმნების:

რომელი აღიდებს მამასა, დღეგრძელ აქმნების, და მორჩილი უფლისა მტანუსევენებს დედასა თესსა:

მაშინ უფლისა პატრიკ სტემს მამასა, და ვითარცა დედათაღისა მსასუროს მშობელსა მისსა:

საქმით და სიტყვით პატრიკ ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა, რათა გარდამოვიდეს შენსედა კურხხევა მისგან:

რამეთუ ვურთხევა მამისა დამტკიცებს სასლთა შვილთასა, ხოლო წყევალსა დედისა კლმთხურობის საფუძემდებელი:

Сираха же. Глава 7.

ზირაქ: თავი 7:

Не твори зла, и не поспигнешъ тѣ зло.

Опслупи отъ не правды, и уклонися отъ тебе.

Сыне, не сѣй на брѣздахъ не правды, и не имаша пожати ихъ седмирицею.

Не проси у Господа владѣчества, ниже отъ царя сѣдалища славы.

Не оправдай себе предъ Бо-

ნუ ქეთუ ზოროტსა, და არა გეწიოს შენ ზოროტი:

განუშორე უსამართლოთსა, და მიდრკეს შენგან:

ბეო, ნუ სთესავ ნაკურთხევთა ზედა უსამართლოთა, და არა გაქენდეს მომკად იგინი შვდწილობით:

ნუ ითხოვ უფლისა მიერ მეუფობასა, ნუცა მეფისგან საჯდომსა დიდებისასა:

ნუ განმართლდები თავით თვლით

гомъ, и предъ царемъ не мудрися. წინაშე ღუთისა, და წინაშე მეფისა ნუ
ბრძნობ:

Не ищи да будеши судія, егда не возмощиши ояти не правды: Да некогда убоишися лица силнаго и положиши соблазнъ въ правотѣ твоей.

Не согрѣшай бо множествѣ града, и не излагай себе въ народѣ.

Не связжи дважды грѣха: И въ единомъ бо не исповиненъ будеши.

ნუ სთხოვ, რათა იქმნე მსჯეულ, ნუ უკუე ვერ შეუძლო აღებად უსამართლოთა, რათა არაღეს გემონადეს პირის ძლიერისა, და დასჯას საცთური სიმატლეცა შენსა შინა:

ნუ სტოფავ სიმრავლესა შინა ქალაქისასა, და ნუ დასჯებ თავსა შენსა ერსა შინა:

ნუ შეიკრვი ორ-ცხის ცოდვითა, რამეთუ ერთითაცა არა უბრალთ იქმნები:

Сирахъ же: Глава 13.

ცირაქ: თავი ივ:

Касяйся смоль очернится, и приобщайся гордому почень ему будеть.

Бремene наче себе не воздвиги, и крѣпашу и богатѣйшу себе не приобщайся.

Кое причастіе горницу съкопломъ: Сей приразится, и поиде сокрушится.

Богатый обиду сотвори, и самъ приразгнѣвася: Нищій обидимъ бысть, самъ приумолился.

Аще пошребенъ будеши употреблеть тѣ: Аще же лишенъ будеши, оставишь тѣ.

Аще имаши, поживеши съ по-

რთმედი შეგნოს ფისსა გამავლეს; და რთმელი ესიაროს ამპარტავანსა მიესტავსოს მას:

ცუკრთეს უფროს თავისა შენისასა ნუ შესძრავ; და უძლიერესსა და უმდიერესსა შენსა ნუ დაეზიარები:

რამას ესიაროს ქოთანს ქუბისთანა: ესე ევევითო, და იგი შეიმეუსროს:

მდიდარმან იუსამართლოთა, და თვთ განრისნსა, ხოლო გლახაკი დაისჯას, და თვთ გვერდებულ იქმნას:

უკეთუ მოკამს იქმნე მოიკმარების შენდა; ხოლო უკეთუ მოკრეფულ იქმნე, დატოვოს შენ:

უკეთუ გაქვს, ცხოვრებდეს შენ-

бою, и испощишь пля, самъ же тანა და ცარეოლ გუოს შენ, და თვთ
не поболитъ. არა ელმოღეს:

Аще востребуешь пля, прель- უკეთუ ცეკმარვის შენ, გატუენოხ
спитъ пля, и возсмѣишися, и შენ, და გეცინოდეს და მოატეს შენ სა-
дасть ти надежду: Возглаголеши სიკება, იტუოდის შენდა კეთილსა:
ти добръ.

Сирахъ же : Глава 16.

ზიარაჲ: თავი ივ:

Не желай чадъ множества не ზვილო, ნუ გსურის სიმრავლე უსა-
ключимыхъ, ниже веселися о сы- ხურთა, ნუცა იშვებ მეთათვს არა წმი-
нѣхъ нечестивыхъ: Егда умно- ღათა. ოდეს განცემრავლდეს ნუ იშვებ
жашся не веселися о нихъ, аще მათთვს უკეთუ არა არს შიში ღუთისა
нѣсть страха Господня съ ними. მათთანა:

Не вѣруй живому ихъ, и не სწევბი სიმრავლესა მათთა ზედა:
належи на множество ихъ.

Лучше бо единъ праведникъ, რამეთუ უმჯობეს არს ერთი მარ-
нежели тысяча (грѣшникъ). თაღი, ვიდრეღა ათასთა ცოდვილთა:

И умремъ безчадному, нежели დასიკუდილი უშვილოდ, ვიდრეუო-
имѣши чада нечестива. ღა შეიღათა არა წმიდათა:

Отъ единого бо разумна насе- რამეთუ ერთისაგან მეცნიერისა და-
лился градъ, колю же безза- შეენების ქალაქი, ხოლო ცომნი უსჟ-
конныхъ запусѣшь. ულონი მოთკრდენ:

Многа сицевая видѣ око мое, მრავალი ესე ვითარი იხილა თვაღ-
и крѣпшая сихъ слыша ухо мое. მან ჩემმან, და უძლიერესი ამათთა. ის-
მინა უურმან ჩემმან:

Г Л А В А 2.

თ ა ვ ი ბ :

О КРАТКОМЪ ПРАВОУЧЕНИИ.

შემოკლებულისა სწავლისა სწავლათასს:

Воздавай Своему Создателю должное.

Долго разсуждай прежде приятнаго тобою дѣла, а потомъ дѣлай.

Дружись только съ честными людьми.

Не превозносись твоимъ счастьемъ и твоими качествами.

Совѣшуйся съ другими, когда что предпріять захочешь.

Не вступай съ другимъ разговоръ о вѣщахъ выше его понятія.

Въ рѣчахъ будь всегда правъ и неприхворень.

Храни не нарушимо данное тобою слово.

Ничего не общай безъ разсужденія.

Встрѣчай предосмотрительно, принимай ласково.

Не разсмотрѣвши не рѣши.

Люби безъ корыстолюбія.

Прощай великодушно.

მიეტ დამატებელსა შენსა სათანადოა:

უწინვე სჯიდე გრძელად, წინადადე მიღებულსა შენგან საქმესა, და მერმე იქმოდე:

ექვემოძრე მხოლოდ ჰატონანთა კაცთა:

ნუ ამალადები ბერნიერებითა და თვლებითა შენითა:

შინახეაჲ ჰეავ სხვისათანა, ოდეს ცენებოხ რაჲსამე საქმისა წუებაჲ:

ნუ შესვალ სხვისათანა საუბარსა შენს ნივთთა მათთჳს, რომელი უმაღლეს ცულისკმის უოფისა მისისა იუოხ: თქმასა შენს იუავ მარადის მართალ, და არა ჰირმოთნე:

დაიტუ დაუღწეველად სიტყვაჲ შეგან აღუქმული:

ნურს რაჲსა აღუთქვამ თვნიერ განსჯისა:

მიეცებოდე სიშეატრით, მიღებდე აღმოსა:

განუსჯელად ნუ გარდასწუებტ:

შეიუვარე თვნიერ ანგარებნისა:

მიუტევე დიდ-სულთებითა:

Будь покорень начальникамъ,
но благородство не презирай.

Старайся приобрести всякаго
для себя дружбу.

Возможно избѣгай пѣжбы, и
ни съ кѣмъ оной не начинай.

Не навѣдывайся о чужихъ дѣ-
лахъ, но о своихъ старайся ис-
правлять.

Взаимы давай охотно, но смотри
по людямъ.

Когда надобно кого наградишь,
награждай благодарно и велико-
душно.

Не выпускай изъ памяти мѣ-
ста твоего рожденія.

Соболезнуй о злосющеніи дру-
гаго.

Поддай руку помощи бѣдному
и утѣсняемому.

Преодолюй печаль своего духа.

Въ несогласіяхъ возстановляй
миръ.

Мсти только одними благодѣ-
яніями.

Выговаривай безъ огорченія.

Хвали безъ ласкательства.

Смѣйся умеренно, а разумѣй
ласмѣшку.

იყავ მოძრევი მეუფროსეთა, გარნა
აზნაურებასა ნუ შეურაცხუთ:

ეტადე მოიგო მეტობრთაჲ ეოველ-
თა თავისა შენისად:

რათღენ შესაძლო არს იგუტოდე
საჩივრისაგან, და ნუ ვისთანაჲ იხუებ
მას:

ნუ გამოეპიებ საქმეთა სსვათათა, არა-
მერ შენსა ეტადე განმართუად:

სესხად მისცემდე სურვილით, გარ-
ნა ცნობისა მეზრ ეაცთა:

რადეს სათანადო იყოხ ვისიჲ სას-
ეიდელი, განსასეიდდე იგი მაღლობით
და დიდსულობით:

ნუ წარხოც სსოგნისაგან შენისა
აღცილსა მშობელითბითსა:

იღმაზდე ბოროტ-შემთხუტვისათჳს
სხვისა:

მიეც კელაქადნურობა გლახკესა და
შეწირუელსა:

სძლიე ურვასა სულისა შენისასა:

უთანკმაოებასა შინა აღადგიენ მშვი-
დობა:

შურადე მსოლოდ კეთილ-მოქმე-
დებითა:

იტყუადე განუწირებელად:

აქებდე თჳნიერ ზირ-მოთხუიობისა:

იტინოდე ზომიერად, სოლოდ ცუ-
ლის-კმაჲჳგ დაცინებაჲ:

Почти всякаго въ помѣ, что
касаелся до его званія.

Не шути никогда надъ вѣ-
рою.

Укрощай благовременно, начи-
нающую свирѣность въ тебѣ
гнѣва спрасишь.

Не говори ничего худого о
другихъ.

Будь благодаренъ; ибо благо-
дарность мать всѣхъ добродѣ-
телей.

Употребляй свое имѣніе че-
стностію.

Не попрекай никогда оказан-
ною кому услугою.

Не будь ширани къ должни-
камъ.

Не завидуй благополучію шво-
его ближняго.

Не разглашай никогда повѣ-
ренной тебѣ тайны.

Берегись того, что можешь
вредить здаровью.

И самихъ шупукахъ наблюдай
правду.

Сноси терпѣливо, когда кто
тебя уведомляетъ о швоихъ по-
грѣшностяхъ.

Убѣгай какъ отъ роскоши,
такъ и отъ гнусной скупости.

ჰაიბე-მც უოველს მას შინა, რად-
ცა თვს-უოფოდეს წოდებას მისსა:

ნუ ოდესმე იწევს ხუმრობასა სარ-
წმუნობასა სედა:

აღვირ-ასს აღრევე წყებადსა შენ
შორის მძვინვარებითსა მრისხანებასა
გნებასსა:

ნუ იტვეი რასამე სხვათათჳს მე-
რსა:

იუეც მაღლობელს; რამეთუ მაღლო-
ბელ-უოფად არს დედა უოველთა სათ-
ნობათა:

აქმე საცხოვრებელი შენი ჰატი-
სნებით:

ნუ ოდესმე ვისამე აწვევრებ კეთი-
ლის-უოფასა:

ნუ იქმნები მტარვალ მოვალეთადმი:

ნუ შეიშურებ კეთილ-მომთხვეულე-
ბასა მოუწყისასა:

ნუ ოდესმე განსტემ შენდა წრმუნე-
ბულსა საიდუმლოსა:

მეცარ იუეც მისგან, რადცა აგნებდეს
სიმართლესა შენსა:

და თუ ხუმრობასა შინაცა დაიმ-
რსე სიმართლე:

იტვირთე მოთმინებით, ოდეს ვინ-
მე განბობებდეს შეცთომილებათა შენ-
თა:

ივლტოდე, გითარცა განმანეველობისა-
გან, ეტრეფე სამაგელოს სიმუნჩისაგან:

Покоряйся родителям, и не огорчай ихъ.

Повелѣвай безъ надменности.

Будь истинный отецъ своимъ дѣтямъ, и исправляй погрѣшности ихъ.

Такъ себя веди, чѣмъ твои добродѣтели были для нихъ наставленіемъ; да и припомъ будь увѣренъ, что все ихъ богатство состоятъ въ честномъ воспитаніи.

Дѣлай то, что тебя и состояніе твое дѣлаетъ совершеннѣйшимъ.

Не имѣй ни на кого ненависти.

Если твой пріятель жалуется на свою судьбу, то пріемли въ несчастіе его участіе.

Берегись лишняго пища и пища.

Имѣй къ своей супругѣ искреннюю любовь.

Сноси терпѣливо домашнія безпокойства.

Будь добрымъ гражданиномъ.

Готовся всегда умеренъ такъ, какъ надлежитъ христіанину.

Буди благочестивъ.

ემორჩილებოდე მშობელთა შენთა და ნუ განაშინებ მათ:

ბრძანებდე თანოერ ამარტყვანებისა:

იუავ ჭეშმარიტი მამა შეილთა შენთა, და განმარტვიდე ცთომას, მათსა:

ესრეთ იქცეოდე, რომელ კეთილმოქმედებამა შენი იქმნეს მათდა ღარიბებად; და ამასთანვე იუავ ღარიშენებულ რომელ ეთგელი სიმდიდრე მათი (შვილთა) მდგმოებს ჰატოოსნად აღსრდასა შინა:

ჭქმენ იგი, რადგა შენ და მდგომარეობასა შენსა სრუჰეოდეს;

ნუ ვისამე ზედა გექმნების შეზე:

უკეთუ მოუქსი შენი ჭიოდეს სენსა თვსსა ზედა, მაშინ მიიღე უბედურებასა შინა მისსა ნაწილკერძობამა:

მეცტრე იუავ მომატებულისა სასმლისა და საჭმლისაგან:

გაქმნდეს მეუღლისა შენისა თანატულითაღი სიყვარული:

იტვირთე მოთმინებით სასლელთა შენთაგან განუსვენებლობამა:

იუავ კეთილი მოქალაქე:

შსა იუავ მარადის სიკუდილად გრეთ, ვითარცა შენის ქრისტიანისა: იუავ კეთილმსახურ:

Уповай на Бога, и люби Его
всѣмъ сердцемъ.

Усердень буди ко свящѣй цер-
кви, и всѣ ея установленія свя-
то почитай и храни.

Слѣдуй добродѣтелямъ, уда-
ляйся пороковъ.

Будь благоразуменъ, взирай
на конца, усматривай средства,
не упускай къ честнымъ дѣламъ
случая.

Ничего безразсудно не начи-
най.

Разсужденіемъ не спеша, но
не буди и медленъ.

Не все, что знаешь говори,
но при случаѣ и времени.

Не всякому слуху вѣрь.

Не всего, что видишь, же-
лай.

Не все, что можешь дѣлай,
только то, что должно.

Чего незнаешь не утверж-
дай, и не отрицай, а паче воп-
роси, и тогда будешь благора-
зуменъ.

Будь воздерженъ.

Опш не воздержанія ражда-
ются болѣзни, и опш болѣзней
смерть.

ქსასოებში ღმერთსა სედა, და გუგა-
რჯეს იგი უოგლითა გულისა:

მორწმუნე იყავ წმიდისა ეკლესი-
ისა, და უოველი კანონი მისი წმიდაჲ
შერაცხე და დაიცევ:

შეუწავებ კეთილ-მოქმედებასა, და
განემორცე ბიქისაგან:

იყავ კეთილ-გონიერ, ქსტურტდე
დასასრულსა, განიხილე სმუელი, და
ნუ უტყვებ ზატოხანთა საქმეთა შინა
შემთხვევასა (ანუ ღმრისა):

ნურა რაფსა იქვებ განუწყვლად:

განმსჯელობითაცა ნუ ისწრაფვი,
და ნუცა დაუოვნებულ-იქმნები:

ნუ უოველსავე იტყვ რაფცა იგი,
არამედ შემთხვევასა შინა და ღმრისა:

ნუ უოვლისა თქმასა ირწმუნებ:

ნუ უოველსა ისურვებ, რაფცა იხი-
ლო:

ნუ უოველსავე იქმ, რაფცა შეცე-
ლოს, არამედ მხოლოდ იგი, რაფცა კერ-
არს:

რაფცა არა უწყოდვი, ნუ დაამტკი-
ცებ, და ნუცა უარტყოფ, და უფროს-
და ვითხვათა შინა; და მამინ იქმნები
კეთილ-გონიერ:

იყავ თავისა შენისა მხერობ:

უიქმნობდელობისაგან თავისა, აზო-
ბებისა სენნი, და სენთა მიერ სიუქა-
ლი:

Воздержные живутъ здорово,
долговѣчно и хорошо.

Будь крошкѣ, а не продерж-
ливъ, молчаливъ больше, нежели
говорливъ.

Когда кто тебѣ рассказываетъ,
слушай.

Не хвастай, и не будь гордъ.
Ко всѣмъ будь ласковъ, но
ни кому не будь ласкашелемъ.

Ничего чужаго не желай, ко-
льми паче не кради.

Что възямы взялъ, отдай; что
общалъ исполни.

Будь мужественъ, и къ шу-
дау охотень.

Ежели что желаешь начать,
испытай напередъ свои силы, и
потомъ продолжай.

Въ несчастіи не унывайся, а въ
щастіи не разслабьвайся; ибо щас-
тіе есть не постоянно.

Будь благосклоненъ, и милос-
пивъ.

Бѣдному помоги, ежели мо-
жешь, и печальныхъ утѣшь.

Ежели будешь человѣколю-
бивъ, будешь опъ людей любимъ.

Говори всегда правду, и ни
когда не лги.

თავის მკვირი ბედნი სცხოვრებენ
მრთლად, გრძლად და კეთილად:
იუაგ მშვიდ, და არა ლირთ, და მტუ-
მარე უფროს, ვიდრე მოუხარ:

თუკეს ბეცუოდის ვინმე, ისინე:

ნუ იქადი, და ნუ იქმნები ამარტა-
ვან:

ყოველთა თანა იუაგ აჯერსით, გა-
რნა ნუ იქმნები ჰირმოთნე:

ნურა რასა სხვისასა ისურვებ და
უფროსლა ნუ იპარავ:

რაცა სესხად აცდოხს მიეც, და რა-
ცა აღცეთქუს აღუსრულებ:

იქმენ მეცე, და შრომისაჲში მო-
წყარინე:

სუკეთუ რაჲსამე ცენებოხ წიგებად,
განიტადე ჰირველად ძალი შენი, და მე-
რმე განაგრმე იგი:

უბედურებასა შინა ნუ იურვი, და
ბედნიერებასა შინა ნუ მოუძლურებინ;
რამეთუ ბედნიერებაჲ არს დაუდგრობელ:
იუაგ კეთილმადრევილი დამოწყალთ:

გოასაკეს შეეწიე უკეთუ შეცემოხ
და მწყნარეთა ნუცემცემ:

უკეთუ იქმნები ვაცთმოკვარე, იქ-
მნებიცა ერისაცან შეეგარებულ:

იტყოდე მარადის მართალსა და ნუ
თუკეს იტრუებ:

Не кому не завидуй, но добρο-
желательствуй всѣмъ.

Пріятели тебя возлюбятъ ,
да и непріятели не возмогутъ
тебя ненавидѣть.

ნუ გისამე გჴურინ, არამედ გვთ-
ელმსურველობდე უადვილთაჲთა:
მოუგარენი შეგიყვარებენ, და მტე-
რნიცა გერღვა შემკლებელ-ქმნებიან მო-
პულებად შენდა:

ЧАСТЬ ПЯТАЯ;

О РАЗГОВОРЪ.

Разговоръ 1.

Доброй день Государь мой!
Доброй вечеръ Государыня моя!
Какъ вы поживаете?

Слава Богу, я нахожусь зда-
ровъ; онъ здаровъ; мы здаровы ;
но вчера матушка моя за немо-
гла; а батюшка мой, слава Бо-
гу здаровъ.

Милостивый Государь! много
вашей милости, и вы весьма уч-
птивы.

Благодарю васъ за вашу ласку.

Поклонитесь отъ меня дома-
шнимъ вашимъ.

Я вамъ весьма обязанъ,

Пожалуйте поклонитесь отъ
меня: вашему батюшкѣ, ваше-

ნაწილი მეხუთე.

საუბარი სათხის:

საუბარი 1.

კეთილი დღეა ქალმწიფეთა ჩემო!
კეთილი საღამო ქალმწიფეთა ჩემო!
გიჲთარ ქსესოვრებთ თქვენ?

დიდება დმერთსა, გიმუთფები მე
მრთლად, იგი მრთლად, ჩვენ მრთლად;
გარნა გუშინ დღეა ჩემი შეუძლოთ
შეიქმნა; ხოლო მამა ჩემი, ვმადლობ
დმერთსა მრთლად არის:

მოწყალეთა ქალმწიფე! მრავალარს
მოწყალეობა თქვენი, და თქვენ ფრიად
თავაზიანი ხართ:

გმადლობთქვენ, თქვენსა აღვრისსა სედა:
თავიანის-ცემა ჩემ-მიერ სასლელ-
თა თქვენთა:

მე თქვენდამი ფრიად შეკრულ-ვარ:
ანებეთ და თავიანის ცემა განუცხა-
დეთ ჩემ-მიერ: მამასა თქვენსა, მამასა

му дядушкѣ, вашей тетушкѣ и вашей сестрицѣ.

Вы меня весьма обязываете. Государь мой! и чрезмѣрно я вами одолженъ. Прощайше.

თქვენსა, დეღის დასა ანუ მამის დასა
თქვენსა, და დასა თქვენსა:
თქვენ მე ფრთოდ შევრეულ-მეოფეთ
კელმწიფეთ! ჩემო! და გარდამატებით
გალ-დებულ-ვარ მე თქვენგან: მშვიდო-
ბით:

Разговоръ 2.

საუბარი 2.

Что дѣлаетъ вашъ батюшка?
Дома ли онъ?
Онъ дома; Его нѣтъ дома.
Гдѣ онъ? Куда онъ пошелъ?
Онъ въ городѣ. Онъ въ дере-
внѣ.

Когда онъ поѣхалъ?
На прошедшей недѣлѣ. На
сихъ дняхъ. Въ минувшей четве-
ртокъ около вечера; перваго чи-
сла маія.

Какое нынѣ число?
Сегодня десятое; двадцать
первое.

Когда возвратитесь вашъ бра-
тецъ.

Чрезъ два дня.
Когда онъ поѣдитъ, или отпра-
вится?

Завтра, или послѣ завтра.

Когда онъ придетъ?

რამეს აკეთებს მამა თქვენი? შინ
არისა იგი?
იგი შინ არს; იგი არა არს შინა:
სად არს იგი; სად წარვიდა იგი?
იგი ქალაქში არს; იგი სოფელში
არს:

ოდეს წარვიდა?
წარსულს კვირაში; ამ დღეებში;
წარსულს ხუთშაბათს მწუხრის ჟამსა;
პირველს რიცხულს მაისისას:

რომელი არს აწ რიცხვი?
დღესათა არს; ოცდა ერთი არს:
როდის მობრუნდები მამა თქვენი?

არს დღეს უკან:
ოდეს წარვალს იგი, ანუ წარემარ-
თები?

ხვალე, ანუ ხვალ ზეით (ზებ-)
ოდეს მოვალს იგი?

Его ожидаютъ вскорѣ, въ сію
минушу, въ часу на-часъ, сей часъ
съ минуши на минушу.

Не верхомъ ли онъ поѣхалъ?

Нѣтъ, онъ поѣхалъ въ каретѣ;

Въ почтовой коляскѣ;

Въ одноколкѣ въ кибицкѣ;

Въ саняхъ.

Сухимъ путемъ, или моремъ?
Водою.

Какъ онъ возвратится? На ло-
шади, или пешъ? На суднѣ, или
въ шлюбкѣ, или на кораблѣ.

მალე მოეღიას მას; ამ მინუტს, სა-
ათით საათზედ, ამ საათს, მინუტით მი-
ნუტსა წეგას:

არა ცხენით წავიდაა იგი?

არა: იგი წავიდა კარეტით, (ეგვლით)

ფოშტის კოლასკით,

ოდნაკოლკით, კიბიტკით,

მარსილით (ანუ სანით:)

მშრალით ცხით, ანუ ზღვით? წყლით:

ვითარ მოიქცევის იგი უკან? ცხე-
ნით, ანუ ქვეითად? ნავით ანუ ჰატარა
კატარლით, ანუ გემით?

Разговоръ 3.

საუბარი 3.

Всѣ ли у васъ здаровы?

თქვენნი უოველნი მშვიდობით არ-
იანა?

Что дѣлають?

რას აკეთებენ?

Не почивають ли, или уже
проснулись.

სომ არა სძინავს?

Не заштрекають ли?

გაუღვიძნიათა?

Не обѣдаютъ ли?

სომ არ საუშმობენ, ანუ არა სა-
დილობენ, ანუ არა სჭამენ?

Не кушаютъ ли?

Ужинають, танцують, рабо-
тають, забавляются.

ვანძობენ, თამაშობენ, მუშაობენ,
შეუძევან:

Чѣмъ забавляются?

რით შეუძევან?

Прогуляюще.

სვინობითა:

Что дѣлаетъ ваша сестрица?

რასა მოქმედებს. თქვენი დეა?

Она шьетъ;

იგი ჰკერავს:

Она забавляется.

Чѣмъ она забавляется?

Ни чѣмъ.

Почти ни чѣмъ.

Игрушками.

Она пвердитъ свой урокъ.

Она учится вышивать, чип-
ать, писать, и играть на кли-
вкордахъ.

Это очень хорошо.

Это очень нехудо.

Она дѣлаетъ разумно.

Сколько вамъ лѣтъ?

Мнѣ десять лѣтъ.

Мнѣ одинадцатой годъ.

Мнѣ скоро будетъ 15 лѣтъ.

Мнѣ исполнился шестнадцать
лѣтъ 12го числа Августа.

Вы еще молоды.

Вы еще не стары.

Вы въ лучшей вашей порѣ;

Вы въ цвѣтущихъ лѣтахъ.

Какъ онъ старъ?

Ему сорокъ лѣтъ.

Ему около пятидесяти лѣтъ.

Онъ не очень еще старъ.

Хотя онъ старъ, но онъ еще
бодръ, крѣпокъ, ѣстъ, пьешь и
спитъ еще хорошо.

იგი შექცევს:

რით შექცევს იგი?

არა რაღა;

თითქმის არა რაღა;

სათამაშო-ღა:

იგი იწყებინებს თვსსა გაკვეთილსა:

იგი სწავლობს კერვასა, კითხვასა,
წერასა, და სკრავსა კლივიკორდსა
სედა:

მე დიად კარგია;

მე დიად არაღის ცუდი;

იგი ჰყოფს გონიერად:

რამდენის წლისა ხარ:

ათის წლისა ვარ:

მე თერთმეტის წლისა ვარ;

მე მალე ვიქმნები ათხუთმეტის წლისა;

მე შემიძრულადება ათექვსმეტი წელი-
წადი თორმეტს აცვისტოსა:

თქვენ აგრე უმაწვილი ხართ;

თქვენ აგრე არა ხართ მოხუცებული;

თქვენ კარგს დროში ხართ;

თქვენ უვავილოვანთა წელიწადთა ში-
ნა ხართ:

როგორ მოხუცებულია იგი?

თრმოცის წლისა არს;

თრმოცა ათ წლამდე იქმნება:

იგი არაღის აგრეთ დიად მოხუცე-
ბული:

თუშცა იგი მოხუცებულია, მაგრამ იგი
აგრეთ მცნე არს, მაგარი არს, სჭამს,
სჭამს, და სძინავს აგრეთ კარგად:

Чего ему не доспаетъ?

Онъ проживетъ еще лѣтъ де-
сять, или двадцать.

Онъ проживетъ до спа-лѣтъ.

Сколько лѣтъ этой дѣвицѣ?

Я думаю, что ей не болѣе ше-
спи лѣтъ.

Она еще ребенокъ.

Она пригожа.

Она смазлива.

Это изрядной мальчикъ.

Онъ очень порядоченъ.

Онъ уменъ;

Онъ живъ, праворенъ.

Здრаснуеть ли еще вашъ ба-
пюшка?

Да, онъ еще живъ.

Нѣтъ, онъ умеръ.

Жива ли еще ваша мапуш-
ка?

Нѣтъ, ея уже на свѣтѣ;

Она скончалась.

Давно ли она скончалась?

Еще не давно;

Скоро будетъ тому три го-
да.

Естьли унихъ еще дѣти?

Изъ многихъ шолько оспались
сынъ, да дочь.

აბა რაღა აკლია მას?

იგი იტოცხლებს კიდეც ათსა, ანუ
ოცსა წელსა:

იგი იტოცხლებს ას წლამდე:

რამდენის წლისა არის ეგ ქალი?

მე გტონებ, რომელ არა უმეტეს მქ-
ვსისა წლისა იუოს:

იგი აგრეთ უმაწვილია;

იგი ღამაზია;

იგი ფერ წაცხებულაია:

ეს უცხო ერმა არის, (ანუ ბიჭი:)

იგი ღიალ კანონიერია;

იგი ჭკვიანი; (ანუ გონიერია.)

იგი ცოცხალია, მკვირცხლია; (ანუ
ცქვიტა:)

სტოცხლებსა აგრეთ მამამ თქვე-
ნი?

ჰე, იგი აგრეთ ცოცხალია:

არა, იგი მოკუწა:

ცხოცხალა აგრეთ დეიამ თქვენი?

ალა არს იგი ამა სოფელსა შინა;

იგი მიიტყვალა:

დიდი ხანია მიიტყვალა იგი?

აგრეთ არ არს დიდი ხანი,

მალე იქმნება სამი წელიწადი:

ჭკავსთა, მათ კიდეც შვილები:

მრავალთაგან დარჩნენ ოდენ კაცი,
და ქალი:

Разговоръ 4.

საუბარი 4:

Пойдемъ ли мы сего дня прогуливаться?

Кудажъ намъ пипши?

Куда вы пойдете?

Я и самъ не знаю.

Пойдете ли вы на васильевской островъ?

Да, я пойду туда.

Не хотите ли и вы туда ипши?

Хорошо извольте.

Мы вмѣстѣ пойдемъ.

Я согласенъ, пойдемте.

Ежели я вздумаю туда ипши, то вамъ скажу, или пришлю сказать вамъ о томъ.

Очень хорошо; да не забудьтежъ.

Ипши ли мнѣ туда?

Куда это?

Куда, я вамъ теперь сказывалъ.

Хорошо, ступайте.

Иптъ, не ходите туда.

Пойдемте сомною.

Не придете ли и вы туда?

Что мнѣ тамъ дѣлать?

Я не нахожу тамъ никакого веселья.

Ибо я тамъ никого не знаю.

წავალთაა ჩვენ დღეს სასეინო-რ?

სად უნდა წარვიდეთ ჩვენ?

სად წარსვალთ თქვენ?

მე თვითა არა ვიცი:

წარსვალთა თქვენ ვასილის ჭაღავ-სა, ანუ კუნძულსა შინა?

ჰე, მე წარვალ აქა;

არა გნებავსთა თქვენცა იქ წარმო-სვალად?

დიალ კეთილი, და იხებეთ;

ჩვენ ერთად წარვიდეთ;

მე თანქმა გარ, წარვიდეთ?

უკეთუ განვიზრახავ მე იქ წარსვლა-სა, მაშინ გეტყვი თქვენ ანუ გამოვი-სავნი ვისამე თქმად მისთვის;

დიალ ვარგია, და ნუ დავაგვიწყრებათუი:

წარმოვიდეთ მე აქა?

სად ედევ?

სადაცა მე ახლა გითხარ თქვენ:

კეთილი, ჰარით;

არა, ნუ წარსვალთ იქა;

წამოღით ჩემთანა;

არა მოხვალთა თქვენცა იქა?

რა გავაკეთო მე იქა?

მე გერას ვაჭარებ მუნ, გერას რომელ-სამე მსიარულეებასა;

ვინაღდან მე იქ გერავის ვიცნობ:

А для меня тамъ очень весе-
ло; я хожу туда очень часто;
мы всякую недѣлю ходимъ ту-
да по одному, или по два раза.

Когда такъ, и я пойду.

Что это за люди?

Они наши служители; тѣ мои
братья; та моя сестра.

Какіе тамъ это люди?

Одинъ изъ нихъ страпчей; а дру-
гой совѣтникъ. Этого Графъ; а дру-
готъ секретарь. Это родствен-
ники; а это служители госпо-
дина.

Какія это особы?

Это Графиня; а другая совѣ-
тница.

Это купчиха; а та супруга
господина.

Это мѣщанки; а тѣ чужест-
ранки.

Вотъ супругъ госпожи; а это
супруга господина.

Онъ кажется еще молодъ; а
она кажется очень стара.

Вы имѣете причину говорить
сіе; ибо онъ взялъ ее за себя
вдовою.

Да и онъ по многимъ при-
з-

ხოლო ჩემთვის მუც დიად სამსია-
რულთ არს; მე დავალ იქი დიად სმი-
რად; ჩვენ უოველს კვირას დავდივართ
იქი ერთ, ანუ ორ-ჯერს:

რადგან ეგრეთ, მამ მეცა წამოვალ.

ვინ არიან ეს კაცნი:

ესენი ჩემნი მოსამსახურენი არიან;
ესენი ჩემნი ძმანი არიან; ეგე ჩემი დეა
არს.

ვინანი არიან მუც კაცნი იგი?

ერთი მათგანი არის სტრაჰნი; (ესე
იგი სხვისთვის მოდავე); ხოლო მეორე
სოვეტნიკი; ეგ დრაფთა; ხოლო ი-
გი სეკრეტარი (მდივანი); და ეგენი ნათე-
სენი არიან; ხოლო ესენი მოსამსახუ-
რენი უფლისა მის:

ვინ არიან იგი გუჟამნი:

ეგე დრაფთის ცოლია; ხოლო მეორე
სოვეტნიკის ცოლია:

ეგე ვაჭრის ცოლია; ხოლო იგი
მეუღლე არს უფლისა მის:

ეგენი მდაბალნი ვაჭარნი არიან;
ხოლო იგინი უცხო მკრისანი არიან:

აი მეუღლე იმ უფალსი; ხოლო ე-
სე მეუღლე არს უფლისა მის:

იგი სჩანს აგრეთ ემაწვილი არს;
ხოლო იგი სჩანს დიად მოხუცებულად:

თქვენ გაქვსთ მიხედაი მაგის თქმი-
სა; ვინადაც მან მიიყვანა იგი ითვსთა-
ნა ქვრივი:

და იგიცა მრავალთა ნიშანთა გამო-

накамъ кажется скоро. будешь
вдовцомъ въ свою очередь.

Есипыи у него дѣши опъ пе-
рваго брака?

Онъ имѣеть двоихъ, сына и
дочь. Сынъ женатъ; а она еще
не замужемъ; но сказываютъ,
что вскорѣ ее выдадутъ.

Поговориваютъ о ея замужес-
твѣ, что она выйдетъ, за сына
его превосходительства Господи-
на Генерала порупчика, кото-
рый очень богатъ, и который
одного только сего сына имѣ-
етъ.

Это хорошій для нея женихъ,
а она хорошая для него не-
вѣста.

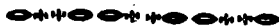
სამანს, რომელი მალე იქმნების ქვრივად
იქნისა რიგისა შეხუთმასა შინა:

ჭყავსა მას შვილები პირველ ქო-
რწინებისაგან?

ჭყავს მას ორი, ვაჟი და ქალი; ვაჟი
დაქორწილებულია და ქალი ჯერ გაუთ-
ხოვარია; გარნა ამბობენ, რომელ მალე
გათხოვებენო მას:

იგი მიეცემაო, მესა მისის აღმაგე-
ბულებობის ღენერალ პორუჩიკისასა,
რომელიცა ფრიად მდიდარ არს და რო-
მელსაცა მხოლოდ შრთი ოდენ იგი შვი-
ლი ჭყავს:

ეგე მისთვის კარგი სასიძუარს;
ხოლო ესე მისთვის კარგი სასმადლოარს:

Разговоръ 5.

საუბარი ე.

Государь мой благодарю васъ!
я вами очень обязанъ; благодар-
ность моя равномѣрна вашей ми-
лости.

Не за что; я васъ тысячекра-
тно благодарю.

Я чрезмѣрно радъ, что нашель
случай вамъ служить.

ველმწიფეთო ჩემო! გმადლობ თქვენ;
მე თქვენდამი დიდად შევრულვარ; მა-
დლობა ჩემი თანასწორ მიწველებისა
თქვენისა არს:

არა რამესათხ; მე თქვენათასწო-
რად გმადლობ:

მე გარდამატებით მსიარულვარ, რა-
მელ გქაოვე დროჲ თქვენის მსახურებისა:

Вашъ покорнѣйшій слуга, любезный другъ!

Любезная моя! Мой дружечикъ! Сердце мое! Сердечушко мое! Душа моя! Безцѣнной мой яхонтъ!

Миленькой мой! Миленькая моя! Куколка моя! Милое дитя мое! Ангель мой! Красовецъ мой Ангель!

Мой любезной, возлюбленной! Надежда моя! Радость моя! Свѣтъ мой ясной! Дражайшая моя! ушѣха моя!

თქვენი უმძაბლესი მოწა, საყვარელო მეგობარო!

საყვარელო ჩემო! (ქალზედ არის.) ჩემო მეგობარო! (კნინობითაჲ არის.) გულო ჩემო! გულო ჩემო! (კნინობითაჲ არის.) სულო ჩემო! დაუფასებელო იატყუნდო ჩემო!

საყვარელო ჩემო! (კნინობითაჲ არის.) საყვარელო ჩემო! (ქალზედ არის, და კნინობითაჲ.) ტყინო ჩემო! საყვარელო ვრმაო ჩემო, ანუ შვილო! ან გელოოსო ჩემო! შუენიერო ან გელოოსო ჩემო!

საყვარელო, შეყვარებული ჩემო! სასოებაო ჩემო! სიხარულო ჩემო! ნათელო ჩემო ბრწყინვალეო! უმჯობესესო ჩემო! (ქალზედ არის.) ნუცემო ჩემო!

Разговоръ 6.

საუბარი 6.

Были ли вы сего дня въ рядахъ?

Былъ Государь мой, по упру около девятаго часа.

Много ли тамъ было людей.

Столь много, что я насилу могъ пройти.

იყავითა თქვენ დღეს ბაზარშია?

ჯერაც ქალმწიფეო ჩემო დილით მეცხრესა საათსა ზედა:

მრავალი იყოა მუნ ხალხი?

ესოდენ მრავალ, რომელო მე ძლივ გავიარე:

Видно, что вы тамъ и про-
были долго.

Подлинно, потому, что мнѣ
много кое чего должно было ку-
пить.

Покажите мнѣ, что вы ку-
пили.

Я нѣкопоруку часпѣ отпослалъ
къ моему брату.

Что вы заплашили за эпопѣ
черной бархатъ?

По четыре рубля съ полпи-
ною за аршинъ.

Онъ очень хорошъ; вы не до-
рого заплашили; мнѣ бы хотѣ-
лось найши шакойже доброты
краснова.

Очень легко можете найши;
но потъ будетъ спонъ сего
дороже.

Почему же думаете вы доро-
же?

По цвѣту: Чѣмъ цвѣтъ нѣж-
нѣе, тѣмъ всякая шканъ доро-
же.

Гдѣ же фарфоръ, о которомъ
вы намъ проговаривали?

Онъ мнѣ показался очень до-
рогъ; и для того я его не ку-
пилъ?

У васъ тамъ очень хорошия

гвозди, რომელსე თქვენ ღირსანს უო-
ფელსართ იქი?

ნამდვილად, ამისთვის, რომელსე მე მრავალი რეგინდარა უნდა მეყიდნა:

მანვენეთ მე რამეთა თქვენ იუდეთ:

მე რომელიმე ნაწილი გაუტყავნე მხა-
სა სეშისა:

რა მიეცით ამ შავს ხავერდში?

ოთხი მინალთუნი და ათი შაქრი
აქლში:

ეს ღირს ვარგი არის, და თქვენ სვი-
რათ არ გიყიდნათ; მე მსადღა მეხო-
ნა გერეთივე ვარგი წითლისა:

ღირს ადვილად წმეკიძლიანთ შო-
ნა, მაგრამ იგი იქმნების ამასერ სვი-
რად:

უთარს ჭკონებთ თქვენ სვირთბასა
მისსა:

ფერისა მეზრ: რომგორც ფერი ნა-
სი იქმნება, გერეთივე მოველი ქსოვი-
ლი სვირათ იქმნება:

სად არის ფარფორი, (ჩინი) რომ-
მლისათვისთა თქვენ გვიამებთ:

მე იგი მეჩვენა ღირს სვირად, და
ამისთვის არ გიყიდე იგი:

იქთქვენი ღირსი ღირს ვარგისა, და

ленпы; здѣсь ли вы ихъ купили? აქ იყიდეთა, იგი:

Я ихъ въ одно время съ бар-
хотомъ уупилъ.

მე იგი ერთსა დროსა შინსა სავკლ-

Хотѣлось бы мнѣ знать, гдѣ ღთახ ვიყუდე:

ихъ продаютъ: Сесприца моя მწარს მევს ვიცოდე, ისაჲ ჰეილიან
просила меня такихъ же ку- მას; დამან ჩემთან მთხოვა მე ამისთა-
пиль. ნის ვიდგამ:

Разговоръ 7

საუბარი 9.

- Не можно ли вамъ сомною оп-
кушашъ.

Нельзя ли сдѣлать мнѣ Chespy
сомною опობდაшъ.

Съ моимъ удовольствиємъ.

Слѣдовательно буду имѣть
Chespy во ожиданіи; а до обѣда
мы можемъ иппи нѣсколько про-
гуляться.

Пройдемся не много, погода
хороша.

Ну! скоро ли будетъ гошовъ
обѣдъ?

Я выхожу изъ терпѣнія.

Слушай малой, поди сюда!
Ступай скорѣе скажи, что ку-
шашъ пора.

Что здѣлать, надобно взять
терпѣніе.

არა შეიძლება თქვენ ჩემთან სჭა-
მით სადილი?

არ იქნება ჰეით. ჩემდა ჰატევი, და
ჩემთან ისადილოთ?

ჩემის კმაყოფილებით:

მამასადამე მექმების ჰატევი მო-
ლოდებისა; სოლო სადილამდე ჩვენ შე-
გვიძლიან ჩარვიდეთ და ჩაოდენმე ვი-
სეინოთ:

ჩავიდეთ ჩაოდენმე, ჰაერი ვარტო
არის:

ამა! ჩქარა იქნება სადილი მზათა?

მე მოთმინებისაგან გამოვდივარ:

გაიცონე ურმაო, აქ მოდი! წად
ჩქარად და უთხარ ჭამის დრო არსეთი:

რამე ვქმნა! სათანადო არს მივლო
მოთმინებამ:

Господа кушанье на столъ ; უფაღნო! საჭმელნი სტოლსა ზედა
пойдемъ сядемъ. არს, წავიკეთ დავსხდეთ:

Разговоръ 8

საუბარი 8.

Что угодно вамъ Государи мои? ჩვენ გებავესთ თქვენ კელმწიფენო
ჩემო:

Вотъ прекрасный бархатъ. აი საუცხოო და შუბნიერი ხავერდი:

По чемъ аршинъ этова синева атласу? როგორ არის ძელი ამ ლურჯის ატ-
ლასისა?

Два рубля съ полшиною аршинъ. თორ მინაღთუნ ათ შაურათ ძელი:

А этовъ бархатъ?

და ეს ხავერდი როგორღაა:

По шести рублей аршинъ и та крайняя цѣна. ექვს მინაღთუნათ ძელი, და ეს უკ-
ანასკნელი ფასია:

Какъ вамъ кажешся? Не съ лишкомъ дорогъ? თქვენ როგორს ხედავთ? არა არის
მეტად ძვირი:

Цвѣтъ пепельной мнѣ очень нравится. ნაცრის ფერი მე დიდ მომწონს:

Этотъ цвѣтъ нынѣ въ модѣ, я хочу пѣз него сшить кафтанъ. ეს ფერი ახლა მოდა არის; მე მინ-
და ამისი შევიკერო ცაბა:

Къ вамъ пристанетъ; возмите этова синаго атласу для камзола шить съ золотомъ. თქვენ მოგიხდებათ; აიღეთ ამ ლურ-
ჯის ატლასისა, და გამოსოღათ შეკერ-
ვინეთ თქმრამეველითა:

Это очень не дурно будетъ; вотъ сторублевая ассигнація; ანა ასიგნაცია, იანგარიშე და დანარ-
что причтется сдайте мнѣ. ჩემი მომეც:

Ваша лавка хорошо убрана.

Поприудиньсь, войдите, можетъ быть чпо либо у меня понравится.

Сего дня для насъ очень поздно, мы въ другой разъ зайдемъ потому, чпо намъ надобно еще захватить къ книгопродавцу; онъ отсюда живетъ не далеко, въ угольномъ домѣ большой улицѣ. Прощайте государь мой!

Государи мои, вашъ покорнѣйшій слуга.

Взяли ли вы роспись книгамъ у книгопродавца?

Взялъ Государь мой! вотъ она.

Новѣйшая ли она?

Нынѣшняго года.

Какъ я вижу, книги по большей части въ переплетѣ; многія изъ нихъ въ бумашкѣ и безъ переплету.

Я намѣренъ выбрать нѣсколько французскихъ книгъ для моего племянника.

Посмотримъ, не найду ли я путь сокращенія древней ролешевой исторіи.

Нѣтъ, вчерашняго только дня

თქვენი დუქანი კარგათ არის მართული:

გისარჩევთ, და შემოდიეთ, იქმნება მოცულობისათვის რამე:

დღეს ჩვენთვის დიად გვიან არის, გარნა მეორეთ დღემ მოვალოთ მაშინ შემოვალოთ; ამაჲ, რომელ ჩვენ ვიყავ უნდა მივიღეთ წიგნების განმსჯეველთან; იგი დგას აქედამჲთა შორს, ვუთხის სახლსა შინა დიდის ქუჩისასა: მშვიდობით კელმწიფეთ. ჩემო:

კელმწიფეთ ჩემო! თქვენი უმჯობესი მონა:

აღიღეთა თქვენ წიგნების ნუსხა; წიგნების განმსჯეველისაგან?

აგიღე, კელმწიფეთ! აი გი:

ახალი არისა იგი?

ჩლივანდელის წლისა არს:

გითარ გეჩავ მე, წიგნები უფროსი ნაწილი უფრო შეკრული არის; და მრავალი მათგანი ქაღალდში არის უფროთა:

მე განსწავსა მაქვს აღმოვარჩიო რაოდენიმე ფრანგულნი წიგნნი ჩემის მშისწულისათვის:

ვნახოთ ვიბოვნათ მე აქა, შემოკლებულსა ძველსა ისტორიასა რომელუნივერსიტეტისა:

არა, გუშინდელს დღეს ოდენ განს-

книгопродавецъ продалъ послѣд-
ній экземпляръ.

Жалко, потому, что въ семь
родѣ лучше сѣя книги нѣтъ.

Я возьму нравоучительныя ма-
рмоншелевы сказки.

Это сочиненіе заслужило все-
общую похвалу.

ყოფა წიგნების განმეორეველმან უკანა-
სენელი წიგნი იგი:

მეწეინა ამად, რომელ ამ გვარებ-
ში უკეთესი ამასერ წიგნი არ არის:

მე ავიღებ ზნეობის მასწავლებლსა
ზღაპარსა მარმონტელევისასა:

თბსულებად ეცე იქმნა გამოჩენილ
უოველთა სასოტადოდ საქებელ:

Разговоръ 10.

საუბარი 10.

Какова погода, хороша ли?

Погода очень дурная; очень
хорошая.

Пасмурная погода и спановиш-
ся сыро.

Она дождливая, и начинаетъ
быть хорошою.

Сухо спало, жарко, весьма
жарко.

Спановишся туманно, темно
спало, очень вѣтренно спало.

На дворѣ тихо, вѣспрь подни-
мается, буря будетъ—

Громъ будетъ, молнія блиста-
етъ, гремитъ, облака расходящи-
ся, Небо прочищается, воощь и
радуга.

ვითარი ტაროსია, კარგია?

ტაროსი დიად ცუდია; დიად კარ-
გია:

ბურუსიანი ტაროსია და ნოტიო-
ბანს:

წვიმიანი ტაროსი არის, და იწუ-
ვარგისა უოფამანს:

გამრა, სიცხე იწუო, დაცხა, ფრი-
ად დაცხა:

იწუო ნისლიანობად, ბნელ იქმნა,
დიად ქარიან იქმნა:

გარეთ დაწყენარებული ქარი არის,
ქარი აღდგების, ფუტნება იქმნება (ანუ
ღელვან):

ქუხილი იქმნება, ელვად ელავს, ქუ-
ხს, ღრუბელნი შიშოდიან, ცაჲ იქმნ-
დების, აჲ ცისარტყელა, გინა შეილ-
დი:

Это знакъ хорошей погоды.

Пыль дождень прибило, грязно спало, улицы полны грязи.

• Онь упала въ грязь, дорога порпнётся, еще идетъ дождь, дождь переспала иппи.

Идетъ ли снѣгъ? Идетъ.

Морозитъ ли? Морозитъ.

Таесть ли? Таесть.

Я опасуюсь, чтобъ не приспала кашель.

Не озябли ли вы?

У меня руки озябли, я умираю онь спужа, у меня очень озябли ноги.

Градь идетъ спанемъ подь крышку.

Сильно морозитъ; рѣка покрылась льдомъ; ледъ ужъ крѣпокъ; по ней уже ходятъ; ѣздятъ на саняхъ.

ეგე არს ნიშანი კარგის ტაბოლისა: მტვერი წვიმით დაითრეუნა, ცალა-
სი შეიქმნა, ქუჩები სავსეა ცალახითა:
• იგი წაიქცა ცალახსი, ცხა ჰსწება,
კიდეგ მოდის წვიმა, დასცხრა წვიმა
მოხლევისათან:

მოდისა თოვლი? მოდის:

ჰეინავსა? ჰეინავს:

დნება? დნება:

მე მეშინიან, რომელ ხველა არ გა-
ნსდეს:

სიამ არ შეგტევდეთ თქვენ?

მე კელეზერ შემტევდა, მე ვქუჩე-
ბი ეინეისებან, მე დიად შემტევდა ფე-
ხებზედა:

სეტევა მოდის; დავსდეთ ტერსა
ქვეშე:

მოეგრად ჰეინავს; მდინარე დაითრია
ეინულისათან; ეინული უკუშე მაღარი;
მას ზედა დადიან; დადიან მარხილებითა:

Разговоръ II.

საუბარი ია:

Куда вы такъ рано идете?

Я иду въ классъ.

Въ какомъ часу должны вы быть тамъ?

Какъ звонокъ ударитъ?

სად მიხვალთ თქვენ აგრე ადრე?
მე მივალ სასწავლებელად:
რომელს საათსა ზედა თანა-ტაშით
თქვენ მუენ უოთა?
ოღესტა დავგირეკენ:

Въ которомъ часу звонокъ бьетъ.

Въ семь часовъ.

Ученики, кои приходятъ по пробитиі звонка, бывають ли наказаны?

Учитель ихъ спавишь на колына.

Долго ли они такъ стоятъ?

Дополъ, пока учитель позвалитъ имъ вспашъ.

Что вы дѣлаете въ классѣ по пробитиі звонка?

Начинають сказывать уроки.

Что дѣлають съ тѣми, кои не выучають уроковъ?

Учитель ихъ наказываетъ по своей волѣ.

А вы что дѣлаете?

Учитель поправляетъ задачу, которую задалъ сдѣлать дома.

У всякаго ли ученика поправляетъ онъ особливо задачу?

Нѣтъ, это бы много заняло времени.

Какъ же онъ дѣлаетъ?

Онъ велишь чипашъ задачу двумъ или тремъ изъ учениковъ, причемъ прочіе должны поправ-

რომელს საათზედ დარეკენ?

შვიდს საათზედ:

შაგირდები, რომელიცა დარეკას ცვიან მოდიან, იქმნებიანა? დასჯილ?

მოძღვარი დაჩოქებს მათ მუხლის თავზედ:

დიდ ხანს იქმნებიანა იგინი დაჩოქილნი?

მუნამდე; ვიდრე მოძღუარი უბრძნებს მათ ადგომად:

რასა იქმთ თქვენ სწავლასა შინა, შემდგომად დარეკისა?

იწყებენ თქმასა გაკვეთილისას:

რასა ჰყოფენ მათდამი, რომელითა ვერა შესწავლილთ გაკვეთილნი თვსნი?

მოძღვარი დასჯის მათ ნებისა მებრთვსისა:

ხოლო თქვენ რასა მოქმედებთ?

მოძღვარი განცვიწორებს ასახსნელსა მას, რომელიცა მოგუტა სახლებსა შინა სასწავლებელად:

ყოველსა შაგირდსა გაუმართავსა იგი განსაკუთრებით ასახსნელსა მას?

არა, მაცას მრავალი დრო მოუწდება:

მაშა ვითარ ჰყოფს იგი?

იგი უბრძანებს წარვითხვას ასახსნელისასა ორთა, ანუ სამთა შაგირდთა; და ამ დროს სხვანი თანამდებარნი,

ლამა ვსაქ სვოუ.

- Не дѣлаете ли вы еще чего?

Послѣ того учитель вновь задаетъ задачу къ завтраму.

Гдѣ вы дѣлаете сію задачу? Дома.

Не назначаетъ ли онъ вамъ иногда какого урока къ другому классу?

Онъ намъ всегда назначаетъ что нибудь выучить наизусть.

Для чего это?

Чтобъ изоспришь и обогатить нашу память.

Не даютъ ли еще инаго чего въ классѣ?

Учитель изъясняетъ попомъ Грамматическія правила даже до девяти часовъ.

რათა განასწოროს უბეკლმან თჳს თჳსი:

უწერად სხვასა აღარასა ჰუთუთას თქვენ?

უმეტეობად მისსა, მოძღვარი მოგუცემს ასალსა ასასწელსა სწავლისათჳს:

სადა ჰუთუთ თქვენ ასასწელსა მას ასსნად? სახლსა შინა:

არა დაგინიშნავსთა იგი თქვენ ოდესმე, რომელსამე გავეეთასა მეორისა სწავლისათვის?

იგი მარადის დაგინიშნავს ჩვენ, რაჲსამე სეპირად სასწავლებელსა:

მაგას რაჲსათჳსლა?

რათა გამახვილოთ და გამაძიდროთ გონებაჲ ჩვენი:

აჲსას ჰუთუენას კიდევ სხვასა რასამე სწავლასა შინა?

მოძღვარი ცხად-ცვიუთჳს ჩვენ ეტრუთჳე ღრამეტიკისა კანონსა, კიდრე მეცხრე საათამდე:

Разговоръ 12.

საუბარი 12.

Для чего вы вставаете такъ поздно?

Для того, что мнѣ не можно было рано лечь спать.

Книо вамъ въ помъ препиш-свовалъ?

რაჲსათჳს ჰსდგებით თქვენ აგრე გვიან?

ამისთჳს, რომელ ჩემდა არა შესაძლო იყო აგრე დამინებარ:

ვინ დაგაბრკოლათ თქვენ მას შინა?

Я съ батюшкою послѣ ужина прогуливался.

Вы бы лучше сдѣлали, если бы отпѣвали прогулку.

Прошу меня въ томъ проспитъ, а впредъ я стану ложиться не столь поздно, дабы ранѣе вставать.

Вы поступаете очень хорошо.

Никогда не надобно, чтобы поселе доводило насъ до пренебреженія нашей должности.

Должно приучать себя къ лишенію онаго въ молодости.

Юность есть время драгоценное; ежели вы погубите первые ваши годы, то станете о томъ на послѣдокъ раскаиваться.

Государь мой! Я весьма обязанъ вамъ за участіе, каковое вы принимаете касательно меня, я за должность себя всегда буду поставлять сообразоваться съ вашими совѣтами.

Я вамъ часто говаривалъ, что праздность есть мать всѣхъ пороковъ.

Я всегда тщательно буду остерегаться, чтобы въ томъ не проступилъ.

მე შემდეგობად ვახშმისა, მამისა ჩემისა-თანა ვსვინობდი:

თქვენ უფრო კარგს იქმოდით, უკეთუ დამტყვევებინათ სვინობაჲ:

კითხოვ ამჟამი მამიკეთი; და კუთხვ მე ატრე გვიან აღარ დავსწევები; რათა აღრე ავსრდებო:

თქვენ მოიტყვევით დიად კარგად:

არაოდეს არა გვერდის, რათა მხიარულებაჲს მიგვეუწყანოს ჩვენ, თანამდებობისა ჩვენისა შეურაცხყოფისაგან:

სათანადო-არს ვისწავლოთ სიურბესავე შინა დამტყვევბაჲ მისი:

სიურბე არს ესაჲ უგვირფხესი; უკეთუ წარსწემებდით თქვენ პირველთა წელთა თქვენთა, მაშინ იწებდით მისთვის უკანასკნელ სინანულსა:

გელმყოფეთ ჩემო! მე ფრიად შევრულ-ვარ თქვენგანში, ნაწილ-კერძობით სათვს თქვენისა, რომელსაცა მიიღებთ ჩემთვის; მე თანამდებობად ჩემდა მარადის დავადგენ თანკმაობასა თქვენის ჩჩევისასა:

მე თქვენთვის სწორად მოთქვამს, რომელ უქმობაჲ არის დედა ურველთა ბოქთა:

მე მარადის გულის-მოგებინებ ვიქმნებო. განფრთხილებულა, რათა არა გარდავსდებ მას:

Вы вѣдаете, что щастіе ваше зависитъ отъ нѣхъ успѣховъ, кои вы окажете.

Я общаюсь прилѣжать со тшчаніемъ.

Когда еще молодъ, то надобно прудиться для себя.

Вы мнѣ часто говаривали, что это одно средство и есть, чтобы на послѣдокъ сдѣлаться полезнымъ обществу.

Первѣйшая должностъ чело-вѣка есть служить своему опечистству.

Не прискорбно ли вамъ будещъ, еслили вы никогда не будеще въ состоянїи оказать ему какую либо услугу?

Я бы самъ себя возненавидѣлъ, ежели бы нашелся въ столь печальномъ состоянїи.

Вы мыслите весьма хорошо, но сего не довольно, чтобы хорошо мыслить, а надобно самымъ дѣломъ такъ поступать.

Я прошу васъ вспомошествовать мнѣ всегда вашими совѣтами.

Вы всегда можете на меня надѣяться.

თქვენ უწეოთ, რომელ ბედნიერებას თქვენი დამოკიდებულ არს მას ზედა, რომელსაცა უსწრობთ და გამოაჩენთ: მე აღვსთქვამ გულს-მოღვინებით მეტადინებოდას:

ოღონს აგრეთ ერმაჲ ხარ, სათანადო არს შენდა იღვეწიდე თავისა თჳსისათვის:

თქვენ ხშირად გითქვამსო ჩემთვის, რომელ ეტე ერთი უწეულ ღონე არს რომლითა უკანასკნელი იქმნეს კაცი სარგებლად სასოცადობისა:

უზირველესი თანამედრობაჲ არს კაცისა, მსახურებაჲ თჳსისა მამულისა:

არა მწუხარებაჲ გქმნებოდა თქვენ, უკეთეს არა ოდესმე იქმნეთ შემდეგელ ჰარაჲსაჲ. მსახურებისა ჩუწნებაჲ მისა:

მე თავისა ჩემსა მოვიძულებოდა, უკეთეს ვიზოებოდი ეტადენ მწუხარებითსა მდგომარეობასა შინა:

თქვენ გულის-კმა-ქუოფთ ფრიად კეთილად, გარნა არა ემარს კეთილად გულის-კმის-ქუოფაჲ ეტე, არამედ სათანადო არს, რათა თჳთ საქმით იქცეოდეთ ეტრეთ

მე გთხოვ თქვენ, რათა შემიწყოფეთ მე მარადის ჩჩვევითა თქვენითა:

თქვენ მარადის მაღ-ტომსო ჩემხედა სასოებად:

Я васъ увѣряю, что моя благодарность не прежде кончится, какъ съ моею жизнью.

მე თქვენ გარწმუნებთ, რომელ ჩემი მადლობა არა პირველ დასრულებულს, ვითარ სიცოცხლის ჩემისათვის:

Разговоръ 13.

საუბარი 13.

Говорите ли вы по французскій?

Умѣете ли вы говорить по Французскій?

Нѣсколько говорю.

Давно ли вы учитесь?

Уже тому годъ.

Вы очень хорошо говорите.

Вы мнѣ льстите, государь мой!

Я говорю правду, языкъ Французской весьма пріятенъ; нынѣ всѣ говорятъ по французскій.

И мнѣ бы хотѣлось выучившись говорить по французски; но я никогда тому не научусь.

Для чего?

Потому, что я очень лѣнчивъ; а надобно бытъ смѣлѣе.

Не будьте въ разговорахъ застѣнчивы.

ლამარკობთა თქვენ ფრანცუზულსა?

იტყობთ თქვენ ლამარკი ფრანცუზული?

ჩათქვამე ლამარკობ:

დიდი ხანია სწავლობთ თქვენ?

ერთი უკუნი წელი არს:

თქვენ დიად ვარჯად ლამარკობთ:

თქვენ მე მატყუებთ ქელმწიფეთ ჩემი!

მე გამობი მართლად; ენა ფრანცული ფრიად საამური არს; ახლა ეყვანა ლამარკობენ ფრანცუზულად:

და მეცა მსუროდ ვისწავლო ფრანცუზულად ლამარკი; გარნა მე მას ვეზოდე გერ ვისწავლი:

ჩაქვითეს:

ამაჲ, რომელ მე დიად მერთალი და გაუბედავი ვარ; გარნა სათანადო არს ვარჯიერ ეოფად:

ნუ იქმნებით უბნობასა შინა მერთალ, ანუ გაუბედავი:

Умѣете ли вы читать?
Вы читаете очень скоро.

ოცოთა თქვენ წაკითხვა?
თქვენ კითხულობთ დიად ჩქარა:

Разговоръ 14.

საუბარი 14.

Всѣ люди желаютъ быть счастливымъ, но не всѣ стараются быть благополучнымъ.

Человѣку сродно желать счастья.

Могли ли бы всѣ люди быть счастливы?

Могли бы и всѣ быть счастливы, когда бы исправно наблюдали наставленія разума.

Большая часть людей не счастливы отъ своихъ собственныхъ проступковъ.

Когда бы люди были разумны, тобъ были счастливы.

Хотите ли вы быть счастливымъ въ продолженіи всей вашей жизни?

Конечно, я бы желалъ быть счастливымъ.

Это зависитъ отъ васъ самихъ.

Какъ же отъ меня зависитъ?

ყოველთა სურისთ იუენენ ბედნიერი, გარნა არა უოგელნი მეტადინებენ რათა იუენენ კეთილ-მომთხვეულა:

კაცისად ბუნებითი არის სურვილი ბედნიერობისა:

შესაძლებელ არსაა უოგლისა ეროსა ბედნიერ უოთაჲ?

შესალო არს უოგლისა ეროს ბედნიერ უოთაჲ, ოდესტა დამარხონ მცნებაჲ გონებისა კანონიერად:

ყოველი ნაწილი ეროსა უბედურ არს თვსთა საკუთართა უოთაქცევთა გამო:

ოდესტა ერნი იუენენ გონიერ, მაშინ იქმნებოფენმცა ბედნიერ:

გნებაგსთა თქვენ იუენენ ბედნიერ უოგელსა ცხოვრებასა თქვენსა შინა?

ნამდვილ, რო-მელ მსურის მე ვიუო ბედნიერ:

ეცე დამოკიდებულ არს თვთ თქვენ ზედა:

კითარ უკუთ დამოკიდებულ არს ჩემსედა?

Не болѣе для сего требуется, какъ что бы съ пользою была употреблена ваша юность.

Какъ же мнѣ должно употребить оную?

Вы должны упражняться въ наукахъ.

Развѣ отъ того бывають несчастны, когда чему нибудь учатся въ молодости?

Безъ сомнѣнія, многіе суну людей, которые весьма богаты, а были бы весьма убоги, естѣли бы ни къ чему не учились.

И пакъ ученіе есть путь молодымъ людямъ къ счастью; ибо когда приобретаютъ они знаніе, то весьма легко получаютъ друзей и защитниковъ.

Они находятъ друзей и покровителей во всѣхъ странахъ, гдѣ бы они ни были.

Всякъ за удовольствіе покупаетъ сдѣлать услугу человеку отплатившемуся знаніями.

აწი რიგზე უმეტეს სახმარ არს, ვითარ ესე, რათა ხარცებლად იუთს სმარებულ სიუზრმე ეტე თქვენნი.

ვითარ უეჭუმ სათანადო არს ჩემდა სმარებამ მისი:

თანა ცამის თქვენ, რათა გართულ იუენეთ სწავლითსა კელთვნებისა შინა:

ნუთუ მისგან იქმნებიან ბედნიერნი, ოდეს ისწავლთ რამე სიუზრმესა შინა?

უეჭუმლოდ; მრავალნი ერნი არიან ფრიად მდიდარნი, რომელნიცა იქმნებოდნენ ფრიად გლახადნი, უკეთუ არა რისწავლათ მათ:

და ესრეთ, სწავლამ არს გზამ ერმათა ბედნიერებისა; რამეთუ ოდეს შეიძინებენ იგინი სწავლას, მაშინ ფრიადად გილად ქართვენი შეგობართა და შემწყობთა:

იგინი ქართვენი შეგობართა და მფარველთა უოველთა კერძოთა შინა სადაცა იუენენ იგინი:

უოველნი კმა უოფილებად მიიღებენ სამსახურისა ჩვენებისა, რომელიცა სწავლითა ამადღებულ არს:

Разговоръ 15.

საუბარი იუ.

Я слышалъ, что вы имѣете

მე შევეტე, რომელ თქვენ გაქვსო

намѣреніе скоро іѣхатъ во францію.

Вамъ сказывали правду.

За чѣмъ вы хотите туда іѣхатъ?

Для того, что путешествіе много молодому человѣку способствуетъ къ образованію.

И такъ вы намѣрены чему нибудь учиться.

Я бы желалъ учиться; дабы быть нѣкогда полезнымъ своему отечеству.

Развѣ вы не можете научиться тому самому и здѣсь, что узнали бы въ Парижѣ?

Это правда, я могъ бы учиться тому и здѣсь; но когда я буду удаленъ отъ моихъ родственниковъ, то учителя, которыхъ я имѣть буду, не столько спанутъ мнѣ попомать.

Я удивляюсь, что вы такъ справедливо разсуждаете; ибо въ ваши лѣта обыкновенно судятъ иначе.

Мнѣ часто говаривали, что мое щастіе зависить отъ успѣховъ, которыхъ я приобрѣту въ наукахъ.

Образъ мыслей вашихъ много

განსრავთ მსწრაფლ წარსულად თქვენსა შინა;

თქვენთვის უთქვამსთ მართლად: რად გნებავსთ თქვენ წარსულად მუნ?

ამად, რომელ მოგზაურობად ემყარვით ვაცს მრავალს შეგვევის სახეობასა შინა, (ანუ სწავლასა შინა:)

და ესრე, განსრავთ გაქუსთ თქვენ რაჲსამე სწავლისა:

მე მსურორდაცა სწავლად, რათა ვიყო ოჯესმე სარგებლად მამულისა თქვისა:

გნა არა შეგიძლიათა თქვენ სწავლად თვთ მისი აქა, რაჲსაცა პარიჟსა შინა მეცნავ აქმნებთა?

ეტმ მართალ არს, მე შემეღო მე-სწავლა თვთ იგი აქა, მაგრამ რომელსაც განვეშორებოი მონათესავეთა ჩემთაგან, მაშინ ოსტატნი რომელნიცა მე მეოლებიან, ეტოდენ არღა იჩვენენ განსებასა, (ანუ განებიერებასა ჩემსა:)

მე მივევრის, რომელ თქვენ ეტრეთ მართლად ჰსჯით; ვინადგან ხელისაგანი თქვენნი ჩვეულებისა მეებრ სხვებრ უნდა სჯიდნენ:

ჩემთვის სშირად უთქვამსთ; რომელ მეფრიერებად ჩემი დამოკიდებულარს მას სედა, რომელსაცა უსწრებ და შევიძინებ სწავლასა შინა:

გამოხატვად გონებისა თქვენისა.

დბააქსა ვამა ჟესქი; სდბოვა- მრავალსა ჭოოუს თქვენდა ჰატიკისა; მა-
თელხო ოსიასქსა შოლხო ოს- შა სადამე დამთომილად მხოლოდ შეტ-
შუპათა ონომა.

გომამე მისი:

ესქილი ბი ი ნე ნამფრენი ბილ უკეთუ არა განსრახულ-ვიყო ქმ-
თო სდბაქსა, თო ი ნე სპალ ნად მისა, არცაღა გიტეოდი მისთეს:

ბი გოვოიშა ო თომ.

ი ჟელაო შასქილვაგო ოსქსა მე მსურის ბედნიერებითი ქსწრომამე
ვქ ვაშემქ პრეპრქში.

საწადელსა თქვენსა შინა:

ი ვამა მხო ობიანა.

მე თქვენდა მრავლად შეკრულ-ვარ:

ვქ ნაუკაქ ობიქნოვენი ოს- სხავლასა შინა ჩვეულებისა მებრ-
ქვანოქსა, კოდა რაქიშელხო ი სქ უსწრობენ, ოდეს გუჯს-მოდგინებით
პრქქჟანიემქ ოუაქსა.

და მეტადინებითი სქავლობენ:

Разговоръ 16.

საუბარი 16.

Получаете ли письма отъ ва- შოგდისთა წიგნი მმისა თქვენისა-
шего брата, которой въ арміи? გან, რომელიცა არს ჟვარსა შინა?

Нѣтъ Государь мой! Мы объ არა კელმწიფეო ჩემო! ჩვენ მის-
немъ никакого извѣстія не имѣ- თეს არცა ერთი ამბავი არა რამე გვა-
емъ, и въ разсужденіи шого мно- ქეს, და ვითარებისა ამის - გამო ვართ
го превожимся. დოდ შექსეხებულნი:

Находился ли онъ въ послѣд- ეთადილას იგი უკანასკნელსა ბრძო-
днемъ сраженіи? ღასა შინა?

Полкъ, въ которомъ онъ на- ჭალკმან, რომელსა შინაცა იგი
ходится, претерпѣлъ въ семь იმეოფება, მოითმინა მოქმედებასა ში-
дѣйствіи много. ნა მრავალი:

Будучи въ арміи не всегда მეოფი არმიასა შინა, გერა მარა-
сыскалъ можно время писать. დის ქსოებს დროსა მოწერისასა:

Однакожъ многіе изъ другихъ მაგრამ კი მრავალთა სხვათა ოფიცერთა

офицеровъ о себѣ писали.

Когда приключилось съ нимъ какое либо несчастіе, вы бы могли узнать о томъ чрезъ его друзей.

О худыхъ приключеніяхъ писать не любяпъ.

Худыя приключенія доходяпъ всегда скорѣе нежели добрыя.

Это случается, однако не всегда; вы знаете при томъ, что вашъ братецъ писать лѣнливъ.

Это правда, но въ такомъ случаѣ обязанъ былъ бы онъ хотя къ вамъ писать.

Можетъ быть онъ отпряженъ въ такое мѣсто, откуда писать ему не возможно.

Часто ли вы пишете къ вашему дядюшкѣ?

Я къ нему пишу всякую недѣлю.

При первомъ случаѣ, какъ вы къ нему писать будете, сдѣлайте мнѣ удовольствіе, попросите его, чтобъ онъ описавъ, уведомилъ о моемъ братѣ.

Я вамъ обещаюсь описать къ нему нарочно о томъ на перой или на слѣдующей почтѣ.

თავისა თვლისა ამბავი მოწერათ:

უკეთუ შემთხვეოდა მას რომელიმე უიქუტუბად, მაშინ შეცუდოთ თქვენ ცნობად მისი სხვათა შეგობართა მისთა გამო:

ცუდის შემთხვეულებითაც მოწერა არა უუგარსთ:

ცუდი შემთხვეულებად უფრო მაღე მოვა, ვიდრე კეთილი:

ეცე შეხუტების, მაგრამ არა მარადის; თქვენ იცით ესეცა, რომელ მამა თქვენი ხერამი მცონარი არის:

ეცე მართალი არს, მაგრამ ამ გვარს მიმთხვევასა შინა თანამედებ იუომცა თქვენდამი მაინც მოწერას:

შესაღებულარს იგი ასეთს ადგილს იუოს ხარცისაგნილ, რომელ არა შეიძლებოდას იქილამ მოწერად:

სწინად სწერთა თქვენ ზიბასა თქვენსა:

მე მას ვსწერ ეოველსა გვირისა შინა:

პირველსა მიმთხვევასა შინა, თრეს მისიეროთ წიტი, ჰყავთ ჩემდაცა ვმაუოფილებად რა სთხოვეთ მას, რათა მოიწეროს რა ცვაცნობოს რადეუ მისითაც ჩემისა:

მე აღვთქვამ თქვენ მისთანა მიწერასა გამოსა პირველსა ანუ შემდგომსა თუშტასა შინა:

Чего вы желаете Государь мой? Не желаете ли вы чегонибудь? Не спрашиваете ли когонибудь?

Не имѣтели въ чемъ нужды? Что вамъ угодно Государь мой? Вѣрно вы когонибудь ищете?

Могу ли вамъ быть въ чемъ либо полезенъ?

Пожалуйте мнѣ это, съспыли вамъ не противно.

Есть ли вамъ только сіе не въ тягость.

Сей часъ, въ сію минути.

Я поэтъ часъ у васъ буду.

Вотъ я готовъ къ вашимъ услугамъ; готовъ вамъ служить.

Пожалуйте мнѣ это; пожалуйста потрудитесь.

Не дадите ли вы мнѣ книгу?

Съ удовольствіемъ и отъ всего сердца; отъ искреннаго сердца; я вамъ всѣми этими книгами могу служить; а этихъ не могу дать; ибо я ихъ уже обещалъ вашему братцу.

რა გსურსთ კვლამწიფეო ჩემო? არა გსურსთაა რაიმე? არა ვითხულოთათა გისამე?

არა გაქვსთა თქვენ რაიმეს შინა საჭიროება? რა გნებავთ კვლამწიფეო ჩემო? სარქმუნო-არს, რომელ თქვენ ექვთ ვისამე?

ბალ-მიცსაა რაღსამე შინა სარტყელ-უოფად თქვენდა?

ინებუთ და მიბოძეთ ეგა, უკეთუ არ იუოხ წინადმდეგ თქვენდა:

უკეთუ ესე არა სდამე იუოხ თქვენდა სამამედ:

ამ საათს; ამ წამს:

მე ამ საათს თქვენთან მოვალ:

აი მე მსათა ვარ თქვენის სამსახურისადმი; მსა ვარ სამსახურისათჳს თქვენისა:

მიბოძეთ მე ეგე; ინებეთ და გაისარჯენთ:

არა მომცემთა მე ამ წიგნსა?

კმა-უოფილებით და უოვლით ერტ-გულის გულის; მე თქვენ უოვლითა წიგნებითა ამით ბალ-მიცს გამსახუროთ; ხოლო ამითი კი ვერ ბალ-მიცს მოცემად; ვინადგან აღუთქვი მე იგინი მმასა თქვენსა:

Онъ просилъ ихъ у меня; онъ меня объ нихъ просилъ вчерась.

По просите у него, можешь бытъ онъ вамъ дастъ ихъ.

Я этому очень радъ; эшо дѣлаетъ мнѣ удовольствіе.

Этимъ онъ будетъ доволенъ и радъ; а мнѣ будетъ весьма пріятно.

მან მთხოვა მე იგინი; მათთვის მთხოვა მან მე გუშინვე:

სთხოვეთ მას, 'და შესაძლოარს მან მოგცემთ თქვენ იგინი:

მე მაგანვედ დიად მხიარულებარ; ეგე ჰქონეს კმაყოფილებასა ჩემსა:

მაგით იქმნების იგი კმაყოფილ , და მხიარულ; ხოლო ჩემდა იმქმნების ფრიად საამურო:

Разговоръ 18.

საუბარი 18.

Вотъ, прекрасная дѣвица, она прелестна, пригожа, и спатная.

Я никогда не видывалъ подобную; замѣтили ли вы ея взглядъ и цвѣтъ лица?

Это прекраснѣйшій цвѣтъ лица; бѣлизна шен и румянецъ ея щекъ превосходятъ красоту лилей и розъ.

Зубы у ней бѣлизною подобны снѣгу; думать надобно, что она и умна.

Красоту удобно множно примѣнить; но не шакъ то скоро ума.

აი უძნეოები ქალი, იგი არს სანდო-მან, უძნეოებ, და ტანადი:

მე არბევს არ მინახავს ამისი მსგავსი; შეიმეცნეთათ თქვენ შესახებავი და ფერი ჰიზისა მისისა?

ეგ დიად უძნეოებებსი ჰიზის უფრო არს; სითეთრე ქედისა და მეწამულება. ღაწვებისა მისისა გარჯემსტების უძნეოებებითა შროშანსა, და ვარდსა:

კბილნი მისნი სითეთრითა მსგავს არიან თოვლისა; გონებად ჟერბარს, რომელ იგი გონებო იუოხ:

უძნეოებებისა შეიმეცნება ადვილვე შესაძლებლოარს; გარნა გონებებისა არა ეცრეთ მსწრაფლ:

Ежели бы она была столь же умна, какъ и прекрасна; то бы она была вмѣстоплнщемъ всѣхъ совершенствъ.

Вашъ покорный слуга государь мой!

Вашъ покорнѣйшій слуга, и готовъ къ вашимъ услугамъ.

Цѣлую ваши руки и благодарю васъ.

Положитесь на меня; ежели я найдуся способнымъ къ вашимъ услугамъ.

Повѣляйте мною; вамъ только сполнѣ сказать, приказать, а мнѣ исполнить.

უკეთუ იუიხ იგი აგოფენ გონივრ, რაოდენცა შეძენიერლარს; მამინეძენების იგი დამტევნელი? უოვლისა სრულებისა:

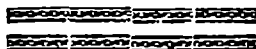
თქვენი მრავალი მონა კელმწიფეი იემო!

თქვენი უმრავლესი მონა და მსახურისა თქვენიადმი:

უკოცნი კელთა თქვენთა და გამადლობ თქვენ:

დასდევით იემსედა; უკეთუ მე ვიპოებოდრე სახმარად მსახურებისა თქვენიისა:

მიბრძანებდეთ მე; თქვენდა მხოლოდ შეტავეს თქმად და ბრძანებად, ხლო იემდა აღსრულებად:

ЧАСТЬ ШЕСТАЯ;

ნაწილი მეექვსე:

О ЛЕКСИКОНЪ.

ლექსიკონისათჳს:

А

Абасы აბასი:	Аксамишь, სავერდი:
Абіе, მეჩუქეთაფ:	Аксиома, უჭეშმარიტესი:
Абшишь, განთავისუფლების წიგნი:	Аксиось, ღირს არს:
Авва, აბბა:	Акцынь, ბაჟი:
Августъ, აგვისტო:	Алабастръ, ალაბასტრი:
Августѣйшій უაღრესტესი:	Алебарда, შუბი; ბავრუი:
Авдотья, წყალქუაღა ჩიგი:	Аллегорія; მიფარვით. თქმობა:
Авось, შესაღო:	Аллилуія, აქებდით უთაღსა:
Авось либо, შესაღლო არს:	Алмазь აღმასი:
Агарь, ოყარი:	Алой, ალო:
Агатъ, ტალი, ქვა:	Алтынъ, ექვსი ფული:
Агіазма, აიაზმა:	Алчущій, მშვიტი:
Агнецъ, კრავი:	Алкаю, მშვიტს:
Адмираль, ზღვის ჯარის უფროსი:	Алчба, მამშვილი:
Адонай, ადონაჲ:	Алый, ალის ფერი:
Адъ, ჯოჯოხეთი:	Альшь, მალაქმიანი:
Адыюшайшь, მანდატური:	Альшь, დიდი ჭიანჭური:
Айва, კოშში:	Аманашъ, მსუვალი:
Айспъ, ლავლაჲ; ჯარჯარი:	Амбаръ, ანბარი:
Академія, კელაფნების სახლი:	Амвонъ, ანბიონი:
Аки, ვითარ:	Амешиспъ, ამათისტო; ქვა:
Аклеѣ, სიბირის ისვი:	Аминистія, საზოგადო მიტევება:
Акиды, მკალი:	Ампнь, ამინ:

Амуніція, მხედრობის განისამოხი:	Армякъ, ჩოხა შალისა: ႁႃႈ
Амо, სარა:	Ароматы, სურნელება:
Ананасъ, ანანასი, ხილია:	Арсеналъ, საჭურველოთ სახლი:
Апатомія, კაცის გატრა:	Артелъ, თხოვნის გამოღება:
Аанѣма, სვეული:	Артерія, მუცელქელი პარღვი:
Ангелъ, ანგელოსი:	Артикулъ, სამხედრო სწავლა:
Анись, ანისუნი:	Артиллерія, ბოთხანა:
Анпшъ, ცერცო:	Арфа, ჩანგი:
Анкерокъ, სანქო, სამკვდრიანი:	Архивъ, წიგნების საცავი:
Апшоновъ огонь, ანგონის ცეცხლი:	Архидіектонъ, სურათ მოძღვარი:
Анфраксъ, აკინთი:	Архитектура, შენობათა კანონი:
Апельсянъ, აპელტინი:	Архиприклинъ, პურის უფალი:
Апокалипсисъ, გამოცხადება იოანე:	Архіашоръ, პირველი დოხტური:
Апология, განმარტლება:	Анархіа, საზოგადოება უმთავრო:
Апостоль, მოტიქული:	Аршинъ, - ფედი:
Апоплексія, დამლა:	Аспидъ, ასპიგი:
Апостема, მჭამელი მუწუვი:	Ассарій, ასარი, ფულია:
Априкосъ, ჭერამი:	Ассигнація, ასიგნაცია:
Апрѣлъ, აპრილი:	Астрономія, ვარსკვლავთ მრიცხველობა:
Аптека. საექიმო წამლების სახლი:	Асфалтъ, კუპრი:
Арба, ურეში:	Атайка, შავი იხვი:
-Аргали, ჯიხვი:	Атаманъ, უაზახების უფროსი:
-Арапникъ, შოლტი:	Апласъ, აგლასი, ანუ ქვეყანა დახატული:
Арбузь, საზამთრო:	Атмосфера, ატმოსფერა:
Ареопатъ, არეოპაგია:	Атшесташъ, მოხმობა:
-Аренда. იჯარა:	Лудіенція, წარდგინება:
-Арестантъ, ტუსაკი:	Ахъ, ოხ:
Аристокрашія, დიდი სამმართველო:	Ахши, ოხ
Арпеченика, არიხმატია:	Аще, - ოდეს, უკეთუ:
Аркань, საბელი დიდი:	
Армія, ჯარი:	

Архидіаконъ, არსი დიაკონი:
 Архієпископъ, არსიეპისკოპოსი:
 Архієрей, მღვდელმთავარი:
 Архипаспырь. მესემსმთავარი:

Б.

Баба, ბებია:
 Багоръ, რკინის კავი:
 Багоръ, მესამელი:
 Бабочка, პეპელა:
 Бадиджанъ, ბადრიჯანი:
 Бадья, ბაღია, ბინა:
 Базальтъ, კლდე მატარი:
 Базаръ, ბაზარი:
 Байдакъ, მრავალი ნავი:
 Бакланъ, თევზი ულანია:
 — Балаганъ, ფანტატური:
 — Валагуръ, მოხუშარი:
 Балакаръ, თაღარი:
 — Балалайка, ჩონგური:
 — Балда, კომბალი:
 — Балдахинъ, ბაღდასინი, ქოლგა:
 Балую, ვახუშტი, ვრუშტნი:
 Бантъ, ლენტეხი, ბანთა:
 Баня, აბანო:
 Барабошу, გერბი:
 Баранъ, ცხვარი:
 Барахтаюся, ვერჩინაღმდებები:
 — Барбарисъ, კოჩხურნი:
 — Барда, ღუშრო, თხლე:

Баринъ, ბატონი:
 Барсукъ, ათთარი:
 Барсъ, ფოცხვერი:
 Бархатъ, სავერდი:
 Барышъ, მოგება:
 Басъ, ბოხი კმა:
 Батракъ, მოჟამაგირი:
 Бахрама, ფუნჯი:
 Бахтбрѣцъ, ბექტრები:
 Башка, თავი:
 Башмакъ, ქოშია:
 Башня, კოშკი:
 Баю, ვახუშტი, (გლეხური):
 Бебра, ჩელი, ანუ ბარკალი:
 Безмень, ბაზმარდი:
 Бекешъ, გაყენებული ყარაული:
 — Бергамотъ, პანტასალი:
 Бердо, საფეიქრო დასტა:
 Берегу, უფროსი ღვინო:
 Берегъ, ნაპირი; კიდე:
 Береза, არეის ხე:
 Беремя, Бремя, ტვირთი:
 Берлога, ორმო:
 Бѣру, ვიღებ:
 Бѣсѣда, საყდრომი; ანუ საუბარი:
 Бѣчева, გრძელი თოკი:
 Бѣшмешъ, ახალუხი:
 Библия, დაბადება:
 Биржа, დიდი საყაფრო სახლი:
 Бирюза, ფირუზი:
 Бисеръ, მარგალიტი:

Бю, ვებე, ვებეძე:
 Бичь, შოღტი:
 Благо, სახიერი, ვეთილი:
 Блато, ჭანჭრობი:
 Блекну, გვექნები:
 Блеск, ბრწყინვალება:
 Блею, გვეკინებ:
 Близь, ახლოს:
 Блинь, იაღლაგაში:
 Блюха, რჩელო:
 Блудь, მრუში, მეპავი:
 Блюдо, სინი:
 Блюду, განახამ, ვიტავ:
 Блющ, კლერტო ფესქვე ამოხეული:
 Блюю, ნიხაю, ვარქვევ:
 Бобь, გერტვი:
 Бобрь, თახვი:
 Богатый, მდიდარი:
 Богатырь, გმირი:
 Богъ, ღმერთი:
 Бодрый, მხნე:
 Бодрствую, ვამხნეობ:
 Бокаль, ბოლოს სირხა:
 Бокъ, ცვერჯი:
 Болванъ, გიჟი:
 Большой, დიდი:
 Болтаю, ვხტექნე:
 Боль, ტკივალი:
 Болѣзнь, სენი:
 Бомба, უუმხარის სასროლი:
 Борзый, ცქველი:

Бормочу, ვლუღლუღებ:
 Боровъ, ტახი:
 Борода, სვერი:
 Бороша, ფარცხი:
 Борю, ვჭიდაობ:
 Борець, მოჭიდავე:
 Босый, ფეხ-შეშველი:
 Ботью, ვაოხლები:
 Бочка, ღვინის ტურტელი:
 Боязь, შიშ:
 Бояринъ, მეზატონე:
 Бразда, ორნატი, კეპალი:
 Бракъ, ქორწილი:
 Брань, ბრძოლა:
 Братъ, ძმა:
 Брашно, საზრდელი:
 Бревно, დვირე, ბელი:
 Брегу, ვხსტავ:
 Бреду, სჯათვიდ დავალ:
 Брежу, ვროტავ:
 Брезгую, ვსიზლობ:
 Брение, თიხა, მტვერი:
 Бренчу, ვაქვრიავლებ:
 Бригада, ჯარი:
 Бриллиантъ, ბრილიანტი:
 Брѣю, ვაარსავ:
 Бродя, აღვირი:
 Бронзъ, თითბერი:
 Броня, ჯაჭვი:
 Бросаю, ვტეოტრენი, ვატლებ:
 Брюхо, მუცელი:

Бряцаю: ვაწკარუნებ:

Бубень, ღაიჩა:

Буде, უკეთუ:

Бужду, ვადგებ:

Буза, ბაზა:

Бузина, ღიჯ-გულის ხე:

Буй, უმეტარი:

Буйло, კანბერი:

Бука, ბილ-ოლა:

Булавка, ქინძისთავი:

Булашь, ჟავარდენი:

Булдырь, ცუდად მკნებელი სახლი:

Бумага, ქაღალდი:

Бунтъ, აღშფოთება ერისა:

Бунчук, თული:

Буравъ, შალაფი:

Буракъ, ხოკერი:

Бурка, ღართი, ნაბადი:

Буря, ქარიანი წვიმა:

Бутыль, ბუთლიკა:

Бухалтеръ, მოანგარიშე:

Бываю, ვიუფები:

Быкъ, კარი:

Быль, მწკანგელი:

Быстрый, სწრაფი:

Бѣгу, ვიღტვი:

Бѣда, ვაი:

Бѣлуга, გაემინი თევზი:

Бѣлый, თეთრი, სწეტკვი:

Бѣсъ, ეშმაკი:

В

Важду, გასშენ:

Важу, დამუავს:

Валя, ბაია:

Валю, ვაჭერი:

Валяю, ვატორებ:

Ванно, აუზი:

Ванъ, უარანდამი წითელი:

Варваръ, ბარბარონი:

Варъ, სიტყვებისა:

Варю, ვხარშავ:

Василекъ, ღიჯანთ ბაღასი:

Василискъ, გასილისკო:

Васнь, ფარულად შუთთი:

Ваша, ბენაი:

Вашага, სათევზე:

Вашрушка, ხაჭაპური:

Вахлакъ, ბურტი, მურწყვი:

Ваяю, ვაჭუნებ:

Вдова, ქვრივი ღვრავატი:

Вдовецъ, ქვრივი კაცი:

Вдругъ, ერთბაშად:

Ведро, მეურდო:

Веду, მიმუავს:

Везу, მიმაქვს, მიმუავს:

Вексель, თამასუქი:

Верблюдъ, აქლემი:

Велій დიდი:

Вензель, კელ-ხართული:

Вепрь, გარეული ცხი:

Вѣрба, ხზა:
 Вержу, ვატეორცნი, ვატეებ:
 Вѣрвь, საბელო:
 Вѣредь, მუწუკი:
 Вѣрезжу, ვაჩეველებ:
 Вѣрѣя, ანულო კარისა:
 Вѣрига, ბორკილი:
 Вѣршепъ, მღვიმე:
 Вѣршоградъ, მტკალი:
 Вѣрста, გერსი:
 Вѣрхъ, მაღლა:
 Вѣрчу, ვატრიადლებ:
 Веселіе მხიარულება:
 Весло, მოსამძელი:
 Весьма, ფრიაღ:
 Весна, გაზაფხული:
 Вѣсь, ღაბა; ანუ სულ:
 Вѣсхій, ბეელი:
 Вѣчь, სამრეკლო:
 Вѣчерь, მიმსუხრი:
 Вѣщь, ნივთი:
 Видъ, სახე:
 Виджу, ვხედავ:
 Визжу, ვჭევი:
 Вилы, ორთოთი:
 Вина, ბრალი, მიზეზი:
 Вино, ღვინო:
 Впнть, ბუჩქი:
 Високось, ნაკვი:
 Вискъ, საფეოქელი:
 Вишаю, ღავისვენებ:

Вшплзъ, 'გმირი:
 Вихрь, პლეური ქარი:
 Вшшня, ბალი,
 Вію, ვებრებს:
 Влага, ზესვი:
 Владѣю, წესლობა:
 Власть, თმა:
 Власть, ქელმწიფება:
 Влеку, გიზიდავ, ვსწევ:
 Внѣ, ტარე:
 Вода, წყალი:
 Водка, არაგვი.
 Водяная болѣзнь, წყალ-მანკი:
 Вождь, წინამძღვარი:
 Возгря, ცინგლი:
 Возлѣ, ტვერთ:
 Война, ბრძოლა:
 Волкъ, მგელი:
 Волна, მატეული:
 Волъ, კარი:
 Волхвъ, მოტევი:
 Волчекъ, კუროს თავი:
 Воля, ნება:
 Волю, მნებავეს:
 Воня, სუნია:
 Вопль, გოდება:
 Воробей, ჭიჭიჭავი:
 Ворона, ურანო, ევავი:
 Воронка, პაბრი:
 Ворошу, ვაბრუნებ:
 Ворчу, ვღმუი:

Воръ ქუჩაჲ:
 Воскъ, წმინდა სანთელი:
 Восемь, რვა:
 Воспа, ევაგილი შესაუარო:
 Вошь, აჟა, აი:
 Вошчинъ, უმზა მამული:
 Вошь, ცილი:
 Вою, ვბლუი, ვიტრი:
 Врагъ, მტერი:
 Вражу, შეულოცავ:
 Врата, კარი, ბჭე:
 Врачъ, მკურნალი:
 Время, დრო:
 Вретище, პაპა:
 Вскую, რაფ:
 Всуе, ამაო:
 Вшорый, მეორე:
 Вы, თქვენ:
 Выжлецъ, მეგებარი მადლი:
 Выхаю, ვერევე:
 Вымя, ცურო:
 Высота, სიმაღლე:
 Выспрь, მაღლა:
 Выя, ქელი:
 Въжид, ქუთუთო:
 Въкъ, საუკუნო:
 Въчъ, უჩეი:
 Вънець, გვირგვინი:
 Въникъ, ფოთლის ცოცხი:
 Въра, სარქმუნოება:
 Въпльв, რტო:

Въшаю, გვირგვინი:
 Въшцаю, ვაუჩევე:
 Въю, გვირგვინი:
 Вяжу, ვჭკრავ:
 Вязига, ხელი:
 Вяну, ვჭკნები:
 Вяха, მლიერაფ დავეჩრავ:
 Вящшй, აღმატებული:

Г.

Гавань, ნავთსაყუდელი:
 Гадаю, ვიტნობ:
 Гаерь, მოხუცარი:
 Гайно, ბუდე:
 Гайтанъ, სონარი:
 Галера, ნავი:
 Галка, ჭილვევა:
 Галстукъ, უელ-საქრავი:
 Галушка, ქუფთა:
 Гамъ, უაუანი:
 Гаркаю, ვბღავი:
 Гарнизонъ, ციხის კარი:
 Гарнишуръ, ცანდიური:
 Гарпусъ, ფისი:
 Гарпъ, სტანბის ტევი:
 Гасну, ვაქრობ:
 Гать, ბოგირი ფინისა:
 Гаубуца, ბონბი:
 Гашу, ვაქრობ:
 Гашци, სარავაჟე, შალგარი:

Гвардія, შეჯიჯთა მცველი ძარბი:
 Гвоздика, მიხაკი:
 Гвоздь, ღუჩისანი:
 Гдѣ, სადა:
 Геена, გენია:
 Гей, ეი:
 Генсалогія, გვაროვნება:
 Генеральный, საზოგადო:
 Географія, ქვეყნის აღწერა:
 Геодезія, მიწის მზომელობა:
 Гербу, ღერბი:
 Герой, გმირი:
 Герцогъ, მთავარი:
 Гешманъ, უსასხეობის ხარჯალი:
 Гиблю, გიკარცები:
 Гизъ, შათირი:
 Гидія, გაჭრების ხარისხი:
 Гимназія, სასწავლებელი სახლი:
 Гину, გაკლდები:
 Гипсъ, ცარცია:
 Глава, თავი:
 Глаголю, განბობ:
 Глазъ, სიუმილი:
 Глажду, ვასწორებ:
 Глазеть, გლახეთი:
 Глазъ, თვალი:
 Гласъ, კმა:
 Глезна, თეხის კოჭი:
 Глина, თიხა:
 Глистъ, მუცლის ჭია:
 Гложу, ჭღრღნი:

Глошаю, გჳელაანავ:
 Глохну, ვერუვდები:
 Глубокій, ღრმა:
 Глупый, უბუნური:
 Глыба, ბელტი:
 Гляжу, ვსტუმრებ:
 Гнепу, გაიჩრებ:
 Гнію, გნლბები:
 Гну, ვსდრეკ, გვაკუთავ:
 Гнусный, საძაგელი:
 Гнѣвъ, გულის წერომა:
 Гнѣздо, ბუდე:
 Гобзю, გამრავლებ:
 Говорю, გამბობ:
 Говядо, საცხოვარი:
 Годъ, წელიწადი:
 Голка, ერიალი:
 Голова, თავი:
 Голодъ, სიუმილი:
 Голосъ, კმახ:
 Голубъ, ტრელი:
 Голѣмый, დიდი:
 Гомола, გუდა:
 Гончаръ, მეჭურჭლე:
 Гоню, ვსდევნი:
 Гора, მთა:
 Гораздо, უფრორე:
 Горбъ, კუზი:
 Гордый, ამპარტავანი:
 Горкій, მწარე:
 Горлица, გვრიტი:

Горло, უეღო:
 Горлица, ავირო გოგრა:
 Горнашай, გარეუმი:
 Горнь, ქურა:
 Городъ, ქალაქი:
 Горохъ, ცერტველა:
 Горсень, მჭელა:
 Горшань, სასა:
 Горушица, მღოგვი:
 Горшокъ, ქოთანა:
 Горю, გსწავა:
 Горюсь, ვიწვი:
 Госпиталь, საავადმყოფო სახლი:
 Господь, უფალი:
 Гость, სტუმარი:
 Государь, კელმწიფე:
 Гоповый, მზე:
 Гофмаршалъ, სალთხუტესი:
 Грабли, ფოცხი:
 Градь, ქალაქი:
 Градь, სეტყვა:
 Грай, ეგავის ჩხავილი:
 Грамашика, ღრამშატიკა:
 Граната, ეუმბარა:
 Гранатъ, ბროწეული:
 Грань, Граница, საზღვარი:
 Графъ, ღრაფი:
 Гребу, ვეზოცხავ:
 Грежу, მიღში ვლახარავობ:
 Презеиъ, გრიისეთი:
 Презнь, უურმანის მტკვარი:

Грецкой орѣхъ, კაკალი:
 Грибъ, ზოკო:
 Грива, ფუფარი:
 Гривна, მანიაკი:
 Гривна, ორი შაურა:
 Грифель, შავის ქვის კალამი:
 Гробъ, კუბო მკურდრისა:
 Грожу, ვემუქრები:
 Громада, ხორა:
 Громовой ударъ, მესი:
 Громъ, ქუხილი:
 Грошъ, მღვიმე ანუ ქვაბი:
 Грохотъ, ცხავი:
 Грошъ, ზისტი:
 Грубый, ცუდი:
 Груда, ტროვა:
 Грудіе, შუა გულა:
 Грудъ, მკერდი:
 Грузъ, ტვირთი:
 Грусть, მწუხარება:
 Груша, სხალი:
 Грыжа, ფერდის ქარი:
 Грызъ, ვკვებენ, გლრნი:
 Грѣхъ, ცოდვა:
 Грѣюсь, ვასბებო:
 Грѣю, ვათბობ:
 Гряду, ვალ, ანუ შეუდგები:
 Грязъ, ტალახი, ანუ ლაფი:
 Губа, ლაშები, ანუ ტუჩები:
 Губернія, ლუბერნია:
 Гублю, ვასწემენ:

Гугнивый, ენა პრეტენილი:
 Гужь, მსხვილი თოვი:
 Гуляфь, ასკოლი:
 Гуляю, ვსენობი:
 Гурпикъ, უჟა:
 Гусакъ, ჟიგარი, სასულე:
 Гусли, გბნი:
 Густый, ზრტელი:
 Гусь, ბატი:

Д.

Да, ჰე ანუ ჰო:
 Дабы, რათა:
 Давлю, ვრეაჟ, ვჭეჭუ:
 Давний, ღიღი ხნისა:
 Даль, შორს:
 Дарь, ნიჭი:
 Даю, ვაძლევ:
 Два, ორი:
 Дверь, კარი:
 Движу, ვძებრავ:
 Дворь, სასახლე, ეზო:
 Деверь, მასლი:
 Деготь, კუპრი ანუ მაღთი:
 Делфинь, ზღვის ღორი:
 Демонь, ეშმაკი:
 День, დღე:
 Депутатъ, ეროსტან აღრჩეული:
 Дергаю, გვლეჯ:
 Деревня, სოფელი:

Дерево, ხე:
 Держу, ვიჭრობი:
 Десный, მარჯვენა:
 Десць, რასტა:
 Десять, ათი:
 Дешевый, იეფი:
 Дивий, ველური:
 Диво, საკუთვარი:
 Динарий, დინარი, ხუთი შაური:
 Дипломъ, წყალობის სიგელი:
 Дипля, გრმა:
 Діаволь, ეშმაკი:
 Діадима, გვირგვინი:
 Діаконъ, დიაკონი:
 Дієта, ფარეზი, სასმელ საჭმელში:
 Длань, ჭელი ანუ მკლავი:
 Длапо, საჭრეთელი:
 Для, თჳს:
 Дно, პირი ანუ ფსკე:
 Доблій მხნე:
 Добрый, კეთილი:
 Догмать, დოგმატი:
 Дождь, წვიმა:
 Дождевикъ, გუდაფუჟკა ზოკო:
 Долгій, გრძელი:
 Домъ, სახლი:
 Дондеже, გიღრემდე:
 Дорога, გზა:
 Доска, ფიგარი:
 Дочь, ასული:
 Дою, ვსწუტლი:

Драгій, ძვირი:
 Дразню, ღავცინი, ვაჟავრებ:
 Драконь, გველეშაი:
 Драхма, ღრამა:
 Дребезжу, გზავრ:
 Древній ძველი:
 Древо, ხე:
 Дремлю, ვსთუთებ:
 Дробь, თოთის საფანტა:
 Дрождіе, თხლე:
 Дрожу, ვბრწე, ვბოლო:
 Дрошник, ზატარა შუბი:
 Дрочу, ვანაგებ:
 Другій, მეორე:
 Другъ, მოგვასი, მეგობარი:
 Дрыхну, ბილაღ-გვდივარ:
 Дряблій, ფუჩე:
 Дрянь, ცუდი, დასუენებული:
 Дряхну, ვსულონოვრები:
 Дска, ფიტარი:
 Дубъ, მუხის ხე:
 Дублянка, გუნდა:
 Дуга, კრკალი:
 Дужій, ასოვანი:
 Дуля, სხალი:
 Думаю, გვონებ:
 Дупло, ხის ფოდორი:
 Дурный, ცუდი, ავი:
 Дуракъ, გიჟი:
 Духъ, სული:
 Дщерь, ასული:

Дымъ, ვომლი:
 Дыня, ნესვი:
 Дьякъ, მღივანი:
 Дѣва, ქალწული:
 Дѣваю, ვინახავ, ვმალავ:
 Дѣдь, პაპა:
 Дѣлю, ვსუთავ:
 Дѣю, ვმოქმედებ:
 Дюжина, დუენი, იბ:
 Дюимъ, ერთი თითის სომე:
 Дядя, ბიძა:

E.

Евангеліе, სხარება:
 Евнухъ, საჭურისი:
 Евхаристіа, წმიდა საიდუმლო:
 Егда, ოდეს:
 Едва, ბლივ:
 Единорогъ, მარგო რქა:
 Единый, ერთი, ანუ მხოლოდ:
 Еже, რომელი:
 Езеро, ტბა:
 Ей, ოჲ:
 Еле, ვნანდა:
 Елей, ზეთი:
 Елень, ირემი:
 Еликій, რაოდენი:
 Епанча, საწვიმარი:
 Епархъ, მთავარი:
 Эпоха, დრო:

Ересь, წყალები:
 Ероділ, ახილა:
 Ерыга, ბეჭოვლათი და მემთქრელი:
 Есмь, ვარ:
 Ефимокъ, დოღინდობის მანეთი:
 Ефрейторъ, კაპრალის შემდგომი:
 Ехидна, ოქნა:
 Еще, კვლავ:

Ж.

Жаба, ხუნაგი:
 Жаба, ღიღი ბაყაყი:
 Жаворонокъ, მიმინო ჩიტი:
 Жавронокъ, ცოროლი:
 Жажу, მწუხრის:
 Жалкій, შესაწყალებელი:
 Жало, ისარი ფუტყრისა:
 Жалую, გსწავლობ:
 Жарь, სიცხე:
 Жгу, გსწავც:
 Жду, მოველო:
 Жезль, კვერთხი:
 Желая, მსურის, მწაფს:
 Желвакъ, ჯირკველი:
 Желтый, ევთელი:
 Желтяница, სიუვითლე:
 Желудокъ, კუჭი ვაგისა:
 Желудъ, მუხის კრკო:
 Желъза, ჯირკველი:
 Желъзо, რკინა:
 Жемчугъ, მარგალიტი:

Жена, ცოლი, ანუ დედაკაცი:
 Жеребець, ულაყი ცხენი:
 Жерло, სურელი, თოფისა და სხვანი:
 Жерновъ, წისქვილის ქვა:
 Жестъ, მათებასი:
 Жидкій, თხელი:
 Жизнь, სიცოცხლე, ცხოვრება:
 Жила, პარღვი:
 Жиръ, ქონი:
 Жисто, იფქლი:
 Житница, ჰურის საუნჯე:
 Жму, უჭირებ:
 Жну, ვაძვნი:
 Жолобъ, მილი, ღარი:
 Жребій, სურბარი:
 Жужжу, ვბწუნი:
 Жукъ, შავი ჭია:
 Жупель, ცოცირდი ანუ წუმწუმა:
 Журавль, წერო:
 Журчу, ვაჩქრილობ:
 Журю, ვქაფნი:
 Жую, ვღებ:

3.

За, ზერა:
 Забота, მზრუნველობა:
 Задъ, უკან:
 Зайць, კურდღელი:
 Законъ, მსჯულო:
 Запрягаю, ვაბამ ურემში ჰირუტეებს:

Зарл, სსიგე:
 Запѣваю, გამოძეიდებლობა:
 Звеню, გრევე:
 Издаю, უსტგენ:
 Звонъ, რეკა, ბგემა:
 Звукъ, კმაჲ ნოვთთა:
 Звѣзда, ვარსკვლავი:
 Звѣрь, მკეცი:
 Звяцаю, გრევე- ანუ ვბეგე:
 Здравіе, სიმრთელე:
 Здѣсь, აქა:
 Зebra, აფრიკის ვილი:
 Зель, ვუღ:
 Зеліе, მწვანელო:
 Зеленый, მწვანე:
 Земля, მიწა, ანუ ქვეყანა:
 Земляройка, თხუნელა:
 Земляника, მარწყვი:
 Зерно, მარცვალი:
 Зефиръ, ნაევსკული:
 Зизду, გაშენებ:
 Цма, ჯამთარი:
 Зипунъ, მსხვილი შალის ჩოხა:
 Зілю, ჰორს გაღებ:
 Злакъ, მწვანე, ანუ მწვანელო:
 Злато, ოქრო:
 Зло, ბოროტი:
 Змій, გველი:
 Змѣй, გველი:
 Знаю, უნკი, გიცა:
 Знакъ, ნიშანი:

Знамл, დროშა
 Знобъ, შეცეცება:
 Зной, მათური სიცხე:
 Зобъ, ვიწვი, ანუ ჩინჩხვი:
 Зову, უწოდ:
 Званіе, წოდება:
 Зола, ნაცარი:
 Золотуха, სატკეზურა მურეკი:
 Золото, ოქრო:
 Золівка, მული:
 Зрѣю, ვამწიფებ:
 Зрю, ვსწავრებ:
 Зубъ, კბილი:
 Зудъ, ქავილი:
 Зыблю, ვარუგვ:
 Зыкъ, ურიალი:
 Зѣваю, გამოქნარებ:
 Зѣло, უფროს:
 Зѣница, გუტა თვალისა:
 Злбну, მცია:
 Зяпъ, სიბე:

И.

Ибо, რამეთუ, ანუ ვინაღებან;
 Ива, ნერვი, ანუ ტირიფი:
 Игемонъ, მთავარი:
 Игла, ნემსი:
 Иго, უღელი:
 Играю, ვთამაშობ:
 Игумень, ილუმენი:

Идея, მოგონება:
 Иду, მივა:
 Иже, რომელი:
 Изна, ქაზი:
 Известь, или извеска, ვიბი:
 Изумрудъ, ზურმუხტი:
 Изъ, გამო:
 Изюмъ, ჩამიჩი:
 Икаю, ვასლოვინებ:
 Икона, ხატი:
 Икра, კუნთი:
 Икра, ხისილადა:
 Или, ანუ:
 Иль, დარანი, გუბე:
 Имамъ, მივის, მეფეს:
 Имперія, საკელმწიფო:
 Имя, სახელი:
 Инбирь, კოჭა:
 Индигъ, ლალა:
 Индиктъ, ანდიკტიონი:
 Инспекторъ, ზედაშეცველი:
 Инструкція, დარიცება:
 Инструментъ, იარაღი, კელთვნებისა:
 Иный, სხვა:
 Ипохондрія, ფიქრი, სევდა:
 Искра, ნაბეჭკალი:
 Искренній, გულისთაფი:
 Исполинъ, გმირი:
 Иссопъ, უსუზი:
 Истерика, სამვილონოს ქარი:
 Исторія, მოთხრობა:

Истинный, ნამდვილი, ჭეშმარიტი:
 Ишакъ, ჯორი, ანუ კარი:
 Ищу, ვეძებ:
 Иерей, მღვდელი:
 Икпинъ, ბერა:
 Июль, ივლისი:
 Июнь, ივნისი:

K.

Кабакъ, საარაუო:
 Кабанъ, გარეული ტახი:
 Кабинетъ, საკუთარი ოთახი:
 Кавалерія, კავალერია:
 Кадетъ, ყადეთი, ანუ მოსწავლე:
 Кажу, ვაჟებ:
 Кажду, უკმე:
 Каждый, თითოეული:
 Кажу, ვაჩუბნებ:
 Казарма, ჯარის სახლი:
 Казна, ღარი, ანუ ხაზინა:
 Казанъ, დიდი ქვაბი:
 Казнь, დასჯა, ანუ ჰატეჟი:
 Какій, ვითარი:
 Калачъ, ზურის კვერი:
 Калбаса, მესხვი:
 Калыпа, ჰარკი ანუ ქისა:
 Калчанъ, ისრების ბუდე:
 Каль, სკინტლი:
 Кальянъ, ყალიონი:
 Калю, ვახუტებ ანუ ვაწრობ:

Камера, ოთახი:	Караул, ყარაული:
Камень, ქვა ანუ ლოდო:	Кардамонь, ოლი:
Каменная болынь, შირიმი ქვიანი:	Карета, ეტლი:
Каменной уголъ, ქვის ნახშირი:	Карло, ჯუჯა:
Камни, ბუხარი:	Карманъ, ჟიბე:
Камилавка, კუნკული:	Картавый, ენაღლინგი:
Камо, სადა:	Картеча, წარბაზნის საფანტა:
Камфара, ქაფური:	Касаюсь, შევეჩებო:
Камышь, ლეწხამი, ანუ ლელი:	Кассия, შტახსია:
Каналь, რუხ ქელისა:	Каспрюля, ტაფა:
Канapé, გრელი სკამი:	Каторга, დასჯარტავი ადგილი:
Капашъ, დიად მსხვილი თოკი:	Кафтанъ, კაბა:
Аацалы, ბორკილი:	Качаю, ვაქანებ:
Каникуль: არაფერი:	Качу, ვატორებ:
Канонеръ, თოფნი:	Каша, ქაში:
Канонъ, კანონი, ხესი:	Кашель, ხველა:
Канцелярія, სამხეგრლო:	Каштанъ, ხაბლი:
Канцелярское сѣмля, ჭიაფერი უირმისი:	Каѳедра, კათედრა, სკამი:
Канцлеръ, პირველი ვეზირი:	Квакаю, კუიუნებ:
Капиталь, სამთავრო:	Кварталь, უბნის დაღბაში:
Капнице, ბოშონი:	Квартира, სადგომი:
Капканъ, საფანტა:	Квасцы, შაბი:
Капунъ, ვეგრული:	Квась, ჰერის ცომი:
Капля, წვეთი:	Керкаю, ვეკანებ:
Капраль, კაპრალი, ი. კაცის უფროსი:	Кесаръ, კეისარი:
Капустя, კონბოტო:	Кибипка, თავ გაღვრული ურემი:
Кара, ზატევი:	Киваю, თავსა-ვეირი:
Карабинъ, დიდ-ტუჩა თოფი:	Кивопъ, სჯულის კიდობანი:
Карабкаюсь, ხეიდ ავტოტავ:	Кидаю, ვაგდებ:
Каравань, ქარავანი:	Кила, ფუში:
Карантинъ, კარანტინი:	Кимвалъ, წინწილი; (სეპრავი:)

Кипишь, პირველი:
 Кинамонь, წარჩინი:
 Кишаль, ხანჯალი:
 Кинсонь, ხაზვი:
 Кипарись, კეიპაროზი:
 Киплю, გარეუღებ:
 Киссел, მარმარი:
 Кислый, მუცვე:
 Кипть, ვეშანი:
 Кичу, ვლადობ:
 Кишка, წელი:
 Кишмишь, ქიშმიში:
 Кишнець, ქინძი:
 Кий, გინაჲ ანუ რაჲ:
 Кладь, ლაუნჯე:
 Кладу, გაწეობ:
 Кладу, ვეკორავ:
 Классь, ხარისხი:
 Клась, განის თავთავი:
 Клевещу, ცილსა ვესწამებ:
 Клей, წებო:
 Клеврешь, მოუვასი, ამხანაგი:
 Клеплю, ცილსა ვესწამებ:
 Клець, ტკიპი:
 Клещ, ცაზი:
 Климашь, ჭვა:
 Кипчу, უწოდ, უმასი:
 Клобукъ, ბარტყული:
 Клолкъ, კონა, ანუ შულო:
 Клопю, ვერეკ:
 Клопъ, ბაღლინჯა:

Клосный, მკვლავი:
 Клохчу, ვერუხუნებ:
 Клубника, მომსხო მარწყვი:
 Ключь, გასაღები:
 Кляпъ, ალიკაპი:
 Клятва, ფიცი:
 Книга, წიგნი:
 Кнупъ, მათრახი:
 Князь, მთავარი, თავადი:
 Кобель, ზვადი ძაღლი:
 Кобыла, ჭიკო ცხენი:
 Коверъ, სალიჩა ანუ ფარდაგი:
 Коврига, მრთელი ჭერი:
 Ковчегъ, კიდობანი:
 Ковшъ, კათხა ანუ აზარტეშა:
 Ковъ, ზეკუტა:
 Ковыраю, ვჩიჩქნი:
 Когда, ოდეს:
 Кожа, ტუავი:
 Козель, თხა:
 Кознь, მანქანება:
 Кой, რომელი:
 Кокушка, გუგული:
 Колдунъ, მისანი, ანუ მკოთხავი:
 Колбляю, ვარწევ, ანუ ვარეკვ:
 Коли, ოდეს:
 Коликій, ლაოდენი:
 Колоколь, ზარი:
 Колпакъ, კალთავი:
 Колибель, აკვანი:
 Колча, კოჭლი, ცალი (ფეხით):

Колыхаю, ვაქანებ: -
 Колѣно, ტომი, მუხლი:
 Коло, ვრსულეც:
 Комаръ, კოლო:
 Комеша, კუდიანი გარსეულავი:
 Коммерція, სავაჭრეული:
 Комната, ოთახი:
 Конвой, ცხის მტველი:
 Конецъ, დასასრული:
 Консистерія, სულიერი სასამართლო:
 Контрактъ, პირობის წიგნი:
 Конфектъ, შაქარლამა:
 Конфирмація, დამტკიცება:
 Конь, ცხენი:
 Копа, ხორა:
 Копаю, ვსთხრი:
 Копіе, შუბი ანუ ლახვარი:
 Коплю, ვატროვებ:
 Копчу, კომლით ვლორავ:
 Копыто, ხლიქი, ქახახი:
 Копышусь, ვჩუჩუნებ:
 Кора, ქერქი:
 Корень, ფესვი, ანუ პირი:
 Корница, დარიჩინი:
 Корма, საჭე:
 Кормъ, სასრდელი:
 Корова, ზროხა:
 Король, მეფე:
 Корона, გვირგვინი:
 Коропкій, მოკლე:
 Корпія, ნაწენი:

Коршунъ, პერა:
 Корысть, ნმოგარი, სარგებლობა:
 Корыто, ვარცლი:
 Корь, წითელი:
 Корчагъ, ლავგინი:
 Корчу, ვკლავნი:
 Косный, დაუოვნებელი:
 Косыль, გაგარჯნი:
 Кость, ბვალი:
 Косый, მრუდი, ანუ ელაში:
 Котелъ, დიდი ქვაბი:
 Копомა, ცუტა, ანუ ჰარკი:
 Который, რომელი:
 Котъ, ხვალი კატა:
 Кофей, ყავა:
 Кочка, ბეგობი:
 Кочую, ვიურები:
 Коша, კალათა ანუ გოფორი:
 Кошечей глазъ, ვატიხ თვალი:
 Кошма, ქენა:
 Кощунъ, მოხუშარი:
 Краду, ვიპარავ:
 Край, ნაპირი ანუ მხარე:
 Крамола, აღშფოთება:
 Крапива, ჭინჭარი:
 Красный, წითელი ანუ შუბნიერი:
 Красовуля, ვერსეული:
 Крапкій, მოკლე:
 Крахмалъ, სახამებელი:
 Кремень, ბალი:
 Крессъ, წიქმატი:

Крестъ, ჯვარი:
 Крестьянинъ, გლეხი, ანუ გლეხი:
 Крикъ, გვირგვინი:
 Кристалъ, ბროლი:
 Кровь, სისხლი:
 Крокодилъ, კოკილ-ფილი:
 Кромъ, ტარა:
 Кроткій, მშვიდი, მდაბალი:
 Крошъ, თხუთხალი:
 Крошу, გლეხნი:
 Крою, ვსტრია:
 Крю, გბურავი:
 Кругъ, სამრეტული:
 Крупный, დიდოვანი:
 Крушу, ვსტრია, ანუ გამტურგავი:
 Крыло, ფრთა:
 Крыса, გიროტაგა:
 Кръпкій, მატარი, პლინა:
 Кш, ვინ:
 Кубъ, ქვევრი, ანუ რუმბი:
 Кувшинъ, საღვინე:
 Куда, სად:
 Кудачу, გვაკანებ:
 Кудерь, თმა-ხუტუტა:
 Кукла, გივინი:
 Кулакъ, მუშტი, ანუ მჭიდვი:
 Кумиръ, კერპი:
 Кумъ, ნათლია:
 Куна, კვერნა, ანუ ღალა:
 Кушаю, ვბანობ:
 Купина, მაგალი:

Куполъ, გუმბათი საფარი:
 Кургузынъ, კურა:
 Курдюкъ, ღუშა:
 Куропатъ, კაკაბი:
 Курчавый, ხუტუტა:
 Куръ, ქათამი:
 Курю, ვსწავ (ჩიბუხსა):
 Курю, გბლი (არაესა):
 Кусаю, ვსტევენ:
 Кустодія, დასი (მკვდართა):
 Кусиъ, ბურქი:
 Купиля, კოლია:
 Кухня, სამზარეულო:
 Куча, კონა, ანუ გროვა:
 Кучеръ, ცხენების გამრეკი:
 Кушакъ, სარტყელი:
 Кушаю, ვსტამ:
 Куща, კარავი, ანუ ფანატორი:
 Кую, რკინას ვსტევენ:

Л.

Лабазъ, ალაფხანა:
 Лавръ, ღაფხა:
 Лавра, კრებული:
 Лагерь, ბანაკი:
 Ладанъ, ღაღანა, საველი:
 Ладія, მცირე ნავი:
 Лазаретъ, საავადმყოფო სახლი:
 Лазаретъ, გვრილის მკურნალობა:
 Лазаретъ, მკურნა:

Лалჲ, ლალი:
 Лампада, კანდელი:
 Ланиша, ღაწვი, ლოყა
 Ланцетъ, ნესტარი:
 Лань, ფური ირემა:
 Лапа, ტოტი, წინა ფეხი:
 Ласкаю, უაღერსებ:
 Ластница, მერცხალი:
 Лапы, ბექთარი:
 Лаю, ვეფუ:
 Лгу, ვსტრუბ:
 Лебедя, ნატარქათამა ბაღასი:
 Лебедь, საგათი:
 Левъ, ღომი:
 Легкій, მსუბუქი:
 Ледъ, უინული:
 Леденецъ, შაქრის უინული:
 Лежу, ვწევარ:
 Лелѣю, ვანაზებ:
 Лентіе, არდაგი:
 Ленъ, სელი:
 Лечу, ვჭფრინავ:
 Ливанъ, ღობანი:
 Ливеръ, ჰირეტუქუთ ჟიგარი:
 Лижу, ვლოკ:
 Ликъ, კრებული მგაღობელთა:
 Личанъ, ღომენა:
 Лимонъ, ღომონი:
 Линія, ხაზი, ანუ კერმო:
 Липа, ცაცხვის ხე:
 Липкій, წებოვანი:

Лира, ათალი:
 Листъ, ფურცელი:
 Листавра, ღიფი ღაფი:
 Лисъ, Лисица, მელა:
 Листія, ლიტონია:
 Липтургія, წირვა:
 Лихва, უჯერო აღნადგინები:
 Лихій, ბორბოტი:
 Лихорадка, ციკება:
 Лишаю, ვართმევ, ანუ მოუღებ:
 Лишь, მლივ:
 Лію, ვასხამ:
 Лобзая, ამბოზს უყობ:
 Лобъ, შუბლი, თხემი:
 Ловкій, მარჯულ, მკვირცხლი:
 Ловлю, ვიჭერ, ვნადირობ:
 Логъ, დელი:
 Лодыга, კოჭი ფეხისა:
 Лодыжка, კოჭი ფერხისა:
 Ложу, ვსდებ:
 Ложусь, ვსწუდები:
 Ложь, სატრუკე, ტუქული:
 Лоза, რტო ვაზისა:
 Локаю, ვსლავავ:
 Ломлю, ვამტყრევ:
 Лоно, წაღი:
 Лопата, ნიჩაბი:
 Лопая, ვსწქდებ:
 Лоскупъ, ნატერი:
 Лоскъ, ელვარება:
 Лосось, ორა ტული:

Лотъ, ლოტო, სამი მიხსალო:
 Лошадь, ცხენი:
 Лугъ, მინდორი, ველი:
 Лужу, ვაჭალავ:
 Лукавый, მსაქვეარი, ცბიერი:
 Лукъ, სხავი:
 Луна, მთავარე:
 Лунка, ფიხი:
 Луплю, ვაჭუტქენი:
 Лучший, უკეთესი:
 Луть, შარავანდედი:
 Лущу, ქერქს, ვამბობ:
 Лъзя, იქნება:
 Лъвый, მარცხენე:
 Лъзу, ავდივარ:
 Лъный, მკონარი:
 Лъплю, ვკრავ:
 Лъпый, შუღნიერი:
 Лъсь, ტყე:
 Лъто, საფხული:
 Лъчу, ვაჭურნებ:
 Люблю, მიუყარს:
 Люди, კრე:
 Люпый, მკინვარე:
 Люгаю, ვწიხნავ:
 Люгушка, ბაყაყი:
 Ляда, კორგი:
 Лядвя, ბარკალი:
 Лякий, ღაზნქილი ზურგით:

Мааю, ვანიშნებ:
 Магазины, ამბარი, ნივთათხს:
 Магистратъ, ვაჭართ სასამართლო:
 Магнитъ, მაღნიტი, ანდამატი:
 Мажу, ვაჭსებ:
 Маиѣ, მაისის თვე:
 Маиоръ, მაიორი:
 Маклеръ, თამასუქების მწერალი:
 Макъ, ხაშხაში:
 Малина, მაყვალი:
 Малый, მცირე:
 Мамуль, ტარეული კატა:
 Манна, მანანა:
 Маншѣ, ქლამინჯი:
 Маню, კელსუქნე:
 Маню, ვიჩუძე:
 Мараю, ვახვენ:
 Маргаритъ, მარგალიტი:
 Маркипантъ, ჯარის ვაჭარი:
 Мармаръ, მარმარილო:
 Мартъ, მარტი:
 Маслина, ზეთის ხილი:
 Масло, ეზბო, ზეთი:
 Масперъ, კელოხანი:
 Матерѣ, ნივთი:
 Матерь, დედა:
 Матрозъ, გემის სალდათი:
 Мать, შამათი:
 Махица, ჩაჩხი:

Мачу, გაწობ, ვაღბობ:
 Машпа, ტემის სვეტი:
 Маштабъ, მუშტარი:
 Машу, ვიგერებ:
 Маю, დავიქანტე:
 Маякъ, კოშკი:
 Мгла, ნისლი:
 Медаль, მანიაკი:
 Медведь, დათვი:
 Медведица, ბუ დათვი:
 Медѣцина, სააქიმო კელოვნება:
 Медь, თაფლი:
 Между, შორის:
 Меданхолія, ფიქრიანობა:
 Мелкій, წყრილი:
 Мелю, ვუქუავ:
 Мерзкій, სამაგალი:
 Мерлуха, ბატკნის ტყავი:
 Мертвый, მკურდარი:
 Мессія, მესია, მსხნელი:
 Метафора, მუნადღერებება:
 Мешу, გავი, ანუ ვსუმენჯ:
 Мечеть, მეჩეთი:
 Мечта, ჩვენება:
 Мечу, ვერბი:
 Мечь, კრმალი:
 Мзда, სასუიდელო, ჟღოლი:
 Мизинець, ნეკი:
 Милліонъ, მილიონი; ათჟერ ასი ათასი:
 Милость, მაწყალება:
 Мимо, იქით:

Милость, ხალენი:
 Милый, სამო, სათნო:
 Миндаль, ნუში:
 Министръ, გაზირი:
 Минія, საღვესასწაულო:
 Много, ცველთევსა:
 Минута, წამი:
 Миную, წარვლი:
 Миршъ, მური:
 Миръ, მშვიდობა:
 Мипкаль, ნარმა:
 Мипრა, მიტრა:
 Мишура, მუშურა:
 Мнѣологія, მეტოლოგია:
 Міръ, ქვეყანა, ანუ სოფელი:
 Мкну, ვსკვტ, ვსშავ:
 Младый, ურმა, ანუ ასალი:
 Млапъ, კვერი:
 Млеко, რბე:
 Многій, მრავალი:
 Мну, ვსტუმუნბი:
 Мню, ვტკონებ:
 Могила, საფლავი:
 Могу, პალმობს:
 Можжевательникъ, ღვია:
 Мозгъ, გვინი:
 Мой, ჩემი:
 Мокрый, სუბლი:
 Молва, კმისდაურა:
 Молва, ღრტვინვა:
 Молодой, ემაწვილი:

Молоко, რძე:
 Молнія, ელვა:
 Молчу, ვერუბარებ:
 Молю, ვილოცავ:
 Монархъ, ერთ-მთავარი:
 Монастырь, მონასტერი, უღანბო:
 Монахъ, ბერი, მონაზონი:
 Моргаю, თვალს უშვრები:
 Море, ზღვა:
 Морковь, სტაფილო:
 Морозъ, უინა:
 Мортира, დიდი ბონბი:
 Морщу, ვიღმეჭები:
 Моръ, ჭირი, სიკუდილი:
 Москъ, სილი:
 Мотаю, ვტარავ, ვფანტავ:
 Мотъ, განმანეგელი:
 Мотыкъ, ბარი:
 Мотыль, პეპელა:
 Мохъ, სავსი:
 Мошна, ქისა, პარკი:
 Мощи, ხმელა ნაწილი:
 Мою, ვბან, ვრეცხ:
 Мракъ, ბნელი:
 Мрежа, ბადე:
 Мру, ვჭეჭეჭები:
 Мудрый, ბრძენი:
 Мужъ, კაცი:
 Мужикъ, გლეხი კაცი:
 Музыка, საკრავი:
 Мука, უჭკილი:

Муль, ჯოლი:
 Мумія, მუშია:
 Мундиръ, სამხედრო კაბა:
 Мурашка, ჭინჭველა:
 Мурчу, ვტუტუნებ:
 Мушкетёр, მღვრია:
 Муха, ბუზი:
 Мухоморъ, ბუზის-ზოკო:
 Мухояръ, მუხაიერი:
 Мучу, ვტანჯავ:
 Мушкетёр, ჯაგსი:
 Мишу, უურს-გატებ:
 Мыло, საბონი:
 Мышо, ხარკი:
 Мычу, ვბღავი:
 Мышля, ვგონებ:
 Мышь, თაგვი:
 Мышь, лешая, ღამურა:
 Мѣдь, სპილენძი:
 Мѣль, თეთრი მიწა:
 Мѣняю, ვცვლი:
 Мѣра, საზომო, ზომა:
 Мѣрю, ვზომ, ვსწავ:
 Мѣсто, ადგილი:
 Мѣсяць, თვე, მთავარი:
 Мѣхъ, თხიერი:
 Мѣхъ, ბეწველი:
 Мѣчу, უნიშნავ:
 Мѣшкаю, ვაუოვნებ:
 Мѣшу, ვსუბრავ:
 Мягкій, ლბილი:

Мякина, ზღე:
 Мясо, კორცია:
 Мяпа, პიტნა:
 Млучу, გვინავი:
 Млчъ, ბურთი:
 Микро, ნელსაცხებელი:

Н.

На, ზედა:
 Нагій, უიშველი:
 Наглый, ურცხვი:
 Надежда, სასოება:
 Надобный, საჭირო:
 Надъ, ზედა:
 Налой, ნაღოჲ:
 Напарье, ციბრუტი:
 Напрасный, ამო, ტყუილი:
 Наружный, გარეგანი:
 Нарциссъ, ნარციზი:
 Начало, დასაბამი:
 Нашатырь, ნიშადური:
 Нашъ, ჩვენი:
 Небо, ცაჲ:
 Невѣста, სასძლო:
 Негли, იქმნება:
 Несу, ვსოდავ:
 Нефть, ნავთი:
 Неясность, უღაბნოს ვარსები:
 Нива, ეანა:
 Нижу, ვასხამ პაფსეღ რასამე:

Низъ, დაბლა:
 Ниць, პაფი:
 Ниць, პირქვე:
 Но, გარნა, ანუ არამედ,
 Новый, ახალი:
 Нога, ფეხი:
 Ножъ, დანა:
 Ноздря, ნესტო ცხვირისა:
 Нора, სორი:
 Носъ, ცხვირი:
 Ночь, ღამე:
 Правъ, ზნე:
 Нуда, მუნი:
 Нужда, საჭიროება:
 Нупрь, შინაგან:
 Нынѣ, აწ:
 Ныряю, ვღურჭუმელობა:
 Нѣдро, წიაღი:
 Нѣжный, ნაზი:
 Нѣмый, უტყუო, მუნჯი:
 Нѣтъ, არა:
 Нюхаю, ვსუნავ:
 Няня, გადი:

О.

О, თვს:
 Обнъ, თვს:
 О! ზი:
 Оба, ორივე:
 Обаче, არამედ, მაგრამ:

Обезьяна, მაიმუნო:
 Обжа, დღიური შიქა:
 Обида, შეარის-უთა:
 Обида, საცხება:
 Образъ, სატი, სახე:
 Оброкъ, გამოსადები:
 Обручъ, საღტე, ხისა:
 Общій, საზოგადო:
 Объярь, ხარა:
 Обѣдня, წირვა:
 Обѣдъ, სადილი:
 Овень, გერძი:
 Овощъ, ბოსტნეული:
 Овца, ცხვარი:
 Овѣй, რომელიმე:
 Огонь, ცეცხლი:
 Огурецъ, კიტრი:
 Ода, ლექსით შესხმა:
 Одинъ, მხოლოდ, ანუ ერთი:
 Однако, მაგრამ:
 Одръ, ცხეპარი:
 Озеро, ტბა:
 Океанъ, უკიანე:
 Окно, ფანჯარა:
 Око, თვალი:
 Окорокъ, ღორის ბარკალი ღორბად:
 Октябрь, ოკტომბერი:
 Окунываю, ვაღურტუშელავებ:
 Олень, ირემი,
 Олива, მკუთხე ზეთის ხილი:
 Слово, კალა:

Олѣха, მურენის ხე:
 Омуть, მიღვები:
 Онагръ, კანკარო:
 Онъ, იგი:
 Опіумъ, ბანგი:
 Плазивый, სიჩქურე:
 Опричь, გარდა:
 Орапоріа, შუბნიერ-სიტყვაობა:
 Органъ, ორღანო, საკრავიც არის, და
 გონების იარაღსაცა ჰქვია:
 Ордень, კავალერია; ესე იგი ნიშანი:
 Орель, არჩივი, გინა ორბი:
 Орудіе იარაღი; და საბამანსაცა ჰქვია:
 Оружіе, თოფი და იარაღი ანუ საჭ-
 ურველი:
 Орехъ, კაკალ, ანუ თხილი: რა
 Орю, ვხნავ, ანუ ვოშავ:
 Осанна, ოსანნა:
 Оселокъ, მანგი; ესე იგი ოქროსა და
 ვერცხლის გამოსადღელი ქვა:
 და საღესავსაცა ჰქვია:
 Осель, ვირი, ანუ კარაული:
 Осепръ, ზეთისი:
 Ослабляюся, ვილიძები, ანუ ვიციანი:
 Оскомина, კბილის მოჭრა მუცლისათვის:
 Оскордъ, დიდი ცუელი:
 Осмь, რვა:
 Особа, გჳამი, ანუ თავით თვსით ცა-
 ლვე:
 Оспа, უვაგილი შესაყარი:
 Островъ, ჭალაკი:

Острый, მასკილი, ანუ აღლესილი:
 Отецъ, მამა:
 Отрокъ, ურმაჲ, ანუ ჭაბუკი:
 опъ, გან,
 Офицеръ, აფიცარი, ხარისხის მქონი:
 Охъ, ახ:
 Оцетъ, მმარი, (სლავენური):
 Очень, დიად, ანუ ფრიად:
 Очерепъ, или Камышь, ლერწამი,
 ანუ ლელი:

Ошибъ, ეული:
 Ощущаю, გგონებ, გგრძნობ:

II.

Павлицъ, ფარშავანგი:
 Паду ვებები:
 Пажъ, ეულუღნი მეფისა:
 Пазуха, უბე:
 Пай, წილი:
 Пакетъ, პაკეთი:
 Паки, კვალად, მერმე:
 Палапа, პალატა:
 Палачъ, ნასაღნი:
 Палашъ, სწორე კმალი:
 Палець, თითი:
 Палю, გრუჯავ:
 Панагия, გულის სატი:
 Панихида, პანაშვიდი:
 Панцырь, ჟაჭვი:
 Покупаю, გსყიდულობ:

Попугай, თუთიუეში:
 Пара, წველი:
 Параграфъ, ტრიქონი:
 Параличъ, დამლა:
 Парикъ, სსვა თმის ქონი:
 Парусъ, ცემის აფრა:
 Парча, ფარჩა:
 Паръ, თრქელი:
 Пасмурный, მოწყენილი:
 Паспортъ, პაშტორთი:
 Пасу, ვქმნისი:
 Пасха, პასკა:
 Пашентъ, ღინის წიგნი:
 Патриархъ, მამათმთავარი:
 Паукъ, დედასარდილი:
 Пахну, სუნთვან-ვარ:
 Пахтаю, ვქსდღუბი:
 Пахъ, სასადული, ბოქვენის:
 Паче, უფროს:
 Пачкаю, ვსწერწავ, ანუ ვახსატუნებ:
 Пашу, ვხნამ:
 Паяю, ვაკავშირებ:
 Пеку, ვაცხობ:
 Пекуся, ვსრუნავ:
 Пелена, სახვეველი:
 Пенсия, სიუქდილამდე ჟამაგირი:
 Пень, ხის ძირი:
 Пенька, ნაქები:
 Пепель, ფერფლი, ნატარი:
 Первый, პირველი:
 Передъ, წინ:

Перепель, მწვერი:
 Перець, ზილზილი:
 Перець, - стручковой, წიწკა:
 Перина, ბუნბული:
 Перлы, ველსაბამი:
 Перо, კალამი ფრთასა:
 Персики, ატამი:
 Перси, მკერდი, წიაღი:
 Персть, თითი:
 Персть, მაწა, მტვერი
 Песок, ღამი, ქვიშა:
 Пестрый, ჭრელი, ჩაქსული:
 Песь, ძაღლი:
 Пешля, კილო, ანუ გრტოლი:
 Петрушка, ოხროხიში:
 Печаль, მწუხარება:
 Печать, ბეჭედი:
 Печень, ღვიძლი:
 Пещера, მღვიმე:
 Пигва, კომში:
 Пила, ხერხი, ანუ ქლიბი:
 Пилула, აბი:
 Пинаю, ვსწინავ:
 Пирамида, სვეტი, ანუ პეტილი
 Пирь, სერი:
 Пистолетъ, ღანზანა:
 Питаю, ვსრდი:
 Пишу, ვსერ:
 Пищаль, ზანბურავი:
 Пищу, უსტვენ:
 Пиявица, ხუზბელა:

Плаваю, ვცურავ:
 Плавлю, ვაწნობ:
 Пламя, ალი ცეცხლისა:
 Планета, ცთომილი გარეუღავი:
 Пласть, ნატლეჯი, ანუ ნატეხი:
 Пластырь, მაღამო:
 Платъ, კელსახოტი:
 Платокъ, კელსახოტი:
 Плату, ვსტირი:
 Плачу, ვაპლევ:
 Плащъ, საჩვიმარი:
 Плевъ, ღვარდლი:
 Племя, ნათესავი:
 Плесня, ფერკი, ანუ კოჭი:
 Плешу, ვთხსავ, ანუ ვსწნავ:
 Плечо, მხარი:
 Плещу, ტაშა ვსტემ:
 Плисъ, ბანბის ხავერდი:
 Плодъ, ნაყოფი:
 Плоскій, პტელო, ანუ სადა:
 Плотный, სქელი, მაგარი:
 Плотъ, კოჩი კაცისა:
 Плохій, მოშვებული, ცუდი:
 Плугъ, გუთანა:
 Плуताю, ვეხეტები:
 Плуть, ცუდი კაცი:
 Плыву, ვცურავ:
 Пльнь, ტეპა:
 Плесъ, ობი:
 Пльшь, მელიტი:
 Плюю, ვნერწყვავ:

Пляшу, ვთამაშობ, გროკავ:
 По, შემდგომად, მეზრ:
 Поганий, მერჯილი, ბოღნი:
 Погода, დარი, ტარი-სი:
 Подагра, ქართტკვიელი ფეხისა:
 Подлинный, ნამდვილი:
 Подлый, ცუდი,
 Подобный, მსგავსი:
 Поздний, გვიანი:
 Пока, ვერცხვ:
 Покой, განსვენება:
 Поле, მიწა-სი, ველი:
 Ползу, ვცოცავ:
 Полиция, კანონის მცნებლობა:
 Полк, ზოლვი, ანუ ტუნდი:
 Полный, სავსე:
 Полоса, ხაზი, ანუ რუსხმული:
 Полощу, გამოვრეცხ:
 Поль, ნათესავი:
 Польза, სარგებლობა:
 Польно, შემის ნაჭერი:
 Полю, ვამარცლი:
 Померанець, ნარინჯი:
 Пономарь, კანდელაკი:
 Попъ, მღვდელი:
 Пора, დრო-სი:
 Порогъ, ანუ-სი, ანუ ბოძი:
 Порося, გოჭი:
 Просенокъ, გოჭი:
 Порохъ, თაფლის წამალი:
 Порокъ, ბიწი:

Порская, უცემა, ანუ უსემა:
 Портретъ, სახე:
 Порты, ნავთსაყუდელი გემებისა:
 Порты, სამოსელი, (სლავენური):
 Порфира, ჰორფირი:
 Порхаю, გფრინამ:
 Порчу, ვახდენ:
 Порю, გარევევ:
 Посолъ, დესპანი:
 Посохъ, კვერთხი:
 Постъ, მარხვა:
 Поташъ, კალაქვა:
 Потиръ, ბარბიძი:
 Пополокъ, ჭერი:
 Попопъ, ღრღუნა:
 Попрохъ, თევზის შიგანური:
 Потребно, სახმარი:
 Попъ, ოფლი:
 Похабный, უშეგერი:
 Почечуй, ბუასილი:
 Почиваю, მძინავს:
 Почипаю, ჰატოვს-ვსტემ:
 Почка, თირკმელი:
 Почта, ფოსტა:
 Почпи, თითქმის:
 Пошлая, ბავი:
 Поэзия, შაირთ მთხზულობა:
 Пою, ვასმევ:
 Поясь, სარტყელი:
 Правый, მარჯვენა, ანუ მარტალი:
 Праздный, უქმი, ცალკელი:

Праща, შუღრული:
 Пращуръ, პაპის პაპი:
 Предъ, წინაშე:
 Прекій, წინაღმდეგი, გინაწინაგამწეო:
 Пресви́теръ, მღვდელი. (ბერძნული):
 Прещу, ვაჟინებ, ანუ უშლი:
 Присно, მარადის:
 Присный, სამარადისო:
 Припча, იტავი:
 Проба, გამოცდა:
 Пробка, სატოხი:
 Провіантъ, სურსათი:
 Прокуроръ, კანონის მექონი:
 Пророкъ, წინასწარმეტყველი:
 Проскомидія, ნაწილთ დაღება:
 Просо, ფეტვი:
 Просодія, პროსოდიკა:
 Просторный, ვრცელი, განიერი:
 Простый, მარტივი, ცალიერი:
 Просфира, სეზისკვერი:
 Противъ, პირის პირ, წინაღმდეგ:
 Професоръ, პირველი ოსტატი:
 Процентъ, სარგებელი, აღნაღები:
 Прочій, სხვა:
 Прошу, ვითხოვ:
 Прощаю, მიუტენებ, ანუ ვესაღმები:
 Пру, ვაწრებ:
 Пругій, მკალი:
 Прудъ, ტბა:
 Пруть, წველა:
 Прыгаю, ვხტავ:

Прыткій, მალე:
 Прыщу, ვასხურებ:
 Прыщъ, ხუჩუჩი:
 Прѣсный, მკავე, წმინდე:
 Прѣю, ვიღვავი:
 Прягу, ვაბამ, ვაერთებ:
 Пряду, ვკრებ:
 Прямый, სწორე:
 Пряный, პირ-მოძწო:
 Прячу, ვინახამ, ვმაღავ:
 Прсаломъ, ფსალმუნი:
 Птица, ფრინველი:
 Пугаю, გაშინებ, გაფთხოვ:
 Пуговица, ღილი, ღუგმა:
 Пудъ, ფუთი, ხუთი ლიტრა:
 Пузырь, შარდის ბუთი:
 Пукъ, კონა:
 Пульсь, მაწკა:
 Пул, ტყეა თოფისა:
 Пунктъ, ჰუნკტი:
 Пупъ, ჭიპი:
 Пупырь, ფერმიჭამელა:
 Пускаю, უტყეებ, უშვებ:
 Пустый, ცალიერი:
 Путы, ბორკილი, (სლავენური):
 Путь, გზა:
 Пухну, ვსივდები:
 Пухъ, ბუნბული:
 Пучина, ბორკე ღრმა:
 Пушка, სარბაზანი:
 Пущій, უფროს, ანუ უმეტეს:

Пшела, ფუტკარი:
 Пшеница, აუქლი:
 Пшено Сарацинское, ბრინჯი:
 Пылаю, გეგსნება:
 Пыль, მტვერი:
 Пыряю, ვერხ:
 Пытаю, ვასცდი:
 Пышу, ვავრტობ:
 Пью, გსუამ:
 Пьяна, ქათვი:
 Пьянзъ, დრატკანი:
 Пыпухъ, მამალი ქათამი:
 Пышій, ქვეითი:
 Пялю, ვჭამავ:
 Пяспъ, მყოფვი:
 Пятно, ღაქა, ხალი:
 Пять, ხუთი:

P.

Раба, მონა:
 Равишъ, რაბბი:
 Равный, თანასწორი:
 Ради, თვს:
 Радуга, შვიდფერი:
 Радость, მსიარულება:
 Раждаю, ვმშობავლობ:
 Ражу, ვსრავ, ვბოც:
 Развѣ, თვინიერ, განა:
 Разный, სხვა და სხვა:
 Рай, სამოთხე:

Рака, უცანო:
 Ракета, შუშუნა:
 Ракъ, კიბო:
 Рамо, მხარი:
 Рапа, ჭრილობა:
 Рангъ, ხარისხი:
 Ранецъ, ჰატარა . გუდა:
 Рано, ადრე:
 Распу, ვიზრდები:
 Ратуша, ვაჭართ საბჭო:
 Рать, ბრძოლა:
 Рачу, ვმეცადინებ:
 Рву, ვგლეჯ, ვბღღუნნი:
 Рдѣю, ვხითლდები:
 Ребро, ბვერდი:
 Ревень, რევანდი:
 Ревизія, ხაზობი აღწერა:
 Ревизія, სამართლის განხილვა:
 Ревную, გვერდები:
 Ревную, მშურს:
 Рееспрь, დავთარი:
 Рекрутъ, ახალი სალდათი:
 Ремень, თასმა:
 Ремесло, ქელოსნობა:
 Ресница, წამება:
 Республика, თავისუფალი ერი:
 Ретпирада, ომში გამოქცევა:
 Ретраншаменту, სანგარი:
 Реть, შუთითი:
 Рецептъ, წამლის ბარათი:
 Решето, ცხრილი:

Рещи, თქმარ:
 Ржа, ქანგი:
 Ржу, გჭიხვინებ:
 Риза, შესამოსელი:
 Риза, ანათორა:
 Ристаю, გაჭენებ:
 Рисую, ვხატავ:
 Рипторика, რიტორიკა:
 Робкий, მხრდალი:
 Рогъ, რქა:
 Родъ, გვარი:
 Рожа, ხითელი ქარი:
 Рожь, ჭრავი:
 Роза, ვარდი:
 Розга, წველი:
 Рой, ახალი ფუტკარი:
 Рокъ, სვე, ბედი:
 Ромашка, გვირილა ზალახი:
 Ропщу, ვღრტინავ:
 Роса, დილის წამი:
 Роскошь, გამზნეველობა:
 Ропъ, ჰირი:
 Рохля, მოშვებულა:
 Роща, აერლილი ტყე:
 Рою, ვჭსთხრი:
 Ршущъ, ვერცხლის წყალი:
 Рублю, ვსჭრი, ვკათ:
 Ругаю, ვატინებ:
 Руда, მადანი:
 Ружье, თოფი:
 Рука, ქელი:

Руль გემის კუდი:
 Румяный, თეთრეილმისი:
 Руно, მაგელი, სანძისი:
 Русский, მოქერაო:
 Ручей, წყარო:
 Рушу, ვაშლი, გაქცევ:
 Рыба, თევზი:
 Рыболовъ, თევზიუღაპია:
 Рыгаю, ვაბოუინებ:
 Рыдаю, ვსტირ, ვგოდებ:
 Рыжий, ქერა:
 Рыкаю, ვევირი:
 Рынокъ, ჰატარა ბაზარი:
 Рысь, ჟაგჟაგია:
 Рыцарь, მხედარი:
 Рытагъ, ლატანი:
 Рьяный, ანწხლი:
 Рѣдкій იშვითი:
 Рѣжу, ვსჭრი:
 Рѣка, მდინარე:
 Рѣпа, თაღამი:
 Рѣшу, ვსწხნი:
 Рюмка, სირჩა:
 Рябка, კაკაბი: (სლაკუნური.)
 Рябчикъ, ტეის ღურაჟი:
 Рябый, ღაკენკილი:
 Рядъ, რიგი, მწკრივი:
 Рясa, ანათორა:
 Ряхнувшись, შეშლად:

C.

Сабань, გუთანო:
 Сабля, კმალი:
 Сабурь, საბრი:
 Савань, გარდასახურავი მეურისა:
 Саваоѳъ, საბაო:
 Садъ, ბაღი გენასი:
 Сажа, მჭვარტლი:
 Сажду, გაჯდენ:
 Сазань, ცოფა თევზი:
 Сайка, თეთრი ჰური:
 Салашъ, სალაშა:
 Сало, ქონი:
 Салфетка, კეღსახოცი სუფრისა:
 Самецъ, მამალ, ანუ სვადი:
 Самъ, თვით:
 Сандалий, ფერსთ საცმელი:
 Сандакъ, სანდალი, ანუ ბაჟამი:
 Сани, მარხილი:
 Санъ, სარისხი:
 Саплю, ვსრინავ ცხვარში:
 Сапогъ, ჩექმა:
 Сапфиръ, აცუნდი:
 Саранча, მკალი:
 Сардій, სარდიონი:
 Саша, სათოელი:
 Сашана, სატანა:
 Сахаръ, შაქარი:
 Сафьянъ, სამოცვე:
 Свара, ბრძოლა, ანუ ჩხუბი:

Свапъ, ცოლის შერთვის გამრეტე:
 Свая, მარტილი:
 Свекла, ჭარხალი:
 Сверкаю, ვახლავ:
 Сверло, ციბრუტი:
 Свиноцъ, ცხვია:
 Свинья, ღორი:
 Свирѣль, საჯამური:
 Свирѣный, მღვინვარე:
 Свищу, უსტვენ:
 Свобода, თავისუფლება:
 Свой, თვისი:
 Свояченица, ცოლის დამ:
 Свѣжій, ახალი:
 Свѣтъ, ნათელი, ანუ ქვეყანა:
 Святой, წმიდა:
 Се, აქა:
 Себя, თვისისა:
 Седмъ, შვიდი:
 Селезенка, ტირიზი:
 Селитра, გვარჯილი:
 Село, დაბა, სოფელი:
 Семья, სახლეული:
 Сенапъ, სენატი:
 Сентябрь, სექტემბერი:
 Серафимъ, სერაფიმი:
 Сербаринникъ, ასკილი:
 Сердце, გული:
 Серебро, ვერცხლი:
 Серна, ქუტავი:
 Серпъ, ნამგალი, ცელი:

Сѣрга, სავერგე:
 Сестра, ძაჲ:
 Сивый, ჭრიალი:
 Сижу, ვსივარ:
 Сизый, მუქლურჯი:
 Сикера, თაფლუჭი:
 Сикль, სიკლა:
 Сила, ღონე, ძალა:
 Символъ, სიმბოლო:
 Синагога, ურიათ შესაკრებელი:
 Синаксарій, სვინაქსარი:
 Синій, ლურჯი:
 Синодъ, სასულიერო სასამართლო:
 Сипну, კმახამივიდა:
 Сиропъ, ბაქმასი:
 Сирый, ობოლი:
 Сипецъ, ჩითი:
 Сяпо, საცერი:
 Сице, ესრეთ:
 Сію, გაბრწენებ, გინა ვნრწენავ,
 Скала, მთის ხევრი:
 Скамья, სკამი:
 Скарєдный, სამაგელი:
 Скатерпъ, სუფრა:
 Скачу, ვხტი:
 Скимень, ღვევი ღომისა:
 Скинія, კრეცხმელი:
 Скипєрпъ, სკიპტრა:
 Скупъ, დაუჯერებელი სამეოფი:
 Скупскій, მოღიპული:
 Складница, შუშა პატარა:

Скинпы, კრწეილი:
 Скоблю, ვფხეკ:-
 Скольскій, მოსასხლეტი (ფეხისა):
 Скоморохъ, მახუმარი:
 Скопецъ, საჭურისი, ჯაკოჯილი:
 Скорбь, მწუხარება:
 Скорлупа, ნაჭუჭი:
 Скорпионъ, დრიანველი, მორიელი:
 Скорый, მალი, ჩქარი:
 Скоромный, სასხნალო:
 Скопъ, პირუტყვი:
 Скребу, ვფხეკ:-
 Скрежешу, გიღრტენ (ვბილთა):
 Скрижаль, ფიგარი (ქსეჟულისა):
 Скриплю, ვაჭრიალებ:
 Скромный, მშვიდი:
 Скрыга, ბუნჩი:
 Скудель, თიხა:
 Скудный, ღარიბი, გლახა:
 Скука, მოწეინება:
 Скула, ქვედა ქუთუთი:
 Скупый, მუნჩი:
 Скуфья, იარსხინი:
 Слабый, სუსტი, უღონო:
 Слава, დიდება:
 Сладкій, ტკბილი:
 Слеза, ცრემლი:
 Слесарь, ჩილიანგარი:
 Слива, ქლიავი, ანუ ჭანჭური:
 Слобода, უბანი:
 Слова, სიტყვა:

Слонъ, სპილასი:
 Слоняюсь, ველოვები, ვჭოწავ:
 Служу, ვმსახურებ:
 Слухъ, სმენა, კმაე:
 Слѣдъ, შედეგობა, ანუ კვალი:
 Слѣпый, ბრმა:
 Слюна, ღორბლი:
 Слякоть, თოვალ-ჭეპი:
 Смарагдъ, სამარაღრა, ზურმუხტი:
 Смеркаюсь, გქელავ:
 Смерть, სიკუდილი:
 Сметана, ჩუმის მიონახალი:
 Смирна, მურო, (სურნელუბა):
 Смирный, მშვიდობიანი, მეუღრო:
 Смоква, ლელვი:
 Смола, კუპრი:
 Сморкаю, ცხვირს-ცხიხავ:
 Смоплю, ვხედავ:
 Смордъ, ცუდი სუნის:
 Смуглый, შავკუროვანი, უფერული:
 Смѣхъ, სიცილი:
 Снасть, კელო-სანთ იარაღი:
 Снопъ, მჭვლეული:
 Сноха, სძალი, შვილის ძალი,
 Снуръ, ვაითანი:
 Сную, ვქილავ:
 Снѣгъ, თოვლი:
 Собака, ძალი:
 Соболь, სამურბი:
 Сова, ბუე:
 Соколы, შავარდენი:

Сохъ, წვენი რისამე:
 Солдатъ, სალდათი:
 Солнце, მზე:
 Соловей, ბუღბუღი:
 Солома, ნამჭა:
 Соль, მარილი:
 Сомъ, ღოქო:
 Сонмъ, შესაყრებელი:
 Сонъ, ძილი, ანუ სიზმარი:
 Сопель, ნესტუვი, საღამური:
 Сопли, წვეინტლი:
 Соплю, ვქილავ:
 Сорока, კატკაჭი:
 Сорокъ, ორმოცი:
 Соръ, ნატავი:
 Сосна, ფიჭვის ხე:
 Сопъ, გოლი:
 Соха, სახნისი:
 Сочевница, -ოხი:
 Союзъ, კავშირი:
 Спаржа, სატატური:
 спасаю, ვიხსნი, ანუ ვმწყუნი:
 Спесь, ამპარტყენება:
 Спина, ზურგი:
 Спинатъ, ისანახი: —
 Спина, ჩხირი: —
 Сплю, მინახავ:
 Спорю, ვებაძვები:
 Спешу, ვიხრავი:
 Спѣю, ვამწყიდებ:
 Срамъ, კადმა, სირცხვილი:

Средній, საშუალო:
 Срокъ, პერიოდი, ვადა:
 Ссора, ჩხუბი:
 Стадо, კოტგი:
 Стаканъ, სტაქანი, კაბახი:
 Сталь, ფოლადი:
 Стараюсь, ვმეცადინეობ:
 Старый, ძველი:
 Стапуля, ანდროიანტი:
 Стая, გუნდი ფრინველთა:
 Своль, ღუღა თოფისა:
 Стебель, თავთავი ბალახთა:
 Стегаю, ვაღიანდაცებ:
 Стезя, კვალნი:
 Стекля, ბროლი, ანუ შუშა:
 Стелю, ვაგებ, ანუ ვჭყენ:
 Стешю, ვკუთნებ:
 Стѣнь, გელი, მიწოდობი:
 Стерлядь, ზუთხის შვილი:
 Спихарій, სტიხარი:
 Спихъ, შაირი:
 Сто, ასი:
 Стогна, მებოძობი, ქუჩა:
 Стоголовникъ, ასიტავა ბალახი:
 Столпъ, სტეტი, ბოძი:
 Столь, სტოლი, ანუ ტახტი:
 Стомахъ, სტომანჭი:
 Стопа, ოსპა:
 Стопа, კვარცხლბეკი:
 Стою, ვსდევარ, ანუ დირსვარ:
 Стражду, გოვნებ:

Страпа, კერძო, ანუ მხარე:
 Страпигъ, წინამძღვარი-მკვლართა:
 Страхъ, შიში:
 Стрегу, გიგავ, ვინახავ:
 Стригу, ვჭკრებ, ვკუჭებ:
 Строгий, ფიცხელი:
 Строка, გრიქონი:
 Стропъ, სართული, ჭერი:
 Строю, ვაშენებ:
 Стругъ, შალაშინი:
 Струна, სიმი, ალყა:
 Струпъ, წელუღი:
 Струѣ, სირაქლეში:
 Стрый, ბიძა, მამის მამა: (სლავი):
 Стрѣла, ისარი:
 Стряпаю, ვჭხარშავ, ვამოსადებ:
 Студъ, სირცხვილი:
 Студъ, სიტყვე:
 Стужа, უინვა:
 Стуль, სკამი:
 Стѹпка, რიჯინი ანუ ქვაბი:
 Спучу, ვრეკ, ანუ ვაკვუენებ:
 Стыдъ, სირცხვილი:
 Стѣна, კედელი:
 Суббота, შაბათი:
 Сударь, სუფარი:
 Судорога, დაბუქება:
 Судъ, სასამართლო:
 Сует, ამო:
 Сужду, ვჭსჯი:
 Сужу, ვჭსჯი:

Сука, პე პაღლი
 Сукно, მაუღი:
 Сукъ, რგო:
 Сулю, ვჭაბღებო:
 Сума, ჰარკი, ქისა:
 Сумбуръ, ტეულო:
 Сумма, იულო რაოდენიმე:
 Сундукъ, ზანჯუკი:
 Суплю, ვიჭუმ ჰარბთა:
 Супостатъ, მტერი:
 Супругъ მეუღლე:
 Сургучъ, ლაქი:
 Сутки, ერთი დღე ღამე:
 Сухій, ხმელი, მშრალი:
 Сутекъ, ჰატარა რგო:
 Сучу, ვტრეს, გამხ:
 Сую, ვეტენები, ვსტენ:
 Схима, ცქემა:
 Сфера, სფერა:
 Сынъ, პე, შვილი:
 Сыплю, გაური, ვჭერი:
 Сырый, ნეღლი, უმი:
 Сыръ, უველი:
 Сытый, მამლარი:
 Сѣверъ, ჩრდილოეთი:
 Сѣдый, ჭალარა:
 Сѣжду, ვზივარ:
 Сѣку, ვსჭრი, ვჭკავთ:
 Сѣмо, აქა:
 Сѣмля, თესლი:
 Сѣно, თივა:

Сѣнь, ჩრდილი:
 Сѣра, ჟურის ჩირქი:
 Сѣра, გოგირდი:
 Сѣрый, ნაცრის ფერი:
 Сѣшую, ვჭმტლოვარებ:
 Сѣшь, მახე, ანუ შადე:
 Сѣю, ვსთეს;
 Сюда, აქა:
 Сякну, ვხმები, ვშრები:

T.

Табакъ, თანბაქო:
 Табунъ, ჯოგო:
 Товары, ხაქონელო:
 Тавлей, ნარდი:
 Тавро, ღალი:
 Таганъ, სედაფტარი:
 Тазаю, ვატინებ, გლანდამ, (მკაბიურია):
 Тазъ, ტაშტი:
 Тай, იფუმალ:
 Тайно, იფუმალ, ფარულად:
 Такій, ეხევეთარი:
 Талантъ, ტალანტი:
 Тамо, იქი, მუნ:
 Тараканъ, აბანოს ჭია:
 Таранъ, ზალაუინი:
 Тарапору, ვჭებულობ:
 Тарелка, თეშუი:
 Тарпанъ, გარეული ცხენი:
 Тарпаръ, ტარტაროსი:
 Тарханъ, თარხანი:

Ташь, მარავი:
 Тафия, თავთა:
 Тачаф, წვერამ, ვაცვირებტებ:
 Ташу, ვითრეც:
 Таю, ვაწნები:
 Тварогъ, ხატო, ანუ დომხალი:
 Твердый, მტკიცე, მეარი:
 Твой, შენი:
 Творю, ვმოქმედებ:
 Тектонъ, ხურო:
 Телега, რუსული ურემი:
 Телл, ხბო:
 Телескопъ, დიდი ღერბინდი:
 Темлякъ, ტემლაკი:
 Темный, ბნელი:
 Теперь, ახლა, აწ:
 Теплый, თბილი, მსურველი:
 Терблю, ვცდი, ვაწკუნებ:
 Терзаю, ვაბძარავ, ვაბძარავ:
 Терзаюсь, ვაბძარავ, ვაბძარავ:
 Тернь, კვალ:
 Терпкій, კარგი, მეავე:
 Терплю, ვითმენ:
 Терпугъ, გოპოსანი:
 Теряю, ვკარგავ:
 Тесьма, თასმა:
 Тёсиль, სომამრი:
 Тешеревъ, გუის ქათამი:
 Тешива, მართული, აღუა:
 Тешка, მამისდა:
 Тешка, დედისდა:

Тешраძე, რვეული:
 Тешу, ვსთლი:
 Теща, სიდედრი:
 Тимѣііе, უვე:
 Тимонъ, ზირა:
 Тина, ღვარი, ღაფი:
 Типографія, სტანბა:
 Тираннъ, მტარვალი:
 Тисню, ვსტანბა:
 Типька, მუხუ:
 Типло, ქარაგმა:
 Тихій, ნელო, წყნარი:
 Тку, ვქსოვ:
 Тля, სრწნილემა:
 Тма, ბევრი:
 То მაჰა:
 Тогда, მაშინ:
 Той, იგი, ისი:
 Токмарь, თოხმასი:
 Токмо, მხოლოდ:
 Толку, ვაწუ,
 Толкъ, ცნობა, განმარტება:
 Толочу, ვკეფ, ვწაუ
 Толпа, შეკრებულემა, სრო:
 Толь, ვსოდე:
 Толстый, სქელი:
 Тойкій, წმინდა, ანუ წვრილი:
 Тону, ვარჩილ წვალში:
 Топлю, ვათბობ:
 Топоръ, ტული:
 Топчу, ვსთორტუნავ, ვსტკეპნავ:

Торба, თოფრა:
 Торгаю, ვაჭარობ, ვუხურო:
 Торгу, ვაჭრობა:
 Тороватый, გამცემი:
 Торжество, დღესასწაულობა:
 Тороплю, ვაჩქარებ, ვაშურებ:
 Торочу, ამოვყვამ:
 Тоска, მწუხარება, ურცა:
 Топь, იგი, ისი:
 Точію, მხოლოდ, ოდენ:
 Точка, წერტილი:
 Точу, ვასთლავ, ანუ ვღვს:
 Трава, ბალახი:
 Травлю, ვამოკვებ:
 Травлю, პაღას უტეხ:
 Тракшашь, ჰირობის წიგნი:
 Тракширь, სატყელოთ სასუიდი:
 Траншея, თხრილი:
 Трапеза, ტრაპეზი:
 Траурь, ცალოვა:
 Трачу, ვხარჯავ:
 Треба, მსხუდრზლი, (სლავ):
 Требую, ვითხოვ:
 Тревога, აღრეულება:
 Трезвый, თხიზელი:
 Трепещу, ვბრწი, ვჭათითი:
 Треплю, ვბერტყ:
 Трескаю, ვსქდები სატყელოთა:
 Трещу, ვაღწეუბ, ვატყატუნებ:
 Три, სამი:
 Триумфъ, დღესასწაულობა:

Трогаю, ვერჩი:
 Тронъ, ტახტი, საედარი:
 Трость, ღერწამი:
 Трощу, ვბრჭხ:
 Тру, ვხეხ, ვსრეხ:
 Труба, ბუკი:
 Труба, კომლის ასეველი:
 Трудъ, შრომა, ღვაწლი:
 Трунь, მთავრი:
 Трушень, უზრუნველი:
 Трушень, ონავარი ბუხი:
 Трусь, აბედი:
 Труха, ამონაბაგი:
 Тручу, უჭირებ, ვჭვიჭვი:
 Трушу, ვეშინიან:
 Тряпица, ბონბი, მწვარი:
 Трясу, ვბრავ:
 Туга, მწუხარება:
 Тугій, მაგარი, გატენილი:
 Тукъ, ცმელი:
 Тулупъ, ტუიგი, მასატყელი:
 Туль, კაპარტი:
 Туманъ, ნისლი, ბური:
 Туне, ამაო:
 Туне, მუქთაფ, უსასეიჯლოდ:
 Тупый, ჩლუნგი:
 Туръ, გარეული ხარი:
 Турю, ვაშურებ:
 Тускъ, ბრწყინვალეობა:
 Туповое дерево, თუთის ხე:
 Туфель, ჩუტყები:

Тухлый, ასუნებულაი:
 Тухну, ვაქრობა:
 Туча, წვიმიერი ღრუბელი:
 Тупа, გაფუფქვილი ღორი:
 Тушу, ვაქრობა:
 Тфу, ფუ:
 Тще, ამაო, ცუდი:
 Тщусь, ვმეტყინებო:
 Ты, შენ:
 Тыква, გოგრა:
 Тыль, სურტი:
 Тысяч, ათასი:
 Тычу, ურჯობა:
 Тело, სხეული:
 Тьнь, ჩრდილი:
 Тьсный, ვიწრო:
 Тьспо, ცომა:
 Тышу, ვნუგეშობა:
 Тюкаю, ვახკარუნებ:
 Тюлень, ზღვის ძაღლი:
 Тюрьма, საპრობილე:
 Тюпюнь, თუთუნა:
 Тюфякъ, ჩუაგის ლეიბი:
 Тявкаю, ვწავწკავებ:
 Тяжусь, ვსწივო:
 Тяну, ვსწევ:

У.

Убо, ამისთვის:
 Убогій, გლახა, ღარიბი:

Увы, ახ, ვამ:
 Уголь, კუთხე:
 Угль, ნახშირი:
 Угрюмый, საზარელის შესახედავისა:
 Уда, სამჭედური:
 Ударяю, ვქსცემ:
 Удило, აღვირი, ანუ ლატამი:
 Удъ, ასო:
 Ужась, განცვიფრება:
 Уже, უკუძრ:
 Ужо, მერმე:
 Ужикъ, ნათესავი:
 Ужинъ, ვახშამი:
 Ужовка, ღუბინჭილა:
 Уза, საკრეტელი ბორკილი:
 Узда, აღვირი:
 Узкій, ვიწრო:
 Узель, კრული, ანუ შეკრული:
 Укропъ, ვამა, ცერცო:
 Уксусъ, მმარი:
 Улей, ზვა ფუტკრისა:
 Улица, ქუჩა:
 Улыбаюсь, ვიღიმებო:
 Умъ, გონება:
 Уне, უმჯობეს:
 Уповаю, ვსასოებ:
 Ура, გამა:
 Урчу, გვეუფლებო:
 Усма, ტუაგი რისამე:
 Успа, ჰორი:
 Усъ, უღვაში:

Упаншь, ღაფარგაფ, ღამალგაფ:
 Ушка, ოხვი:
 Упро, ღილა:
 Упроба, მუცელი, ნაწლევი:
 Утъшеніе, ნუცემის-ცემა:
 Упюгъ, უთო:
 Ухабъ, ღრიატი:
 Ухо, უერი:
 Учу, გასწავლი:

Ф.

Фабрика, კელოვნობის ქარხანა:
 Фазанъ, სოხობი:
 Факелъ, ახანთები ფილა:
 Фалъ, უცუხური:
 Фарфоръ, ჩინის ჭურჭელი:
 Февраль, ფებერვალი:
 Фейверекъ, ცეცხლის სათამაშო:
 Фениксъ, ფინიქსი ფრინველი:
 Фига, ღილაკი:
 Фигура, ნაკვეთი:
 Физиогномія, სახის მკვლევარება:
 Финифть, ფინიკი:
 Финику, ხუთსაქურმა:
 Фисташки, ფისტა:
 Фицилъ, ჰატრუქი:
 Фіалка, ოა:
 Флагъ, გემის ბაირადი:
 Флейта, ხალამური:
 Флоръ, თხელი აქუნია:

Флопъ, ზოგად ნავნი:
 Фонарь, ფანარი:
 Фонтанъ, შადრევანი:
 Форель, კალმასი:
 Форма, სახე, ანუ ჟალიბი:
 Форшма, ჰატარა ფანჯარა:
 Фундаментъ, საფუძველი:
 Фунтъ, ნახევარ ჩარქი:
 Фушляръ, ეთბული, ბუდე:

Х.

Ха, ха, ха, ხა, ხა, ხა:
 Халванъ, ქალბანა:
 Халуга, ფოლორტი:
 Хамелеонъ, ჯოჯო:
 Ханжа, გიჟილად ქმინა:
 Хапаю, ვასწულები:
 Харкаю, გახრანტალები:
 Хартъ, საჭმლის ხარჯი:
 Харя, ცუდის სახისა:
 Хвалю, ვაქებ:
 Хваспаю, ვიქადი, ვაკვები:
 Хватаю, ვასწულები:
 Хвороспъ, ფინი ანუ ნამტვრევნი:
 Хворый, ხვეული:
 Хвостъ, კუდი, ბოლო:
 Хижина, ქოხი:
 Хилый, ხუცტი:
 Хина, ქანაქინა:
 Хишонъ, კუპართი:

Хищрый, ცბიერი:
 Хищу, ვჭატებ:
 Хладъ, სიცივე:
 Хламиды, ქლაშინდი:
 Хламъ, ნაფთავი, ჩინჩხვარი:
 Хлебаю, კოვსით ვხურობ:
 Хлещу, ვშოღტავ:
 Хлещаю, ვსტირ:
 Хлипкий, ხუსტი, უღონო:
 Хлопаю, ვატყავუნებ:
 Хлопота, ჯანჯალი:
 Хлебъ, პური:
 Хлебъ, ბოსიგლი, ფარები:
 Хлебъ, წელის საქანელი ცისა:
 Хмель, ზვია:
 Хмурю, ვიღრუგებ:
 Хоботъ, ხორბუმი:
 Хожу, დავდივარ:
 Хозяинъ, პატრონი:
 Холя, ცხენის ქონი:
 Холмъ, ბორცვი:
 Холопъ, შინაური მონა:
 Холостый, უცოლო, ცაბუკი:
 Холстъ, ტილო:
 Холстина, ტილო:
 Холя, სისუფთავე:
 Хочушь, ცხენის ღრადი:
 Хороший, ვარგი, კეთილი:
 Хоръ, მკალობელი კრება:
 Хопл, თუბა:
 Хотъ, თუბა:

Хохоль, ფრთოვანთ ქონი:
 Хочу, მსურის, მქაღს:
 Храбрый, მამაცი:
 Храмъ, ტაძარი:
 Храню, ვინახავ, ვცავ:
 Храплю, ვხურობავ:
 Хребетъ, ზურგი, ბეჭედი:
 Хребетъ, მთის კალთა:
 Хриплю, ვხისინებ:
 Христосъ, ქრისტე, ცხებულა:
 Хромый, კოჭლი, მკელობელი:
 Хрусталь, ბროლი:
 Хрущу, ვახრამუნებ:
 Хрящъ, კაკნატეა:
 Худый, ცუდი, ანუ გამხდარი:
 Хула, გმობა:
 Хуторъ, გომური:

Ц.

Цапаю, ვკაწრავ:
 Царапаю, ვფეხავნი:
 Царь, მეფე:
 Цапа, ღრუკვანი:
 Цвиль, სვიის თესლი:
 Цвѣтъ, ფერი, ანუ ვეფელი:
 Цеситръ, კენტრო, სამუდარი:
 Цепенью, ვჭნერიანი:
 Церемоніа, ცერემონია:
 Церковь, ეკლესია, საეფარი:
 Цесарь, კეისარი:

Цикорія, გარგკატა:

Цицк, თუთია:

Цирку, ფარგალი:

Цитрон, ღამონი:

Цыган, მატყუარი, ბოშა:

Цык, წიწინი:

Цынга, სკორბუთო, სურგანდი ღებ-
ლები სისხლისა:

Цыновка, ჭილობი:

Цырюльник, დალაქი:

Цыфирь, ციფრა ანგარიშისა:

Цѣлица, საღამურნი:

Цѣвка, ჴულო:

Цѣжу, ვასწურავ:

Цѣлю, ამბორს-უყოფ, გვკოცნი:

Цѣлый, მრთელი:

цѣль, საცანი, ნიშანი:

Цѣна, ფასი:

Цѣпью, ვაჭერობნ:

Цѣплю, ვიხლავვი, გებში:

Цѣпочка, ჟაჭვი:

Цѣпь, ჟინჯილი, ჟაჭვი:

Ч.

Чабер, ქონდარი:

Чавкаю, ვაღლატუნებ:

Чадო, შვილი, ერმა:

Чай, ჩაი:

Чалма, ფოში:

Чалю, ვაბამ, ვამატრებ:

Чапрак, ჟაჟარი, ანუ ჴილუტუნი:

Чардак, ჩარდახი:

Чары, მისანი:

Частый, ხშირი:

Часть, ხუტყარი, ნაწილი:

Часть, საათი, ქამი:

Чахну, გვლექვები, გხმები:

Чаша, ჟამი, ანუ ფინჯანი:

Чаю, მოველი, ვსასაუბრებ:

Чванюсь, გმედიფურობ:

Чезну, ვაკვრები:

Чей, ვისი:

Челнь, გეჟა, ანუ მაქო:

Челно, მაქო:

Чело, ჴუბლი:

Человѣкъ, კაცი:

Челюсть, ვებები:

Челядь, შინა ემა:

Чемоданъ, ტუკის მათრამა:

Чепчикъ, ღვრავაცის ქუდი:

Чепуха, ტუელი, სიტყუვე:

Червлѣный, მესამუელი:

Червь, ჭია, მატლი:

Черемша, ღანბილი:

Черень, ტარი ღისამე:

Черепаха, კუძ:

Черепъ, თავის სარქველი:

Чермный, წითელი მესამუელი:

Черносливъ, შავი ქლიავი, ღამახნი:

Чернуха, სოფინჯი:

Черный, შავი:

Черпаю, ამოვავსებ:
 Черствый, გამხმარი, გაფშევილი:
 Чертогъ, სამეფო პალატა
 Чертъ, ეშმაკი:
 Черчу, ვხამამ:
 Чеснокъ, ნიორი:
 Честь, პატივი:
 Чеша, უჯელი, ანუ ორი:
 Четыре, ოთხი:
 Чехолъ, ბუფა თოფისა:
 Чечевича, ოსხი:
 Чешу, ვიბარცხნი, ანუ ვიფხან:
 Чешуя, თევზის ფერცლი:
 Чивый, პურადი, გამცემი:
 Чикъ, ჩიტი ჭიჭიტი:
 Чию, ვიწებ, ანუ ვიკვებ:
 Чинъ, ხარისხი, წესი:
 Чирей, მუწუკი:
 Чиркаю, გჭიჭინებ:
 Число, რიცხვი:
 Чистый, განწმენილი:
 Читаю, ვკითხულობ წიგნსა:
 Чихаю, ვაფრუტუნებ:
 Членъ, წევრი, ანუ ასო:
 Чмокаю, ვჭეჭნი:
 Чокаю, ვახლი:
 Чорствый, გამხმარი, გაფშევილი:
 Чортъ, ეშმაკი:
 Чрево, მუცელი:
 Чреда, რიგი:
 Чрепъ, თავის სარქველი:

Чресла, წელი:
 Чрно, რა, რაჲ:
 Чпу, პატავს გქცემ:
 Чпу, ვკითხულობ, გრაცხ:
 Чубукъ, ჩიბუხი:
 Чугунъ, თუჩი:
 Чудо, საკვირველება, სასწაული:
 Чуждый, სხვა, უცხო:
 Чуланъ, ხუდა:
 Чулокъ, პატუკი წინდითურთ:
 Чумить, ჩამჩა:
 Чурилка, ღამითი:
 Чучела, საფთხოვნი:
 Чую, ვგრძნობ:

Ш.

Шабашъ, შაბაშ, კათაგება:
 Шагъ, ნაბიჯი:
 Шалашъ, ფანიატური:
 Шалою, გვალქობ:
 Шампиньонъ, ქამაშოკო:
 Шамшу, ვჩიფჩიფებ:
 Шандалъ, სასანთლე:
 Шанды, სანგარი:
 Шапка, ქუდი:
 Шарава, შავარი:
 Шаркаю, ვაჭაჭუნებ:
 Шарфъ, აფიცრის სარტყელი:
 Шаръ, ბურთი, ანუ მტრეთაღი:
 Шапая, ვერწევი, ვერუვი:

Шаперъ, კარავი, ანუ ტალავარი:
 Шафранъ, ზაფრანი:
 Шашка, ტანდრავი:
 Шырю, ვგორცნი:
 Швелю, ვიპრი:
 Школадъ, ჩოქოლათი:
 Шелкъ, აბრეშუმი:
 Шелуди, მუნი, ქეცი:
 Шелуха, ქერქი, ჩენგო:
 Шепеляю, ვლუღლუღებ:
 Шеппала, ატამი:
 Шепчу, გრუზრუღებ:
 Шеренга, რიგი, მწკრივი:
 Шерохъ, ხორკლიანი, ბუსუსიანი:
 Шерсть, ბაღანი:
 Шествую, ვალ, გმოცხაურობ:
 Шестъ, კვტი, ღატანი:
 Шестъ, ექუსი:
 Шея, ქედი:
 Шибай, დავქსცემ, ცარდმოვადებ:
 Шило, სადგისი:
 Шиплю, ვსისინებ:
 Шипокъ, ასკილის ვარდი:
 Шиповникъ, ასკილი:
 Шипъ, კვლი:
 Ширчы, თეჯირი:
 Широкий, განიერი:
 Шишакъ, ჩაქანი:
 Шишимора, ქურდი:
 Шашка, კოპი, ანუ ასევეებული:
 Школа, შკოლა:

Шкура, ტყავი რისამე:
 Шлемъ, ჩაქანი:
 Шлюпаю, ვაგლამუნებ:
 Шлюфую, ვსოლი:
 Шлю, ვცვსაენი:
 Шлюпка, ჰატაპი ნავი:
 Шляпа, შლაპა, ქუდი:
 Шюмпаль, ზუმბა:
 Шорохъ, შამიშუში:
 Шпага, შპაგა, კმალი:
 Шпалеры, კვდლის ქაღალდეზი:
 Шпинатъ, ისპანახი:
 Шпоры, ღეხები:
 Шпышяю, ვხუმრობ:
 Штаны, მოვლე შალვარი:
 Штемпель, რამბა:
 Штиль, ფრასკი:
 Штопаю, ვნემსავ:
 Штопоръ, ტეგის ამოსადები:
 Штофъ, შტოფი:
 Штыкъ, თოფის შუბი:
 Шуба, ქურქი:
 Шун, მარცხენი:
 Шумъ, უეანი:
 Шуринъ, ცოლის ძმა:
 Шучу, ვხუმრობ:
 Шью, ვკერავ:

Щ.

Щавель, მუკუნა ბაღახი:

Щажу, ვჭირებ:
 Щастіе, ბედნიერება:
 Щ. бенъ, ხაჭი, ნამუსი:
 Щечу, გეუიანებ:
 Щ. га, ცემის დირატი:
 Щ. го. нъ, კვლუტი:
 Щ. рый, უხვი:
 Щека, ღაწვი, ღოფა:
 Щечу, უღტიანებ:
 Щель, ბარი:
 Щелкаю, ვატკატუნებ:
 Щемаю, ვჭეჭე:
 Щеня, ღვევი, ანუ კნუტი:
 Щеплю, ვაბობ:
 Щеть, ჟაგრის ცოცხი:
 Щиплю, ვჩქმეტი, ანუ ვჭბღუნნი, ცინა
 ვაღვეჯ:
 Считаю, ვასთულო, ვრაცხ:
 Щипъ, ფარი:
 Щупаю, ვჩქმეტი:
 Щуръ, ბურლი:
 Щурю, თვალვხ ვისუჭავ:

ზ.

З. ду, მივალ:
 З. нъ, ვსჭამ:

ჰ.

З. й, ეი, ძვი:

Экваторъ, სიმკრტქელო ციხა:
 Экземпляр, შეკრულო, წიგნი:
 Экій, ვითარი, ვინაჲ:
 Экономъ, სახლის გამცე:
 Экзерциція, სამხედრო სწავლა:
 Экспедиція, საქმეთ წარმოება:
 Эпоха, დრო:
 Эпоть, ესე:
 Эхо, გამოხმოება:
 Эфиръ, ეთერი:

ი.

Югъ, სამხრეთი:
 Ю. оль, სუჭდრო, წილი:
 Ю. ду, სადა:
 Ю. жикъ, ნათესავი:
 Ю. за, ბორკილი, ჟინჯილი:
 Ю. ный, ურმა:
 Ю. родивый, სულელი:

ყ.

Я, მე:
 Ябеда, რავაქრობა:
 Яблонь, გამლის ხე:
 Яблоко земляное, მიწის ვაშლი:
 Яблокъ, ვაშლი:
 Явный, ცხადი:
 Ягня, კრავი:
 Я. ро, წარბაზნის ტევეა:

Адамъ, земный.	ადამ, მიწიერი:
Акакій, незлобный. Греч.	აკაკი, უბოროტო: (ბერძ.)
Акила, орелъ, Рим.	აკილა, ორბი: (რომაულია:)
Акилина, орлиная, Рим.	აკილინა, ორბისა: (რომ.)
Александръ; защита, Греч.	ალექსანდრე, მცემელი, მწე: (ბერძ.)
Алексій, помощникъ, Греч.	ალექსი, შემწე: (ბერძ.)
Алпій, безпечальный, Греч.	ალიპი, უნაღვლო: (ბერძ.)
Амвросій, сладкій, Греч.	ამბროსი, ტკბილი: (ბერძ.)
Амосъ, крѣпкій, Греч.	ამოს, ძლიერი, მაცარი: (ბერძ.)
Ананія, благодать Господня, Евр.	ანანია, მადლო უფლისა: (ებრ.)
Анастасія, воскрешенная, Греч.	ანასტასია, აღდგომა: (ბერძ.)
Андрей, мужестрелъ, Греч.	ანდრეი, მხნე: (ბერძ.)
Андроникъ, побѣдителъ, Греч.	ანდრონიკ, მძლე: (ბერძ.)
Анна, благодатная, Евр.	ანნა, მიმადლებული: (ებრ.)
Антипъ, намѣстникъ, Греч.	ანტიპ, მოადგილე: (ბერძ.)
Анисія, совершительница, Греч.	ანისა, აღმასრულებელი: (ბერძ.)
Антоній, не любящій ословъ. Г.	ანტონი, არა მკვარებელი კარაულთა: (ბერძ.)
Арефа, орелъ, Арапс.	არეფა, ორბი: (არაბულია.)
Аристархъ, добрый начальникъ, Г.	არისტარხ, კეთილი მთავარი: (ბერძ.)
Артемій, здравій. Греч.	არტემი, მრთელი: (ბერძ.)
Артемонъ, Нарусокъ. Греч.	არტემონ, აფრა: (ბერძ.)
Архипъ, конской начальникъ, Гр.	არხიპ, ცხენთ მთავარი: (ბერძ.)
Афанасій, безсмертенъ. Греч.	ათანასი, უკუდავი: (ბერძ.)
Афиногенъ, Афинскій урожде - нецъ. Греч.	ათინოღენ, ათინას შობილი: (ბერძ.)
Авксентій, растителенъ. Греч.	ავქსენტი, მოზარდი: (ბერძ.)
Автономъ, самозаконникъ. Греч.	ავტონომ, თავმკესრული: (ბერძ.)
В.	
Вавила, мятежникъ. Евр.	ვაბილა, მშფოთებელი: (ებრ.)
Варпломей, бороздинъ. Евр.	ვარტლომე, ორნატი: (ებრ.)
Василій, царскій. Греч.	ვასილი, სამეფო: (ბერძ.)

Венедиктъ, благословенъ. Рим. ბენედიკტე, 'კურთხეული: (რომაული.)
 Исариѡнъ, гористый. Греч. ბესარიონ, მთიური: (ბერძ.)
 Илсій, невѣжа. Греч. ვილას, უმეტარი: (ბერძ.)
 Ионифатій, добротворецъ. Рим. იონიფატე, კეთილმოქმედი: (რომ.)
 Въра, Рос. სარქმუნოება: (რუსული.)

Г.

Гавріилъ, крепость Божіа. Евр. გაბრიელ, ძალი მღუთისა: (ებრა.)
 Галакціонъ, молочный. Греч. ღალაკციონ, რძიერი. (ბერძ.)
 Герасимъ, честный. Греч. გერასიმე, ზაგიოსანი: (ბერძ.)
 Георгій, земледѣлецъ. Греч. გიორგი, მიწისმოქმედი: (ბერძ.)
 Гли ерія, сладкая. Греч. ღვლიკერია, ტკბილი: (ბერძ.)
 Гурій, пришлецъ. Греч. გურიი, მოსრული: (ბერძ.)
 Григорій, бодрый. Греч. გრიგოლი, მხნე: (ბერძ.)

Д.

Давидъ, возлюбленный. Евр. დავით, შეყვარებული: (ებრა.)
 Даніилъ, судъ Божій. Евр. დანიელ, მსჯავრი ღუთისა: (ებრა.)
 Дарія, огнь великій. Персис. დარია, ცეცხლი დიდი: (ქპარსული.)
 Дмитрій, плодъ земный. Греч. დიმიტრი, ნაყოფი მიწისა: (ბერძ.)
 Дій, Божественный. Рим. დიი, სამღუთო: (რომაული.)
 Діодоръ, Богом дарованный. Гр. დიოდორე, ღუთივ ნიჭებული: (ბერძ.)
 Домениій, усмиряющій. რომენტი, დამამშვიდებელი:
 Дорофей, Даръ Божій. Греч. დოროთე, ნიჭი მღუთისა: (ბერძ.)

Е.

Ева, жизнь. ევა, ცხოვრება:
 Екашерина, надежда истинная. ეკატერინა, სასოება ჭეშმარიტი:
 Елена, свѣча или избранная. Гр. ელენე, სახელად ანუ რჩეული: (ბერძ.)
 Елеазаръ, помощь Божія. Евр. ელიაზარ, შეყვენა მღუთისა: (ებრა.)
 Елисавета, Божія клятва. Евр. ელისაბედ, მღუთის აღქმა: (ებრა.)
 Елисей, Богъ спасаѣй. Евр. ელისე, ღმერთი ხსნისა: (ებრა.)
 Емеліанъ, ласковный. Греч. ემილიანე, აღურსიანი: (ბერძ.)
 Епифаній, знаменъ. Греч. ეპიფანე, ჩინებული: (ბერძ.)

Ерасть, любезень. Греч.
 Ермій, посланникъ. Греч.
 Ермолай, народноѣщатель. Гр.
 Ефремъ, растуцій. Евр.
 Евгенія, благородная. Греч.
 Евгенийъ, благородный. Греч.
 Евдокія, благоволеніе. Греч.
 Евдокимъ, благоискусень. Греч.
 Евлогій, благородный. Греч.
 Евменій, благосклонный. Греч.
 Евлъ, добрый плаватель. Греч.
 Евшихій, веселый. Греч.
 Евсвій, благочестивый. Греч.
 Евсинафій, постыисень. Греч.
 Евстраній, доброй воишь. Греч.
 Евтропій, благоправный. Греч.
 Ефимія, достохвальная. Греч.
 Евфимій, доброславный. Греч.
 Евфросинія, радость. Греч.

3.

Захарія, память Божія. Евр.
 Захей, праведный. Сир.
 Зиновій, благочестивый. Греч.

И.

Иліа, крѣпость Господня. Евр.
 Ираклій, Юноною прославлен-
 ный. Греч.
 Иродіонъ, Владыки пѣспъ. Гр.
 Исаіа, спасеніе Божіе. Евр.
 Иакинфъ, яхонтъ. Греч.
 Ипатій, высоковластный. Греч.

ერასტი, სიყვარული: (ბერძ.)
 ერმი, მოკლინებული: (ბერძ.)
 ერმალი, ერის მოამბე: (ბერძ.)
 ეფრემ, აღორძინებული: (ებრა.)
 ევგენია, კეთილ-შობილა: (ბერძ.)
 ევგენი, კეთილ-შობილი: (ბერძ.)
 ევდუქსია, კეთილ-მნებებელითა: (ბერძ.)
 ევდოკიმი, კეთილ-ცამოცდილი: (ბერძ.)
 ევლოგი, კუთხებული: (ბერძ.)
 ევმენი, კეთილ-მიღრევილი: (ბერძ.)
 ევლ, კეთილ-მცურველი: (ბერძ.)
 ევსიხი, მხიარული: (ბერძ.)
 ევსევი, კეთილ-მსახური: (ბერძ.)
 ევსტატი: ღადცრომილი: (ბერძ.)
 ევსტრაცი, კეთილი მხედარი: (ბერძ.)
 ევთროპე, კეთილ-ზნიანი: (ბერძ.)
 ეფემია, ღირსი ქებია: (ბერძ.)
 ეფთვიმი, კეთილ-საქმელი: (ბერძ.)
 ეფროსინე, მხიარულება: (ბერძ.)

ზაქარია, ესოდნა მღუთისა: (ებრა.)
 ზაქე, სიმაღლე: (სირიულითა.)
 ზინობ, კეთილ-მსახური: (ბერძ.)

ილია, მღიერება მღუთისა: (ებრა.)
 ირაკლი, იუენონასაგან ღადებული: (ბერძ.)
 იროდიონ, უფალი მღერითა: (ბერძ.)
 ისაია, მსხველათაჲ მღუთისა: (ებრა.)
 იაკინთე, იატუნდი: (ბერძ.)
 იპატი, მაღალ-მნებებელი: (ბერძ.)

Исканъ, бодрый ревнитель. Гр. იზკან, კეთილ-მოქმედნი: (ბერძ.)

I.

Иаковъ, зачинатель. Евр.	იაკობ, შემადგენელი: (ბერძ.)
Иеремія, возвышенъ оны Господя. Е.	ერემია, ამაღლებული უფლისაგან: (ბერძ.)
Исрофей, освященъ отъ Бога.	იზროფე, ღმერთივ განსმედილი:
Исусъ, спаситель. Евр.	იესო, მსხველი: (ბერძ.)
Иаріонъ, психомиренъ: Греч.	ილარიონ, სულისმშვიდობიანი: (ბერძ.)
Іоаннъ, благодать Господня. Гр.	იოანე, მადლი. უფლისა: (ბერძ.)
Ірина, миръ. Греч.	ირინე, მშვიდობა: (ბერძ.)
Ісаакій, смѣхъ. Евр.	ისაკე, სიცილი: (ბერძ.)
Ісидоръ, равный даръ. Греч.	ისიდორე თანასწორი ნიჭი: (ბერძ.)
Іуда, похваленіе. Евр.	იუდა, ქება: (ბერძ.)
Іуліи, мохъ. Рим.	იულია, ხველი: (რომაულია.)
Іуспъ, праведный. Рим.	იუსტინე, მართალი: (რომ.)
Іоакимъ, воскресеніе Господне. Е.	იოაკიმ, აღდგომა უფლისა: (ბერძ.)
Іовъ, вражду терпящій. Евр.	იობ, ვნების მომთმინე: (ბერძ.)
Іоиль, Господь Богъ. Евр.	იოილ, უფალი ღმერთი: (ბერძ.)
Іосифъ, приумноженіе. Евр.	იოზებ, განმრავლება: (ბერძ.)

K.

Каллиникъ, побѣждающій. Греч.	კალინიკ, მპოვეელი: (ბერძ.)
Коллиспратъ, добрый воинъ. Г.	კალისტრატ, კეთილი მხედარი: (ბერძ.)
Карпъ, плодъ. Греч.	კარპ, ნაყოფი: (ბერძ.)
Кассіанъ, порожній. Рим.	კასიანე ცალიერი: (რომ.)
Кирикъ, проповѣдникъ. Греч.	კირიკე, მქადაგებელი: (ბერძ.)
Климентъ, милосердый. Рим.	კლემენტ, მოწყალე: (რომ.)
Коноиъ, поспѣшающій. Греч.	კონონ, მოსწრაფე: (ბერძ.)
Козьма, украшеніе. Греч.	კოზმა, განმეფება: (ბერძ.)
Константинъ, твердый. Рим.	კონსტანტინე, მკარი: (რომ.)
Ксенія, спранныя. Греч.	ქსენია, უცხოე: (ბერძ.)
Ксенофонтъ, товобящій люды: чино. Греч.	ქსენოფონტ, მოუხარი სხვათა ენათა: (ბერძ.)

Кипріянь, зрелый плодъ. Арап.
Кириакъ, Господскій. Греч.
Киръ, Господинъ. Греч.

Л.

Лаврентіѣ, лавромъ украшаю-
щій. Греч.

Лазарь, помощь Божія. Евр.

Лѣонтіѣ, львиный. Греч.

Логинъ, долгой. Рим.

Лука, рожденный при солнеч-
номъ восходѣ. Рим.

М.

Макарій, блаженъ. Греч.

Макрина, сухая. Рим.

Малахій, посолъ Божій. Евр.

Мануилъ, опредѣленіе Божіе. Ев.

Максимъ, превеликій. Рим.

Марія, превосходящая. Евр.

Марина, морская. Рим.

Маркъ, увядающій. Рим.

Матѣѣй, даръ Божій. Евр.

Матрона, жена чесная. Рим.

Мавра, шемная. Греч.

Мѣодій; порядочный. Греч.

Меланія; черная. Греч.

Мелетій, старательный. Греч.

Мина, месячный. Греч.

Минодора, месячной даръ. Греч.

Митрофанъ, явленный. Греч.

Михаилъ, кто равенъ Богу. Ев.

Михей, убогій. Евр.

კიპრიაწე, მწიფე ნაყოფი: (არაბულია.)
კირიაკე საუფლო: (ბერძ.)
კირ, უფალი: (ბერძ.)

ლავრენტი, ღაფნით განშენებული: (ბერძ.)

ლაზარე, შემწეობა მღუთისა: (ებრა.)

ლევონტი, ღლიმებრი: (ბერძ.)

ლოგინე, გრძელი: (რომაულია.)

ლუკა, შობილი აღმოსავლესა მზისასა:
(რომაულია.)

მაკარი, ნეტარი: (ბერძ.)

მაკრინე, ხმელი: (რომაულია.)

მალაქია, დესანა მღუთისა: (ებრა.)

მანუილ, მღუთივე განჩინება: (ებრა.)

მაქსიმე, უდიდესი: (რომაულია.)

მარიამ, აღმატებული: (ებრა.)

მარინე, ზღვიერი: (რომაულია.)

მარკ, დასაჯნობი: (რომაულია.)

მათე, ნიჭი მღუთისა: (ებრა.)

მატრონა, ცოლი პატრონასა: (რომ.)

მაურა, ბნელია: (ბერძ.)

მეთოდე, განთავისუფლები: (ბერძ.)

მელანია, შავი: (ბერძ.)

მელეტე, მეცადინე: (ბერძ.)

მინა, თვიური: (ბერძ.)

მიოდორა, თვიური ნიჭი: (ბერძ.)

მიტროფანე, განცხადება: (ბერძ.)

მიხაილ, ვინა თანასწორ ღუთისა: (ებრა.)

მიქა, გლახაკი: (ებრა.)

Ипронъ, пелущій. Греч.

Н.

Изарій, оплаченній. Греч.

Испалія благородная. Рим.

Иумъ, утѣшеніе. Евр.

Исторъ, пловущій. Греч.

Никита, побѣдитель. Греч.

Никифоръ, побѣдоносецъ. Греч.

Николай, побѣда людей. Греч.

Никонъ, побѣждающій. Греч.

О.

Онисимъ, полезный. Греч.

Онисифоръ, пользу приносящій. Г.

Осіа, спасеніе. Евр.

П.

Павелъ, маленькой. Рим.

Панкратій, всѣми владѣй. Греч.

Пантелеимонъ, всемилостивъ. Г.

Парөөшій, дѣвственникъ. Греч.

Патапій, ногами попирающій
спрудъ. Греч.

Пахомій, толстъ плечами. Греч.

Пелагія, морская. Греч.

Петръ, камень. Греч.

Пямень, пастырь. Греч.

Платонъ, широкій. Греч.

Подикарпъ, многоплоденъ. Греч.

Порфирій, Багрянъ. Греч.

Прокопій, успѣвающій. Греч.

С.

Савва, неволя. Арапское.

მირონ, გაბამდინარე: (ბერძ.)

ნაზარი, განგებულო: (ბერძ.)

ნატალია, კეთილ-შობილა: (რომ.)

ნუმი, ნუტემინის-ცემა: (ებრა.)

ნესტორ, მცურველი: (ბერძ.)

ნიკიტა, მძლე: (ბერძ.)

ნიკიფორე, ძლევა-შემოხილი:

ნიკოლოზი, ძლევა ერისა: (ბერძ.)

ნიკონ, მძლეველი: (ბერძ.)

ონისიმე, სარგებლეობი: (ბერძ.)

ონისიფორე, სარგებლის მომცემი: (ბერძ.)

ოსია, სხნა: (ებრა.)

პავლე, მცირე. (რომ.)

პანკრატ, უოველთა მფლობელი: (ბერძ.)

პანტელეიმონ, უოველად მოწყვალე: (ბერძ.)

პარөөნი, ქალწულები: (ბერძ.)

პატაპი, ფერკით მორცუნავი ღუქაწლი
სა: (ბერძ.)

პახომი, მსრებით მსხველი: (ბერძ.)

პელაგია, ზღვისა: (ბერძ.)

პეტრე, კლდე: (ბერძ.)

პიპონ, მწყემსი: (ბერძ.)

პლატონ, ვრცელი: (ბერძ.)

პოდიკარპ, მრავალ-ნაყოფიერი: (ბერძ.)

პორფირი, მეწამული: (ბერძ.)

პროკოფი, მსწრობი: (ბერძ.)

სავა, უჩებუმი: (არაბული.)

Савинъ, почиташель. Греч.	საბინ, პატივისცემელი: (ბერძ.)
Самуилъ, испрошенъ отъ Бога Е.	სამუილ, გამოთხოვილი ღუთისაგან. (ებ.)
Сампсонъ, малый сынъ: Евр.	სამსონ, მცირე ძე: (ებრა.)
Сяда, молчаливый. Рим.	სიდა, მდუმარე: (რომ.)
Сильвестръ, Лесной. Рим.	სილვისტრე, ტყეიური: (რომ.)
Сплавъ, дикій. Рим.	სილვან, ველური: (რომ.)
Симонъ, послушавъ. Евр.	სიმონ, გამგონე, მორჩილი: (ებრა.)
Сисой, шестой. Евр.	სისუა, მეექვსე: (ებრა.)
Созонъ, спаситель. Греч.	სოზონ, მსხველი: (ბერძ.)
Соломонъ, мирный. Евр.	სოლომონ, მშვიდობიანი: (ებრა.)
Сосанна, кринъ бѣлый. Евр.	სუსანა, შროშანი თეთრი: (ებრა.)
Софія, Премудрость. Греч.	სოფია, სიბრძნე: (ბერძ.)
Софроній, цѣломудренный. Греч.	სოფრონი, ქალწული: (ბერძ.)
Сфридонъ, бузовъ. Греч.	სფირიდონ, კალთა: (ბერძ.)
Степанъ, вѣнецъ. Греч.	სტეფან, გვირგვინი: (ბერძ.)
Симеонъ, услышаніе. Евр.	სიმეონ, შესმენა: (ებრა.)

T.

Тарасій, смущенный. Греч.	ტარასი, ამღვრეული: (ბერძ.)
Татіана, учредительница. Гр.	ტატანა დამაწესებელი: (ბერძ.)
Теренцій, подземный. Рим.	ტერენცი, ქვეშე მიწიერი: (რომ.)
Тимофей, Бога почитающий. Г.	ტიმოთე, ღუთის პატივისცემელი: (ბერძ.)
Титъ, почтенный. Сабин.	ტიტე, პატიოსანი: (საბინური.)
Трофимъ, пипомецъ. Греч.	ტროფიმე, გამომსრდელი: (ბერძ.)
Тихонъ, случающийся. Греч.	ტიხონ, შემთხუშული: (ბერძ.)
Трифонъ, роскошный.	ტრიფონ, განმამბეველი:

Ф.

Фива, Луна. Греч.	ფივა, მთავარე: (ბერძ.)
Филимонъ, лобызаемый. Греч.	ფილიმონ, ამბორსაყოფელი: (ბერძ.)
Филиппъ, кенелюбець. Греч.	ფილიპე, ცხენთ-მოყვარე: (ბერძ.)
Флоръ, цвѣтущій. Рим.	ფლორე, ყვავილთ-ვანი: (რომ.)

X.

блaгoдaтнѣй, радoстнѣй cѣяющѣй. Г.	ხარებაჲთა, მხიარულებითბრუნებაჲთა. (ბ.)
блaгoдaтнa, блaгoдaтнaя. Греч.	ხარატინა, მიმადლებული: (ბერძ.)
блaгoдaтнѣй, блaгoдaтнѣй. Греч.	ხარატონ, მიმადლებული: (ბერძ.)
блaгoдaтнѣй, блaгoдaтнѣй. Греч.	ხარისანთე, ოქროს ფერი: (ბერძ.)
блaгoдaтнѣй, Христoнoсeцъ. Гр.	ქრისტეფორე, ქრისტეშისილი: (ბერძ.)
блaгoдaтнѣй, Цoмaзaннѣй. Греч.	ქრისტე, ცხებული: (ბერძ.)

Θ.

Θaдeй, cocцыcтѣй. Халд.	თადეოს, ძუძუიერი: (ქალდი.)
Θεκлa, мѣрa. Халд.	თეკლა, საზომი: (ქალდი.)
Θедоръ, Божѣй дaръ. Греч.	თეოდორე, ნიჭი ღუთისა: (ბერძ.)
Θeодocѣй, Бoгoмъ дaнный. Греч.	თეოდოსი, ღუთიგამოცემული: (ბერძ.)
Θeодoтъ, Бoгдaнъ. Греч.	თეოდოტე, ღუთისმომცემული: (ბერძ.)
Θеофанъ, Бoгoявлeнъ. Греч.	თეოფანე, ღუთიგამოცემული: (ბერძ.)
Θеофилактъ, Бoгoмъ хранимъ. Г.	თეოფილაქტე, ღუთიგამოცემული: (ბერძ.)
Θoмa, близнecъ. Евр.	თომას, მარნდი: (ებრა.)

K O H E Ц Ъ. ღ ა ს ზ უ ლ ღ ა :

წავა მხედველ ბეჭდვისა ამის იუთ აზნაური გიორგი კლიაშის ქე: